RAO CONTEMPORAN

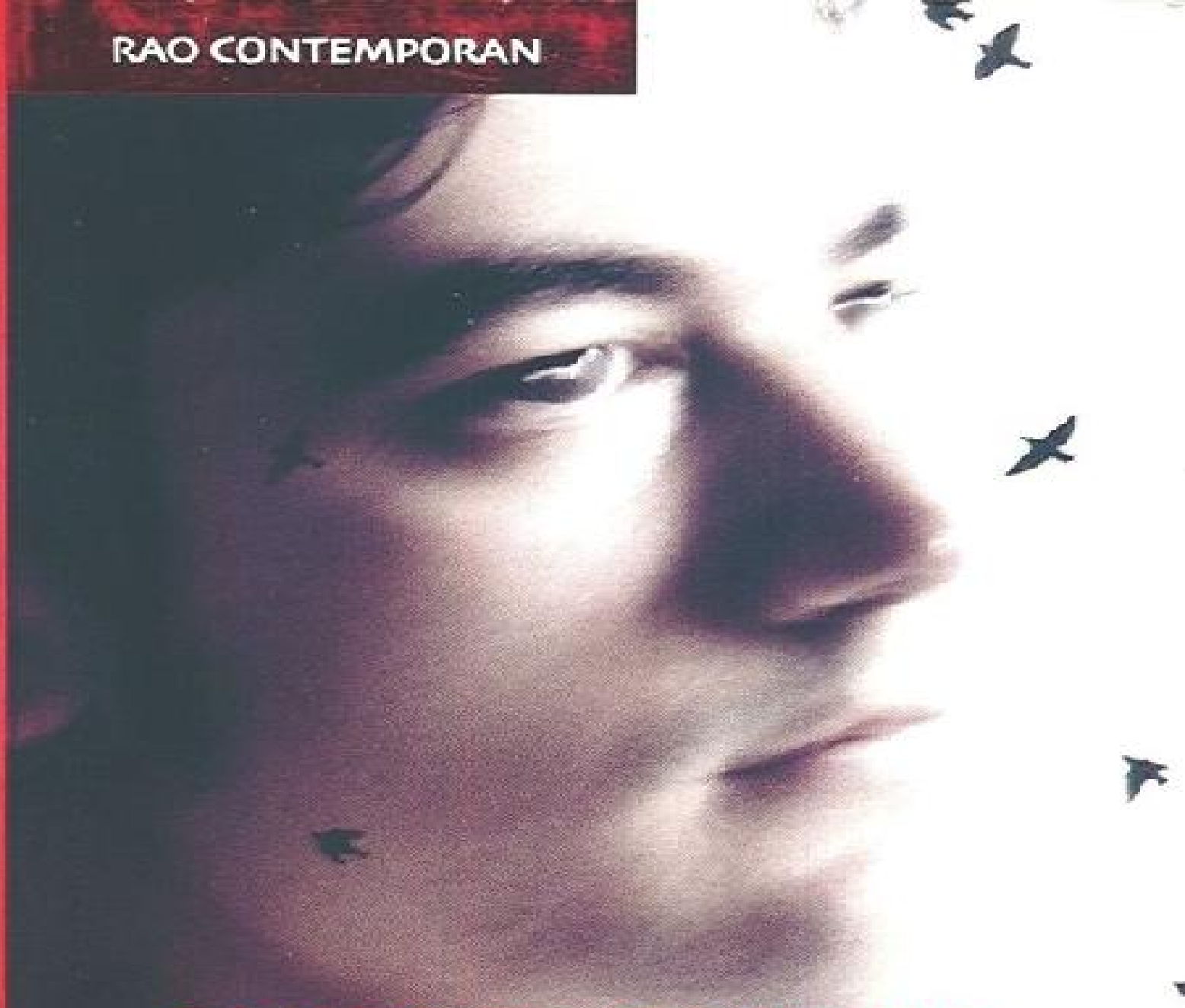

SANDRO VERONESI

FORȚA TRECUTULUI

ROMAN DISTINS ÎN ANUL 2000 CU PREMIUL VIAREGGIO-REPACI ȘI PREMIUL CAMPIELLO

SANDRO VERONESI

FORȚA TRECUTULUI

Roman distins în anul 2000 cu
Premiul Viareggio-Repaci și Premiul Campiello.

Traducere: Diana TURCULEȚ

RAO CONTEMPORAN, 2008

1

— Dumneavoastră – pauză – sunteţi un bărbat trist?

Asta mi-a spus ziarista. E ultima întrebare, după care un consilier comunal abia învins în alegeri îmi va strânge mâna şi îmi va înmâna plicul cu cele cincisprezece milioane ce însoţesc Premiul Giamburrasca-Narrativa pentru copii. Cincisprezece milioane. Merită cu vârf şi îndesat seara asta obositoare, interminabila cină la restaurant în compania autorităţilor locale, ceremonia de premiere ulterioară în sala de şedinţe de curând inaugurată (încă se mai simte miros de vernis), discursul primarului care şi-a terminat mandatul, al celui care îi ia locul, al preşedintei juriului şi interviul final al câştigătorului, luat de o ziaristă cu ochi de gheaţă. Iar cele cincisprezece milioane merită şi toate întrebările insipide pe care sus-

numita mi le-a pus („Până la ce vârstă aţi crezut în Moş Crăciun?”; „Ce anotimp preferaţi?”; „Am observat că nu aţi mâncat dulciuri: de ce?“), la care am răspuns cu o bunăvoinţă eroică – asta până când, brusc, toţi au încremenit în momentul în care o doamnă a pus stăpânire pe microfon pentru a lansa un apel de salvare a fiului ei Matteo, de nouă ani (cititorul meu fidel, a precizat), declarat în moarte clinică în urma unui accident de maşină şi devenit obiectul unei aprinse dispute administrative legate de posibilitatea de a i se permite copilului să beneficieze pe o perioadă nedeterminată de unul dintre cele două aparate de respiraţie artificială existente în salonul de reanimare al spitalului. „Ajutaţi-mă, a cerut ea cu o voce fermă. Fiul meu trăieşte o viaţă de lalea, de lăstar de dafin, şi are dreptul să continue să trăiască până în momentul în care inima lui va înceta să mai bată. Dar ei vor să-l deconecteze de la aparate, vor să-i folosească organele pentru transplanturi. Faceţi ceva, vă rog: vor să-l ucidă!" Femeia a fost asigurată de noul primar că nimeni nu-l va lipsi pe fiul ei de maşinăria care îl ţine în viaţă, iar de fostul edil că solicitarea pentru achiziţionarea altor două aparate pentru respiraţie artificială va fi aprobată săptămâna viitoare, înainte de instalarea noii conduceri; astfel, spre marea mea mirare, s-a întors la locul ei pentru a asista la restul ceremoniei, iar ziarista şi-a reluat interviul ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat, punându-mi întrebarea asta: dumneavoastră, pauză, sunteţi un bărbat trist, semnul întrebării.

Am inspirat profund, dar am rămas mut trei, patru, cinci, şase secunde, exact atât cât e de ajuns pentru a face dificil, apoi, răspunsul. Fiindcă dacă răspunzi imediat „nu“, de exemplu, sau „da“, totu-i bine şi frumos, nimeni nu se apucă să disece motivele, şi se trece mai departe. Dar dacă după o asemenea întrebare te opreşti atât să te gândeşti, atunci totul devine mai complicat, iar răspunsul trebuie să fie obligatoriu sincer. *Sunt un om trist*? Proţăpit în faţa a o sută de necunoscuţi care aşteaptă, uluit de întrebare şi de tăcerea mea şi, că tot am ajuns aici, de tot restul (de exemplu, de faptul că un oraş care are doar două aparate de respiraţie artificială iroseşte 15 milioane pe un premiu pentru literatură pentru copii), m-am împotmolit, blocat în propriul lapsus. Ziarista continuă să mă fixeze fără să-şi schimbe expresia, pietrificată în zâmbetul ăla care repetă la infinit întrebarea; iar eu tac şi mă gândesc. Un bărbat trist? Sunt căsătorit cu femeia pe care am iubit-o cel mai mult în viaţă şi avem un fiu sănătos, inteligent, a cărui

existenţă nu depinde de funcţionarea nici unei maşinării; tatăl meu a murit acum două săptămâni, după o agonie scurtă, iar eu nu m-am înţeles niciodată cu el, motiv pentru care moartea lui m-a făcut să mă simt vinovat; în viaţă fac exact ceea ce mi-am dorit dintot- deauna şi tocmai primesc un premiu pentru că o fac bine; am semnat contractul cu editorul pentru a treia carte, la care am încasat deja jumătate din avans, dar, după *Aventurile lui Pizzano Pizza* şi aici premiatul *Noile aventuri ale lui Pizzano Pizza,* balta nu mai are peşte şi nu mai ştiu ce să scriu. Sunt un bărbat trist?

Mă gândesc şi îmi amintesc. Îmi amintesc că Dominique Sanda, când trebuie să fi avut cam vârsta mea, într-un interviu în care fusese întrebată ce tip de femeie se considera, răspunsese: „Nu sunt o femeie, sunt o fată“. Îmi amintesc că, pe când aveam nouă ani, un pictor mi-a făcut portretul, iar tabloul a ieşit foarte întunecat din cauza tristeţii pe care artistul a declarat că a perceput-o în mine – dar aş vrea să ştiu câţi copii ar fi bucuroşi să rămână imobili într-o poză, ţepeni pe un scaun după-amiezi întregi. Îmi amintesc de bătrânul Marti, prietenul invizibil pe care mi-l inventasem în copilărie ca să nu mă mai joc mereu singur, de colecţiile mele de figurine incomplete, de anii interminabili de la liceul militar, de înfrângerile în partidele de şah din perioada când trebuia să devin maestru; îmi amintesc de o iubită pe care o aveam la 18 ani, care m-a acuzat că am întristat-o fiindcă am dus-o să vadă *Stroszek*, şi apoi din nou de tatăl meu care moare, de înmormântarea în ploaie, mama şi sora mea care se sprijină de mine, dar şi de frumuseţea de nepreţuit a soţiei mele şi, chiar în dimineaţa asta, de râsul cristalin al fiului meu în timp se se juca de-a ziarul telecomandat – dreptul lui extraordinar de a fi făcut fericit de mine. Mă gândesc şi îmi amintesc toate astea, în timp ce fac un schimb de priviri ucigător cu femeia care are băiatul în comă, şi care mă fixează exact ca toţi ceilalţi, zâmbind pentru că mă vede în încurcătură, dar având în acelaşi timp încredere că voi ieşi repede; şi mi se pare că e chiar curioasă, da, şi ea, vrea să-mi audă răspunsul, de parcă ar interesa-o cu adevărat. De parcă ar avea vreo legătură cu lăstarul ei de dafin.

Nu ştiu de când durează pauza asta. Mie mi se pare că a trecut o eternitate, dar nu ştiu să spun sigur cât. Ştiu doar că la un moment dat răspunsul mi-a ieşit de pe buze de capul lui, mic şi chiţăitor ca un şoricel.

— Nu mai sunt, mă aud zicând.

2

E trecut de miezul nopţii când cobor din tren. Nu mai e niciun metrou la ora asta şi, fireşte, niciun taxi; în aşteptarea unuia, în gară s-a format o coadă lungă de călători plini de bani, abia coborâţi dintr-un sumbru tren electric de noapte. Dar eu mă gândesc la altceva. Mă gândesc: nu m-am ales cu niciun sfanţ din banii pe Premiul Giamburrasca.

Lovit de raptus, i-am înmânat cecul doamnei cu copilul în comă. Mare gest am mai făcut, toţi erau impresionaţi, chiar dacă era absolut inutil, din moment ce femeia nu părea deloc săracă, iar banii ăia nu puteau s-o ajute decât infinit de puţin să-şi rezolve problema. Sau puteau? Oricum, cert e că pe toată durata călătoriei înapoi la Roma m-am gândit la banii ăia, la efemera lor existenţă în posesia mea, şi i-am plâns ca şi cum ar fi fost într-adevăr ai mei. Dar ai cui erau, în realitate? Cui îi aparţineau cele 15 milioane ale Premiului Giamburrasca-Narrativa pentru copii? Şi – de aici, pasul e mic – ai cui sunt în general banii? Are vreun sens să vorbeşti despre proprietate, în ceea ce priveşte banul, dacă îşi poate schimba stăpânul atât de uşor? Ce fel de bun reprezintă? Uneori nu-ţi vine să dai o mie de lire unui cerşetor doar pentru că n-ai chef să te opreşti cinci secunde să le scoţi din portofel – şi apoi, brusc, faci cadou 15 milioane unei necunoscute. Şi dacă a fost o escrocherie? Dacă oamenii de la primăria orăşelului s-ar fi înţeles cu femeia aia, da, dacă n-a fost totul decât o farsă pentru a-şi păstra banii pentru premiul abia înmânat câştigătorului? Astfel încât am ajuns la concluzia fulminantă – trebuie să recunosc – că banii ăia nici măcar nu existau. Dar, ca farsă, nu pare regizată prea bine: dacă ar fi fost o femeie evacuată din casă, o femeie care trăia din ajutor social sau o mamă adolescentă seropozitivă şi şomeră, atunci da; dar o doamnă reprezentantă a burgheziei cu un fiu în comă nu oferă nicio garanţie că-l va impresiona pe câştigător în aşa fel încât să-i ofere premiul. Ceva nu se leagă. Nu, la naiba, drama femeii ăleia e autentică. Ciudată a fost reacţia ei în fata atacului meu de solidaritate, reacţia ei şi a întregii asistenţe: nu tu surpriză, nu tu stânjeneală, nu tu împotrivire, doar un mulţumesc emoţionat şi aplauze îndelungi de asentiment. Un nebun aruncă pe fereastră 15 milioane, iar în oraşul ăla nu există nici măcar un ins blestemat care să fie uluit.

Gândind toate astea, dar, totodată, fantazând la ce aş fi putut să fac cu banii ăia (o vacanţă la Disneyland cu soţia şi cu fiul meu; un catamaran, de preferinţă un vechi Hobie Cat 17, folosit, fără velă, ca să ne plimbăm cu el

în luna august; şi mai ales celebra „mansardă” în camera copilului, pentru a elibera încăperea de uriaşul pat şi pe mine de sentimentul de vină pentru că mi-am instalat studioul în ceea ce ar fi trebuit să fie camera lui), timpul a zburat pe lângă mine, fără să-mi dau seama; şi am coborât, m-am aşezat la coadă aşteptând un taxi, fără să rezolv nimic. Singurul lucru sigur este că nu mai am cele 15 milioane şi nu le-am avut de fapt decât pentru vreo 30 de secunde, între momentul în care fostul primar mi-a înmânat plicul cu cecul şi cel în care i l-am dat femeii, care era încă aşezată în primul rând. A fost de ajuns jumătatea aia de minut ca ei să fi devenit ai mei? Măcar pot spune că i-am *donat*?

La un moment dat, un bocciu numai bucle şi lanţuri de aur se proţăpeşte în faţa mea, obligându-mă să-mi întrerup şirul gândurilor.

— Taxi? murmură, cu un muc de ţigară înfipt în colţul gurii şi un aer misterios de-a dreptul ridicol, dacă te gândeşti la tocmelile de alt gen care au loc peste tot în jur.

Îi ştiu eu bine pe şmecheraşii ăştia care lucrează la negru: vor să te facă să crezi că riscă să intre în puşcărie pentru tine, şi cu scuza asta îţi trântesc nişte preţuri absurde. Reprezintă singura categorie de oameni cu care nu sunt în stare să negociez.

— Piramide, şoptesc, cu acelaşi aer misterios.

— Treizeci de mii, îmi răspunde el, fără să se gândească, de parcă ar fi avut în minte cifra înainte de a şti unde vreau să merg.

— În Testaccio, nu în Egipt, continui, tot şoptit.

Bărbatul rămâne perplex – nu s-a prins pe moment –, apoi înţelege şi mi se pare că evaluează ipoteza de a-mi trage un cap în septul nazal, dar profesionalismul din el câştigă.

— Douăşcinci.

O zice dintr-o suflare, întorcând capul într-o parte, cu aerul că face o enormă concesie.

— Cursa costă cincisprezece mii de lire, îi spun, ştiu. Fac tot timpul drumul ăsta.

Bărbatul zâmbeşte, apoi ridică uşor capul indicându-mi cu barba coada lungă din faţa mea, creată în aşteptarea taxiuri lor adevărate, care nu mai vin.

— Ia uită-te, ai d’aşteptat…

— Nu mă grăbesc.

La urma urmelor, ăsta e adevărul. Nu mă grăbesc deloc şi nu sunt obosit îmi place ideea de a rămâne jumătate de oră în picioare, în frig, şi-mi place – asta în cazul în care m-aş plictisi de stat aici – şi ideea de a face o plimbare frumoasă, gândindu-mă la cum să-i explic Annei donaţia mea neghioabă.

— Douăj' dă mii.

E ultima ofertă, ştiu. Pentru „particulari" e regulă de fier să nu coboare niciodată preţul până la cel cerut de taxiurile adevărate. Mă uit spre cei care sunt înaintea mea la coadă: 15, poate 20, toţi blocaţi încă în aşteptare, învăluiţi într-o aura de cârcoteală, în timp ce „particularii" ceilalţi, dispuşi în diverse puncte, le verifică rezistenţa, şopocăindu-şi preţurile umflate. În plus, două ţigănci au început să ia la rând coada, din partea opusă: „vă rog domnule bosnia nu casă război multă suferinţă pentru mâncare domnule bosnia război şi suferinţă".

— Îmi pare rău, prietene, îi răspund clătinând din cap, vorbesc serios, mai bine mai aştept.

Scot portofelul din buzunar şi le dau 2 000 de lire ţigăncilor, care trec pe lângă mine. „Mulţumim domnule noapte bună multă fericire." „Particularul" îmi aruncă o privire uluită, se uită la mine lung, plin de indignare, parcă abătând asupra mea tot dispreţul pentru cele două ţigănci, cărora ştie el ce-ar trebui să le dea. Pleacă fără să mai scoată un cuvânt.

Aşadar, unde rămăsesem… banii. Tehnic, e corect să spun că i-am…

— Mie-mi convin cinşpe mii.

Un al doilea bocciu i-a luat locul celui dintâi: mai bătrân, mai scund, mai robust, cu un nas care trebuie să fi trecut prin multe, cu burta umflată care parcă stă să explodeze sub cămaşă şi cu un hăinoi gri pe al cărui guler luceşte un strat pufos de mătreaţă proaspătă. Şi zâmbeşte.

— Piramide, cinşpe mii, repetă, văzând că ezit

Iar eu ezit, da, continuând să observ detalii sinistre în persoana lui. Mai ales unul: de sub mânecile sacoului, pe jumătate suflecate, se ivesc direct braţele goale şi păroase. Acum îmi dau seama că poate să pară un amănunt insignifiant, dar pentru mine e foarte important, fiindcă are în spate o întreagă poveste, şi acum o să v-o spun.

Aşa cum am zis, nu m-am înţeles niciodată bine cu tatăl meu, şi cum, de asemenea, am zis, tatăl meu a murit de curând, motiv pentru care mă simt vinovat şi deloc bine în pielea mea. Mă trezesc gândindu-mă la ei din senin,

în amintirile mele e întotdeauna ceva acid care strică până şi durerea pentru moartea lui. Cu toate astea, detaliul ăla cu mâinile goale pe sub haină răsare chiar dintr-una dintre puţinele clipe fulgerătoare ale relaţiei noastre pe care mi le amintesc fără jenă. Erau anii 1970 şi ne uitam la Tribuna Politică la televizor, în ajunul nu ştiu căror alegeri. Cauza conflictelor noastre nu era, evident, politica, dar oferea cu siguranţă ocazii excelente pentru a le face să izbucnească, iar în seara aia se anunţa o înfruntare pe cinste: era conferinţa de presă a lui Almirante, iar eu eram convins că tatăl meu avea să sfârşească prin a-l vota în anul ăla, dându-şi odată arama de fascist pe faţă. În bucătărie, mama pregătea o prăjitură; sora mea plecase deja în Canada; nu eram decât noi doi, fără mediatori, situaţia ideală pentru ca discuţia să degenereze. Almirante vorbea, iar eu tăceam pentru a-l lăsa pe tata să facă prima mişcare şi astfel să-mi reglez mai bine tirul ripostei; dar, în mod straniu, în loc să-şi profereze obişnuita provocare de deschidere (ceva de genul „nu le zice chiar rău“), de data aia tăcea şi el chitic. Almirante ajunsese deja la al patrulea răspuns, şi niciunul din noi nu deschisese încă gura, când, în sfârşit, tatăl meu vorbi:

— Niciodată să nu ai încredere în cei care poartă cămaşă cu mânecă scurtă pe sub haină.

Mândru şi bronzat, Almirante părea preşedintele Crucii Roşii; totuşi, de sub mânecile impecabilului sacou albastru se iveau braţele goale şi, dacă stăteai să te gândeşti, amănuntul ăsta îi dădea un aer vag obscen. Adică trăda în ultimă instanţă o neglijenţă de care nici măcar eu nu l-aş fi crezut capabil, convins cum eram că tocmai prin eleganţă reuşea să ia ochii oamenilor. În schimb, observaţia aia (nu a mea, la naiba, *a lui*) îl făcea praf, şi era ca şi cum ar fi vorbit în chiloţi în timp ce-şi tăia unghiile de la picioare, fusese demascat: un sărăntoc, un sărăntoc disimulat. Rămas cu gura căscată, am aşteptat în linişte ca tata să mai spună ceva, să se ia şi de sindicate, şi de Pajetta, adversarii lui preferaţi, în fine, să-şi facă numărul obişnuit; dar n-a mai spus nimic şi, pentru prima dată, Tribuna Politică s-a încheiat fără să fi generat cea mai mică dispută între noi. Şi nu numai, fiindcă după vorba aia nesăbuită a trebuit să-mi dau seama că tata nu era fascist, că era un *adevărat* creştin-democrat – chiar dacă ideea că cineva poate fi realmente creştin-democrat continua să mi se pară incredibilă; oricum, asta e sigur, nu se poate spune un lucru atât de nemilos despre bărbatul pentru care inima noastră bătea în secret.

Îmi amintesc ca în seara aia n-am ieşit, am rămas acasă cu el şi cu mama să ne uităm la *Il ritorno dell'uomo-ombra*; îmi amintesc că, în timpul filmului, am mâncat tarta cu seminţe de pin, caldă, şi, cum stăteam acolo şi mâncam tarta, a sunat telefonul, dar nu era nimeni; îmi amintesc că tata a adormit pe canapea şi că mama l-a acoperit cu un pled. Îmi amintesc totul cu mare precizie. Şi-mi amintesc că m-am dus la culcare fără să-mi fi revenit din şoc. Pe atunci, relaţia cu tatăl meu era foarte încordată; era momentul cel mai rău, chiar dacă apoi situaţia nu s-a ameliorat foarte mult. De-asta mi-a rămas seara aia întipărită în memorie: fusese o demonstraţie despre cum ar fi trebuit să fie relaţia noastră şi nu fusese niciodată, un fel de interferenţă fulgerătoare cu o altă viaţă decât a noastră. Pe lângă amintire, nu mi-a rămas în minte decât minunea sfatului pe care mi l-a dat, poate singurul pe care am reuşit să nu-l uit: „Să nu ai niciodată încredere în cei care poartă pe sub haină cămaşă cu mânecă scurtă". Iată de ce e atât de important detaliul ăsta.

— Deci? mă zoreşte bărbatul cu cămaşa cu mânecă scurtă pe sub haină, văzând că eu continui să-l privesc fără să scot un cuvânt.

Stă acolo, aşteptând răspunsul meu, cu braţele deschise, cu mai mult de şaizeci de ani bătuţi pe muchie, la un calcul rapid, şi nicio urmă de moderaţie sau chiar de oboseală pe care timpul ar trebui să o lase asupra unui bărbat: pe chipul lui nu e nici măcar umbra acelei neteziri date de privirea unei soţii şi a unui fiu, a unui superior, a unui coleg; mai degrabă se citeşte un fel de obrăznicie neîmblânzită de ştrengar, marcată de trecerea anilor, dar încă pură şi incandescentă ca în vremea orfelinatului, când, îmbrăcat într-un şorţuleţ azuriu cu o roşie cusută pe piept, trebuie să-şi fi privit colegii şi institutorii cu aceeaşi expresie pe care mi-o aruncă acum mie: expresia cuiva care nu are absolut nimic de pierdut.

— Cinşpe mii, de-acord?

Şi nici măcar nu e un „particular". Ăştia nu coboară niciodată preţul sub cel al taxiurilor adevărate, am spus deja asta. Dacă ar face-o, şi-ar lua o săpuneală groasă de la ceilalţi, pentru că ar strica preţul pieţei. Şi dacă i-ar merge atât de rău încât să treacă peste asta, atunci s-ar feri de ceilalţi. În schimb, el vorbeşte tare, fără să-i pese că-l aud ceilalţi, inclusiv adevăratul „particular", care nu scăzuse preţul sub douăzeci de mii de lire. Nu se teme de repercusiuni. Puţin îi pasă.

Nu, nu trebuie să am încredere în el.

— Bine, răspund; şi în ceea ce priveşte motivul, ăsta ar fi: pentru că sunt idiot.

Bărbatul îmi ia geanta şi se îndreaptă cu un mers nervos amintind de Bob Hoskins, numai frecare şi gâfâieli. Eu îl urmez, uluit de prostia pe care o fac: nu contează că tocmai am pierdut 15 milioane, dar merită să te laşi în mâinile unui probabil răufăcător pentru a economisi cinci mii de lire? Şi, de altfel, e oare posibil ca nesiguranţa pe care o resimt din ce în ce mai lămurit în ceea ce priveşte intenţiile lui să fie doar o frică paranoică?

Înainte de a părăsi trotuarul, îl caut cu privirea pe celălalt „particular”, cel adevărat, în speranţa că are să-mi confirme cu o strâmbătură presimţirea urâtă sau, chiar mai bine, să protesteze împotriva concurenţei neloiale; dar el a luat deja în vizor un cuplu de bătrâni şi nici măcar nu mă vede.

Automobilul bărbatului e parcat pe banda a doua în faţa intrării laterale a gării, pe linia unui tramvai de noapte, dinspre care se aude un clopoţit isteric. Are maşină de teren, un alt amănunt care-l dă de gol în încercarea de a se da drept un „particular”. Are un Daihatsu Feroza, n-am auzit de automobilul ăsta în viaţa mea. A lăsat farurile aprinse, stopurile de avarie aruncă o lumină intermitentă, iar *motorul e deja pornit*. Bărbatul face în grabă un gest din cap în semn de scuză către vatman şi se strecoară înăuntru, îmi aşază geanta şi-mi deschide portiera. Apoi, dat fiind că Daihatsu Feroza ăsta n-are decât două uşi, începe să bâjbâie cu mâinile în căutarea pârghiei pentru rabatat scaunul, de parcă n-ar cunoaşte deloc maşina; iar eu am tot timpul din lume pentru a observa firele atârnând sub volan, care nu pot însemna decât ceea ce semnifică.

Tramvaiul continuă să clopoţească de mama focului, bărbatul îl trimite la dracu’ printr-un gest obscen, iar eu sper ca vatmanul să coboare şi să-l ia la bătaie, şi astfel să se aleagă el în burtă cu cuţitul care cred că – după toate probabilităţile – mi-e adresat mie, în timp ce eu, profitând de confuzia creată, aş putea să-mi recuperez geanta şi să fug mâncând pământul. În schimb, nu fac decât să dezamorsez conflictul, hotărându-mă să mă aşez în faţă şi cu asta, basta. Măcar o să am o cale de fugă, mă gândesc, o posibilitate să mă arunc din maşină cu prima ocazie: în spate, aş fi prins într-o capcană. Ştiu foarte bine că nu e uşor să mă justific, dar acum măcar

fac ceva şi, mai ales, mă gândesc ca şi cum ceea ce ameninţă să se întâmple se întâmplă deja; în ciuda faptului că nimic nu mă împiedică acum să plec şi să-mi văd de treaba mea, dintr-o raţiune bolnavă, judec de parcă aş fi băgat deja până-n gât în beleaua în care nici măcar n-am intrat încă, şi tot ce aş putea face este să caut o modalitate de a ieşi. Sau pur şi simplu am căzut pradă panicii fără să-mi dau seama, iar lipsa asta a mea de voinţă, supusă celui mai rău presentiment, are legătură cu absurdităţile alea letale care se comit în preajma pericolului, când groaza pune stăpânire pe creierul nostru şi rezolvă problema făcându-ne să ne simţim *protejaţi* de pericol, invulnerabili, în siguranţă, cu o senzaţie foarte intensă şi, fireşte, cu totul înşelătoare, care ne împinge să facem exact contrariul a ceea ce ar trebui să facem (fazanii terorizaţi de incendiul din pădure, care, în loc să fugă de foc, se aruncă în mijlocul lui; Stan, care, urmărit de asasin, îşi trage o găleată pe cap fiindcă nu ştie unde să se ascundă) sau chiar să nu facem nimic, să rămânem nemişcaţi şi să aşteptăm să se întâmple ireparabilul cu absurda speranţă că atunci când va veni nu va fi iremediabil.

Aşadar, urc în faţă, iar maşina porneşte cu o mică zvâcnire, aşa cum se întâmplă – matematic – atunci când conduci pentru prima oară un automobil şi nu eşti obişnuit cu ambreiajul. Chiar trebuie să o fi furat de puţină vreme. Şi, în timp ce intră pe banda care coteşte spre Via Cavour, eu adun toată luciditatea care-mi mai rămâne şi încep să pun la cale un plan. Unu, încerc pe pipăite mânerul portierei: e un alt lucru pe care în maşinile necunoscute nu-l găseşti niciodată (aşa ca pârghia pentru rabatarea scaunului), şi când îl găsesc rămân cu mâna pe el. Doi, parcurg mental ruta până acasă, pentru a individualiza limita dincolo de care, pentru absolut niciun motiv, nu va trebui să mă mai aflu la bordul acestei maşini. Colosseum, hotărăsc: trebuie să sar înainte să ajungem la Colosseum. Trei, decid care va fi sistemul. La primul semafor roşu voi spune: „E bine-aici“, voi pune cincisprezece mii de lire pe bord (asta în cazul – pe care, în ciuda a tot, încă îl mai cred posibil – în care totul nu e decât paranoia mea, un fel de şoc întârziat provocat de pierderea celor cincisprezece milioane, sau, cine ştie, e vorba pur şi simplu de un tată de familie trădat de aparenţe şi constrâns de o situaţie economică precară să sfideze mafia taximetriştilor care lucrează la negru pentru a câştiga un bănuţ) şi voi coborî, pur şi simplu. Patru, pregătesc cei cincisprezece mii, scoţându-i din portofel cu mâna liberă, stânga, dreapta ţinând-o în continuare pe mâner. Cinci, să nu

uit de geantă, la naiba, fiindcă deja uit de ea. Şi nu-i un fleac: înăuntru am laptopul.

Între timp, am ajuns la semaforul din piaţa Santa Maria Maggiore; roşu. Nu m-am mai uitat în direcţia bărbatului: dar, când autoturismul se opreşte, în timp ce observ o maşină de poliţie parcată lateral, în dreapta noastră, cu poliţiştii sprijiniţi de portbagaj şi tot tacâmul, simt că el mă priveşte, cu insistenţă: aşa că mă întorc spre el, din instinct. Într-adevăr, bărbatul mă priveşte şi zâmbeşte, în continuare, aşa cum făcea mai devreme, când îl trimitea la dracu` pe vatmanul tramvaiului ăluia care claxona, şi ca atunci când mi-a apărut în faţă la coada pentru taxiuri – ca de obicei, pot spune, fiindcă îmi dau seama că până acum nu l-am văzut decât zâmbind. Şi chiar dacă pe chipul lui rămâne intactă tinereţea aia monstruoasă care m-a impresionat deja, n-ar fi corect să spun că are un zâmbet ameninţător: zâmbeşte şi gata. Ideea e că acum, aşezat aşa la volan, din cureaua pantalonilor îi iese patul unui pistol. Da, e patul unui pistol, sunt absolut sigur. Şi mă trezesc că-mi spune ultima frază la care m-aş putea aştepta din partea lui.

— Aşadar… Franceschino a învăţat în sfârşit să meargă cu bicicleta…

Verde.

Nu mă văd sărind din maşină, astfel încât nu pot să mă descriu; dar pot să spun cum sunt: răvăşit. Am reuşit să trec la mustaţă pe lângă un motoscuter Vespa, dar din trei salturi ajung pe trotuar. Maşina de teren, imediat ce porneşte din nou, se împotmoleşte în mijlocul intersecţiei provocând un vacarm de nedescris, iar eu mă trezesc rugându-mă, da, rugându-mă ca bărbatul să nu mă împuşte în spate înainte să reuşesc să vorbesc cu poliţiştii. După, nu mă interesează, dar nu înainte. Şi într-adevăr, nu trage în mine, ci porneşte mai departe, cu cauciucurile scrâşnind furios.

Aşa cum nu m-am văzut sărind din maşină, nu mă aud nici vorbind cu poliţiştii. Trebuie să fiu destul de agitat, pe alocuri chiar incoerent, dar asta şi pentru că nu e deloc simplu ceea ce am de spus, şi n-am timp să stau şi să explic lucrurile cu calm. Cu toate astea, poliţiştii, doi băieţi şi-o fată, sunt foarte îngăduitori şi deîndată ce înţeleg ceva mă şi cred, lucru care, date fiind circumstanţele, mă surprinde. Tradus în limba lor, cred că un neghiob înarmat cu un pistol, după ce s-a dat drept taximetrist particular şi după ce m-a târât la bordul unui autoturism de teren probabil furat, mi-a ameninţat familia şi în special fiul, demonstrând că este la curent cu informaţii foarte

personale, pentru ca apoi să fugă cu geanta mea – care conţinea un computer portabil şi alte efecte personale – de îndată ce am coborât pentru a denunţa ceea ce tocmai se întâmplase. În plus, fata îmi permite chiar să sun acasă de pe telefonul ei personal şi, când mă aude bombardând-o pe soţia mea cu avertizarea să nu deschidă nimănui, pentru niciun motiv, pentru numele lui Dumnezeu, până la întoarcerea mea, îmi ia mobilul din mână şi, amabilă, începe s-o liniştească, îi spune că este agent de poliţie şi să nu-şi facă probleme fiindcă voi fi însoţit imediat acasă.

Toată viaţa am să mi-o imaginez pe Anna, trezită în miez de noapte de telefonul ăla, în cele zece minute care s-au scurs până la sosirea noastră acasă. La ce s-o fi gândit? Ce-o fi *făcut*? Cât de frică i-o fi fost, exact? Şi de ce, dat fiind că nici eu, nici poliţia nu i-am spus despre ce era vorba? Cert e că, aşa cum m-au luat în serios poliţiştii, mă ia şi ea, şi, într-o anumită măsură, ideea e consolatoare, fiindcă, în mintea mea, o regiune încâlcită a creierului e acoperită de un nor de uluire. Şi în timp ce, abia aterizat acasă, înainte de a-i explica tot ce s-a întâmplat, îi spun că trebuie să plecăm, repede, chiar în noaptea asta, trebuie să ne punem la adăpost, în inimă îmi încolţeşte dubiul că tot vârtejul ăsta a fost generat de firava bătaie de aripi a mitomaniei. Nu degeaba scena este asemenea celei în care apar Kevin Kostner şi soţia lui din film în *Incoruptibilii*, atunci când îi e ameninţată fetiţa. Îmi fac bagajul şi mă gândesc: şi dacă înnebunesc? Poate că exact aşa o iau oamenii pe arătură şi ajung în ţara ţicniţilor şi poate că mie chiar asta mi se întâmplă. Oare când îţi dai seama? Ce-ar trebui să fac ca să-mi dau seama? Dacă pe de-o parte e frumos să constaţi că nu te-ai chinuit degeaba să faci din tine o persoană curajoasă şi de încredere, pe de alta, e şi îngrijorător, fiindcă te simţi îngrozitor de responsabil. O fi pentru că am crescut cu un tată care, tot timpul şi din principiu, îmi punea în dubiu orice afirmaţie, şi astfel trebuie să mă fi obişnuit cu o asemenea neîncredere din partea celorlalţi: dar să descopăr că nu există nimeni care să mă protejeze de mine însumi, să admitem că aş înnebuni, fiindcă toţi mă cred chiar şi atunci când mă comport într-un mod atât de nepotrivit, îmi sporeşte, dacă mai e posibil aşa ceva, îngrijorarea. Dar nu am timp pentru reflecţii: acum trebuie să fug, iute, iute, s-o iau la goană…

Doar vorbind mai târziu, la rece, în timp ce rulăm cu viteză pe Via Aurelia pustie îndreptându-ne spre casa socrilor mei, la Viareggio, totul îmi apare mai clar: m-am trezit în faţa necunoscutului, pur şi simplu, şi asta a

declanşat criza. Îi povestesc Annei tot ce s-a întâmplat, de la început, cu calm, şi rezist tentaţiei de a o minţi în legătură cu fraza pronunţată de bărbatul cel ciudat. Nu ştiu, dar din cauza faptului că am vorbit de ameninţări la adresa fiului nostru, pentru o clipă mă tem că acele cuvinte nu justifică pe de-a-ntregul reacţia mea, şi sunt tentat să le transform în ceva mai explicit, de genul: „Sigur, acum că Franceschino a învăţat să meargă pe bicicletă, ar fi mare păcat să se rănească". Eu ştiu că nu e nicio diferenţă, dar mă tem că pentru Anna ar putea să existe. Însă, din fericire, îi spun adevărul şi-mi dau seama că nu aveam niciun motiv să mint, din moment ce ea rămâne foarte impresionată şi în faţa frazei originale. Aşa că, de teamă să nu fiu luat drept mitoman, trec brusc în extrema cealaltă şi, fără să vreau, vorbele mele o îngrijorează prea tare, şi în consecinţă încep să micşorez amploarea aventurii.

Sigur, îi spun, poate că exagerez eu, poate pericolul nu e atât de grav încât să trebuiască să fugim ca în timpul bombardamentelor, şi, cine ştie, totul ar putea fi doar o confuzie exagerată: dar cum dracu' să ştiu? Cum să risc? Sunt o persoană normală, zic, un liniştit autor de literatură pentru copii care nu s-a mai luat la bătaie de mai bine de douăzeci de ani, sigur, pregătit să înfrunte probleme uriaşe, dar care n-au nici în clin, nici în mânecă cu pistoalele şi cu aluziile cu iz mafiot pronunţate la adresa fiului meu. *Trebuie* să fugim, Anna, nu-i aşa?

Anna, trebuie să recunosc, reacţionează mult mai bine decât aş fi putut spera. Nu ştiu cum sau ce, mai exact, dar înţelege, şi dintre toate atitudinile pe care le putea avea, alege să o secondeze pe-a mea, făcând totul mai uşor. Preocupată, da, dar nu terorizată, mă ajută să văd latura raţională a întregii chestiuni, singura într-adevăr viabilă pentru amândoi, şi în timp ce parcurgem coasta tireniană, sub clarul de lună al unei nopţi de început de iunie, mă urmează într-o conversaţie liniştită în căutarea laturii obscure a vieţii noastre. Oare unde-o fi? ne întrebăm. Chiar dacă nu există un motiv aparent să fim ameninţaţi în felul ăsta, cineva a făcut-o: aşadar, trebuie să existe o zonă neagră undeva. Totul e să înţelegem unde.

Să pornim de la mine. Sunt într-adevăr sigur că nu-l cunosc pe bărbatul ăla, că nu l-am mai văzut niciodată? Da, sunt foarte sigur. Sunt absolut sigur că i-am văzut pistolul? Da, Anna: ăla chiar era un pistol. Am făcut oare sau am scris ceva care ar fi putut genera o asemenea reacţie? Nu. Am atins vreun punct sensibil în politică? Nu; zelul meu politic s-a domolit uşor, uşor,

în timp, până la a se confunda pe de-a-ntregul cu activitatea unei asociaţii care se ocupă de tutela minorilor, pe care Anna o cunoaşte bine pentru că şedinţele se ţin uneori acasă la noi. O chestie foarte inofensivă, cu obiective specifice: ţinem sub control televiziunea, benzile desenate, publicitatea, redactăm câte-o scrisoare de denunţ la vreun ziar, organizăm o conferinţă pe an. Sigur, uneori atingem şi interese mai mari, dar sincer nu mi se pare posibil ca activitatea asta să-mi fi pus pe urme un criminal. Mai ales că sunt două luni de când n-am mai întreprins nimic.

Să trecem la ea – dar viaţa ei e atât de transparentă că e dificil să găseşti măcar un semn de întrebare. Traduce, are grijă de Francesco, se ocupă de casă: asta-i tot. E posibil să aibă vreun secret, nu vreau s-o neg, dar e de neconceput ca oricare dintre întreprinderile ei personale să poată să fi degenerat până să se fi incarnat în furiosul care m-a suit la bordul automobilului de teren.

— Ieri m-am purtat urât cu comis-voiajorul de la Folletto, glumeşte. Mă bătea la cap să cumpăr aspiratorul ăla.

Şi, cu toate astea, mă trezesc punându-i o întrebare idioată, pe care ea nu mi-a pus-o mie.

— Anna, ai un amant? Eu nu, mă grăbesc să adaug, nu am şi nu am avut niciodată, tu? Răspunde sincer, insist, e important: poţi să faci atâtea greşeli în viaţă, poţi chiar să te culci cu un pui de lele care apoi, la primul acces de mânie şi în faţa perspectivei de a nu mai primi nimic, îşi pierde minţile şi îţi pune pe urme un bandit. Ai sau ai avut o relaţie, Anna? — şi în timp ce o întreb îmi spun: „Ce-ar fi dacă buna Anna mi-ar răspunde acum «da»; poate n-are nicio legătură cu povestea asta, poate e vorba despre un bărbat foarte civilizat şi mai bun decât mine sub orice aspect, dar gândeşte-te dacă ar ieşi la iveală aici, acum, că are pe altcineva. Nu trebuie să pui niciodată întrebările astea. Niciodată”.

Îmi răspunde fără să ezite şi fără să protesteze pentru faptul că m-am putut gândi la aşa ceva.

— Nu, zice.

Slavă Domnului, respir uşurat. Atunci, ce poate fi? Cine poate să ne vrea răul, nouă, de ce? Şi e ciudat, dar cu cât trece timpul şi nu ne dăm seama de ce s-a întâmplat, cu atât ne liniştim mai mult, fiindcă dacă e adevărat că asupra noastră atârnă o ameninţare, e la fel de adevărat că viaţa noastră e limpede, curată şi onestă. Ne cunoaştem de când eram copii şi încă ne mai

iubim; băieţelul nostru sforăie uşurel pe scaunul din spate, pierdut în lumea viselor simple ale celor opt ani ai lui, şi nu ne urmăreşte niciun autoturism de teren. Cine ar putea să ne vrea răul, nouă, şi de ce? Şi ne repetăm întrebarea asta de atâtea ori în timpul călătoriei, încât pare că-i atribuim proprietăţile unei mantra tibetane, liniştitoare, benigne, capabile să alunge răul, dacă nu din vieţile noastre, măcar din minţile noastre. Cine? De ce? Cine? De ce?

Ajungem la Viareggio dis-de-dimineaţă. Nu putem să ne înfiinţăm la ora asta în casa socrilor mei, aşa că ne cazăm la un hotel. La Excelsior, ce dracu'! Numai în necazul duşmanilor noştri! O cameră mare cu vedere spre mare, cu un pat matrimonial imens şi cu un pat de o persoană într-un separeu, cu totul inutil, dat fiind că în noaptea asta noi suntem cei care vrem să dormim cu Franceschino în braţe. Însă Franceschino, după ce a dormit tot drumul şi s-a trezit într-un loc necunoscut, s-a entuziasmat şi începe să ceară o sumă de explicaţii pe care le înghite pe nemestecate într-o sarabandă de minciuni frumos împachetate, într-o lume minunată, cu cauze şi cu efecte absolut clare şi normale, în care nimeni nu ameninţă pe nimeni şi în care nu trebuie să fugi în miez de noapte ca şoarecii care părăsesc corabia pe cale să se scufunde: exact lumea în care am trăit şi noi până acum cinci ore, îmi dau seama, lume care a devenit un basm de povestit copiilor.

Apoi, în mijlocul explicaţiei elaborate, Francesco adoarme din nou. Brusc, cum îi e obiceiul: acum o secundă ne întreba de ce, iar acum doarme ca un nou-născut. După atâta vorbărie, în cameră se lasă o linişte blândă şi primitoare, în timp ce lumina filtrată de jaluzele ne dezvăluie detaliile acestei supercamere în care n-aş fi crezut niciodată că voi ajunge: o măsuţă de toaletă, o stampă înrămată, un dulap solid cu părţile laterale îmbrăcate în stofă. Adoarme şi Anna. Şi eu sunt foarte obosit, fiindcă a fost o zi cu adevărat lungă, extenuantă, o zi incredibilă, dar mai rămân puţin treaz. Mă uit la băiat, la pacea întipărită pe chipul lui atât de fragil şi de provizoriu şi mă întreb dacă mă voi ridica la înălţimea situaţiei, dacă voi reuşi să-l protejez. Orice se va întâmpla, evenimentele vor fi greu de înfruntat, fiindcă nu se vor petrece pe terenul meu preferat; dar trebuie să reuşesc. La urma urmelor, el a reuşit, el a câştigat marea bătălie: după ani de eşecuri repetate şi inexplicabile pentru un copil isteţ care izbutea să facă tot ce-şi punea în cap – cu ulterioarele crize de identitate, pierderea

încrederii în sine însuşi, blocaj psihologic etc. — a reuşit, prin forţe proprii (şi „în sfârşit”, după cum a spus şi bărbatul cu cămaşa cu mâneci scurte), să meargă pe bicicleta cu două roţi. Ne-a dat vestea în ziua în care tatăl meu a ieşit din spital, acum trei săptămâni, şi ne-a făcut o demonstraţie în piaţeta din faţa imobilului nostru. De toată frumuseţea. Iar noi i-am povestit numai tatălui meu aflat pe moarte, lui, care se încăpăţânase să contracareze blocajul copilului, să-l facă să încerce din nou şi din nou, cu meşteşug, spunea el, cu puterea voinţei – complicând prea mult lucrurile, după părerea mea, dar s-o lăsăm aşa cum a picat. El fiind mort, singurii care ştiu de ieşirea lui Francesco din tunel am rămas doar eu şi Anna, în afară de prietenul ăla al lui de la parter, cum i-o zice, Luca, împreună cu care se chinuia să exerseze în curte, în fiecare după-amiază. Nu i-am mai spus nimănui de asta, la naiba, fiindcă Francesco vrea să le facă tuturor o surpriză, în vara asta.

4

Am petrecut nişte zile frumoase la Viareggio, ciudate. Părinţii Annei, asemenea lui Francesco, au acceptat fără obiecţii versiunea noastră, conform căreia tot ce voiam era să stăm puţin cu ei, şi au profitat din plin de consecinţe: companie, prânzuri în familie, nepotul la discreţie. Nu s-au gândit nicio clipă la absurdul situaţiei: un copil care nu a terminat încă anul şcolar şi doi părinţi de obicei ultraocupaţi care, de azi pe mâine, într-o miercuri, lasă totul baltă şi se duc la mare. Sau – cel mai probabil – şi-au dat seama de absurdul situaţiei, dar n-au cerut explicaţii pentru că sunt nişte persoane discrete şi pentru că le convenea. Oricum, cert e că am petrecut nişte zile liniştite, în ciuda problemelor: pe plajă, cu rolele, în părculeţ, la plimbare, la bazin, la sala de jocuri. Da, probabil se prefăceau toţi: socrii mei se prefăceau că vizita noastră era normală, Francesco se prefăcea că nu învăţase încă să meargă cu bicicleta (vrea să-l aştepte pe tata, e convins că oamenii se întorc din moarte), eu şi Anna ne prefăceam că nu ne ameninţă nimeni; şi poate tocmai de asta am fost liniştiţi.

Sigur, ochii mei erau în mod clar mai vigilenţi, pregătiţi să remarce şi cel mai mic detaliu ciudat (să „găsească greşeala“, ca în teste), dar n-au văzut nimic care să mă neliniştească, cu excepţia unui Dahaitsu Feroza care a trecut ca o săgeată pe plajă prin faţa noastră – deşi avea altă culoare şi pe tăbliţă scria Lucca, mie tot mi-a sărit inima din piept.

Eu şi Anna am amânat oră de oră momentul înfruntării problemei; şi în fond, în timp ce jucam comedia, nu a fost greu să ne lăsăm conduşi câteva zile de aparenţe, imaginându-ne că suntem una dintre familiile alea fericite, date dracului, de adepţi ai autosuficienţei care se revoltă împotriva egalitarismului, militând nu împotriva fundamentului, ci a detaliilor, şi din pricina asta nu au televizor, nu-şi fac daruri de Crăciun, dispreţuiesc fotbalul, pizza care se vinde la felie şi hanoracele pluşate. De fapt, în familiile astea există ceva eroic care m-a fascinat dintotdeauna: ataşamentul lor faţă de valori preponderent nerelevante (medicina alternativă, concediul în iunie, schiul fond, fructele ecologice), în numele cărora îşi decalează plecările, programează, economisesc, cheltuiesc şi parcurg Europa cu discernământ, într-o vajnică risipă de inteligenţă care, dintr-un consumism barbar şi confuz, îi transbordează într-unul mult mai creştin şi mai coerent, chiar dacă nu mai puţin vorace. Noi nu suntem aşa – prea mult efort dar am putea fi; şi mai ales, în timp ce ne plimbăm pe plaja din Viareggio pe 11 iunie, eu cu Francesco în cârcă, Anna cu pasul ei uşor de fostă balerină, în aerul parfumat de la opt seara, printre rândunicile însetate de spaţiu, înconjuraţi de o junglă de agave înflorite în mod excepţional (înfloresc o dată la cincisprezece ani şi apoi mor) şi de multe alte frumuseţi, încă ferite de asaltul care se va transforma în masacru peste câteva săptămâni, putem *părea* aşa. O familie diferită, dintre cele care nu sunt luate în calcul în sondaje pentru că falsifică formularul.

Viareggio e altfel în iunie: e aristocratic şi tulburător, ba chiar exotic, cum trebuie să fi fost la apogeul măreţiei sale de dinainte de război, când Edda Ciano îşi petrecea aici vilegiaturile sale neliniştite, iar personajele suinomorfe cu părul înecat în briantină îşi duceau traiul între alcovuri şi piscine, în timp ce eroii anarhiei visau să-i arunce în aer cu faimoasa „bombă care scapă turma“, dar care n-a explodat niciodată în Italia. Sigur, ce ştiu eu despre cum era Viareggio pe vremea aia. Nimic. Dar mi se întâmplă să-mi imaginez: atmosfera, culorile şi aromele de atunci, nu ştiu cum, dar mi se pare că mi le amintesc; şi când mă trezesc, în iunie, în paradoxul acestor zile goale şi liniştite, dar mai ales dimineaţa devreme, de-a lungul plajei cu umbre încă rare, am mereu impresia că înfloresc de sub ruinele prezentului. Ca atunci când întâlneşti o bătrână pe care n-ai văzut-o niciodată şi, prin modul în care zâmbeşte sau îşi retrage mâna după un salut, ţi se pare că revezi toată frumuseţea care a încununat-o cu o

jumătate de secol înainte, şi care, bineînţeles, n-a fost cunoscută de nimeni.

În fine, zile frumoase; numai patru, dacă e să fiu sincer, dar au părut mult mai multe. Ieri-seară, doar ce-l culcasem pe Francesco şi, profitând de absenţa socrilor mei (se duc să danseze, în fiecare sâmbătă, în locuri pentru bătrâni pe care Ie ştiu ei), eu şi Anna ne-am întors la problema fundamentală şi a fost greu s-o conving de ceea ce hotărâsem între timp, adică să mă înapoiez la Roma, iar ei să rămână acolo. Era vorba despre clasicul enunţ care nu poate fi susţinut prin argumente, a cărui primă parte o contrazice pe a doua, fiindcă spunând că intenţionam să mă întorc la Roma trebuia obligatoriu să susţin că nu era periculos, dar cerându-i ei sa rămână la mare cu băieţelul afirmam în mod implicit că era primejdios. Anna, femeie raţională, m-a tot bătut la cap pe tema asta şi, din punct de vedere dialectic, argumentele ei au câştigat pe toată linia, fără dubiu, doar că la sfârşit s-a convins să mă lase să plec, fiindcă a înţeles că soluţia mea nu era nici cea mai strălucită, nici cea mai logică, ci pur şi simplu singura. Şi a fost minunat de surprinzătoare în modul în care s-a resemnat: o secvenţă scurtă, fulgerătoare care s-a adăugat la colecţia ei de gesturi exemplare — adică duse la perfecţiune – în care reuşeşte să îngemăneze forma şi semnificaţia ca nimeni altcineva pe lumea asta.

Eram în toiul discuţiei, ea tocmai se pregătea să combată una dintre afirmaţiile mele: s-a blocat brusc şi, în loc să vorbească, a întors capul într-o parte, coborându-şi ochii de parcă ar fi căutat ceva pe jos. Picioarele ei erau în poziţia de dans numărul 4. A rămas aşa o secundă, două, trei, nu ştiu – ştiu doar că a fost exact durata *potrivită*; să fi fost mai mică ar fi fost comică, dacă era mai mare ar fi facut-o să pară nesigură. Apoi m-a privit din nou şi a zis:

— De acord.

Sfârşitul discuţiei.

Aşadar, iată că mă întorc ia Roma, singur, în maşină, într-o duminică dimineaţă superbă, pe un drum pe care-l parcurg invers faţă de aproape toţi italienii, adică dinspre mare spre oraş. M-am gândit că, dacă tot trebuia să mă întorc, măcar s-o fac repede şi să profit de după-amiaza liberă pentru a chibzui, încercând să-mi pun ordine în gânduri. Fiindcă năpasta – s-o numim aşa – a dat peste mine la gară, acum patru zile, într-un moment destul de dificil, din mai multe motive. Tatăl meu a murit, am mai spus-o, şi

ăsta e un motiv. Până la 31 decembrie trebuie să predau o nouă carte de aventuri cu Pizzano Pizza şi nu numai că nu am început-o încă, dar nici măcar n-am idee de unde să încep: şi asta am mai spus-o, şi ăsta e un motiv. Dar mai există un motiv, chiar dacă prin comparaţie cu primele două poate părea mai puţin obiectiv şi prin urmare mai puţin grav: e vorba de ideea mea despre mine însumi, care în ultima vreme a devenit vagă şi şovăitoare. Nu mai sunt sigur că sunt cel care credeam că sunt, asta e; şi e o chestie care mă pune în dificultate, mai ales în situaţiile care cer o anumită rapiditate de decizie. Să luăm de exemplu chiar întâlnirea de pomină de acum patru seri: nu sunt sigur că mă *recunosc* – dacă înţelegeţi ce vreau să spun – în reacţiile pe care le-am avut, atât atunci, cât şi judecând la rece. Faptul că am urcat în maşina de teren, chiar intuind că nu trebuie s-o fac, apoi modul în care am fugit ca un apucat, la semafor, riscând să dea vreo maşină peste mine; şi cum m-am încrezut atât de orbeşte în poliţie – cu care nu am avut niciodată o relaţie prea bună; şi apoi acasă, certitudinea absolută că trebuia să fugim, şi în acelaşi timp nesiguranţa, îndoiala profundă, autentică de a nu exagera; capacitatea, timp de patru zile succesive, de a eluda problema, trăind nişte zile frumoase şi liniştite de vilegiaturist, şi, în plus, hotărârea asta de a mă întoarce la Roma singur, acum, să înfrunt cine ştie ce, cu Dumnezeu ştie ce resurse. Dacă mă gândesc bine, nu ştiu de unde vin toate astea; cert e că, dacă mi-aş fi imaginat vreodată c-o să mă confrunt cu o asemenea problemă, nu mi-aş fi imaginat-o în felul ăsta. Şi asta nu e decât ultima îndoială. De fapt, de ceva vreme, se poate spune că nu fac altceva decât să mă îndoiesc de mine însumi.

La originea nesiguranţei mele se află şi un fel de traumă. Nu neg că ar putea să fie vorba despre un proces cu cauze profunde şi complexe, care s-a declanşat cine ştie acum câtă vreme, fără ca eu să-mi fi dat seama. Însă ideea e că am avut o revelaţie destul de brutală acum câteva luni, în urma unui incident bizar legat de interfonul de acasă. Aveam invitaţi la cină, erau chiar agentul meu literar şi logodnica lui şi un cuplu de prieteni comuni – el critic de artă şi ea logoped cu care eu şi Anna ne vedem destul de des fiindcă au un fiu de vârsta lui Francesco. Mâncaserăm bine, băuserăm un vin bun adus de agentul meu, care se pricepe, şi am avut o discuţie plăcută până la unsprezece seara. La ora aia, din cauza problemelor cu bona, prietenii noştri au trebuit să plece, în timp ce agentul meu şi logodnica lui

au rămas. I-am însoţit la uşă pe cei care plecau şi, imediat după ce am închis-o, mi-am încrucişat privirea cu cea a agentului, care mă urmase în hol. Privirea aia era răutăcioasă, foarte răutăcioasă.

— Eu ascult întotdeauna ceea ce-şi spun persoanele care ies din casa mea, mi-a şoptit, făcându-mi semn cu ochiul spre interfonul de pe perete.

Mie mi s-a părut un lucru îngrozitor, pe care-l fac maniacii, dar, Dumnezeu ştie de ce, l-am făcut: în timp ce el continua să mă fixeze în modul ăla, am ridicat receptorul şi l-am pus la ureche – aşa că acum pot să vă dau un sfat bun: să n-o faceţi niciodată. Să nu ascultaţi niciodată pe ascuns ce spun despre voi persoanele care ies din casa voastră.

Ca să ieşi din casa mea, ai de coborât patru etaje pe scări, apoi trebuie să treci de o ditamai uşa şi de o curte, pentru a ajunge la poarta care dă în stradă, unde e soneria; aşa că o perioadă n-am auzit decât zgomote vagi, motoscutere care treceau pe drum, fâşâituri; apoi am distins declicul uşii şi din momentul ăla vocile prietenilor mei au început să se audă din ce în ce mai clar. Ei bine, se pare că n-aveau probleme cu bona, pur şi simplu nu mai suportau să stea cu noi. El o felicita că găsise o scuză bună şi, când trebuia să fi ajuns chiar în faţa soneriei, fiindcă vocea lui se auzea foarte tare, l-am auzit făcându-mă ridicol pentru că povestisem pentru a mia oară o anecdotă din perioada când făceam liceul militar. Şi aveau complimente şi la adresa agentului meu literar, numit de ea „parazit”, şi a logodnicei lui („nu e nici proastă, dar nici deşteaptă”), iar vocile se pierduseră în timp ce amândoi, în deplin consens, ne făceau zgârciobi pe mine şi pe Anna fiindcă, deşi trebuia să fi făcut o căruţă de bani cu Pizzano Pizza, continuam să trăim în căsuţa aia amărâtă, cu linoleum pe jos, cu scaune desperecheate, fără lift. A scăpat doar Franceschino, dar poate că l-au executat când se îndepărtaseră prea mult, iar eu nu-i mai puteam auzi.

Mă doare foarte tare să vorbesc despre asta, dar cred că e important s-o fac: cei doi erau prietenii mei şi faptul că puteau să vorbească aşa despre mine, despre soţia mea, despre casa mea şi despre oaspeţii mei m-a tulburat profund. Pe de altă parte, în afară de partea cu averea (n-am câştigat deloc o căruţă de bani), n-au spus lucruri neadevărate: eu repet adesea anecdotele, agentul meu trăieşte din procentele percepute din onorariile altora, logodnica lui e o fată superbă, dar într-adevăr nu străluceşte în conversaţii, iar casa noastră chiar ar avea nevoie de nişte reparaţii capitale. Doar că nu mi-aş fi imaginat niciodată că ei doi ar

remarca lucrurile astea, după atâţia ani în care ne cunoaştem, şi mai ales că discută despre ele pe un ton atât de ostil, folosindu-se de o scuză ca să fugă de la o cină pe care nu mai reuşeau s-o suporte.

Lucrurile de genul ăsta te dezorientează.

Când am pus receptorul la loc, agentul meu mustăcea, şi pentru o clipă am sperat că se înţelesese cu ei să-mi facă o glumă. Dar nu era aşa, cei doi vorbiseră serios, iar el habar n-avea de încurcătura pe care o provocase.

— Nimic, i-am zis, n-au spus nimic.

Nu i-am povestit nici Annei, mi-era prea ruşine, dar din momentul ăla am început să mă îndoiesc pe faţă de mine însumi. Deşi tentaţia era puternică, ar fi fost stupid să pun capăt situaţiei cu concluzia că anumiţi presupuşi prieteni sunt în realitate nişte nemernici – concluzie la care oricum am ajuns, dar fără să consider problema rezolvată. Nu, ăia vorbeau despre mine, despre viaţa mea, şi erau perfect de acord, să-i ia dracu'! Oricât de nenorociţi ar fi, aşa mă văd ei: zgârcit, insuportabil, ridicol. Există o problemă, dar cu mine, nu cu ei.

Aşa că, inevitabil, m-am trezit punându-mi o întrebare: şi dacă toate raţionamentele mele de până acum au fost greşite? Şi dacă să creşti nu înseamnă deloc să te cunoşti mai bine, şi dacă experienţa nu ne ajută decât să punem un mare „nu“ în faţa lui „ştiu cine sunt eu“? Varianta asta mi s-a revelat dintr-odată înspăimântător de plauzibilă. La douăzeci de ani încă nu ştii nimic despre tine, fiindcă nu te-ai confruntat niciodată cu nicio problemă cu adevărat importantă, şi crezi că toată confuzia ta aici îşi are cauza. Apoi începi să acumulezi experienţe şi fiecare dintre ele te ajută să aduni informaţii despre tine, care înainte-ţi lipseau: la început, portretul este abia o schiţă, dar uşor-uşor devine mai detaliat şi mai credibil, până când, într-o zi, ai impresia că ai făcut rost de destule informaţii încât să-l consideri definitiv şi tragi linie ca să aduni. Îl accepţi, mai întâi, te resemnezi cu greu să admiţi toate limitele şi toate defectele cu care te-ai procopsit şi, resemnându-te, simţi pentru prima dată puţină linişte – pe care, tocmai întrucât ai obţinut-o în urma unui lung proces de cunoaştere, începi să crezi că ţi-ai asigurat-o; dar apoi continui să acumulezi experienţe şi, mai devreme sau mai târziu, vine una care să declanşeze criza (poţi să nu ridici receptorul de la interfonul ăla, oricum, la puţină vreme după aia tatăl tău va muri pe neaşteptate, şi apoi vei fi terorizat de o întâlnire misterioasă, şi apoi cine ştie ce se va mai întâmpla), după care, informaţiile

despre tine însuţi nu vor mai reuşi să coexiste şi vor începe să se bată cap în cap, sfâşiind cu furie în scurt timp tot ceea ce fusese construit până atunci cu atâta răbdare naivă. Şi astfel, iluzia liniştitoare, ciuntită, de a şti la ce să te aştepţi de la viaţă, e măturată într-o clipită de o rafală nimicitoare, şi în locul ei se iveşte bănuiala că, din momentul ăla, tu, necunoscut până şi ţie însuţi, va trebui să te mulţumeşti ca în faţa fiecărei circumstanţe să descoperi *la faţa locului* dacă prietenii te suportă sau nu, dacă eşti zgârcit sau nu, ridicol sau nu, ştiind că ceilalţi, din jurul tău, te vor putea judeca foarte sever chiar dacă n-au niciun drept să facă asta, şi mai ales ştiind că starea asta de suspiciune te va urmări continuu; bănuiala că viaţa care-ţi mai rămâne nu va fi, în realitate, decât blestemul ăsta perpetuu – o lungă întoarcere pe dibuite spre starea de confuzie de la care plecaseşi.

Iată de ce mă întreb de la o vreme ce mama dracului de persoană sunt de fapt; iată de ce mi se pare că habar n-am. Şi-mi revine în minte întrebarea ziaristei, femeia aia de la decernarea premiului: „Dumneavoastră – pauză – sunteţi un bărbat trist?“ Răspunsul pe care ar fi trebuit să-l dau era: „Nu ştiu“.

Între timp aproape c-am ajuns. La Roma e cald şi pustiu, au plecat cu toţii. Rulez încet pe Via Ostiense; văzută aşa, fără trafic, umbrită de şirurile de platani care freamătă în adierea vântului, şi liniştită, pare o *avenida* cubaneză. E ciudat, dar după ce am mers pe lângă mare timp de trei ore, de jos de la Viareggio, de-a lungul coastei toscane şi din Lazio, tocmai aici mi se pare c-o aud, de parcă nu s-ar ridica în faţa mea Cimitirul Englez („cu vreme aspră, dar istorie blândă“, cum spune Pasolini), ci un dig. De altfel, la fel se întâmplă şi pe terasa casei mele, acolo deasupra, când străbaţi cu privirea întinsul orizont sud-vestic al oraşului, deschis şi limpede, dar atât de puţin specific Romei, aşa centrat cum e pe triunghiul alb al Piramidei Cestia: ai impresia că te afli într-un oraş de la mare, superb, în care n-ai fost niciodată – Salonic, Alexandria din Egipt, Izmir – şi ai impresia că întinderea aia de acoperişuri străpunse de antene abia ascunde privelişte a unui port din Levant, ispititor şi forfotind de activităţi ilicite.

Mă opresc la un semafor roşu, dar intersecţia e pustie. Cobor geamul şi năvăleşte înăuntru o rafală de aer cald, incredibil de parfumat. Casa mea e acolo sus, în vârful unei coline fără nume. Ar putea fi un moment frumos, totul pare suspendat, când vine verdele pot chiar să rămân pe loc fără ca vreunul din spatele meu să se apuce să claxoneze. Aş putea şi să fiu liniştit.

Însă liniştea e departe de mine, şi în vijelia de odinioară care s-a abătut din nou asupra mea, de parcă aş fi un adolescent, în curând voi parca lângă casă şi mă voi îndrepta spre poartă cu cheia deja în mână, prudent, pentru prima oară în viaţa mea gata să mă arunc la pământ în spatele unei maşini, în cazul în care cineva s-ar apropia ca să tragă în mine.

5

„Fiecare să facă tot ceea ce trebuie. Viaţa să-şi continue cursul firesc.“ Sunt vorbele extraordinare pe care împăratul Japoniei le-a adresat poporului său după izbucnirea războiului cu Rusia, în 1904. Acum ceva vreme, le-am copiat într-o agendă, în aşteptarea momentului în care mi-ar fi fost utile şi, după câte se pare, clipa a sosit; numai că atunci când le-am transcris mă gândeam că le voi folosi într-un scop literar, adică aveam să le pun în gura vreunui personaj din următoarea carte cu Pizzano Pizza sau aveau să constituie chiar o replică de-a protagonistului, în schimb acum sunt obligat să mă folosesc de ele într-un mod *practic*. Dar cum am ajuns acasă într-o după-amiază caldă la Roma şi totul era liniştit ca de obicei, cum nu s-a repezit nimeni să mă urmărească sau să mă atace, şi cum nici apartamentul nu fusese vizitat de străini în absenţa noastră, „ceea ce trebuie” să fac eu se reduce la a pune ordine în lucrurile rutinei zilnice care s-au adunat în zilele escapadei noastre. De răspuns la scrisori, de recuperat pachete care nu au ajuns la destinatar, de plătit facturi, şaptesprezece mesaje de ascultat pe robot – asta pe lângă lista cu care venisem de la Viareggio, în care Anna a înşiruit tot ceea ce va trebui să rezolv singur, dacă vreau s-o ţin departe de Roma, împreună cu Francesco; şi, ţinând cont de faptul că încă mai sunt în urmă cu altele din cauza şocului provocat de moartea tatălui meu, o să am de muncă vreo patru-cinci zile.

Sigur, te cam sperii când te gândeşti câtă continuitate îţi cer lucrurile practice într-o viaţă normală. Nu le bagi în seamă până când nu te trezeşti cu ele în faţă, după ce le-ai neglijat ceva vreme, şi pare imoral că, în timp ce tatăl tău e pe moarte sau în timp ce fugi fiindcă cineva îţi ameninţă familia, ele continuă să se adune ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Pare imoral, dar nu e: tocmai, e firesc, ba chiar corect. Persoanele ca mine trebuie să recunoască faptul că existenţa lor rămâne fondată pe metabolismul ăsta cotidian de lucruri practice, oricât de intensă poate fi viaţa lor din punct de vedere spiritual în anumite momente sau oricât de tulburată de

evenimente agresive. Şi dacă, aşa cum cred eu, în existenţa asta îşi are sălaş o forţă, ea se datorează şi capacităţii dobândite de a controla acel metabolism fără să se disperseze. Am jucat şah atâţia ani, luând nişte lecţii dure de la maeştri ruşi ponosiţi care în timpul turneelor vindeau pe sub mână icoane de tinichea – şi binocluri Berkut şi aparate de fotografiat de contrabandă şi am înţeles măcar două lucruri: primul e că atunci când te atacă – dar şi atunci când tu eşti cel care atacă – trebuie să fii foarte atent cu pionii, să-i aperi şi să ai grijă de ei ca şi cum n-ar fi deloc străini de miezul acţiunii, şi să ai mereu o viziune de ansamblu; al doilea e că, în lume, de la un anumit nivel în sus, vor exista câteva zeci de persoane mult mai bune decât mine la jocul ăsta, motiv pentru care m-am lăsat de şah.

Aşadar, chiar dacă poate părea absurd, prima mişcare adevărată pe care am facut-o în apărarea familiei mele a fost să întocmesc o listă cu chestiunile de rezolvat în zilele următoare, în ordinea importanţei, şi asta cât mai repede posibil. Am fost foarte atent, luptând în continuu cu tentaţia de a mă întinde pe şezlongul de pe terasă şi de a mă lăsa în voia preocupărilor mele preferate sub soarele după-amiezii. Am făcut totul dintr-un foc, fără să mă opresc să mă gândesc, dar chiar dacă aş fi vrut, în ciuda dansului sacru al prostiei căruia m-am dedicat, n-aş fi putut să uit principala problemă, având în vedere că două dintre mesajele de pe robot erau de la inspectoarea Olivieri de la comisariatul de poliţie Esquilino, care îmi cerea să trec pe la ea cât mai urgent pentru a-mi completa declaraţia; numai că m-am limitat să transcriu şi mesajele astea pe o foaie, împreună cu celelalte cincisprezece, fără să le rezerv vreun tratament special — lăsând ca importanţa lor să reiasă în mod obiectiv şi să-şi câştige primul loc pe lista mea doar în urma unei competiţii cinstite cu toate celelalte treburi aflate în suspensie. „Viaţa să-şi continue cursul firesc”, la naiba: Japonia a câştigat în mod mai mult decât evident războiul ăla.

Am sunat-o şi pe Anna, fireşte, ca să-i spun că totul e calm şi liniştit; şi doar ajuns în punctul ăla, lungindu-mă în sfârşit pe şezlongul de pe terasă, cu un gin tonic serios dat de duşcă pe stomacul gol, mi-am permis luxul de a mă gândi.

Seara se apropie cu paşi de furnică, cum numai în iunie se poate întâmpla prin părţile astea. În faţa mea, în depărtare, culmea netedă şi verde a colinei Gianicolo, străpunsă de zgârie-norul – aşa i se spune – din piaţa Rosolino Pilo, e survolată de un avion care zboară la o înspăimântător

de joasă altitudine. Dar e o iluzie optică, ştiu, am învăţat despre asta. Cerul este tot un stol de rândunele, şi zgomotele traficului, acolo jos – claxoane, gaze de eşapament de la motociclete, ambulanţe ajung până aici atenuate şi par fireşti, liniştitoare. Termin ginul tonic şi fac un efort să-mi aduc aminte tot ce am încercat să uit în ultimele patru zile: un necunoscut înarmat m-a depistat la coadă în faţa Gării Termini, să zicem că m-a convins să urc în maşina lui şi apoi, zâmbind, mi-a demonstrat că ştie un amănunt despre fiul meu pe care nu-l mai cunoaşte nimeni altcineva. Asta s-a întâmplat acum patru zile. E negreşit o situaţie gravă, dar timpul pe care l-am lăsat să treacă a şters deja detaliile, aşa că, în momentul ăsta, nici măcar nu mai e vorba de o amintire, ci mai degrabă de un fel de *informaţie*. Cum arăta bărbatul ăla? Înălţimea…? Ochii…? Părul…? Dacă mâine o să mă duc la inspectoarea Olivieri pentru a semna denunţul (pentru ca probabil aşa au considerat poliţiştii cererea mea de protecţie), va trebui să-i furnizez măcar câteva informaţii. Şi cu toate astea, oricât de ciudat mi se pare mie în primul rând, nu-mi mai amintesc deloc cum arăta bărbatul ăla. Îmi amintesc că zâmbea, dar nu-mi amintesc zâmbetul. Îmi amintesc că purta pe sub haină o cămaşă cu mâneci scurte, dar nu-mi amintesc ce culoare erau, nici haina, nici cămaşa. Ce naiba cercetări o să facă ei, dacă nici măcar eu nu sunt în stare să dau o singură informaţie utilă?

Mă hotărăsc să-mi prepar un alt gin tonic. După ce mă întorc în sufragerie pentru a-l pregăti şi apoi revenind pe terasă ca să-l beau, deja îmi simt picioarele moi, şi asta-mi place. Mă întind din nou, beau, respir; mi se învârte capul – foarte bine. În general nu beau, dar atunci când o fac, intenţionez să văd rezultatele cât mai repede, aşa că prefer să beau pe stomacul gol — și prin rezultate înţeleg chiar senzaţia asta de uşurătate pe care o simt acum: nu beţie propriu-zis, doar o uşoară înceţoşare a creierului, atât cât trebuie pentru a-l curăţa de calcarul logicii şi de a rupe zăgazurile care ţin în frâu lucrurile nebuneşti. Da, mă simt bine: întunericul se lasă uşor peste oraş, acoperişurile din Roma, căldura, rândunelele, simţurile uşor ameţite şi creierul dispus să se mulţumească doar cu nişte soluţii mai puţin logice pentru problema mea. De exemplu, eventualitatea unui univers zeflemitor de ilogic – de ce nu? — în care evenimentele au loc fără o cauză, fără să se lege unele de altele, ca în desenele animate. Acum, în momentul ăsta, aş fi dispus să cred. Nu există o ordine firească a

lucrurilor, doar un amalgam nebun de lucruri mari şi mici, individuale şi colective, care, doar local şi doar din întâmplare, reuşesc să fie puse laolaltă de vrăjitorii raţiunii: un univers care să funcţioneze pe *shuffle*, aşa ca în programele de muzică în care asculţi melodiile de pe CD-uri. Fără Dumnezeu, fără Big Bang, cel mult o cărţoaie ca aceea imaginată de Melville la începutul lui *Moby Dick*, în care sunt scrise evenimentele care vor trebui să se întâmple, dar fără semnătura celor trei Parce, şi fără niciun alt artificiu, fără nicio explicaţie. Cineva le citeşte şi le îndeplineşte cum şi când poate. Iată că dintr-odată bărbatul misterios n-ar mai fi o problemă, fiindcă şi-ar fi făcut doar datoria: trecea pe-acolo, a citit cărţoaia — *„cineva să fure o maşină, să-şi strecoare un pistol la brâu şi să-i spună unui anume Gianni Orzan că în sfârşit fiul lui a învăţat să meargă cu bicicleta”* — şi a făcut întocmai: dar el n-are nimic cu mine, nici măcar nu ştie cine sunt, şi nu-l voi mai revedea. Lumea cea smintită, da: ar fi fantastic să descopăr acum că aşa funcţionează, şi că eu am greşit totul în viaţă.

Brusc, parcă pentru a sprijini ipoteza asta, un glas începe să înjure chiar sub terasa mea: e un glas tânăr şi răguşit, ca şi cum cel care ţipă cât îl ţin plămânii ar şi plânge în acelaşi timp. Şi înjură, şi iar înjură. Rămân să ascult puţin, în şezlong; înjurăturile continuă, aşa că mă ridic şi mă apropii de marginea terasei, în jurul căreia, de când Franceschino a început să meargă, acum aproximativ şapte ani, am întins vreun metru bunicel de plasă verde de grădină, pentru a evita orice risc de genul Conor Clapton: cam strică priveliştea, dar liniştea mea şi a Annei ar fi practic de neconceput fără ea.

Vocea continuă să înjure: trei înjurături diferite, îmi dau seama, repetate în serie, mereu în aceeaşi ordine – mai întâi Biserica, apoi Dumnezeu, apoi din nou Biserica. E o disperare absolută în ţipetele astea, un amalgam de furie, durere, dezlănţuire, ură, chin, frustrare, care totuşi pare că a găsit un echilibru bizar în acest solo monoton, fără crescendo şi fără variaţii. Prima înjurătură. A doua înjurătură. A treia înjurătură. Pauză. Prima înjurătură. A doua înjurătură. A treia înjurătură. Pauză. Şi din nou de la început, prompt ca o alarmă antifurt.

Fireşte, cel care înjură nu se vede. Cred că îmi dau seama care e apartamentul lui, la primul etaj al unui bloc aflat în spatele celui în care stau eu: o locuinţă aparent modestă, cu ferestrele deschise larg, cu tencuiala cenuşie coşcovită şi un balconaş pentru a cărui stăpânire dau o

bătălie înverşunată o iasomie înflorită şi căţărată pe perete şi mai multe mături şi uscătorul de rufe: un colţişor în aer liber, un colţişor proaspăt şi parfumat în care să te duci să fumezi o ţigară în seri ca aceasta, sprijinit de parapetul de fier şi uitându-te din nou la aceeaşi bucată de cer, printre blocurile din jur, gândindu-te la cum ar fi putut să fie viaţa ta, dar n-a fost? Dar nici măcar nu sunt sigur că ăla este apartamentul. Ce e ciudat e că peste vocea celui care înjură nu se mai suprapune niciun alt glas, aşa cum te-ai aştepta, poate vreo femeie care să-l roage să înceteze sau vreun bărbat care să-l ameninţe că-l ia la bătaie; nimic: bărbatul nostru trebuie să fie singur acasă. Şi un alt lucru bizar este absenţa oricărui zgomot de fond, ceea ce creează imaginea înflăcărată a unui tânăr furios care se exprimă numai vocal, care proferează înjurături fără să se dezlănţuie în casă, fără să spargă nimic, fără — și asta mă face curios – să se poată mişca.

Un băiat legat de pat şi lăsat singur, pradă unei crize de abstinenţă: e singurul lucru la care reuşesc să mă gândesc.

Între timp, înjurăturile au atras numeroşi curioşi pe la ferestrele imobilelor din împrejurimi şi s-au pornit deja schimburile de comentarii, cu voce tare, motiv pentru care bat în retragere. Ar putea să ştie chiar cine înjură şi de ce; dar, chiar dacă sunt şi eu curios, nu aş vrea să mă lămuresc în modul ăsta, prin bârfe aruncate de la fereastră.

Apoi, tot aşa de brusc cum se porniseră, înjurăturile se opresc şi, în fond, asta mi se pare şi mai enigmatic: de ce? Ce dracu' s-a întâmplat? Mai rămân puţin cu urechea ciulită, în cazul în care ar fi fost vorba numai despre o pauză mai lungă; dar spectacolul pare să se fi încheiat cu adevărat, şi tot ce aud e soneria de la apartamentul meu. Intru din nou în casă şi începe să sune şi telefonul; acum nu mi se mai învârte capul, înjurăturile au avut efectul unei găleţi cu apă rece, dar sincronizarea asta neaşteptată, cu toate întrebările la care dă naştere (Cine-o fi? În ce ordine să răspund? Cât o fi ceasul?), mă zăpăceşte puţin. Pentru o clipă rămân nemişcat la jumătatea drumului, apoi, fără să mă fi hotărât cu adevărat, îi dau întâietate soneriei de la uşă şi mă îndrept spre ea. Dacă nu mă înşel, e soneria de pe palier, nu cea de la intrarea în bloc, fiindcă se aude puţin diferit. Aşa că, deschizând, mă aştept să fie vreun vecin, care pentru cine ştie ce motiv casnic tâmpit sau poate chiar pentru a bârfi puţin pe tema celui care înjura mai devreme, dar în realitate poate doar fiindcă n-a mai

suportat singurătatea în această primă duminică adevărată de vară, s-a gândit el să…

Dar – o adevărată lovitură de teatru – e bărbatul care poartă cămaşă cu mâneci scurte pe sub sacou.

Îi recunosc imediat mutra de adolescent bătrân pe care acum câteva minute credeam că am uitat-o (bineînţeles că zâmbeşte), iar inima mi se urcă-n gât şi parcă paralizez. Între timp, telefonul a continuat să sune până a intrat robotul, care acum răspândeşte în casă vocea unei femei (nu a Annei): „...încă în oraş… spunea… sau în oraş la cină…“

— Geanta – îmi spune bărbatul–, ţi-am adus geanta.

Eu sunt tot paralizat. E o senzaţie foarte ciudată: văd tot, percep tot (ba impresia mea e că în starea asta se percep mult mai multe lucruri), dar nu reuşesc să mă mişc nici măcar un milimetru şi nici să scot măcar un sunet, parcă fiecare impuls se mişcă în gol, şi ma simt rău de tot. Nu pot să spun că e o senzaţie nouă, fiindcă e cam aceeaşi din coşmaruri, dar, când eşti treaz, e cu totul altceva. Abia dacă reuşesc să-mi mut privirea spre mâinile bărbatului, care într-adevăr strâng mânerele genţii mele din piele maro: e chiar geanta mea, cea pe care o lăsasem în autoturismul de teren, cu laptopul înăuntru şi toate cele.

— Uite, zice el, şi mi-o întinde.

Robotul a terminat de înregistrat şi se aude sunetul special care marchează sfârşitul mesajului. Bărbatul zâmbeşte, cu geanta în aer, pe care mi-o oferă cu un gest aproape votiv.

— Am văzut maşina parcată şi…

Apoi, brusc, ies din starea de catatonie. Îmi dau seama pentru că dintr-odată fac ceea ce n-am reuşit să fac în momentul în care ar fi trebuit făcut (adică imediat după ce l-am recunoscut), când ar fi avut mult mai mult sens, câtă vreme acum pare mai mult decât orice altceva digerarea unui impuls aflat pe lista de aşteptare şi are un efect – ei, da – destul de comic, după cum se ştie, comicul fiind o problemă de timp, iar în acest caz, între când trebuia să acţionez şi când reacţionez, a trecut destul cât să înglobeze toate evenimentele ipotetice fulgerătoare pentru apărarea împotriva cărora este făcut un asemenea gest – de exemplu un pistol, sau o ciomăgeală, sau un pumn în figură, sau numai un mascat înarmat care te împinge şi intră cu forţa în apartamentul tău, după care Dumnezeu ştie ce-o să se întâmple. Deşi e foarte adevărat că niciunul dintre evenimentele

astea nu a avut loc şi că, dimpotrivă, nu s-a întâmplat absolut nimic, fiindcă am rămas amândoi nemişcaţi în prag, eu – paralizat, el – zâmbind, cu geanta mea în mână, motiv pentru care, la final, oricât de comică ar fi, e vorba doar despre singura mişcare logică pe care o am la dispoziţie, adică să-i închid brusc uşa în nas (trosc!) şi să pun zăvorul.

6

Uşa apartamentului meu. Eu – aici, el – acolo.

Afară, dincolo de zidurile fragile din blocuri de BCA acoperite cu var cu care imobilul ăsta a fost construit în grabă şi cu furie imediat după război, în micul meu cartier fără nume şi apoi uşor-uşor în toată Roma, în toată Italia, în toată Europa, în momentul ăsta oamenii pregătesc cina, simt mireasma grădinii, se joacă împreună cu copiii, se întorc acasă din excursii, se uită la ştiri sau, aşa cum sigur face Franceschino la Viareggio, se uită la desene animate vechi, japoneze, pe nişte canale locale obscure cu o siglă indescifrabilă. În schimb, mie cine ştie ce mi se va întâmpla…

— Gianni!

Vocea lui e caldă, blândă, şi abia dacă trece de izolarea creată de lemnul uşii; contrastul este atât de mare cu aspectul lui fizic, încât pare că glasul i-a fost dăruit la sfârşit, ca pentru a răscumpăra toate celelalte greşeli.

— Iartă-mă, nu voiam să te sperii!

Acum nu mai sunt încremenit, dar sunt imobil Ce să fac? Aş putea să sun la 113, care din păcate nu mai e 113, ci alt număr pe care nu mi-l amintesc, 118, 119 – la dracu', de ce l-or fi schimbat? 113 ce-avea?

— Gianni!

Înhaţ cartea de telefoane, întinzându-mă până la măsuţa de la intrare pe care se află telefonul – mi-e frică să fac un pas, ăla ar putea să tragă prin uşă şi să mă nimerească. Mă uit pe primele pagini şi descopăr că 113 nu s-a schimbat deloc, e tot acolo, pe primul loc printre numerele de urgenţă, apelabile „numai în caz de pericol real şi iminent", după cum spune indicaţia. Atunci de ce eram convins că-l schimbaseră?

— Gianni! Soneria se aude din nou. Sunt un prieten de-al tatălui tău! Hai, deschide…

Asta chiar că e bună! Ştiu ca n-ar trebui să răspund, nu înainte să fi sunat la poliţie, fiindcă atunci mai bine aş deschide uşa şi cu asta, basta. Dar asta chiar e bună!

— Prietenul cui?

Poate ţip prea tare, dar habar n-am care e volumul corect pe care să-l foloseşti când vorbeşti prin uşă.

— Al tatălui tău.

E aşa de bună, că mi se pare chiar sfâşietoare. Dar măcar nu e ameninţătoare, ceea ce e deja mult, în momentul ăsta.

— Ce absurditate! îi răspund, tot vorbind tare.

— Nu te mint, Gianni.

E a patra oară: chiar ţine morţiş să-mi spună pe nume.

— Şi cum vă numiţi?

— Cine?

— Dumneavoastră.

— Şi eu tot Gianni, îmi răspunde, Gianni Bogliasco. Numele meu n-o să-ţi sune cunoscut, dar…

— Exact, nu-mi sună cunoscut. Aşadar, nu sunteţi prietenul tatălui meu.

— Ba da, trebuie să mă crezi!

— Lăsaţi-mă în pace sau sun la 113!

— O să-ţi demonstrez că spun adevărul!

— Sun la 113!

— Hei! Eu doar ţi-am adus geanta înapoi…

— Mulţumesc. Lăsaţi-o pe palier.

— Ascultă-mă, îmi dau seama că acum câteva seri poate ţi-am lăsat o impresie greşită, dar, serios, sunt un prieten de-al tatălui tău. Isuse, cel mai bun prieten al tatălui tău! Am fost amândoi prizonieri în Rusia, jumătate din viaţă am fost alături unul de celălalt, iar pentru mine moartea lui a fost o lovitură groaznică! Cum pot să-ţi demonstrez? Întreabă-mă ceva!

Linişte.

— Care era marea pasiune a tatălui meu?

Ce m-o fi apucat? Acum o clipă, doar la simpla vedere a bărbatului ăstuia am paralizat de frică (şi, apropo, ce dezamăgire *uriaşă* să mă regăsesc atât de lipsit de resurse în faţa lui, atât de incapabil de reacţie, deşi se poate spune că zilele astea nu m-am gândit decât la momentul în care aveam să ne întâlnim din nou şi la cum să înfrunt clipa aia şi pe el) şi acum am ajuns să-i pun întrebări prin uşa închisă? Individul ăsta umblă înarmat! Iar tatăl meu n-a pomenit în viaţa lui numele ăsta, Bogliasco…

— Să traducă din rusă, răspunde el.

Răspuns corect. E un detaliu cunoscut de câteva persoane: tatăl meu traducea din rusă, dar nu vorbea niciodată despre asta şi, mai ales, nu avea nici cea mai mică ambiţie de a publica textele. O făcea pentru el, zicea, din dragoste: dragoste pentru limba rusă, pe care o învăţase pe când era prizonier.

— A tradus tot Şolohov, continuă bărbatul, şi, dat fiind că şi eu cunosc rusa, lasă-mă să-ţi spun că l-a tradus foarte bine, nu ca mizeria aia pe care au publicat-o. Dar tu n-ai citit traducerea lui din *Pe Donul liniştit*, nu-i aşa?

— Nu, îi răspund, mult mai încet, încât poate nici nu s-a auzit de partea cealaltă a uşii.

— Da, ştiu… Şi tatăl tău a suferit din cauza asta. Chiar ţinea la părerea ta. Ar trebui s-o citeşti, să ştii, şi apoi s-o confrunţi cu cea publicată la Bompiani în 1941. Eşti scriitor, sigur ai aprecia diferenţa…

Ce absurditate. Uite-mă cum stau aici la taifas, prin uşa apartamentului meu, despre traduceri din rusă, cu bărbatul care mi-a întors pe dos viaţa în ultimele zile. Fireşte, frica s-a evaporat; într-un film american, bucata asta de dialog ar fi intensificat-o, fiindcă la cinema criminalii intelectuali sunt cei mai răi: dar asta e realitatea care vorbeşte în italiană, iar psihopaţii care îşi împuşcă semenii nici măcar n-au auzit de Şolohov. Brusc, mă simt invadat de o ruşine fără sfârşit, fiindcă până acum o clipă mi-a fost atât de frică pentru tot ce am făcut, am gândit şi am spus în ultimele patru zile. Şi în plus, nici n-am dezlegat misterul care-l înconjoară pe bărbatul ăsta, şi nici n-am înţeles – mai mult decât până acum – care e motivul prezenţei lui la uşa mea.

Trag zăvorul şi deschid uşa, în tentativa de a-mi recupera puţin din demnitate: bărbatul nu se aştepta la asta, tresare, şi pentru o fracţiune de secundă reuşesc să-l zăresc fără să aibă zâmbetul ăla întipărit pe chip. Privindu-l, *îmi amintesc de el*: imaginea lui, acum, pe palier, cu geanta mea între picioare, mă duce brusc cu gândul la el în seara când l-am văzut prima dată, când se prezentase în faţa mea pentru a-mi băga pe gât tariful lui mai mic, şi i se suprapune perfect, ca o lingură peste alta. Păr cărunt, mătreaţă pe umeri, nas rupt, burtă, zâmbet, antebraţele de luptător care se ivesc de sub mânecile sacoului, goale şi păroase: mai mult decât altceva, pare un fost rugbist din anii 1950, călit de meleuri şi îmbuibat cu paste – din cei care jucau cu capul bandajat, în echipe cu nume legendare: Petrarca,

Fracasso, Amatori, şi erau consideraţi de neînlocuit, chiar dacă nu marcaseră şi nu aveau să marcheze un eseu în întreaga lor carieră.

— Dumneavoastră nu eraţi un taximetrist care lucrează la negru? îl întreb pe nepusă masă.

— Nu, nu, râde el, a fost o modalitate mai nefericită, să-i spunem aşa, de a te aborda în seara aia. Voiam să fac o chestie amuzantă, dar…

Vorbeşte cu un uşor accent toscan – din Livorno sau din Pisa.

— Sunteţi înarmat? îl întreb.

— Ah, asta… încă un lucru pe care trebuie să ţi-l explic, îmi dau seama. Dar te asigur că în seara aia eu…

— În clipa asta, insist eu.

— Da, sunt înarmat.

— Pistol?

— Da.

— Şi aveţi intenţia să-l folosiţi? Preconizaţi că veţi angaja un conflict armat cu mine?

— Fireşte că nu.

— Atunci, de ce aţi luat o armă la dumneavoastră?

— Îţi explic tot ce vrei, dar e mai bine dacă fac asta înăuntru, nu crezi?

Dar vocea continuă să nu se potrivească deloc cu faţa lui: e frumoasă, elegantă. Repet, aproape blândă.

— Mi-a spus-o tatăl tău.

— Cum dracu’? izbucnesc. Era muribund când i-am povestit!

El rămâne imobil.

— Ba chiar la spital mi-a spus-o, ultima oară când l-am văzut – expresia feţei lui devine gravă –, cu două zile înainte să se ducă – apoi se înseninează din nou. Chiar trebuie să rămânem aşa, la uşă?

— Eu ies, îi spun.

— Ah, da? Şi unde te duci?

— Cum adică unde mă duc?

— Te duci cumva la mama ta?

— Nu.

— Bine, când te întâlneşti cu mama ta întreab-o pe ea dacă sunt un prieten de-al tatălui tău. Mai devreme sau mai târziu trebuie să ajungi, nu?

— O s-o întreb.

— Fă aşa, spune-i că ne-am întâlnit.

— Aşa o să fac.

— Îţi aminteşti numele meu?

— Gianni Bogliasco.

— Perfect.

Îşi trage nasul după ce-l frecase cu dosul palmei.

— Fireşte, continuă, nu va recunoaşte că mă ştie.

— Cum?

— Am spus că mama ta nu va recunoaşte că mă ştie. Sută la sută. Dar tu uită-te-n ochii ei în timp ce ea tăgăduieşte, şi cu privirea ta expertă de fiu îţi vei da seama că minte.

Şi râde. Cu cât le serveşte mai gogonate, cu atât râde mai mult.

— Înţeleg, îi cânt eu în strună, acum pot să plec?

— Geanta.

Da. Mi-o întinde, iar eu o las pe jos, la intrare. Nici măcar nu verific dacă laptopul e înăuntru, agăţ iute cheile de pe măsuţă şi ies. Nu am nici cea mai vagă idee unde să mă duc: mama ar fi soluţia cea mai bună, dacă n-ar fi plecată la Sabaudia, la sora mea – care are trei copii, şi un soţ foarte bogat, şi vilă la mare, şi filipinezi, şi dădacă franţuzoaică, un pachet de lux care a recomandat imediat acea destinaţie unei văduve de şaptezeci de ani, a cărei casă devenise brusc carnivoră. Trântesc uşa şi mă îndrept spre scări, fără să-l bag în seamă pe omul meu.

— Nu încui? mă întreabă.

— Ce?

— Nu încui uşa?

— Nu.

— Rău…

Mă ajunge din urmă pe palierul etajului inferior şi de acolo mergem unul lângă celălalt, fără să vorbim, până în curtea interioară. Îmi dau seama că se aude un ţiuit când respiră, de parcă ar avea un fel de astm bronşic: se aude clar de fiecare dată când respiră.

— Atunci, la revedere, îmi spune când am ajuns la poartă, şi încă o dată scuze pentru seara trecută. Am ratat intrarea în scenă.

Îmi întinde mâna, iar eu i-o strâng fără să-l privesc, aruncându-mi ochii pe micul zid din faţa casei mele, pe care stă scris dintotdeauna BAGLIONI POPONARU, şi cine ştie câţi ani o avea acum autorul.

— La revedere, îi răspund.

Palma lui e aspră şi bătătorită ca a unui cimpanzeu.

— Cine era ăla care înjura mai devreme? mă întreabă dintr-odată, brusc înveselit.

Chiar ar putea să aibă vârsta tatălui meu, dacă n-ar fi expresia figurii lui, diabolic de tânără.

— Habar n-am.

— N-ai încredere în mine, nu? îmi spune.

(Şi, în paranteză fie spus, cum a putut răspunsul meu să fi dat naştere întrebării ăsteia e un alt mister.)

— Nu orbeşte.

L-am pus pe gânduri. Nu pare să fi luat la cunoştinţă de faptul că există pe lume un lucru care se numeşte sarcasm.

— Adevărul e că nu pot să te blamez, zice, dar eu ţin la tine şi o să ţi-o demonstrez – mă mângâie pe spate, nici mai mult, nici mai puţin – fiindcă noi doi trebuie să vorbim.

— E o nevoie pe care eu n-o simt deloc.

Din nou, îmi ia cuvintele la propriu, foarte serios, şi dă din cap cu un aer gânditor.

— Eu da, sunt nişte lucruri pe care trebuie neapărat să ţi le spun.

Mângâierea pe spate devine un fel de înşfăcare: foarte blândă, sigur, dar îndeajuns de fermă încât să mă facă să ridic privirea spre el, care – evident – zâmbeşte. Şi începe înfruntarea — asemenea celor din copilărie, între prieteni, dintre care unii, printre care eu nu mă număr, dar el evident că da, continuă să le practice şi în viaţa adultă, cu necunoscuţii, în tren, la semafor, în lift – pentru a stabili care îl constrânge pe celălalt să-şi coboare privirea, naiba ştie în ce scop.

Îmi dau seama că rezist bine, nu mă aşteptam: fixez fără jenă ochişorii lui apropiaţi, şireţi şi leneşi ca ai unui foxterier, care se mişcă imperceptibil de la dreapta la stânga pentru a privi într-ai mei (povestea aia veche cum că, în realitate, nu poţi privi decât un ochi o dată), şi mă cufund atât de bine în spiritul înfruntării încât ajung să mă gândesc că, învingând, voi şterge ruşinea care încă mă apasă, din cauza fricii care m-a cuprins şi pe care am transferat-o asupra familiei mele în ultimele zile. Şi, în timp ce-l privesc în ochi, am o bizară senzaţie dualã că dacă, într-adevăr, pe de-o parte frica mea nu era justificată, dat fiind că, e clar, bărbatul ăsta nu are nicio intenţie să-mi facă vreun rău (în cel mai rău caz e puţin cam zăpăcit, pe lângă faptul

că e obsedat de tatăl meu pentru un motiv care – nu cred că am şanse să scap – îmi va fi imediat dezvăluit), pe de altă parte *era* justificată, fiindcă, observându-l bine, îmi dau seama că figura lui redă într-un mod foarte misterios răsfrângerea unei frici pe care au simţit-o de-a lungul timpului un număr serios de persoane – fiindcă n-ai ce să-i faci, expresiile persoanelor, modul lor de a zâmbi sau de a strânge din dinţi sau de a ridica din sprâncene, ba chiar şi aspectul lor, adică înseşi trăsăturile fizice permanente, cu trecerea timpului sfârşesc prin a căpăta reminiscenţe din ceea ce simt ceilalţi în faţa lor: eu am fost întotdeauna convins de asta, aşa că pot foarte bine să cred că, deşi în împrejurarea specială care l-a condus până la mine n-a fost cazul să-mi fie teamă, bărbatul ăsta trebuie să fi băgat groaza-n oameni la viaţa lui şi toată activitatea asta a lăsat urme asupra lui.

— Nu trebuie să mergi nicăieri, aşa-i? mă întreabă el pe neaşteptate, luându-mă prin surprindere şi spulberându-mi concentrarea cu care îi ţineam piept.

Acum, după acest adevăr, printre altele, înfruntarea mi se pare brusc lipsită de sens, şi nu mai pot să-i susţin privirea.

BAGLIONI POPONARU.

— Hai, îmi spune, te invit la cină. Să mergem să mâncăm nişte fructe de mare, proaspete…

Simt că miroase a fum de ţigară ca un chiştoc care n-a fost stins prea bine. De când m-am lăsat de fumat, acum nouă luni, mi se întâmplă să remarc particularitatea asta, la oameni, şi mă dezgustă destul de tare: nu din cauza izului în sine, ci pentru că îmi aduce aminte că şi eu, timp de douăzeci de ani la rând, fără să-mi fac vreo grijă, fără măcar să fiu conştient, m-am prezentat la toate întâlnirile importante din viaţa mea duhnind la fel (un pachet de Marlboro pe zi), inclusiv prima îmbrăţişare dată fiului meu nou-născut, ceea ce trebuie să fi constituit pentru el, conform teoriei imprinting-ului, şi mai ales luând în consideraţie următorii şapte ani şi jumătate de îmbrăţişări tot atât de împuţite, o asociere de neşters între duhoarea asta de chiştoc şi tatăl lui – adică eu: asociere împotriva căreia eroismul zilnic cu care reuşesc de nouă luni să nu mă apropii de ţigări n-o să servească la nimic, la nimic…

— Trebuie să vorbim despre tatăl tău, insistă, trebuie să-ţi spun nişte lucruri pe care nu le ştii…

Apune soarele. La ora asta, la Viareggio, Anna probabil că a terminat de strâns masa şi pune farfuriile şi tacâmurile în maşina de spălat vase – „stai liniştită, mamă, le pun eu“ – cu mănuşile roşii de cauciuc acoperindu-i braţele până la cot şi o şuviţă de păr care-i atârnă pe frunte. Franceschino, în grădină, sigur se luptă cu el însuşi, fiindcă nu se poate hotărî dacă să le dezvăluie sau nu bunicilor că a învăţat să meargă pe bicicletă, aşteptându-l pe tatăl meu să se întoarcă din morţi. Şi dacă e adevărat ce se spune despre cei mici – că au o sensibilitate specială de a percepe fantome şi spirite chiar în momentul ăsta, Franceschino ar trebui să hotărască dacă da, a sosit clipa, bunicul cel mort s-a întors, aşadar e timpul să le dezvăluie tuturor marele secret – din moment ce eu tocmai am decis să accept invitaţia la cină a acestui necunoscut înarmat şi duhnind a tutun, care o să-mi vorbească despre tatăl meu, iar eu abia aştept să-l aud vorbind despre el, în orice moment, indiferent de ce vrea să-mi spună – chiar dacă impresia mea e că la final o să-mi ceară nişte bani – şi abia aştept să vorbesc şi eu de el, să-mi amintesc cel mai mic detaliu despre el, în ciuda faptului că el e *el*, fiindcă îmi doresc să nu fi fost mort, gata, am spus-o, şi sufăr, sufăr, sufăr din cauza faptului că nu mai e, şi de-asta îmi doresc, eu, cel viu, să-i dedic lui, care e mort, tot timpul pe care-l am la dispoziţie în seara asta, şi toţi banii pe care-i am în buzunar, şi-mi doresc să mă întorc acasă beat de el şi să adorm gândindu-mă la el şi să-l visez. Şi mai mult de atât, fiule, un mort nu se mai poate întoarce.

7

Şi iar mă regăsesc în maşina asta, alături de bărbatul ăsta, şi fără să fiu obligat: până acum o jumătate de oră n-aş fi acceptat nici în ruptul capului să cred aşa ceva.

De când am urcat, bărbatul conduce fără să scoată un cuvânt, poate ca răsplată pentru că a reuşit să mă prindă din nou. A fumat o ţigară, una subţire, Capri Superlights, şi şi-a dat jos haina, scoţând la iveală celebra cămaşă cu mâneci scurte: e albă, cu gulerul rigid de slujbaş mărunt, şi, cu excepţia petelor de transpiraţie de la subsuori, e curată, ceea ce mă face să-mi dau seama că nu e un pârlit. Însă nici urmă de pistol. Scrumiera explodează literalmente de chiştoace, iar miasma duce o bătălie acerbă cu mirosul de pin răspândit în maşină de un *Arbre magique* vechi, agăţat de oglindă. Sub bord, nu mai atârnă niciun fir.

— Sigur, începe dintr-odată, e greu să te reabilitezi după o întâlnire ca a noastră în seara trecută. Ce mi-o fi venit?…

Mă priveşte pieziş ca să nu piardă din ochi drumul, care e oricum pe jumătate pustiu, şi clatină din cap în linişte; ţine mâinile pe volan în poziţia de nouă şi un sfert, adică cea mai deschisă posibil, şi conduce în forţă, cu coatele depărtate, de parcă ar fi un camionagiu dintr-o epocă în care servodirecţia nu exista şi care acum n-are cum să se mai schimbe. Seamănă puţin cu mine când scriu la computer şi bat tare în tastatură fiindcă sunt obişnuit să scriu la maşină. Asta înseamnă să fii demodat…

— Voiam să fac pe simpaticul, reia el şi apoi dă din umeri. Asta e, aşa s-a întâmplat. Întreabă-mă ce vrei, îţi explic tot.

— Nu trebuia să-mi povestiţi de tatăl meu?

— Apoi. Mai întâi doresc să lămurim lucrurile, fiindcă tu eşti confuz şi ai dreptate. Ce vrei să ştii?

Şi zâmbeşte, în continuare, tot timpul. Poate are impresia că aşa mă linişteşte, când, de fapt rânjetul ăla întins pe faţa lui de şmecheraş din Napoli nu mă calmează deloc.

— A cui e maşina asta?

L-am luat prin surprindere.

— A mea, de ce?

Ca printr-o coincidenţă, văd talonul maşinii ieşind din torpedo şi-l iau de-acolo. Deşi pare o mişcare premeditată încă de la prima mea întrebare, şi-mi dau seama de asta acum, nu e deloc aşa: nu-mi propusesem să verific. Dar gestul meu e atât de automat, că bărbatul ăsta nu m-ar crede niciodată. Răbdare. Asta şi pentru că maşina e înscrisă pe numele unui anumit Gianni Fusco, născut la Molfetta (Bari) la 11 noiembrie 1929 şi domiciliat în Prato, Via Cilianuzzo, numărul 23.

— Abia am cumpărat-o şi n-am făcut încă transferul de proprietate, se justifică el, iar eu nu insist.

— N-are decât şase luni…

— Exact, o ocazie.

Între timp, am intrat pe Via della Magliana, unde e mereu ambuteiaj, întotdeauna, şi nu se ştie de ce.

— Unde mergem? îl întreb.

— La Fregene, mă gândeam. Sunt o grămadă de restaurante.

Îşi aprinde încă o ţigăruşă de-aia de-ale lui şi o lasă să atârne între buze ca Humphrey Bogart; dar e ridicolă, aşa subţire. Trage cu sete din ea şi suflă fumul pe nas, cu acompaniamentul şuieratului care se aude când respiră, şi care dispăruse de ceva vreme.

— În seara aia, la gară, lăsaserăţi motorul pornit şi sub volan erau scoase toate firele. Ce se întâmplase?

— Oh, încercaseră unii să mi-o fure. Am salvat-o în ultima clipă.

— Ah…

— Mă opresc să mănânc două crochete de orez într-o bodegă şi când mă aşez îmi dau seama că cineva mi-a deschis maşina şi mi ţi-l văd pe albanez aplecat sub volan, făcându-şi de lucru cu firele…

Îşi mângâie cu o mână buzunarul pantalonilor.

— O dată mi-a fost şi el de folos…

Aşadar acolo îl ţine, în buzunar.

— L-aţi împuşcat? îl întreb.

— Oh. Nu, îmi răspunde, tot fără să demonstreze că s-a prins de ironie, doar i l-am arătat şi-a fugit ca din puşcă. Nu, nu s-a ajuns la asta…

Însă apoi rânjeşte: ideea nu pare să-l îngrozească.

— Ei, spune eu, scopul unei arme e să tragă gloanţe mai devreme sau mai târziu, nu? În filme e chiar o regulă.

— *Americane*, subliniază, în filmele *americane*. Ei sunt ăia cu toate regulile alea tâmpite, climax, anticlimax, „dacă apare o armă sigur cineva trage cu ea până la final…“. Dar americanii nu sunt singurii care fac filme în lume. De exemplu, e un film rusesc foarte frumos, *Uniunea Sovietică* se numeşte, în care apare o armă de la început până la sfârşit, un pistol adevărat, încărcat, în mâna unor copii care-l găsesc pe câmp; îl vezi tot timpul şi te gândeşti acum o să se descarce, în clipa asta se petrece o tragedie, dar nu se descarcă niciodată.

Se întrerupe un moment ca să arunce chiştocul pe geam, apoi continuă:

— Ba nu, ce zic, nu e *Uniunea Sovietică*, e *Periferia*. *Periferia*, da: regizorul, nu sunt sigur, dar mi se pare că e… Da` de ce mă chinuiesc eu? Oricum toţi sunteţi nişte filoamericani…

Acum, eu poate am spus o banalitate, nu neg, dar ideea e: cine-i dă bărbatului ăstuia dreptul să-mi ţină o predică? Şi despre cinema, culmea.

— Mă scuzaţi, replic, pe lângă faptul că nu înţeleg ce-aveţi cu cinematograful american, vorbiţi tocmai dumneavoastră, care sunteţi

îmbrăcat cu o cămaşă americană standard, cu mâneci scurte şi guler tare? Poartă cineva în Italia cămăşi dintr-astea? Nimeni în afară de mormoni, care de altfel sunt şi ei tot americani. Cu toate astea, dumneavoastră o purtaţi şi vi se pare normal, pariez, şi vă luaţi şi sacoul pe deasupra, şi ştiţi de ce? Fiindcă aţi văzut-o timp de patruzeci de ani la rând în filmele artistice şi de televiziune americane, iată de ce; îmbrăcată de actorii de la Hollywood, în poveşti construite întotdeauna cu climax, anticlimax şi pistoale cu care se trage mai devreme sau mai târziu. Aţi văzut-o pe Tom Ewell în *Şapte ani de căsnicie* şi pe Robert de Niro în *O femeie drept răsplată*; pe Robert Blake în toate episoadele din *Baretta* şi pe Michael Douglas în *Cădere liberă*; pe Dennis Franz în *NYPD Blue*, şi pe Bradley Whitford în *O lume perfectă*, când trage – *trage* – în Kevin Costner (care, vă amintesc, este dezarmat, fiindcă arma lui a fost aruncată în fântână de copil). Cămaşa aia e precum telefonul prins pe peretele bucătăriei sau coşul de baschet amenajat…

Şi aici se întâmplă un lucru ciudat, destul de umilitor pentru mine. Care îmi închide brusc gura. Bărbatul izbucneşte în râs, din toată inima, deşi pare că se sufocă, în ciuda şuieratului care i se aude din piept şi care parcă devine mai acut şi a accesului de tuse. Între timp se uită la mine, apoi la drum, apoi din nou la mine, apoi din nou la drum, în timp ce eu îl cercetez în linişte, jignit şi confuz,

— Iartă-mă, horcăie, continuând să tuşească şi să râdă.

— Da’ ce e atât de amuzant?

— Iartă-mă, repetă, nu voiam…

Dar tusea nu-l mai lasă să vorbească, iar zbuciumul care-o însoţeşte îmi spune că omul ăsta ar face bine să n-o subaprecieze. Observ în linişte spectacolul gălăgios oferit de criza lui, în timp ce bărbatul încearcă să nu piardă controlul maşinii.

— Îţi apreciez punctul de vedere, ştii, reia, când furtuna se potoleşte, serios, ai făcut nişte observaţii *foarte* interesante – tuşeşte – ca să nu mai vorbim de dezinvoltura cu care ai citat toate filmele-alea din memorie, actori şi toate cele… impresionant. Tuşeşte din nou, apoi îşi drege vocea. Zicea tatăl tău că eşti hotărât şi încăpăţânat. Numai că e bulgară cămaşa asta, fiule, materialul cel mai sintetic posibil din Plovdiv, n-are nici măcar o fibră naturală: numai să te apropii de un chibrit şi – vum! — arde ca benzina.

Mă priveşte cu ochii ăia ai lui şireţi, apoi aprinde lumina de deasupra oglinzii şi se cocoşează, întorcând spre mine gulerul cămăşii ca să-mi arate eticheta.

Dar pe mine mă doare-n cot de eticheta cămăşii lui, sunt încă umilit şi prins cu garda jos şi nu mă mişc nici măcar un milimetru; dar el insistă, aproape că smulge gulerul şi are aerul că o să rămână aşa toată noaptea, cu volanul într-o mână şi gulerul întors pe dos în cealaltă, conducând pe orbecăite şi aşteptând să mă hotărăsc să verific blestemata aia de etichetă.

Scrie „NIKO Chic". Şi?

— Habar n-ai câţi oameni poartă cămăşi din astea în toată Europa de Est – adaugă – România, Ucraina, Bulgaria. Cum începe vara, toţi iau pe ei cămăşile astea. Nu sunt obişnuiţi cu căldura prin părţile-alea. Ai fost vreodată pe-acolo?

— Nu.

— Rău…

N-am ce face, bărbatul ăsta mă pune în dificultate. Pe lângă faptul că mă determină mult prea des să fac ce vrea el – şi mult prea des mă face să par un idiot –, continuă să pară prea multe lucruri în acelaşi timp, şi toate contradictorii. Bătrân şi tânăr, ignorant şi cult, ameninţător şi prietenos, fizicul unei gorile şi vocea unui îmblânzitor, şi-apoi interesat de cultura slavă, pistolar, cinefil, hoţ şi victimă a unei tâlhării; încă din clipa în care mi-a apărut în cale, în Gara Termini, mă derutează. Cine e? Ce vrea de la mine? De unde vine? Cum şi-a rupt nasul?

— Un lucru pe care trebuie să-l ştii despre mine e că n-am fost niciodată în America. Un altul e că Europa de Est e practic casa mea. Ţine minte lucrurile astea două şi o să ştii cam la ce să te aştepţi din partea mea.

Când eram la liceu, aveam în dosarul cu benzile desenate *B.C.*[1] una care era bestială: B.C. bate la uşa unei caverne şi când i se deschide uşa zice:

— Mă scuzaţi, facem un sondaj despre…

— Telepatie? îl întrerupe celălalt.

Ultima imagine nu avea cuvinte şi era irezistibilă, datorită expresiei de pe chipul lui B.C.: o expresie tâmpă şi puţin uluită, perplexă, dar şi puţin vagă, şi surprinsă, şi învinsă, şi admirativă, care este, n-ai ce să-i faci, expresia pe

care o ai când cineva îţi citeşte gândurile. Aceeaşi pe care simt că o am eu acum, dat fiind că eu nu dădusem glas întrebărilor din mintea mea.

— Sunt un bătrân comunist, se simte obligat să adauge, aşa ca să mai complice puţin lucrurile, acum că devine cu totul neplauzibil că ar fi cu adevărat prietenul tatălui meu.

Între timp, drumul parcă s-a îngustat, iar mie nu-mi pare deloc cunoscut. Nici urmă de case ticsite de oameni, de maşini parcate aiurea şi lumini galbene, ci mai curând întuneric, câmp şi case izolate. Pentru a doua oară pe ziua de azi, mă trezesc mergând cu maşina în sensul contrar şirului de automobile care, acum, se întorc dinspre mare spre Roma, şi, în timp ce încerc să mă orientez pentru a înţelege unde suntem, un avion uriaş care face manevrele de aterizare ne taie brusc calea, zburând foarte jos, atât de aproape că se disting mutrele pasagerilor în spatele hublourilor. Sau poate că nu, poate doar ghicesc eu nasurile turtite de geam şi expresia suspendată la jumătate între extazul datorat frumuseţii care le copleşeşte privirea şi frica de moartea care le tună în creier. (Şi cum sunt indisolubil legate, în timpul unei aterizări, mai ales noaptea, frumuseţea şi moartea, extazul şi frica: până când te poţi bucura de grandiosul spectacol al pământului, acolo jos, cu toate formele lui şi cu razele lui puternice de lumină, înseamnă că viaţa îţi e în pericol; când, aşa ca în momentul ăsta – gata, s-a dus – avionul atinge pământul uşurel şi nu se întâmplă nimic – în realitate nu se întâmplă *aproape niciodată* nimic – viaţa nu mai e în pericol, dar şi frumuseţea dispare.)

Bărbatul încă mai tuşeşte, iar şi iar, dar nu atât de violent ca mai devreme, par mai degrabă replici după marele cutremur. A luat o nouă curbă, lăsând în spate aeroportul, şi, dacă simţul orientării nu mă înşală, acum ar trebui să rulăm paralel cu marea; sau poate de fapt mă înşală, şi mergem exact invers. Oricum, nu mai e niciun şir din sens opus, doar câte o maşină rătăcită, semn că suntem pe un drum lăturalnic.

— Aici, în ’91, reia el, am fost agent recenzor. Aveam în responsabilitate toată zona asta, Maccarese, Torrimpietra…

O spune pe un ton foarte diferit, ca pentru a marca începutul unei noi faze a conversaţiei noastre.

— Am bătut-o cu piciorul în lung şi-n lat: case izolate, sătucuri, stâne, case de vacanţă, mici condominii, şi ştii ce m-a impresionat în experienţa asta? Ştii care au fost învăţămintele?

Şi tace, parcă suspendat într-o expresie autentic interogativă. N-am putut niciodată să-i sufăr pe cei care pun întrebările astea *serios*: de fapt, îţi cer să dai un răspuns instant, la întâmplare, pentru ca mai apoi să-ţi spună ceea ce oricum voiau să-ţi spună de la început, dar lăsând impresia că-ţi corectează *ţie* o greşeală şi că-ţi satisfac *ţie* curiozitatea.

— Hai, încearcă un răspuns, insistă.

— De unde să ştiu eu?…

— Lumea minte, îmi dezvăluie el, iată marea mea revelaţie. Minte, tot timpul, din principiu, deşi nu are nici cel mai mic motiv s-o facă.

Şi aici tace, pentru că ultimul cuvânt a fost pronunţat pe un ton concluziv. Dar e un fel de greşeală oratorică, fiindcă n-a terminat nici pe departe. Şi, cum mă aşteptam, continuă:

— Fireşte, ştiam asta, nu era chiar o noutate. Şi totuşi, să văd dovada în chestionarele-alea completate cu greu, ploaia aia de minciuni insipide despre activităţi de lucru, proprietăţi imobiliare şi metri pătraţi locuibili, chiar şi după ce tu, agentul recenzor, i-ai asigurat că datele colectate vor fi folosite exclusiv în scopuri statistice, asta m-a impresionat, ia, de exemplu, un individ care locuieşte, să zicem, la numărul 212, pe un drum secundar ca ăsta. Ajungi acolo, şi la numărul 212 nu mai e nici măcar soneria, nici măcar căsuţa poştală; intrarea adevărată cu sonerie, interfon şi toate cele s-a mutat la 214, unde ar trebui să fie garajul. Acolo îţi deschid, te primesc amabil, iar tu vezi rampa care a devenit scară, cobori în garajul transformat într-un fel de tavernă privată decorată în stil rustic, cu gresie pe jos, aşa cum trebuie, împărţit în mai multe cămăruţe prin pereţi subţiri, cu frumoasa bucătărioară, cu canapea şi televizor, cu căluţul de lemn al copilului: s-ar putea spune că tu nu vezi decât asta din toată casa, şi înţelegi că şi ei trăiesc mai mult acolo, dedesubt, ca nişte sinistraţi, decât în casa mare, la etajul de deasupra. Apoi te întorci să iei înapoi chestionarul completat şi vezi că la domiciliu este indicat tot numărul 212, iar la întrebarea despre alte intrări au bifat fără ezitare căsuţa „niciuna“. Mint, siguri pe ei, şi se simt în siguranţă. Nici n-ai idee câte minciuni din astea a trebuit să înmânez celor de la Istat[2], în chestionarele-alea; minciuni pe care, după numai două vizite în asemenea case, aş fi putut să le dau la iveală. E fascinant, nu ţi se pare? Pe mine mă încântă şi acum, numai când mă gândesc. Mint la recensământ. Nu ţi se pare captivant?

Şi o luăm de la început. Chiar mă întreabă *serios*. Şi ştiu cum va decurge totul, iar ăsta e motivul pentru care nu suport modul ăsta de a acţiona: nu-i pasă nici cât negru sub unghie de răspunsul meu, nu va schimba nici măcar cu o virgulă ceea ce are deja în minte. Doar are nevoie de un punct de plecare, ca un motor care a fost turat prea tare şi are nevoie de o apăsare pe ambreiaj. Iar eu trebuie să-i dau impulsul, la naiba.

— Nu prea.

— Şi dacă apoi te gândeşti că se mint şi între ei, reia, ca şi cum şi-ar continua demonstraţia, adică fiii îşi mint părinţii, părinţii – copiii, iar fraţii se mint între ei, şi soţii se mint între ei (de obicei numai pentru tâmpenii, dar uneori şi pentru lucruri importante), atunci înţelegi că şi lumea pe care ai impresia că o cunoşti mai bine nu e altceva decât o iluzie enormă, şi să crezi într-o asemenea iluzie nu înseamnă că eşti prost, ci, dimpotrivă, că eşti o persoană de bun-simţ; e condiţia necesară pentru ca lumea aia, ca toată lumea, să continue să…

Nu, bărbatul ăsta e într-adevăr prea ciudat. Acum s-a întrerupt singur, aşa, brusc, în mijlocul expunerii lui sociologice, şi a oprit maşina în faţa unei răscruci cu nişte indicatoare care arată spre orice locaţie, mai puţin Fregene – de care impresia mea e că am trecut puţin mai înainte.

— La dracu`, bombăne.

Eu n-am nimic de spus, aşa că tac mâlc, dar situaţia e bizară. Încerc doar să nu uit motivul pentru care mă aflu aici, alături de bărbatul ăsta, mai ales că nu sare în ochi o legătură prea mare între noi: trebuie să-mi vorbească despre tatăl meu, de-asta sunt aici. Îl observ meditând, nemişcat, apoi tuşind, apoi redevenind imobil, un uriaş necăjit de farurile fiecărei maşini care trece pe lângă noi. Ce-o fi în capul lui? Nu mă pot abţine să nu mă gândesc că nimeni nu ştie că sunt plecat cu el; dacă acum ar scoate pistolul şi m-ar împuşca în frunte, aşa din capriciu, şi apoi mi-ar abandona cadavrul la răscrucea asta, aş deveni enigma judiciară a verii. Moartea mea ar deveni subiect de conversaţie pentru o groază de oameni, ba chiar şi viaţa mea, povestită în versiuni romanţate de ziarişti de care n-am auzit niciodată, şi fiecare dintre ei şi-ar începe povestea de la răscrucea asta, şi ar ajunge să scrie despre absurdităţile ilicite la care e absolut logic să se ajungă vorbind despre mine pornind de la răscrucea asta, care n-are nicio legătură cu mine.

— De ce ne-am oprit? îl întreb, cât de amabil pot.

Mă priveşte. Zâmbeşte.

— Se pare că nu reuşesc să ajung la Fregene, îmi spune.

8

Rătăciţi…

Pare imposibil să te rătăceşti aici, la doi paşi de Roma, într-o seară senină de iunie, încercând să ajungi la Fregene pentru a lua cina – eu, locuitor al Romei din tată-n fiu, şi fiinţa ciudată de lângă mine, care tocmai a declarat că a bătut cu piciorul zona asta „în lung şi-n lat“ pentru recensământ: şi cu toate astea, aşa e, ne-am rătăcit. Îl văd scotocind în grabă prin buzunarele portierei, ale scaunelor, presupun în căutarea unei hărţi – şi, chiar dacă am înţeles de-acum că la el nimic nu e ceea ce pare, nu pot totuşi să nu remarc modul lui de a cotrobăi, orbeşte, nervos, caracteristic mai degrabă unui *hoţ* decât unui proprietar al maşinii. Şi, oricum, nu găseşte nicio hartă, asta dacă într-adevăr asta căuta; pe lângă documentele pe care le cercetasem deja, nu ies la iveală decât nişte chestii mucegăite, crackers râncezi, un ghid ferfeniţit (dar nu cu Roma, ci cu Genova) şi o carte care pare de-a dreptul putrezită – şi unde mai pui că e şi… da, pare de-a dreptul *muşcată* – Clio Pizzingrilli, reuşesc să citesc pe copertă, *Uscita*… *dei*… *second*…: o muşcătură nonumană aş zice, judecând după amplitudinea arcului mandibular, precisă, rotundă şi întinsă pe toată lungimea cărţii, de parcă ar fi muşcătura unui sendviş din desenele animate cu Yogi Bear.

— Da’ ce…

Se sprijină din nou de spătarul scaunului, producând un scârţâit sinistru, apoi ridică din umeri şi, cu o grimasă – foarte expresivă, trebuie să recunosc, eu n-aş şti s-o fac –, îmi transmite că în fond n-are nicio importanţă unde ne aflăm. Şi începe din nou să mă fixeze cu privirea, cu şuieratul respiraţiei lui care parcă ţâşneşte din abisurile liniştii, privirea aia de o intensitate luminoasă, iar eu înţeleg că e pe punctul de a-mi dezvălui, aici, acum, adevăratul motiv pentru care a dat buzna în viaţa mea. Voi hotărâţi dacă să mă credeţi, fireşte, dar îi înţeleg intenţia chiar înainte de a se materializa: nu există niciun indiciu logic care să mă facă s-o prevăd şi n-aş şti să explic cum de înţeleg, dar înţeleg înainte ca el să deschidă gura: *e pe punctul de a o face*. Şi, tocmai ce-am sfârşit de înţeles, o face.

— Şi tatăl tău era comunist, îmi aruncă.

Ah.

— De-asta vorbeam mai devreme despre oamenii care ascund lucruri – continuă el –, încercam să intru în subiect şi nu ştiam de unde să încep. Dar mai mult m-am învârtit în jurul cozii, aşa că mai bine ţi-o spun clar şi fără ocolişuri, oricum asta nu schimbă nimic. Adevărata poveste a tatălui tău e diferită de cea pe care o cunoşti tu. Era comunist de mic şi a rămas comunist până în ziua în care a murit. Comunismul a fost lucrul cel mai important din viaţa lui.

Trece pe lângă noi un camion şi curenţii de aer fac rabla asta să se cutremure.

— E un sat în Toscana, îi spun, acum îmi scapă numele, dar pot să-l aflu repede, în care oamenii se întrec în fiecare an în cele mai mari minciuni. Nu ştiu care e premiul, cred că nişte prosciutto, dar dacă dumneavoastră vă prezentaţi cu asta, sigur…

— Şi nu era numai comunist, mă întrerupe, era şi agent KGB.

Pauză.

— Un spion, adaugă.

Cred că reacţia mea, în momentul ăsta, este în mod obiectiv importantă, cred că, în orice film, acum ar fi un prim-plan pe mine: dar ca şi acum o clipă, după prima parte a dezvăluirii lui, când m-am simţit plin de ironie, tot aşa mă simt acum pustiit, nu ştiu de ce, şi nu am nicio reacţie. Doar dacă a rămâne mască, mut ca un peşte înseamnă să n-ai nicio reacţie.

— Acum, reia el, eu fac un lucru josnic, dintr-un anumit punct de vedere, pentru că încalc un jurământ solemn pe care tatăl tău mi-a cerut să i-l repet şi ultima dată când l-am văzut, cu două zile înainte să moară: jurământul de a nu-ţi spune nimic, niciodată, pentru niciun motiv.

Tuşeşte, apoi, spre surprinderea mea, bagă în marşarier şi pleacă, pornind hotărât pe drumul care duce spre autostradă, după cum ne informează indicatorul.

— Am jurat fiindcă nu te poţi apuca să contrazici un muribund, dar nu eram de acord, iar el ştia asta, şi eu nu m-am gândit nici măcar pentru o secundă să respect promisiunea asta. Fiindcă nu mi se pare corect ca fiul lui să nu ştie ce fel de om era el în realitate. Atâta timp cât trăia, totul era o poveste, n-avea ce să facă, dar acum situaţia e alta, nu pot să respect jurământul ăla, nu vreau, fiindcă ar fi o greşeală, Maurizio, şi tu ştii asta…

Îşi ridică pentru o clipă privirea spre cer, de parcă i s-ar adresa direct tatălui meu, care chiar se numea Maurizio, chiar dacă nici măcar

Franceschino nu reuşise să creadă că într-adevăr se dusese în cer; apoi îşi pleacă ochii, chiar la timp pentru a vedea un Fiat Panda, aproape nemişcat şi cu farurile stinse, de care era să ne tamponăm. Şi am impresia că, schimbând rapid vitezele pentru a-l depăşi de parcă n-ar fi nimic neobişnuit în asta – deşi am fost la un pas de accident – şi în acelaşi timp, clătinând din capul ăla al lui, mare şi plin de mătreaţă, bărbatul pare pe punctul de a izbucni în lacrimi. Nu face nimic deosebit, adică să ofteze sau să-şi tragă nasul, dar aşa am impresia, o senzaţie clară şi fulgerătoare, şi dacă n-ar fi vorba despre un om complet necunoscut, dacă ar fi un prieten adevărat al tatălui meu, dintre cei care au fost într-adevăr să-l viziteze la spital – Attanasio, de exemplu, sau profesorul Di Stefano sau generalul Terracina care veneau pe la noi de când eram eu copil, şi pe care, în consecinţă, i-am văzut încărunţind şi îngrăşându-se şi purtând lentile din ce în ce mai groase, de la o cină la alta, de la un turneu de bridge la altul, de-a lungul întregii mele vieţi, sfârşind prin a dezvolta alături de ei un fel de involuntară, rece şi fără chef – fiindcă nu pot să spun că-mi plăceau –, dar, oricum, o autentică familiaritate; ei bine, dacă ar fi unul dintre ei, n-aş avea niciun dubiu, aş spune că e *într-adevăr* pe punctul de a plânge. Dar pe bărbatul asta nu-l cunosc. Poate că mă înşel, iar cel care e gata-gata să plângă sunt eu.

— Şi am avut nevoie de o mare putere de stăpânire – adaugă – ca să aştept până azi, să nu te trag deoparte în timpul înmormântării şi să-ţi dezvălui totul acolo, în ploaie, în mijlocul mulţimii ăleia de rahat, fasciştii ăia. Tatăl tău nu era ca ei, iar tu trebuie să afli lucrul ăsta: trebuia să se prefacă, şi a făcut-o, bine, toată viaţa, dar n-a avut niciodată nimic în comun cu ei, ei erau *duşmanii*. Tatăl tău era comunist, Gianni, a fost spion timp de aproape cincizeci de ani, şi la naiba cu jurământul, eu nu puteam să iau secretul cu mine în mormânt.

Amuţeşte dintr-odată, dar nu se poate să fi terminat: poate că trebuie să-şi pregătească urmarea, poate inventează pe moment, continuând să conducă degajat automobilul.

Între timp, mult mai rapizi decât prima dată, parcurgem în viteză străduţele obscure de ţară. Pe sub avioanele care continuă să sosească, unul după altul, trecem pe lângă case iluminate, şi pâlcuri întunecate care se îndepărtează spre câmpuri, lăsând în urma lor o frumuseţe agrestă care mă surprinde.

— Am trei întrebări, îi spun brusc. Prima: Dumneavoastră aţi fost într-adevăr la înmormântarea tatălui meu?

— Sigur că da. Dacă vrei, pot să-ţi spun numele celor care participau, unul câte unul. Andreotti, generalul Olivetti Pratese, cretinul ăla de Gramellini, familia Terracina, fraţii Urso care veniseră special de la Napoli, şi apoi Attanasio, Anzellotti, Scano…

— Lăsaţi-o baltă. A doua întrebare: Şi dumneavoastră veţi fi fiind spion?

— Da.

Cotim brusc la dreapta şi o luăm pe o stradă mai largă, mărginită de copaci, cu trunchiurile vopsite în alb.

— Ba nu, *patru* întrebări. A treia: Nu ne rătăciserăm? Unde mergem acum, aşa de grăbiţi?

— Tot la Fregene. Numai că eu nu ştiu să ajung acolo decât pe autostradă; poate că eram chiar aproape, dar m-am gândit să ne întoarcem, să ieşim pe drumul care duce la autostradă şi s-o luăm pe unde cunosc mai bine locurile.

— A patra întrebare: Sincer, chiar speraţi ca eu…

— Scuză-mă, mă întrerupe, pot să te rog şi eu ceva? Nu vrei să mă tutuieşti?

— Şi ce schimbă asta?

— Schimbă faptul că „dumneavoastră” ăla mă enervează. Te rog. Tu nu ştii, dar e probabil ca în momentul ăsta, după moartea tatălui tău şi excluzând rudele tale apropiate, eu să fi rămas persoana care ţine cel mai mult la tine.

— Aha…

— Nu exagerez, Gianni. Şi-ţi mai spun un lucru pe care n-ai cum să-l ştii: nu e o întâmplare că te numeşti Gianni, ca şi mine…

Sigur că e într-adevăr dificil să ai de-a face cu bărbatul ăsta. De fiecare dată când îţi serveşte una gogonată, iar tu te simţi îndreptăţit să comentezi, are pregătită una şi mai umflată, cu care să te lovească imediat. E asemenea unor adversari pe care i-am întâlnit la turneele de şah – mai ales iugoslavi – care combinau întotdeauna două atacuri, disimulat, unul ascuns în celălalt. Eu ştiam asta, mă aşteptam, dar sfârşeam întotdeauna prin a pierde oricum.

— OK, cum vrei. A patra întrebare: Speri să te cred?

Numai că mi se pare ciudat să-l tutuiesc, ba chiar grotesc.

— Vrei să-ţi spun ce sper? se interesează şi, pentru o clipă, în timp ce se întoarce ca să mă privească (nu ştiu cum, fiindcă în realitate e foarte diferit de el, mai scund, mai gras), seamănă cu Jack Palance. Sper să mă laşi să vorbesc. Asta sper. Dat fiind că încalc un jurământ, sper să-mi permiţi măcar s-o fac până la capăt, şi să-ţi povestesc istoria asta nebunească până la final…

— Exact, nebunească, aţi numit-o bine…

În timp ce spun „aţi numit-o bine“, îmi scapă un strop alb de salivă, care aterizează pe bordul din faţa mea, la vedere. Îl şterg cu mâneca, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat, dar el trebuie să fi observat.

— Ştiu, reia, e nebunească. Dar dacă nu mă laşi nici măcar să ţi-o povestesc, dacă la fiecare lucru pe care-l spun te-apuci să pui întrebări şi să faci comentarii, înseamnă că tatăl tău avea dreptate, nu trebuia să-ţi spun nimic, şi nu voi avea pace…

Ce fac, nu mă mai stăpânesc? Am ceva foarte *just* de spus, acum, şi de ce n-aş face-o? De ce ar trebui să mă înfrânez?

— Staţi puţin, îl întrerup, dar nu asta faceţi, nu-mi povestiţi istoria asta nebunească? Nu aţi făcut tot ce aţi vrut până acum? V-am împiedicat eu cu ceva? Aţi intrat în viaţa mea cu pistolul la centură şi m-aţi terorizat… da, exact aşa, m-aţi *terorizat*, spunând lucrul ăla despre Franceschino, fără ca măcar să vă fi prezentat. A trebuit să fug noaptea ca un şoarece, ştiţi? Îngrozindu-mi soţia, spunându-le o groază de tâmpenii socrilor mei, fără să reuşesc să-mi revin: şi totuşi, acum sunt aici, să vă ascult cum spuneţi că tatăl meu, general în armată, catolic practicant, anticomunist până-n măduva oaselor, creştin-democrat de fier, primit în audienţă privată de patru papi şi prieten cu Andreotti (cu care, în paranteză fie spus, mergea la slujbă aproape în fiecare dimineaţă), şi de asemenea, deşi el nega asta, membru în secret al Gladio[3], era un *spion comunist*. Aveţi măcar idee despre câte întrebări aş putea să vă pun? Ce patru?!

Îmi dau seama că ultimele cuvinte le-am rostit pe un ton sever, de profesor universitar, care-mi scapă total de sub control şi sună destul de ridicol, în situaţia asta, semn că trebuie să mă opresc aici. Mă cunosc, de acum înainte n-o să fac decât să bâlbâi nişte reluări inutile ale unor lucruri pe care le-am mai spus deja, continuând să pierd din ce în ce mai mult controlul tonului, apoi, uşor-uşor şi cuvintele – iar argumentele mele, care

strălucesc încă clare şi sacrosante, vor sfârşi prin a păli considerabil. E un defect pe care-l am dintotdeauna şi de data asta e chiar incredibil că reuşesc să-mi dau seama la timp: de obicei mi se întâmplă *apoi*, când e prea târziu.

— Şi, oricum, eu nu pot să vă tutuiesc, închei, aşa că e problema dumneavoastră dacă reuşiţi să suportaţi…

Îmi cobor privirea, satisfăcut de predica mea şi încă şi mai mult de faptul că am reuşit s-o întrerup la timp, dar remarc cu groază că, în timp ce vorbeam, mi-au sărit şi alţi stropi de salivă din gură, care au căzut pe bord. Dar cum e posibil? *Eu nu scuip când vorbesc*. Aş şti, ce naiba! Aş fi ştiut-o dintotdeauna, şi ar fi un complex, şi aş manifesta o atenţie maniacală, punând în practică toate măsurile alea demne de milă, de genul să înghiţi la fiecare trei cuvinte sau să ţii cât mai mult posibil mâna la gură facându-te că plouă, măsuri care, e adevărat, sunt precum un afiş pe care stă scris cu litere de-o şchioapă tot ceea ce de fapt vrei să ascunzi – ATENŢIE: SCUIP ÎN TIMP CE VORBESC! –, dar care măcar te ajută să nu murdăreşti în halul ăsta bordurile altora. Şi în timp ce şterg cu o smucitură înfuriată de antebraţ, mă conving că salivarea mea trebuie să se fi alterat temporar, sigur, nu poate fi altfel, din cauza celor două ginuri pe care le-am băut pe stomacul gol şi pentru că de azi-dimineaţă de la nouă n-am mâncat nimic, şi de fapt mi-e o foame de lup, condiţii la care s-a adăugat stresul acestei incredibile seri. Ideea e că eu nu scuip în timp ce vorbesc. Ce dracu'?!

— Ai dreptate, recunoaşte el, şi-mi cer scuze. Dar să nu crezi că nu m-am pus în locul tău, că nu am privit lucrurile din punctul tău de vedere…

Îşi aprinde o altă ţigară, şi de data asta simt un junghi ascuţit în şale, fiindcă şi eu aş avea nevoie de o ţigară bună acum. Dar nu din astea fumate de el, mi se par oribile, motiv pentru care reuşesc să rezist impulsului de a distruge, pentru o Capri Superlights, toate eforturile făcute timp de nouă luni şi jumătate. Dar mă întreb ce s-ar fi întâmplat dacă şi-ar fi aprins o Marlboro, dacă în spatele schimbătorului de viteze, unde ţine pachetul de ţigări, ar sclipi ca în desenele animate semnul magic alb-roşu.

— După tâmpenia pe care am facut-o în seara trecută, adaugă, aia la care m-am gândit mult şi bine…

Clatină din cap şi-şi trece o mână peste chipul asudat. Între timp, am ajuns la autostradă. Numai că el o apucă pe breteaua către Civitavecchia,

iar eu sunt aproape sigur că am trecut deja de Fregene, aşadar ar trebui să ne întoarcem spre Roma.

— Dar, vezi, continuă, moartea tatălui tău m-a tulburat profund şi nu reuşesc să mai gândesc limpede. Am crezut întotdeauna c-o să mor înaintea lui, pentru că aşa ar fi trebuit să se întâmple. Nu eram pregătit să-i supravieţuiesc, asta e, şi să suport singur toată povara poveştii ăsteia…

— Hei, fii atent! urlu.

A intrat pe autostradă fără să se uite, nebunul, şi în timp ce se abate asupra noastră un ţipăt isteric de claxon, văd în oglinda retrovizoare virajul brusc la stânga pe care un Volkswagen Golf e constrâns să-l facă pentru a nu ne tampona, tocmai atunci când pe banda de depăşire ne ajunge din urmă ca o împuşcătură un Saab negru şi lucios. Mi se face inima cât un purice şi abia am timp să-mi spun: asta e, acum murim toţi, contorsionaţi într-unul din maldărele alea de fierătanii pe care le vezi la televizor. Dacă nu se întâmplă nimic e numai pentru că Saab-ul merge drept, fără să încetinească – incredibil, imprudent, dar providenţial –, trecând cu 180 la oră prin ambuscada asta neaşteptată a sorţii ca un centaur de bâlci cu cercul de foc: Volkswagen-ul, atins uşor, ricoşează din nou către dreapta, şi apoi iar către stânga, claxonând în continuare, într-unul dintre zigzagurile alea care au făcut Clasa A să se răstoarne în timpul testelor, dar nu se răstoarnă şi, când revine pe banda de depăşire, Saab-ul e deja un bolid care dispare în depărtare, iar şoferul reuşeşte să preia controlul situaţiei.

În toată povestea asta, noi, *cauza*, ne-am continuat drumul fericiţi şi indiferenţi asemenea lui Mister Magoo: nicio frână, niciun viraj brusc, niciun semn de scuze, nimic, şi poate că asta, mai mult decât manevra noastră, l-a scos din minţi pe şoferul Volkswagen-ului, care acum se aliniază cu noi şi începe să ne acopere cu insulte prin geam, claxonând în continuare la fel de isteric. Ne întoarcem amândoi să-l privim şi rămânem într-o linişte ciudată, calmi, în timp ce necunoscutul ăsta – un tinerel urât, cu părul şuviţe şi cu chipul vânăt, ieşit din minţi – eliberează asupra noastră toată adrenalina care-i galopa prin creier. Puţin cam multă, ca să fiu sincer, pentru câtă *ură*, nici mai mult, nici mai puţin, pune în defularea lui: dar accelerează şi se îndepărtează cu o ultimă înjurătură chiar cu o clipă înainte ca eu să reacţionez – nu ştiu exact cum aş fi reacţionat, probabil bălmăjind insulte şi eu – şi, mai ales, înainte să reacţioneze bărbatul de lângă mine, a cărui reacţie ar fi fost, cu siguranţă, cea mai de temut. Motiv pentru care

mi se pare că agitatul ăsta şi-a ales bine momentul: n-o să ştie niciodată că şi-a proferat înjurăturile la niciun metru de un pistol, iar amintirea modului în care a ştiut în seara asta mai întâi să evite un accident, iar apoi să ne înjure la discreţie fără ca niciunul din noi doi să-şi permită să reacţioneze i se va dovedi probabil util în viitor, în momentele când îi va scădea încrederea în sine.

Bărbatul de lângă mine – încă nu ştiu cum să-i spun: Gianni? Prietenul tatălui meu? *Spionul*? — îl săgetează în spate cu o privire fulgerătoare şi maliţioasă, apoi aruncă pe geam mucul de ţigară şi îl priveşte în oglinda retrovizoare cum se dezintegrează într-o explozie minusculă şi silenţioasă. Apoi se întoarce spre mine şi, nu pot să n-o spun, zâmbeşte.

— Să facem un pact, îmi zice, eu acum mă concentrez la condus şi te duc teafăr şi nevătămat la Fregene, la restaurant, să mâncăm fructe de mare, aşa cum ţi-am promis…

CERVETERI-LADISPOLI 8 KM: aveam dreptate, am trecut deja de Fregene, trebuie să ne întoarcem. Dar el nu-şi dă seama…

— … şi acolo, în faţa unor creveţi la grătar, îţi spun toată povestea de la început. La naiba cu jurământul. Trebuie să ştii lucrurile astea. Apoi vei hotărî dacă să crezi sau nu…

Ce absurditate, mă gândesc. Ce absurditate enormă. E seara cea mai absurdă din viaţa mea. Iar el şofează liniştit, *concentrat,* spre Civitavecchia, convins că merge la Fregene, şi nu-şi dă seama. CERVETERI-LADISPOLI 7 KM. Ce naiba? Trebuie să-i spun eu, el nu-şi dă seama.

Şi mi-e foame…

9

Până la urmă am ajuns la Fregene. Dar nu în partea mai cunoscută şi mai agitată, cea aflată la adăpostul fostului sătuc de pescari, unde în anii şaizeci a strălucit pentru puţină vreme gloria adusă de transhumanţa vedetelor de cinema, ci în cealaltă regiune, aflată dincolo de zona militară ce împarte în două şoseaua care se întinde de-a lungul litoralului: ţinutul *burghez*, cu derularea lui monotonă, şi insipidă, şi întunecată – noaptea – de localuri cufundate în neant, pe lângă care am trecut până să găsim unul în care restaurantul mai era încă deschis.

Aşa că, absolut din întâmplare, am acostat în locul ăsta, numit Cutty Sark, construit după modelul unui transatlantic, nu al unui velier, cu muchii rotunjite, şi hublouri, şi terase din ciment, şi balustrade în formă de tub, şi cu tencuială din email, care parcă reflectă în întuneric o albeaţă macabră, coşcovită. Văzut din exterior, părea măcar un loc încăpător, dar după ce am trecut de o intrare uriaşă, ne-am trezit într-un fel de tub întunecat şi surprinzător de îngust, cu firma „disco bar“ din tuburi fluorescente prinse de perete şi un grup de băieţi africani care se uitau la MTV, la televizor; şi

de acolo, printr-o uşă-fereastră, ieşim din nou la aer, sub o rogojină falsă, care în realitate e o streaşină din tablă de fier îmbrăcată în rogojină, iar localul se transformă încă o dată, cu rapiditatea cu care lucrurile se transformă numai în vise, şi devine *un mic restaurant* pe plajă. Cine se mai gândeşte acum la bătrânul Cutty Sark?

O puştoaică pe patine ne dă imediat târcoale şi ne conduce apoi la o masă „liniştită", zice ea, făcând aluzie la vacarmul iscat la masa unor bărbaţi de vreo cincizeci de ani, într-adevăr cam surescitaţi şi din cauza asta destul de penibili, poate, dar cu siguranţă deloc agasanţi. Are părul scurt şi foarte negru, e foarte frumoasă, şi e mai mult dezbrăcată decât îmbrăcată: poartă doar o pereche de pantaloni scurţi mulaţi pe fund şi un tricou foarte strâmt, până la buric, care pare încă şi mai strâmt din cauza unor sâni obraznici pe care inscripţia „Roller Betty" de pe material parcă se dă în montagnes-russes. Patinează absentă, dar bine, mestecând gumă americană, cu aerul că regretă fiecare alegere pe care a facut-o vreodată în viaţă. Ne pregăteşte masa şi ne pune în braţe meniurile, apoi alunecă spre pântecul fosforescent al disco-barului, din care iese un bărbat la vreo patruzeci şi cinci de ani, voinic şi îmbrăcat în culori ţipătoare, pe care nu e greu să ţi-l imaginezi implicat în motivele tristeţii fetei, dat fiind că-i seamănă înfiorător de mult. În timp ce ne sugerează ce să comandăm („o salată de fructe de mare de vis", „un risotto făcut special"), în buzunăraşul cămăşii cu imprimeu floral îi sună mobilul, cu melodia din *Rambo*, mi se pare: ar putea să răspundă sau să-l stingă pur şi simplu – iar el răspunde şi ascultă un moment, încruntând din sprâncene, după care bălmăjeşte că are treabă şi că o să sune el mai târziu. Apoi se scuză, dar telefonul trebuie să-l fi tulburat, fiindcă aşteaptă comanda noastră, uitând că începuse să ne-o sugereze el. Nici eu şi nici bărbatul de lângă mine nu-i amintim, aşa că în final comandăm la întâmplare: el spaghete cu cerneală de sepie, iar eu, cu vongole; apoi creveţi şi legume la grătar pentru amândoi.

— Şi v-am ruga ca porţiile să fie generoase, îi spune Bogliasco.

Apoi chelnerul pleacă şi iată-ne, unui în faţa celuilalt, într-o linişte strategică, pe care niciunul din noi n-are intenţia s-o întrerupă. Sunt gata să-l las să-şi spună povestea până la capăt, dar n-o să-l rog eu să-mi istorisească. Dimpotrivă, din partea mea, dacă s-ar fi răzgândit şi nu mi-ar mai povesti nimic, şi am rămâne împotmoliţi în liniştea asta, înfulecând, şi după cină m-ar duce înapoi la Roma, tot fără să zică nimic, şi m-ar saluta în

prag cu o strângere de mână („salut”, „salut”), de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic, şi ar ieşi aşa din viaţa mea, încă şi mai absurd decât a intrat, şi pentru totdeauna, ar fi ideal. Nu i-aş cere nicio explicaţie.

În timp ce-l privesc, mă gândesc că, dacă aş reuşi să-l hipnotizez, aş putea să-i ordon să facă exact asta, şi poate totul ar fi din nou ca la început: dar n-aş reuşi să-i îmblânzesc ochii ăştia electrizanţi nici dac-aş fi fachir. Şi iată că tocmai ochii lui licăresc, în căutarea privirii mele, fără jenă, semn că toată liniştea asta nu l-a descurajat absolut deloc, iar spectacolul e pe punctul de a începe.

— Atunci, începe el, îţi povestesc totul de la capăt, bine? Şi începutul e sfârşitul celui de-al Doilea Război Mondial, Gianni, când ruşii…

Tresare.

— Pastilele…

Caută în buzunar un flacon, scoate două pilule albe şi le aruncă – la propriu – pe gât. Şi cum nu ne-au adus încă apa, le înghite pur şi simplu, aşa cum înghiţea Stan cuiele. Apoi pune tubul înapoi în buzunar. Şi, fireşte, zâmbind tot timpul.

Pentru ce ia pastile n-o să ştim niciodată.

— Spuneam, continuă el, că imediat după război, ruşii, ca de altfel şi americanii şi englezii, au extins la maximum acţiunile de culegere şi transmitere a informaţiilor secrete. Era epoca de aur a spionajului; încearcă să-ţi imaginezi cum era, de exemplu, Berlinul împărţit în patru, înainte de construirea zidului, sau chiar Italia imediat după eliberare. Se poate spune că toate minţile strălucite erau cooptate în activitatea de spionaj…

Soseşte puştoaica, aducând o sticlă de apă şi una de vin. Le deschide fără îndemânare, mai ales pe cea de vin, fărâmiţând dopul de plută. Bogliasco nu e atent şi îşi continuă discursul.

— În primul rând trebuia să profiţi la maximum de haosul ăla, dar trebuia în acelaşi timp şi să pui bazele unui viitor, iar viitorul nu suna deloc bine. Era 1945, Gianni, Europa încă fumega: în mijlocul acelei distrugeri uriaşe, lucrul cel mai firesc pe care putea să-l facă un serviciu secret era să se pregătească pentru următorul război. Aşa că se organizau tot felul de acţiuni, chiar şi extreme, cu obiective la nivel foarte înalt şi cu timpi de executare foarte lungi: cele pe care americanii lipeau sigla L.T., *Long Term*, iar ruşii, mai poetic, *butylka vi morie*, „sticlă aruncată în mare“: şi într-adevăr era ca şi cum ai strecura mesaje în sticle şi le-ai arunca în valuri,

sperând că vreunul o să ajungă la destinaţie – deşi, să fiu sincer, nici măcar destinaţia nu era foarte clară pe-atunci. Tatăl tău, Gianni, a fost una dintre sticlele-alea…

Şi, ca să-şi întărească vorbele, apucă sticla de Frascati şi-mi umple paharul, apoi pe al lui; şi bea, observând bucăţelele de dop abia când se trezeşte cu ele pe buze. Le scuipă, de parcă ar fi lucrul cel mai firesc din lume, şi mă priveşte drept în ochi.

— Tatăl tău era rus, îmi spune, aproape în şoaptă, mai exact, cazac.

Apoi ia cu degetul firimiturile de plută rămase în pahar şi termină de băut, fără să-i pese de reacţia mea. Reacţie care nu există, pentru că mi-o reprim complet forţându-mă să nu clipesc şi – după câte îmi dau seama – chiar reuşind bine; dar trebuie să recunosc că ticălosul m-a surprins încă o dată – *cazac*, nici mai mult, nici mai puţin.

— Adevăratul lui nume era Arkadi Fokin – reia discuţia. Era un tânăr ofiţer în serviciile de contraspionaj ale lui Stalin în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, şi era un fel de geniu. La douăzeci şi patru de ani ajunsese deja ofiţer superior în Armata Roşie, era dublu licenţiat şi avea diverse alte talente — printre care talentul pentru şah, pe care tu, din câte ştiu, l-ai moştenit. Vorbea la perfecţie trei limbi străine: engleză, germană şi italiană. Pilota avioane, avea o rezistenţă fizică extraordinară şi era foarte cult. Cu alte cuvinte, era unul dintre cei mai buni oameni, dacă nu chiar cel mai bun, pe care putea conta în momentul ăla NKGB-ul – pe-atunci nu se numea încă KGB – şi i-a fost încredinţată una dintre misiunile astea de importanţă capitală: să se transforme într-un italian, să intre în serviciile secrete militare italiene şi să obţină o poziţie de conducere după o carieră obişnuită.

Se opreşte o clipă, cu măiestrie, pentru a verifica efectele cuvintelor lui, iar eu nu vreau nici în ruptul capului să-i dau cea mai mică satisfacţie. Clipesc, dar e din cauza oboselii.

— Şi aşa a făcut, Gianni, continuă el. Fiindcă tatăl tău *a îndeplinit* misiunea aia; din câte ştiu eu, dintre toţi cei care au primit însărcinări de felul ăsta, în Anglia, în Franţa, în Germania, a fost singurul care a dus-o la capăt. Singura *butylka vi morie* ajunsă la destinaţie…

Iată că reapare Roller Betty, în viteză, cu farfuriile în mână, şi pune frână cu zgomot la câţiva centimetri de masa noastră. Ne serveşte spaghetele şi

sunt într-adevăr nişte porţii uriaşe. Apoi subtilizează un castronaş de pe o masă vecină şi mi-l pune în faţă, pentru cochilii.

— Poftă bună, ne urează şi pleacă.

Bogliasco se uită cu atenţie la farfuria lui, un munte de spaghete îmbibate în sos negru ca infernul, şi pare să-şi adune ideile pentru a-şi termina istorisirea. Aşa că despătureşte şervetul şi-l vâră în gulerul cămăşii, nu un colţ, ci pe toată lungimea, bine îndoit de parcă ar fi o bărbiţă.

— Poftă bună, spune şi el.

Apoi rulează o furculiţă plină de spaghete, o ridică, lasă să se scurgă sosul negru şi apoi înfulecă, mânjindu-se bine pe la gură. În timp ce începe să mestece, se şterge cu şervetul, pe care imprimă un V negru, ce pare o rândunică în zbor.

— Acum, începe din nou, încă mestecând, scopul misiunii tatălui tău nu era *să spioneze*. Nu trebuia să-şi bage nasul în anumite fişiere şi nici să-i şantajeze pe marii boşi pentru a obţine informaţii, nici să-şi facă de lucru de-o parte şi de alta a graniţei pentru a le obţine, nici să-l demascheze pe cutare agent inamic sau să-l elimine pe cutare agent care făcea joc dublu. Nu ăsta era nivelul la care lucra un om de calibrul tatălui tău – dacă e să fiu sincer, ăsta a fost nivelul meu, dar asta e o cu totul altă chestiune: e ca şi cum te-ai *juca* de-a spionul, dacă înţelegi ce vreau să spun. Cum sunt spaghetele tale?

— Bune.

— Ale mele nu prea, mă anunţă şi mai înfulecă o altă furculiţă plină cu spaghete.

Se şterge la gură cu şervetul (o altă pată neagră, de data asta o cruce) şi adaugă:

— Nu, misiunea tatălui tău era una radicală: războiul. În eventualitatea unui război între cele două blocuri în care era separată Europa – şi vorbesc de război adevărat, Gianni, vorbesc de invazii, de bătălii, de bombardamente, înţelegi? — să ai un om ca tatăl tău în statul-major al unei armate inamice ar fi fost un avantaj incalculabil. Îţi dai seama? Izbucneşte un nou război, iar el e acolo, un ofiţer cu rang superior în serviciile militare sovietice în pielea unui ofiţer superior din serviciile militare italiene, şi în momentul ăla intră în acţiune. Asta era misiunea lui încă din 1945…

Mai înfulecă o furculiţă de spaghete, se mai şterge o dată cu şervetul, mai ia o gură de vin şi-i dă înainte. E un actor de compoziţie, iată ce-i bărbatul ăsta. Mănâncă şi bea ca un porc şi îmi aruncă în acelaşi timp câte o bombă, are la gât un şervet care se transformă într-un tablou de Franz Kline, grimasele lui sunt mereu exacte şi teatrale, corpul masiv de bătrân locotenent din Cosa Nostra, degetele groase ca nişte câmaţi care se străduiesc să nu sfărâme paharul: şi toate astea, acum îmi e foarte clar, el le *joacă*. Există astfel de persoane, am cunoscut deja câteva, care se declamă pe ele însele cu avântul unui actor de compoziţie, de parcă ar fi conştienţi că nu au un rol foarte important în viaţă şi s-ar simţi obligaţi să profite la maximum de fiecare apariţie, chiar cu riscul de a deveni plictisitori sau greu de urmărit, pentru a lăsa totuşi un semn al trecerii lor.

Sau e într-adevăr un actor, iar eu sunt victima camerei ascunse, ceea ce ar explica totul.

— … Crize foarte grave în Africa, în Cuba, în America de Sud – îmi spune –, dar războiul pentru care tatăl tău a devenit tatăl tău n-a mai izbucnit niciodată, chiar dacă n-o să ştie nimeni niciodată cât de aproape am fost de un nou dezastru. Aşadar, capodopera lui n-a servit practic la nimic, a rămas sub acoperire timp de cincizeci de ani şi a trăit viaţa ciudată pe care ai cunoscut-o tu – ciudată, zic, pentru un bărbat ca el: să meargă la slujbă în fiecare dimineaţă, să devină prieten al fasciştilor şi al reacţionarilor, să se răsfeţe în viaţa burgheză pe care o trăiesc oamenii ăştia şi să se certe cu fiul lui pe teme politice…

Terminăm spaghetele practic în acelaşi timp. Eu am mâncat cu viteza fulgerului, fiindcă îmi era o foame de lup, iar el, între timp, îmi spunea, nu ştiu, o mie de cuvinte. Cum naiba a făcut?

— Pe de altă parte, ce altceva putea să facă? — începe din nou. Ar fi putut *să trădeze*, evident: şi, slavă Domnului, ar fi avut ce secrete să dezvăluie… Vreau să spun că dacă ar fi trecut de partea cealaltă, ar fi putut obţine avantaje serioase, dar, vezi, tatăl tău era cu adevărat comunist, o chestie pe care-o spui acum, iar oamenii încep să râdă, dar care pentru el era o raţiune de a trăi foarte înaltă şi solemnă, fiindcă lumea era nedreaptă, iar, pentru el, calea de îndreptare o trasase Marx, punct. Aşa că nu i-a trecut niciodată prin cap să schimbe taberele, să se predea în faţa bunăstării cucerite în lumea capitalistă şi să devină cu adevărat ceea ce se prefăcea că este. Nu, Gianni, el îşi ura viaţa de aici, iar ura lui nu a scăzut

absolut deloc în cincizeci de ani. Dar n-avea alternativă, trebuia să ducă în continuare existenţa asta. Rămăsese prins în capcana propriei misiuni.

Îşi aprinde o ţigară, blestematul.

— Şi nici măcar nu s-a mai gândit să se întoarcă în Rusia, nici măcar când a devenit limpede că n-avea să mai izbucnească războiul pentru care el era în fiecare dimineaţă gata să intre în acţiune – în timp ce mergea la slujbă cu Andreotti, cum ţi-ai amintit tu. Fiindcă între timp găsise şi aici ceva autentic: vă avea pe voi, familia lui, şi vă iubea mult. În ciuda dragostei şi a fidelităţii pentru ţara lui, nu putea să vă abandoneze, dar nici să vă ducă pe toţi în Rusia. Ce să faceţi acolo? Să vedeţi steagurile roşii arse în faţa Kremlinului? Să asistaţi la distrugerea tuturor lucrurilor pentru care el îşi sacrificase viaţa, la triumful unui capitalism încă şi mai murdar şi mai indecent decât cel pe care l-ar fi abandonat aici? Nu, n-avea alternativă. Unica alegere pe care putea s-o facă era să-ţi spună sau nu adevărul, într-o zi. Şi atunci a hotărât să nu-ţi spună nimic, a hotărât să te lase să trăieşti cu tatăl pe care credeai că-l ai, şi pe care eu nu l-am mai urmărit de-atunci. Fiindcă nu e corect, zic eu…

Şi gata, asta e, acum reacţionez. Până acum am fost capabil să mă controlez, dar acum, brusc, simt că nu mai pot. Cred că e o reacţie pur fizică, nervoasă: tâmplele îmi pulsează, sângele mi se urcă la cap cu violenţă, iar eu nu mai pot simula calmul, fiindcă în toate astea e ceva intolerabil, iar intolerabilul nu poate fi tolerat.

— Mă scuzaţi, urlu, întorcându-mă către patinatoare.

Dar, pe de altă parte, nu pot nici măcar să mă cert cu bărbatul ăsta, fiindcă în ceea ce mă priveşte e un ecran, un CD, un test de rezistenţă, iar eu trebuie să rezist: este sigurul lucru înţelept pe care aş putea să-l fac, indiferent ce uneltire ar fi în spatele acestei situaţii, chiar dacă ar fi vorba despre blestemata aia de cameră ascunsă.

Puştoaica se apropie încet, de data asta, punând o frână graţioasă cu vârful patinei.

— Puteţi să debarasaţi, vă rugăm? bombăn eu. Am terminat de-acum o jumătate de oră.

Să tot fie vreo cinci minute. Ea încremeneşte şi mă fixează cu privirea: sigur îi par un ticălos cu acte în regulă, dar răbdare, nu ştiu ce să fac mai departe – ba nu, deja mă simt mai bine. Se uită ţintă la mine, frumoasă chiar şi în ciuda aerului umilit, şi poate o voce urlă în interiorul ei: „Hai,

Roller Betty, revoltă-te, nu te lăsa tratată în felul ăsta! Reacţionează, nu te mulţumi să-i scuipi în creveţi, tu nu eşti servitoare! Răstoarnă-i masa în cap cretinului ăstuia şi dă la dracu' totul, profită şi scapă dintr-o singură lovitură de o slujbă şi de un tată care te împiedică să fii la discotecă împreună cu prietenele tale, în momentul ăsta, să iei pastile colorate şi să dansezi pe patine ca scoasă din minţi, şi să alegi tu, mitică leoaică din Fregene, de cine să te laşi agăţată…

Dar nimic, evident, nici ea *nu poate*. Nu poate să lase totul baltă, nu poate să rupă lanţurile, nu poate face decât ceea ce i-am poruncit, să debaraseze masa fără să deschidă gura, şi să plece pe patine. Suntem toţi nervoşi, n-avem ce face.

— Bine – nu pot să mă abţin – s-a terminat povestea ta? Interesantă, dar din păcate nu pot să te cred.

El clatină din cap, zâmbeşte. Nepriceperea mea de a tăcea – şi de a-mi păstra controlul – pare să-l distreze.

— Nu, Gianni, nu s-a terminat.

— A, nu? Şi ce mai lipseşte?

Striveşte ţigara în scrumieră. Prost, pentru că nu se stinge, iar eu am nevoie să fumez, la dracu', dar nu pot să fac nici asta. Dar pot să beau.

— Lipsesc toate întrebările care ţi se învârtesc prin cap şi pe care trebuie să mi le pui acum.

— Dar n-aţi spus că nu trebuie să pun întrebări?

Nu, Gianni, nu. Lasă la o parte ironia, el nici măcar nu se prinde, „nu-l prinde"…

— Şi lipsesc toate răspunsurile pe care trebuie să ţi le dau – continuă – fiindcă pentru fiecare întrebare pe care mi-o vei pune voi avea un răspuns, pentru fiecare obiecţie voi avea o explicaţie…

Taci, Gianni, taci. Nu deschide gura.

— Am o idee, îi spun, de ce nu vă puneţi singur întrebările astea? Puneţi-vi-le singur şi răspundeţi-vă tot singur. Sunt sigur că va fi mult mai bine.

Atunci pleacă! Este replica perfectă ca să-l laşi cu buza umflată aici: e de ajuns să adaugi „la revedere", să pui şervetul pe masă şi să pleci. E de ajuns…

Însă n-o fac, iar în timpul care trece îmi dau seama, mi-e înfiorător de clar, că n-o s-o fac niciodată, fiindcă, din câte se pare, asta e o nouă limită pe care o descopăr la mine, adică: dacă un individ se apucă să toarne

absurdităţi la adresa tatălui meu, iar eu hotărăsc să-l ignor, iar pentru o vreme reuşesc, dar la un moment dat nu mai pot, şi atunci vorbesc şi spun nişte lucruri dure şi obraznice cu care ar trebui să-l las aici şi să plec să-mi văd de treaba mea, uite că *nu-l las aici*, rămân lipit de scaun să mă fac de râs ca un idiot ce sunt. E bine să ştii lucrurile astea.

Iar el? Exultă de fericire, pariez, în spatele aerului de nevinovat şi uimit pe care şi l-a luat brusc, dar, insist, şi aerul ăsta e jucat, e trucat, pare locotenentul Colombo când trebuie să vorbească în public.

— Bine, cum vrei, rânjeşte.

Sigur că-i convine: acum devine chiar un joc…

— Atunci – începe – prima întrebare: cum a făcut tatăl tău să se transforme într-un italian?

Se preface jenat, ia un fel de expresie care să însemne: „ia uite ce trebuie să fac acum“, dar se simte clar în largul lui: pare că toată viaţa îui n-a făcut altceva decât să-şi pună singur întrebări.

— Tatăl tău, îşi răspunde, a devenit căpitanul Maurizio Orzan în 1945, imediat după sfârşitul războiului. Încă din ianuarie 1943, după înfrângerea de la Certkovo, în lagăre erau mii de italieni, iar serviciile secrete sovietice îşi procuraseră informaţii foarte variate despre toţi ofiţerii italieni care fuseseră făcuţi prizonieri. Acest Orzan s-a dovedit a fi perfect: era unul dintre foarte puţinii supravieţuitori ai unei unităţi care fusese practic rasă de pe faţa pământului, era orfan de mamă, nu era căsătorit, fusese singur la părinţi, şi, mai ales, era din Pola, în Istria – care, după cum ştii, după armistiţiu sfârşise în teritoriul iugoslav: aşadar, *nu se mai putea întoarce acasă.*

Soseşte Roller Betty cu creveţii – deja desfăcuţi, aşadar congelaţi –, iar el se întrerupe, rămânând însă în mod vizibil stăpân pe situaţie, de parcă ar fi apăsat pur şi simplu pe tasta „pauză”: trebuie să fie una dintre persoanele alea care nu pierd niciodată firul conversaţiei, cele mai de temut. Fata îl serveşte mai întâi pe el, apoi pe mine, apoi aşază castronul cu legume într-un colţ al mesei şi pleacă.

— Înţelegi? reia el şi mănâncă un crevete cu mâna. Orzan nu avea un loc unde să se întoarcă, unde să-şi regăsească prietenii şi rudele. Pentru tatăl tău asta era esenţial: era esenţial ca, odată întors în Italia în locul lui, posibilităţile de a fi demascat să fie reduse la…

— Mă scuzaţi că vă întrerup, îi zic, credeţi că a scuipat?

— Ce spui?

În sfârşit, l-am pus în dificultate.

— Credeţi că ospătăriţa a scuipat în farfuria mea?

— De ce ar fi facut-o?

— Pentru că m-am purtat urât cu ea. Nu aţi observat cum mă privea, atunci, cu câtă ură?

A rămas cu un crevete în drum spre gură.

— Vă amintiţi de Tiberio Murgia, continui, ăla mic, cu mustăţi, care-l juca pe Ferribotte în *Făptaşi necunoscuţi*? El nu era actor: era chelner la Re degli Amici, în Via della Croce, şi acolo l-a văzut Monicelli şi apoi i-a venit ideea să-i dea un rol în film. După succesul cu *Făptaşi necunoscuţi*, Murgia a renunţat la slujba de chelner şi a devenit actor de-adevăratelea, continuând să joace rolul de sicilian în toate comediile italieneşti, deşi nici măcar nu era sicilian, ci sard. Dar ştiţi ce i-a spus lui Monicelli ca să-şi exprime recunoştinţa pentru că i-a schimbat viaţa? Ştiţi ce nepreţuită înţelepciune i-a dăruit? „La restaurant, i-a spus, să nu comanzi niciodată chiftele şi să nu te certi cu chelnerul". Asta i-a spus.

Mă uit la farfuria mea, cinci creveţi aşezaţi în cerc, foaia de salată ca garnitură şi felia de lămâie.

— Eu cred că a scuipat, îmi dau cu părerea, eu nu-i mănânc.

În schimb, el îi mănâncă pe-ai lui, curajos, dar pe de altă parte a mai mâncat unul; şi ridică din umeri, fără să se obosească să discute cu mine despre subiectul ăsta – *câţi scuipaţi de chelner om fi mâncat în viaţa noastră*? – care ar avea, cu toate acestea, o importanţă înfiorătoare; dar sunt sigur că se gândeşte, chiar dacă eu n-am spus-o, n-ar fi uman dacă nu s-ar gândi: „fata, îşi spune, ar fi putut să scuipe şi în farfuria mea".

— Mă scuzaţi, v-am întrerupt. Ce spuneaţi? — „Şi acum să te văd, prietene!"

Îl văd dând din cap şi apoi aruncându-şi ochii în jos ca Steve McQueen când *îndură*. Ca să şi-i ridice trebuie să se sprijine pe zâmbetul lui pavlovian, ca şi cum ar fi un cric. Trebuie să-l coste ceva efort, acum, să continue cu povestea lui; pare un elefant care se ridică…

— Acest căpitan Orzan, reia subiectul, brusc, era prizonier într-un lagăr siberian, din cele foarte dure, din care nu se mai întoarce nimeni. Într-o zi, vine în lagărul ăsta o delegaţie a NKGB de la Moscova, cu un ordin clar: să-l preia pe prizonierul Orzan şi să-l transfere într-un alt lagăr. Cel care

conducea delegaţia era tatăl tău, care a petrecut patru zile împreună cu Orzan, călătorind de-a lungul Siberiei. Nu se poate spune că între ei s-a legat o prietenie, dar s-au cunoscut, au vorbit, erau doi oameni care interrelaţionau în mijlocul unei tragedii inexprimabile; şi când tatăl tău l-a împuşcat în cap, într-o dimineaţă, în zori, în timp ce dormea, începându-şi misiunea, a făcut un lucru care nu i-a mai dat niciodată…

— Un moment, îl întrerup, ştiţi care e scena de film care îmi place cel mai mult? La modul absolut, adică…

Clatină din cap, zâmbeşte. Privirea lui are o intensitate de nebun, dar nici a mea nu trebuie să fie prea glumeaţă, presupun.

— E o scenă din *Caşul*, continui, când Pasolini îl pune pe Orson Welles să recite una dintre poeziile lui din *Mama Roma*. E un moment în care trupa e în pauză, tipica pauză de prânz din cinematograful italian, ora de vârf, cu aerul electrizat, câmpia arsă din Cinecittà pe fundal, şi mai sunt figuranţii, îmbrăcaţi în îngeri cu trâmbiţe, în gărzi romane cu platoşe, care mănâncă pâinici rotunde şi dansează twist. Iar Welles se apucă să-i citească poezia chelnerului care i-a adus berea cu ghimbir. Iată, în opinia mea, asta e cea mai frumoasă scenă din cinematograful italian. În plus, şi e un lucru pe care-l ştiu doar puţini, Orson Welles citeşte în italiană, dar e dublat, iar vocea care vine peste el ştiţi a cui e? A lui Giorgio Bassani. Ştiţi cine e Giorgio Bassani?

— Scriitorul?

— Exact. V-am întrebat pentru că nimeni nu se mai interesează de el, dar a fost un scriitor mare. Aşadar, el îl dublează pe Orson Welles. Şi mai ştiţi ceva? Eu ştiu pe de rost poezia aia. „Eu sunt o forţă a trecutului – jur, o ştiu pe toată – dragostea mea izvorăşte din tradiţie. Vin din ruine, din biserici, din icoanele de altar, din cetăţile abandonate din Apenini şi din Prealpi, unde au trăit fraţii…

Vocea mea capătă o tonalitate acută, cineva se întoarce să mă privească.

— Rătăcesc pe Tusculana ca un ieşit din minţi, pe Apia ca un câine fără stăpân. Sau privesc apusul, dimineţile de deasupra Romei, de deasupra Ciociariei, a lumii, asemenea primelor acte ale Postistoriei, la care eu asist, un privilegiat al arhivelor prăfuite, de pe buza prăpastiei unei epoci îngropate…

Acum sunt de-a dreptul în picioare – incredibil – şi vocea mea se aude şi mai tare.

— Hidos e cel născut din viscerele unei femei moarte. Iar eu, fetus adult, rătăcesc, mai modern decât orice modern, în căutarea fraţilor…

Fac o pauză, ca şi Orson Welles în film.

— … care nu mai sunt.“

Acum mă privesc cu toţii. Toţi bărbaţii de cincizeci de ani de la masa alăturată, vreo două perechi aşezate la mesele din faţa noastră, ba chiar şi Roller Betty; în ochii lor prudenţi şi în liniştea disperată care s-a pogorât dintr-odată deasupra noastră, zăresc umbra succesului ieşirii mele. I-am lăsat mască.

— După care – mă aşez, cobor vocea – Orson Welles închide cartea, îşi scoate ochelarii şi-i spune chelnerului: „Aţi înţeles ceva?“

Fii atent ce am fost în stare să fac, mă gândesc. Cine s-ar fi aşteptat la asta?

— Spuneţi-mi dacă există o scenă mai frumoasă decât asta... închei.

Acum ar trebui să ies câştigător. Sunt uluit de comportamentul meu – şi nu e tot, fiindcă un cuplu încă se mai uită la mine, iar eu zâmbesc, ridic paharul şi beau în sănătatea celor doi –, dar el ar trebui să recunoască acum că-i sunt superior, fiindcă, dacă am făcut asta, înseamnă că mai pot face multe, am în faţă un repertoriu infinit de acţiuni ofensive, pe care aş fi capabil să le declanşez una după alta, să merg până în pânzele albe, numai să-l fac să închidă gura aia spurcată: în faţa dezlănţuirii mele, ar trebui să admită că s-a terminat şi să arunce prosopul – deşi eu ştiu foarte bine că nu se întâmplă aproape niciodată aşa, că aproape niciodată lucrurile nu sfârşesc odată cu finalul.

Şi, într-adevăr, nu se termină, fiindcă el are *ipocrizia* să continue.

— Să ştii că înţeleg ce simţi, îmi spune, să nu crezi că nu-mi dau seama. Dar dacă ţi-am spus şi asta e pentru că vreau să ştii cine era tatăl tău. Nu vreau să-ţi ascund nimic. Şi tatăl tău l-a omorât pe bărbatul ăla. Dar chiar dacă a fost singurul om pe care l-a ucis în viaţa lui şi chiar dacă prizonierul ăla era practic mort, amintirea faptei lui n-a încetat niciodată să-l tortureze, fiindcă să ucizi o singură dată e mult mai rău decât s-o faci de mai multe ori. Şi în spital, când am fost să-l văd, iar el delira, îndopat cu morfină, l-am auzit murmurând: „Bietul Orzan… Bietul Orzan“. Încă mai regreta, după cincizeci de ani…

E adevărat, aşa spunea tatăl meu, cuprins de delir: „bietul Orzan“. Dar se referea la el însuşi, e foarte simplu. Numai că gândul ăsta, *gândul ăsta*, oh,

e ucigător; aşadar, cap pătrat ăsta continuă să mi-o ia înainte, şi orice aş face, el va continua să mă împingă spre locul ăla fără de întoarcere în care totul devine în mod irevocabil nesigur, iar eu sunt constrâns să aduc *probe* pentru a apăra ceva ce nu ar trebui deloc să fie de apărat, sau de explicat, fiindcă nu e o ipoteză, la naiba, este pur şi simplu realitatea, aşa cum am trăit-o toată viaţa mea: şi atunci n-am învins, am pierdut.

— Şi, oricum, mă predau, adaugă. E mai mult decât limpede că nu ai nicio intenţie să mă asculţi, aşa că…

Face un gest în direcţia lui Roller Betty să ne aducă nota.

— Şi în plus, te înţeleg, adaugă el.

Zâmbeşte, îşi aprinde o altă ţigară şi îşi coboară din nou privirea, de data asta fără să mai semene cu nimeni.

Liniştea se înstăpâneşte în jurul nostru.

Aşadar, am învins eu. Ha. Îi mai lipsea un alt argument, o altă frază cât de mică şi m-aş fi prăvălit ca un zid coşcovit, fiindcă îmi pun întrebările lui, şi-încă cum! Iar creierul lucrează deja fără să se poată stăpâni, pentru a înlocui sedentara, severa, *creştin-democrata* imagine a tatălui meu cu figura romanescă a unui tânăr ofiţer sovietic care, în inima stepei cenuşii, după sfârşitul războiului, îi zboară creierii unui biet prizonier din Istria pentru ca apoi să-i ia locul şi să aibă remuşcări până la sfârşitul zilelor. O mică lovitură şi aş fi început cu adevărat să… Da, dar el nu ştie asta. Neştiind că eu mă predasem, se predă. Cine ştie câte opere de artă au fost adjudecate aşa, la licitaţii. Mă uit în jur, mă uit la toate persoanele astea care, după micul intermezzo oferit de spectacolul meu, s-au întors la ale lor. Bărbaţii de cincizeci de ani de la masa alăturată pleacă în linişte, lipsiţi de veselia pe care o afişaseră cu ostentaţie în timpul cinei. Dar ar fi absurd să pretinzi că i-ar fi pus la pământ Pasolini, pe care îl ignoră chiar mai fericiţi decât i-ar ignora el, dacă ar mai trăi, şi a cărui scandaloasă prezenţă nici măcar nu erau capabili să o ghicească în ieşirea mea, aşa cum ar fi putut încă s-o facă părinţii lor, cu treizeci de ani în urmă, orbeşte, din instinct, asemenea câinilor care simt când vine cutremurul. Sunt obosiţi, asta-i tot, fiindcă s-a făcut destul de târziu, şi se duc acasă, punând buna dispoziţie la păstrare. Bărbaţii sunt cărunţi, bronzaţi, slabi, oameni sportivi, obişnuiţii cluburilor de tenis, ai căror ochi spun în mod invariabil: „în curând plec într-o călătorie frumoasă”, iar soţiile lor sunt toate destul de frumoase, au însă frumuseţea aia eterică şi uniformizată de corecţiile chirurgului estetician,

care le face aproape interschimbabile. La vârsta lor, părinţii mei nu erau aşa, şi nici măcar prietenii lor: erau alte timpuri, de acord, dar în manierele lor se întrevedea un nu ştiu ce auster, un nu ştiu ce iernatic, cu care burghezia asta nouă nu pare să aibă nici în clin, nici în mânecă. Pe de altă parte, tatăl meu n-ar fi pus piciorul într-un restaurant ca ăsta, atât de corupt de mode, atât de plin de un sentiment neplăcut. Suntem la cincizeci de metri de mare – fiindcă fâşia aia neagră din faţa e marea – şi nici măcar nu se simte. Nu, ăsta nu e un loc potrivit pentru tatăl meu, nici măcar pentru *a vorbi* despre el; nu are nicio legătură cu ideea aia de fermitate a vieţii burgheze, de permanenţă, de care el s-a înconjurat tot timpul; lemn, nu plastic, cărţi, nu reviste, Dumnezeu, nu Maldive. Însă aici, totul are un aer atât de provizoriu, încât te face să te gândeşti direct la schimbul succesiv de gestiune, când bărbatul cu cămaşa înflorată o să dea faliment, iar locul ăsta va fi renovat pentru a nu ştiu câta oară, iar în timpul lucrărilor, iarna, într-o zi cu vânt turbat, Roller Betty va trece pe-aici, nu chiar din întâmplare, şi va intra, şi se va uita în jur, aşa cum fac eu acum, iar muncitorii vor înceta să bocănească şi o vor privi, iar şeful lucrărilor îi va ieşi în cale şi o va întreba: „Ce cauţi tu aici înăuntru?”, iar ochii lui Roller Betty vor fugi în căutarea urmelor lăsate de rolele ei pe pardoseală, dar nu vor mai găsi nici pardoseala, fiindcă şi aceea va fi scoasă pentru a şterge orice amintire despre trecutul ăla fără poveste din care vine ea, şi atunci va răspunde: „Nimic”, şi va pleca.

Între timp, Bogliasco fumează în linişte, abătut nevoie mare, iar dacă n-ar avea faţa asta, ai zice că şi-a luat o poză de-a dreptul aristocratică: dar când privirile noastre se încrucişează din nou, în ochii lui începe să pulseze din nou dansul ăla nebun care-l cuprinsese când îmi spunea că tatăl meu e cazac, o sticlă aruncată în mare, un spion, un asasin – măiestria lui actoricească. Nu s-a terminat, nu, nici pe departe. Şi n-a câştigat nimeni, nu era nimic de câştigat.

— Dar de ce aţi venit să-mi spuneţi mie toate astea? îl întreb. De ce nu surorii mele?

— Sora ta e diferită, îmi răspunde. Ea nu trebuie să afle nimic.

— Exact. Ea ar fi chemat poliţia.

— Fireşte.

— Şi mama mea? De ce nu ei? Doar ea l-a luat de bărbat!

Soseşte Roller Betty cu nota. El nici măcar nu se uită la foaie şi-i întinde o carte de credit.

— Mama ta ştie, Gianni.

Gianni Costante e scris pe cartea de credit.

10

Primul capitol

A sosit momentul, dragi copii, să vă dezvălui un secret care vă va uimi. Chiar dacă el n-ar fi de acord (de fapt, eu încalc un jurământ acum), am hotărât să vă spun adevărul despre Pizzano Pizza. Da, a venit clipa, iar voi trebuie să aflaţi. Voi, care i-aţi urmărit aventurile încă de la început, dar şi voi ceilalţi, care n-aţi mai auzit niciodată de Pizzano Pizza şi aţi primit cadou această carte odată cu sfatul că ar trebui să mai citiţi puţin în loc să vă duceţi mereu la Lorenzo, să vă pierdeţi timpul cu jocurile video (fiindcă acolo unde sunt jocuri video e mereu un Lorenzo prezent, nu se poate altfel, şi dacă nu vi se pare aşa, dacă aveţi impresia că prietenul cu care vă distraţi cu jocurile video se numeşte Giulio, sau Valerio, sau Giacomo, sau Jacopo, sau Massimiliano, sau dacă vi se pare că vă jucaţi singuri, sau chiar dacă nu vă jucaţi niciodată, e un motiv şi mai întemeiat să aflaţi adevărul despre Pizzano Pizza, fiindcă apoi veţi înţelege cât de uşor este să te înşeli, în viaţă, în legătură cu o grămadă de lucruri).

Aşadar, dragi copii, lăsaţi cartea asta, mergeţi în bucătărie să vă pregătiţi un sendviş (vă recomand pâine cu maioneză şi o jumătate de pahar cu lapte) şi apoi aşezaţi-vă comod să citiţi pe fotoliul cel mai pufos din casă; sau încuiaţi-vă în camera voastră şi întindeţi-vă pe pat asemenea unui împărat roman, adică pe-o parte, continuând să vă legumiţi sendvişul, şi nicio grijă dacă veţi face câteva firimituri: după cum tocmai v-am spus, ceea ce sunteţi pe punctul de a afla este adevărul, iar adevărul trebuie înfruntat cu stomacul plin şi cu trupul odihnit. Aveţi încredere în mine, faceţi aşa cum v-am spus. Duceţi-vă. Luaţi-vă de mâncare. Găsiţi-vă un colţişor. Eu vă aştept, nu fug. Adevărul pe care trebuie să vi-l povestesc despre Pizzano Pizza şi despre secretul lui nu fuge. Între timp, până vă întoarceţi, am să vă desenez o navă cosmică. Aşa, pentru că ştiu că îmi iese

bine şi pentru că mai încolo, cine ştie, poate ne va fi de folos. O navă cosmică pornind spre spaţiu.

(desen cu o navă cosmică pornind spre spaţiu)

Bine, copii, gata. Cu toate astea, ajungând în acest punct, îmi dau seama cât de greu este să te apropii de acest adevăr faimos, şi îmi vine cheful să vă vorbesc puţin în general, la început, să vă iau pe departe, intrând în subiect uşor-uşor. Îmi vine cheful să vă amintesc cât e de frecvent şi cât e de firesc, până la urmă, ca oamenii să aibă secrete, şi cum lumea e plină de minciuni; nu numai de minciuni rele, spuse cu un scop sordid, dar şi de minciuni inofensive, nevinovate, necesare, ba chiar minciuni bune.

Îmi vine cheful să plec de la Moş Crăciun, de exemplu. E o minciună, de-acum ştiţi şi voi: adevărul este că Moş Crăciun nu există, nu există renii zburători, nu există sania, nu există nici casa lui de la Polul Nord şi nu se poate ca un grăsan ca el să alunece pe horn.

Nimic din toate astea n-a fost niciodată adevărat: darurile erau cumpărate de părinţii voştri din centrele comerciale la sfârşitul lui noiembrie, când nu era aglomeraţie, sau (depinde de părinţi) din magazinele din centru cu două-trei zile înainte de Crăciun, când e mare aglomeraţie; tot ei, ştiţi, ascundeau cadourile în fundul pivniţei, camuflându-le între lămpi stricate şi covoare vechi şi ponosite, iar seara vă trimiteau la culcare devreme, cu scuza că Moş Crăciun e timid şi îi e frică să fie văzut; şi când erau absolut siguri că aţi adormit, se duceau în vârful picioarelor să le aducă, confecţionau pe masa din bucătărie toate pachetele cu hârtie colorată şi le puneau sub brad. Şi a doua zi de dimineaţă jucau toată comedia aia: „Să ne apropiem uşor-uşor“, „cine ştie dacă a venit”, „hmmm, am o presimţire rea ", iar de-a lungul holului, cei mai fanatici presărau cărbune din zahăr brun ca să vă dea emoţii. Şi aşa a fost dintotdeauna, cam în toată lumea, fiindcă Moş Crăciun nu există. Şi cu toate astea, nu există copil căruia să nu-i fi fost spusă minciuna asta, şi nu numai de părinţi, ci şi de învăţătoare, de programele de la televizor, de toate rudele şi chiar de unchiul cel nerod, cel care te gâdilă până nu mai poţi, iar când mama nu e de faţă se apucă să sară în pat şi să rupă arcurile.

Aşadar, ce reprezintă asta, un complot?

Nu, e doar un exemplu de minciuni despre care vă vorbeam, din cele bune şi nevinovate care fac lumea să meargă înainte. Poate că lumea ar merge înainte şi fără ele, nu spun că nu, dar de-acum minciunile astea există şi sunt multe, şi dacă vă gândiţi o clipă o ştiţi şi voi foarte bine fiindcă spuneţi şi voi destule. Aşa cum sunt sigur că şi voi aveţi secrete. Bine, cel al lui Pizzano Pizza e pur şi simplu un secret mai răsunător, mai uluitor şi mai extraordinar decât ale voastre.

Fiindcă, vedeţi, (am ajuns, în cele din urmă), adevărul e că Pizzano Pizza nu e un copil cum v-am făcut să credeţi. E un marţian. Şi nu se numeşte Pizzano Pizza, ci Qlxxzw 'kvsfqz (pe Marte nu există vocale). Şi nu are nouă ani, ci şaptezeci şi şase — iar anii pe Marte, se ştie, sunt mult mai lungi decât anii de pe Pământ, fiindcă Marte e situată mai departe de Soare şi are nevoie de mai mult timp ca să îl înconjoare, aşadar are o vârstă venerabilă.

Dar nu e tot, fiţi atenţi: Pizzano Pizza nu e niciun marţian oarecare. E un agent secret marţian aflat în misiune pe Pământ. Un spion.

Aţi rămas cu gura căscată, pariez. Şi bănuiţi că minciuna e asta, ştiu, şi că eu sunt cel care o spune. Dar gândiţi-vă: de ce v-aş spune o asemenea minciună? Ce aş câştiga? Chiar îmi e greu să vă spun ceea ce sunt pe punctul de a vă dezvălui, ar fi mult mai uşor să continui să vă povestesc aventurile lui ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat: de ce să-mi complic aşa viaţa? Şi-apoi mă cunoaşteţi, măcar voi cei care aţi citit vreo carte cu Pizzano Pizza ştiţi cine sunt, şi sper că v-am câştigat încrederea până acum. Dacă aş fi un necunoscut cu aspect ameninţător, v-aş fi apărut în faţă pe neaşteptate, noaptea, poate chiar înarmat cu un pistol, speriindu-vă de moarte, iar apoi v-aş fi spus aşa ceva, aş înţelege: dar sunt eu, şi chiar dacă nu m-aţi văzut niciodată, am petrecut destul timp împreună, de-acum s-a creat între noi o anumită familiaritate. Printre altele, dacă asta vă poate ajuta să eliminaţi toate îndoielile, pot să vă dau o idee în legătură cu aspectul meu fizic. Iată autoportretul meu:

(autoportret al Naratorului cu un obraz umflat)

Da, acesta sunt eu (în timp ce mănânc o castană, şi iată explicaţia pentru obrazul umflat). Vă par eu unul care se trezeşte dimineaţa şi inventează că anumite persoane sunt marţieni aflaţi în misiune secretă?

Nu, împăcaţi-vă cu ideea: Pizzano Pizza este un marţian trimis pe Pământ într-o misiune supersecretă, iar pentru a îndeplini această misiune s-a transformat într-un copil pământean de nouă ani. E adevărul adevărat.

Acum ştiu că mii de întrebări vor începe să vă dea târcoale, şi credeţi-mă când vă spun că eu consider responsabilitatea mea să răspund la fiecare dintre acestea. Doar că, întrucât asta e o povestire, va trebui să-mi daţi un răgaz, să mă lăsaţi să istorisesc şi veţi vedea că vă voi lămuri fiecare neclaritate, una câte una.

Aşadar. S-o luăm. De la început. Ba nu, să facem un rezumat, cum se spune. Pizzano Pizza, copilul care călătoreşte în timp pe scăunelul lui, este acesta:

(desen cu Pizzano Pizza pe scăunelul lui)

În schimb, Qlxxzw 'kvsfqz, spionul marţian trimis pe Pământ în misiune supersecretă, este acesta:

(desen cu un marţian)

După cum vedeţi, între cei doi nu e nicio asemănare. Şi, cu toate astea, sunt aceeaşi fiinţă. Şi asta nu înseamnă că toate aventurile despre care aţi citit în cărţile precedente nu sunt adevărate: şi totul s-a întâmplat exact cum v-am povestit, numai că înăuntrul copilului de nouă ani care le trăia se afla un marţian adult care îşi desfăşura misiunea lui secretă foarte importantă.

Dar în ce consta această misiune, vă întrebaţi probabil, atât de importantă şi atât de secretă încât v-a fost ascunsă vreme de trei cărţi?

Răspunsul este: misiunea secretă a lui Pizzano Pizza consta în a nu lăsa pe nimeni să afle că era în misiune secretă.

Şi acum, pariez, vă veţi întreba: dar cum de acum putem afla, iar mai înainte nu? Ce s-a întâmplat?

Şi asta e o întrebare bună, copii, foarte bună: atât de bună că e ideală pentru a închide primul capitol. Nu că n-aş vrea să răspund, dar, cum am spus deja, aceasta e o povestire, şi în povestire se obişnuieşte să se răspundă imediat numai la anumite întrebări. Altele, credeţi-mă, e mai bine să rămână fără răspuns deocamdată. Aşadar, aveţi încredere, continuaţi să

citiţi, iar la momentul potrivit veţi afla şi asta. Pentru moment, lăsaţi-mă să vă spun adevărata poveste a lui Pizzano Pizza de la începutul începutului…

11

Prima înjurătură. A doua înjurătură. A treia înjurătură. Pauză, Biserica. Dumnezeu. Biserica. Pauză. Şi de la capăt.

Soarele se ascunde încet în spatele colinei Gianicolo, iar muezinul sudalmelor a pornit aceeaşi litanie de ieri, cu aceeaşi disperare de ieri. E extraordinar cât de repede te poţi obişnui cu orice: din nou pe şezlongul de pe terasă, din nou beau gin tonic pe stomacul gol, cam la aceeaşi oră, şi mi se pare că blestemele proferate de bietul băiat fac deja parte din peisaj, cu nimic mai stranii decât zgomotele traficului din stradă sau decât ciripitul rândunelelor care se rotesc pe cer. Am nevoie de un efort de voinţă pentru a regăsi aceleaşi elemente care mă neliniştiseră ieri-seară: Cine înjură? De ce suferă? De ce nu se aud alte voci în afară de a lui, nici alte zgomote? Oare o fi legat de pat?

Mă ridic şi mă aplec peste margine să arunc o privire, prin plasa de protecţie pentru copii.

La fel ca ieri, mai mult decât ieri, un public de scufii se îmbulzeşte la ferestrele din jur: mai mult persoane în vârstă, scandalizate sau poate şi înfricoşate de vocea asta misterioasă care între timp continuă să urle cu furie: Biserica. Dumnezeu. Biserica – cu glas puternic. Stau la taifas de la pervaz la pervaz, cu un aer preocupat, plănuind cine ştie ce exorcizări în bloc (răzbunarea liniştii publice asupra suferinţei); dar au un aer entuziasmat şi nu au ezitat să lase baltă emisiunile de la televizor cu întrebări şi răspunsuri care chelălăie în casele lor. La fel ca ieri, bat în retragere: ăsta e momentul în care oamenii dau la iveală ce e mai rău în ei, e mai bine să nu-i vezi.

Mă întorc la şezlong şi mă întind. Mă bucur de o seninătate bizară, de neimaginat până ieri, şi nu vreau s-o irosesc. Şi cu toate astea n-am făcut nimic din ceea ce-mi plănuisem: lista cu activităţi schiţată cu atâta grijă e încă acolo, intactă, sub telefon, iar Vespa cu care ar fi trebuit să galopez prin trafic pentru a le duce la îndeplinire cât mai repede a rămas toată ziua legată de indicatorul de sens unic – înecată, dacă-mi aduc bine aminte – pe trotuarul din faţa casei. Pur şi simplu n-am avut timp. Trebuia *să lucrez*, fiindcă azi-dimineaţă am fost vizitat de o muză pe care n-am mai văzut-o de

mult şi de dorul căreia mă uscam de-a dreptul. Acum, ştiu că un cuvânt ca „inspiraţie” poate suna ridicol în gura unui simplu scriitor de cărţi pentru copii, dar chiar n-aş şti cum să definesc altfel ceea ce m-a asaltat când am deschis ochii de dimineaţă. Dintr-odată ştiam ce să scriu: trecusem peste lipsa de inspiraţie din lunile trecute şi abia aşteptam să încep. Lucrul m-a surprins, fireşte, mai ales că adormisem agăţat de un semn de întrebare halucinant şi totul lăsa să se întrevadă că ziua de azi aveam să mi-o petrec eliberându-mă de povara lui enormă. Numai că în dimineaţa asta m-am trezit, iar ropotul care se revărsa peste mine ieri-seară s-a scurs imediat în singura direcţie în care, din problemă, sau tulburare, sau stânjenire se putea transforma în soluţie, şi chiar înainte de a-mi da seama, m-am regăsit în faţa computerului, înghiţit de caruselul cuvintelor care alunecă singure. Toată ziua m-am simţit însoţit de o senzaţie de uşurătate ciudată, în timp ce paginile continuau să se strângă maldăr lângă mine, iar eu îmi regăseam acea poftă de a scrie pe care o uitasem – să scrii fără să te opreşti pentru a răspunde la telefon, pentru a mânca sau pentru a te gândi la probleme, fără să te preocupi de altceva decât de a trage afară peştele baban care a muşcat în sfârşit. Că toate astea nu privesc o operă de mare importanţă literară, ci doar o carte pentru copii este, cum se spune, problema mea, în sensul că e o problemă legată de soarta mea: un destin – vreau s-o spun limpede – pe care-l accept fără rezerve. Kafka, în focurile inspiraţiei, scria *Metamorfoza*, eu scriu *Secretul lui Pizzano Pizza*: şi ce-i cu asta? Nici măcar n-am visat vreodată să fiu mare, nu am ambiţii de glorie şi nemurire: mie mi-e de ajuns să storc din creieri câteva idei decente pe care să le bat pe blestemata asta de tastatură şi să pot câştiga astfel îndeajuns cât să-i ofer familiei mele o viaţă decentă: nimic mai mult, dar – pentru Dumnezeu – nici mai puţin. Las cu plăcere crizele creative geniilor.

Sigur, îmi dau seama că, în momentul în care povestesc despre asta, par de un cinism înspăimântător: un necunoscut încalcă un jurământ şi îţi dezvăluie că tatăl tău abia decedat a fost spion, constrângându-te să vezi lucrurile chiar şi numai pentru o clipă din unghiul nebunesc care face din fiecare moment din viaţa ta trecută nimic altceva decât o acoperire meticuloasă; iar pe tine, în dimineaţa următoare, înainte de a-ţi bate capul să reiei cele o mie de motive care fac pur şi simplu ridicolă tărăşenia asta, te uită Dumnezeu în faţa computerului şi te apuci să reproduci povestea, de la cap la coadă, într-o carte pentru copii, o transformi în produs de

divertisment – şi, evident, în *marfă*, dat fiind că eşti un profesionist ieşind astfel dintr-o stare de blocaj creativ. Ce lume înfiorătoare, nimeni nu rămâne neîntinat. Dar până la urmă n-a fost atât de îngrozitor s-o fac; şi oricum, acum am făcut-o, şi m-am eliberat – şi dacă nu e frumos, eu spun că nici să-ţi petreci după-amiezi întregi să te joci Solitaire nu e frumos, sau să umpli ecranul de „Gianni Orzan, un Falit, Scriitoru' lu' Peşte Prăjit", repetat de zeci de ori în zeci de caractere diferite; şi spun şi că, indiferent cum a mers, faptul că am început să scriu din nou face din mine un om mai bun, chiar dacă doar puţin, chiar dacă nimeni nu-şi va da seama, şi chiar dacă, ceea ce e foarte posibil, mâine voi reciti paginile scrise astăzi şi le voi găsi proaste şi le voi şterge – fiindcă asta e pur şi simplu datoria mea: să scriu, să şterg, să scriu din nou şi să devin mai bun luptând în fiecare zi cu balena albă a paginii albe.

Nu, n-am făcut nimic rău. Doar am vrut să fiu de bună-credinţă şi să-mi îndeplinesc un angajament. M-am inspirat dintr-o întâmplare din viaţa mea şi am început să scriu. Ce e rău în asta? Orice scriitor procedează aşa, iar sentimentul de vinovăţie care mă încearcă în momentele astea e cu totul nepotrivit. De altfel, era şi înainte, când nu reuşeam să scriu un rând, şi era mai rău.

Şi apoi nici măcar nu e adevărat că am neglijat tot, în timpul zilei: la vreo două telefoane am răspuns, un pic de timp le-am dedicat şi celorlalţi. Primul telefon era de la mama copilului aflat în comă. N-am recunoscut-o imediat, mai ales că intrase deja robotul, iar ea se recomandase doar „mama lui Matteo", iar când m-am grăbit să ridic receptorul îşi lua deja rămas-bun. Am fost fericit că nu închisese şi cred că, dacă n-aş fi ajuns la timp, ziua mea ar fi avut o desfăşurare diferită (într-adevăr, câte variabile ne influenţează viaţa), pentru că aş fi pornit o tornadă de telefoane, la organizatorii premiului, la ziarista locală, la primarul căruia i se încheie mandatul, la primarul cel nou şi la spitalul din orăşelul ăla, în încercarea de a face rost de numărul ei şi de a o suna înapoi; dar n-a fost nevoie, mai bine aşa. După ce mi-a mai mulţumit o dată, femeia mi-a spus că de dimineaţă va veni la Roma pentru a consulta nu ştiu ce minte luminată în legătură cu ocazia de a transfera băieţelul într-un centru specializat austriac, şi că i-ar face plăcere să ne întâlnim, înainte de a pleca înapoi. La fel ca în seara premierii, a vorbit despre tragedia ei pe un ton ferm, lipsit de nelinişte, pronunţând fără să trădeze emoţie cuvinte ucigătoare ca

„ireversibil” şi „ultima tentativă”. I-am răspuns că aş fi foarte bucuros să ne vedem şi ne-am dat întâlnire mâine, la 11 ziua. Când am întrebat-o în ce zonă i-ar fi mai comod, mi-a răspuns că nu contează – atâta vreme, a adăugat, cât era undeva în aer liber. Aşa că, pe nepregătite, mi-a venit în minte doar cafeneaua din parcul aflat în faţă la Porta San Paolo, foarte aproape de mine, şi am stabilit acolo întâlnirea: dar nu pentru că era foarte comod pentru mine, să fie foarte clar.

După ce am închis, mi-a luat ceva să reîncep lucrul: am început să mă gândesc la cât de exemplară este bătălia dusă de această femeie cu ştiinţa medicală, care consideră inutilă supravieţuirea „lăstarului ei de dafin“, care defineşte „încăpăţânare terapeutică” funcţionarea maşinăriei care-l menţine în viaţă, şi care aşteaptă cu răbdare de pasăre de pradă momentul în care şi mama asta, aşa cum li se întâmplă tuturor mamelor în situaţia ei – extenuată, descurajată şi abandonată de toţi se va resemna să-şi considere fiul ceea ce este în societatea noastră mizerabilă: adică o carcasă insignifiantă din care să se preleveze toate organele ce pot fi folosite şi care să fie îngropată în cadrul unei ceremonii funerare solemne celebrate de episcop. M-am gândit că eu, în locul ei, m-aş comporta exact la fel, şi mi-a venit în minte o povestire de-a lui Raymond Carver în care, la un moment dat, naratorul îi spune soţiei, ca în cazul în care i s-ar întâmpla să intre în comă, să nu-l scoată de la aparatele care-l vor menţine în viaţă, niciodată, pentru niciun motiv. M-am dus s-o caut printre cărţile mele, am găsit-o, am citit-o din nou şi mi-am copiat în carneţelul meu pasajul în chestiune (de altfel deja subliniat cu grijă), după ce m-am hotărât brusc să-i dăruiesc femeii cartea, mâine, şi dacă nu voi avea timp să-i cumpăr una nouă sau dacă nu voi reuşi s-o mai găsesc, o să-i fac cadou exemplarul meu. Pasajul respectiv sună cam aşa:

> Nu, nu scoate aparatele din priză. Nu vreau să fie scoase. Lasă-le în priză cât se poate de mult. Cine s-ar opune? Tu te-ai opune? Aş deranja pe cineva? Atâta vreme cât oamenii vor putea suporta să mă vadă, până nu vor începe de-a dreptul să urle numai când mă văd, nu scoate din priză nimic. Lasă-mă să supravieţuiesc, bine? Până la sfârşit. Invită-i pe prietenii mei să-mi spună adio, dar nu face nimic nechibzuit.

Al doilea telefon era de la Franceschino, adică – după o rafală de replici fulgerătoare pline de afecţiune – de la Anna. Chiar dacă, evident, mă aşteptam să sune, m-a luat oricum pe nepregătite, şi n-am reuşit să-i spun nimic despre ieri-seară. Pur şi simplu pentru că nu-mi petrecusem nici măcar un minut căutând cuvintele potrivite pentru a înfrunta o poveste atât de absurdă, nu le-am găsit, şi am dat înapoi ca un copil, liniştind-o în modul ăla arid şi general care, de obicei, nu sună deloc liniştitor. Nu i-am spus nici măcar despre raptusul meu creativ, dar am fost sincer în privinţa faptului că nu am făcut nici măcar unul dintre lucrurile pe care trebuia să le fac, inclusiv să dau telefon la şcoala lui Franceschino pentru a motiva absenţele lui din ultimele zile ale anului şcolar. Şi aici mă aşteptam ca Anna să protesteze, dat fiind că în legătură cu asta mă avertizase serios, din cauza unei piese de teatru muzicale în care el ar fi trebuit să primească un rol important: ar fi trebuit doar să le avertizez pe doamnele profesoare că nu putea participa, astfel încât să aibă timp să redistribuie rolurile. Anna este reprezentantul părinţilor şi e foarte serioasă când e vorba despre genul ăsta de chestiuni; mă gândeam că o să mă certe, dat fiind că era vorba despre un simplu telefon, dar, spre surpriza mea, n-a zis nimic. Şi ea a fost destul de laconică, ba chiar grăbită, şi la urma urmei a fost un telefon destul de ciudat, dar eu eram mult prea prins de problemele mele pentru a-mi da seama. Doar în timp ce închideam mi-am dat seama că ea era încă dominată de teama de misteriosul furios înarmat care demonstrase că ştie totul despre fiul nostru, o ameninţare care dispăruse din viaţa mea, dar nu şi dintr-a *ei*, şi, alături de tandreţea pe care o simţi în faţa cuiva care continuă să vadă ceea ce a fost şters din conştiinţă – J.D. Salinger i-a fost poet –, am simţit şi povara unei asemenea distanţe între noi doi şi datoria de a o şterge spunându-i totul cât mai curând posibil. Lucru pe care îl voi face în seara asta, în curând, de îndată ce-mi voi găsi cuvintele. De îndată ce voi începe să-mi reiau toate responsabilităţile la care, pentru a fi din nou scriitor, am renunţat o zi întreagă…

Şi iată că Vocea se opreşte. La fel ca şi ieri, dintr-odată nu mai înjură, şi, tot ca ieri, de pe cerul senin de iunie, la apusul soarelui, lipseşte ceva. Pentru o clipă interminabilă, pare că totul e suspendat aşteptând să descopere dacă e vorba doar despre o pauză mai lungă sau dacă, pur şi simplu, pentru astăzi asta a fost tot şi reîntâlnirea e pentru mâine-seară la aceeaşi oră. Şi e evident că aşa e, pentru că în aceste două zile Vocea a fost

limpede: nu există pauze mai lungi sau mai scurte, ori pauza *aia*, ori nimic. Dar trebuie să treacă vreo două minute, pentru ca Pământul, aici jos, să-şi revină şi să reînceapă să se învârtă normal, scuturând de praf capacitatea lui aridă de a se lipsi de orice. Iar pauza asta, eu – suspendându-mi azi toate sarcinile în afară de una – o percep ca pe un dar, pentru că mă eliberează cumva, sfârşeşte prin a-mi goli privirea şi a o lăsa să rătăcească liberă şi pură într-un tur de orizont heliogabalic. Acoperişurile. Copacii. Antena cu alb şi roşu din vârf la Monte Mario. Trei sferturi din cupola bazilicii San Pietro, Piramida. Uzina de gaz pe care cine ştie de ce Franceschino o numeşte „Colosseum Poştal“. Un pescăruş care planează în linişte, stăpân absolut al zborului său, şi se îndreaptă către mine, da, din ce în ce mai categoric, până când se aşază în faţa mea – incredibil – pe tocul de la fereastră. Începe să se uite la mine, nemişcat, cu o privire de răpitor şi cu ciocul încovoiat, mişcându-şi capul dintr-o parte într-alta pentru a mă fixa când cu ochiul drept, când cu ochiul stâng, de parcă ar fi vreo diferenţă între vederea celor doi – de fapt, poate că e. Se uită la mine cu o asemenea forţă, că pentru o clipă lungă, aureolată, eu nu mai sunt altceva decât lucrul vag şi neimportant privit de el şi simt o pace absolută, perfectă, pe care aş vrea să reuşesc să mi-o amintesc pentru totdeauna; apoi îşi ia zborul, brusc, lăsându-se să cadă în gol şi dispărând în spatele liniei ferestrei, pentru ca apoi să apară departe, deja uitând de mine, îndreptându-se spre alte zări.

Cu o ultimă sorbitură lungă termin ginul tonic şi mă aşez la loc. Soarele apune, ziua s-a sfârşit. Trebuie să mă gândesc la ce o să fac în continuare. Trebuie s-o sun pe Anna. Trebuie să mănânc pentru că mi-e foame. Pe nepregătite, conştiinţa mea se întoarce, se reia cursul gândurilor, al stimulilor, al obligaţiilor şi al amintirilor care sunt ale mele şi numai ale mele. Se întoarce să pulseze în toate lucrurile acel *Principium Individuationis* care mă leagă din nou de mine însumi şi repetă obsesiv – dar fără să explice vreodată *de ce* – că eu sunt eu şi nu sunt ceea ce a văzut pescăruşul ăla, şi mai ales nu sunt pescăruşul ăla; că asta e terasa mea şi nu un punct gri pe fundalul azuriu unde să te aşezi să-ţi recapeţi suflul; şi ce se aude acum e soneria de la uşa mea, gata, sfârşitul rătăcirii, e chiar soneria mea, iar oricine ar fi acolo mă caută pe mine, acel eu care astăzi, o zi întreagă, a reuşit aproape să nu fie, şi până acum câteva clipe, pentru un

moment fantastic, să nu fie deloc, şi care, cu toate astea, este şi ştie că este.

Şi mă tem că ştiu şi cine este persoana care sună la uşă.

12

Avem montat vizor la uşă. Nu-l folosim niciodată, dar există.

Deformat de sticla vizorului care încadrează tot palierul, Gianni Bogliasco/Fusco/Costante aşteaptă, fixat în pământ ca un hidrant, ţinând în mână o sacoşă de plastic plină şi umflată. Nu cred că bănuieşte că-l urmăresc, dar cu toate astea zâmbeşte ca de obicei. Trebuie să fie într-adevăr un fel de reflex condiţionat. Ce fac, deschid sau nu deschid?

Deschid.

— Am adus de mâncare – îmi aruncă, de parcă ar fi lucrul cel mai firesc din lume.

Eu nu-i spun să intre, dar nici nu-l împiedic s-o facă, iar el intră. Se uită puţin prin jur, dând din cap.

— Drăguţ, la tine.

Apoi, de parcă ar fi stăpânul lumii şi ar putea să facă mereu ceea ce vrea, se apucă să inspecteze casa. Intră în camera copilului; iese; intră în biroul meu; zăboveşte puţin mai mult; iese din nou; dispare în dormitor; iată-l din nou. Şi tot timpul dând din cap şi zâmbind. Eu nu m-am mişcat din loc, n-am închis nici măcar uşa.

— Bravo – îşi dă verdictul – simplu, dar primitor. Se vede că aveţi gusturi bune.

Apoi agită plasa plină până la refuz, care se leagănă uşor: trebuie să fie destul de grea.

— Unde ne aşezăm? mă întreabă. E caldă mâncarea.

— Simtiţi-vă ca acasă.

— Mulţumesc.

Aşa cum s-a întâmplat şi ieri, de mai multe ori, nu prinde deloc nuanţa ironică din cuvintele mele. E de neatins. (Sau nu ştiu eu cum să fiu ironic?) Poate, pentru o secundă sau două, aşteaptă să-i fac loc, dar chiar dacă ar fi aşa nu-mi lasă nici măcar timpul să mă hotărăsc şi deschide uşa de la sufragerie, dispărând din nou. Şi acum o să aflu dacă e prima dată când pune piciorul în casa asta sau dacă toată expediţia lui de explorare a fost de fapt teatru – orice e posibil când e vorba de el. Fiindcă, dacă vede pentru

prima oară casa mea, ştiu ce se va întâmpla în continuare: aşa se întâmplă mereu când cineva intră pentru prima oară în sufrageria mea…

— Maaaaamă, ce terasă! îl aud ţipând.

Ni s-a întâmplat şi mie şi Annei atunci când tipul de la agenţie ne-a adus să vedem apartamentul. Adevărul e că este destul de modest, clădirea nu e într-o stare prea bună, iar terasa dă către spate, nu se vede din stradă şi nu ţi-o poţi închipui până în momentul în care intri în sufragerie şi te trezeşti în faţa ei, mare, luminoasă şi deschisă larg spre Roma. E o adevărată surpriză, într-adevăr.

— Fantastic – îl aud spunând, mai încet –, cine s-ar fi aşteptat.

Îl ajung din urmă. E la geam, ţinându-se de plasa protectoare, furat de apus.

— Fantastic – repetă – şi se vede şi San Pietro – apoi se întoarce brusc. Să ştii că nu sunt multe terase din astea la Roma, cu o asemenea privelişte. E casa ta?

— Nu, stăm cu chirie.

— Ah, şi te costă mult?

— Aşa şi-aşa.

— Cât?

Nu ştiu ce privire i-am aruncat, dar se simte imediat obligat să adauge:

— Dacă nu sunt indiscret…

Care, îmi dau seama, nu e chiar „consideră că n-am zis nimic, nu e treaba mea“, dar e mai bine decât nimic.

— Un milion patru sute, îi răspund.

— Şi te mai plângi!

— Ba, tocmai, nu mă plâng.

— Ţine cu dinţii de el, ascultă la mine, un proprietar care îţi cere un milion patru sute de lire pe lună pentru un apartament cu o asemenea terasă! E un prieten de-al tău?

— Nu.

— Ah, nu? Şi cine e?

Încerc să-l privesc din nou ca acum un moment, dar de data asta nu funcţionează, iar e! nu mai adaugă nimic.

— Unul, îi răspund, l-am găsit printr-o agenţie.

— Atunci eşti un băiat norocos, lasă-mă să-ţi spun – dă din cap –, un milion patru sute…

Băiat. Eu nu sunt un băiat.

— Hai, să mâncăm că se răceşte.

Scoate din plasă câteva cutii şi le aşază pe masă – pachete unsuroase şi caserole din hârtie de aluminiu, plus două cutii de bere şi două pahare din plastic, care încep imediat să se clatine în vânticelul uşor, şi dacă nu facem ceva mai repede, o să zboare. Apoi se apucă să desfacă pachetele, unul după altul, dezvăluind crochete de orez, mozzarella pane, măsline de Ascoli, bulete de orez, crochete de cartofi şi alte chestii prăjite.

Îţi ajunge să saturi o armată.

— Aici, la Piramide, e una dintre cele mai bune rotiserii din Roma, ştiai?

— Care e, Di Pietro?

— Exact. Ai fost vreodată?

— Mănânc acolo pui fript când sunt singur.

Înhaţ din zbor un pahar care e gata-gata să decoleze şi-l umplu cu bere. Apoi îl umplu şi pe celălalt şi atac cartofii la cuptor care tronează într-o caserolă. Mi-e foame.

— De fapt, precizează, de când au renovat-o parcă şi-a pierdut tot farmecul: acum pare o pizzerie obişnuită, respectabilă, ba chiar primitoare, pe când rotiseria adevărată trebuie să fie urâtă, mică şi puţitoare: exact aşa cum era Di Pietro la început Dar, în ciuda aerului burghez, în anumite privinţe devine formidabilă. Ia gustă una din astea…

Îmi întinde un fel de talpă cu un aspect ameninţător de uleios: e ultimul lucru pe care l-aş fi ales din proprie iniţiativă, dar ştiu bine că voinţa mea e un detaliu fără importanţă când vine vorba de el. Aşteaptă să iau din mâna lui talpa şi să muşc din ea şi, când încep să mestec, mă luminează:

— Sendviş la cuptor: ai mai mâncat?

Clatin din cap în semn de negare, încercând în acelaşi timp să nu-mi ard limba cu interiorul fierbinte.

— Gustos, nu glumă, nu?

Într-adevăr, nu e rău deloc. Într-un aluat crocant de pizza coaptă sunt brânză şi jambon, cred. Ceea ce-ţi dă fiori e însă avalanşa de ulei care îţi inundă gura în timp ce mesteci…

— Puţin unt… remarc.

— *Tee creed*, îmi replică, într-un dialect inacceptabil de locuitor al Romei, cu e-urile deschise, precum cel al lui Celentano, în *Rugantino*. De asta e bun – adaugă, gustând şi el. Apoi continuă să vorbească: Vezi, eu nu sunt

tu, dar sunt un iubitor de rotiserii. Am scris şi o carte despre asta: *Under 10* se numeşte: un ghid al rotiseriilor din Italia, unde se mănâncă – se *mânca*, acum preţurile au crescut – cu mai puţin de 10 mii de lire. Poate data viitoare ţi-l aduc…

Aoleu! Şi scriitor.

— Ideea e – continuă – că am mâncat mereu în rotiserii. Le-am văzut născându-se, murind, transformându-se, la Roma, la Genova, la Livorno, la Napoli, la Milano, unde au devenit restaurante pentru bogătaşi, dar până acum douăzeci de ani, crede-mă, erau unele formidabile. Am încercat cel puţin trei generaţii de rotiserii italieneşti, prietene…

Înşfacă o crochetă de orez şi, mai mult decât s-o mănânce, o suge, aşa cum face Gassman[4] cu crema de zahăr ars. Eu continui să pescuiesc în caserola cu cartofi – garnisiţi din belşug cu unt, bine rumeniţi, asezonaţi cu usturoi şi cu rozmarin şi, în consecinţă, neîndoielnic, bestial de buni.

— Şi mai ştii ceva? Când plec în străinătate, sunt lucrul care-mi lipseşte cel mai tare din Italia. Nu arta, nu clima sau restaurantele italieneşti, pe care acum le găseşti peste tot, ci rotiseriile. Nu le găseşti pe nicăieri în altă parte. Poate pentru că n-am avut niciodată parte de mâncare gătită de mama, nici măcar în copilărie, dar când intru într-o rotiserie adevărată, din cele care au rămas neschimbate de acum patruzeci de ani, cu lumină slabă şi cu mirosul de prăjeală care-ţi intră în haine, mă simt acasă. E curată poezie pentru mine: zdrahonii ăia cu şorţul murdar şi cu mâinile mereu pline de grăsime, femeile alea trecute care şi-au petrecut întreaga viaţă la casă, modul ăla al lor de a-ţi da restul prefacându-se că te cunosc de când lumea, deşi te văd pentru prima dată…

Scurge paharul cu bere, pescuieşte şi el un cartof copt, apoi încă unul. Şi încă unul.

— Pastilele, îi spun.

— Cum?

— Aţi uitat să vă luaţi pastilele.

Se opreşte din mâncat.

— Ah, da… şi scotoceşte prin buzunar clătinând din cap.

Găseşte flaconul şi repetă operaţiunea de ieri-seară, înghiţind cele două pilule fără apă, dând doar capul pe spate.

— Da'… îmi zice privindu-mă, ai spirit de observaţie…

Înghite o singură dată – cred că pe nemestecate – şi se repede cu furie asupra caserolei cu cartofi, de parcă ar vrea să-i înfulece repede, înainte să mai apuc să iau vreunul.

— Şi apoi aromele… începe din nou. *Astea* sunt aromele perfecte, după părerea mea. Încearcă şi crochetele de orez…

Înfulecă o crochetă, iar eu îi urmez exemplul: e bună, într-adevăr. Din două îmbucături o termină, apoi goleşte paharul de bere şi se înhamă la o schemă laborioasă de hăpăire a unei bucăţi de mozzarella pane, care musteşte de ulei şi, după prima îmbucătură, şi de un fel de cremă mozzarellescă – ceea ce-l obligă să se cocoşeze cu reflexul tipic al mâncătorilor de hamburger, dându-se înapoi cu tot cu scaun şi întinzând capul în faţă pentru a dirija scurgerea tuturor fluidelor ălora într-o caserolă goală de pe masă.

— Lumea zice: sunt grele, continuă, cu gura prea plină şi vocea dintr-odată guturală. Sigur, nu găseşti trăsnăile care sunt acum la modă, şi-astea tot *americane*: bucătăria fără grăsimi, *cholesterol free*…

Trebuie să tacă pentru a putea înghiţi, altfel se îneacă. Oricum, pronunţia lui în engleză e perfectă.

— Dar se dă un război, acolo înăuntru – reia, cu o voce normală de astă dată iar rotiserul este un soldat în tranşeu, care luptă toată ziua pentru a oferi plăcere cui poate să-şi permită numai să-şi potolească foamea…

Termină mozzarella şi se năpusteşte asupra unei crochete de cartofi. La fel ca ieri-seară, e foarte rapid, deşi vorbeşte şi mănâncă în acelaşi timp. Trebuie să fie o tehnică specială.

— Pentru că e uşor să găteşti bine cu delicatese, cu ciuperci, cu oţet balsamic de două milioane litrul, toate sunt bune; dar ia încearcă să găteşti bine cu orez, pâine, cartofi, cu ulei ordinar, de două lire. E exact la fel cum ai purta un război cu puşca şi cu baioneta, asta înseamnă să fii erou. Aici e toată diferenţa…

Dispare şi ultimul cartof, care plutea pe fundul plin de ulei închis la culoare. L-aş fi mâncat eu cu plăcere.

— Mmmm, mormăie, simţi? Aici suntem la frontiera extremă a gustului. De partea cealaltă e mâncarea de popotă, zeama lungă, iar arta rotiserului constă chiar în capacitatea de a se apropia cât mai mult posibil de frontiera asta, fără să treacă niciodată de ea. Îţi dai seama de dificultate, de

măiestrie? Să te încarci cu calorii pentru câţiva bănuţi, să-ţi potoleşti foamea, dar şi să simţi maximumul de plăcere posibilă, şi toate fără să te otrăveşti. În schimb, în restaurante îţi dau lucrurile astea ca aperitive, aşa, de poftă, şi se înţeleg între ei să le transforme în chestii rafinate: ţi le pregătesc pe loc, masacrate de diminutive: „două crochetine“, „două măslinuţe”, „o mozzarellină“… Apoi te umplu de nişte scoici prăpădite şi te alegi cu hepatită.

E ciudat, dar sunt de acord cu el. Poate i-ar plăcea s-o audă, dar nu vreau să mai fac aceeaşi greşeală de ieri-seară, nu vreau să mai spun nimic. Continui să cred că mai devreme sau mai târziu, în faţa unei tăceri îndârjite şi de nepătruns, până şi cel mai plin de logoree interlocutor sfârşeşte prin a se simţi prost. Şi asta e exact ce aş vrea să fac eu: să-l fac să se simtă prost, măcar o dată. Dar cu rotiseriile a nimerit-o, sunt nişte locuri deosebite.

Între timp, mâncarea a dispărut, la fel şi foamea. Eu m-am oprit, el încă mai molfăie la nişte măsline, dar i se citeşte în privire că e sătul şi că mestecă doar din simţul datoriei: de fapt, încă un lucru asupra căruia cădem de acord este că resturile mâncării de la rotiserie devin imediat insuportabile. Aşadar, ori termini repede, ori strângi degrabă. Şi când văd că şi el termină de mâncat, şi sfârşeşte cu o sorbitură lungă din berea lui, şi îşi aprinde – aoleu! — o ţigară, mă ridic şi încep să strâng masa.

— Te ajut? mă întreabă fără măcar să schiţeze gestul de a se ridica.

— Nu contează.

Acum urmează partea dezgustătoare, care trebuie rezolvată cât mai grabnic. Resturile care curg unele peste altele, caserolele goale puse una într-alta aiurea, hârtia de împachetat făcută ghemotoc: le adun pe toate şi le duc la bucătărie, fără să respir, aruncându-le apoi imediat la gunoi. Apoi mă spăl pe mâinile care s-au umplut de grăsime în timpul operaţiunii, şi înainte de a mă întoarce pe terasă iau două beri din frigider pentru că mi-e încă sete şi probabil îi e şi lui. Îl găsesc din nou în picioare, lângă plasă, îi pun în mână una dintre cele două cutii, el îmi face semn din cap în semn de „ce bună idee”, o deschide şi apoi ia o duşcă serioasă, cu ţigara aprinsă în mână. Pare să-şi concentreze interesul asupra rândunelelor, acum, care se rotesc furioase prin faţa noastră. Are haina descheiată, iar burta îi iese din pantaloni pe sub cămaşa bulgară cu mânecile scurte – aceeaşi de ieri, de data asta şifonată şi murdară. Nici urmă de pistol, nicio umflătură în

dreptul buzunarelor: oare să ţină cont de atenţionarea mea să vină dezarmat?

— Le numesc rândunele, dar greşesc, îmi spune, rândunelele sunt mai mari şi trăiesc la ţară. Ăştia sunt *lăstuni de casă*…

Mai rămâne puţin cercetând rândunelele (eu n-am mai auzit niciodată de lăstunii ăştia de casă), apoi se aşază şi se trage lângă mine.

— Nu eşti prea vorbăreţ în seara asta, nu? se lămureşte.

Mă întind pe şezlong, îmi pun mâinile la ceafă.

— Da.

Am un chef nebun să fumez, la naiba. El se scobeşte cu limba printre dinţi şi face zgomotele alea care-o scandalizează pe Anna. Apoi se aşază cu zgomot pe un scaun şi oftează.

— Uită-te şi tu ce frumuseţe…

Într-adevăr, e o clipă de o frumuseţe rară: cerul este de un albastru metalizat nefiresc, iar vântul parcă îi dă lustru. E cald, iar iasomia înflorită de pe terasa mea răspândeşte un parfum insuportabil. Luminile Romei strălucesc peste tot, iar monumentele scânteiază de-a dreptul. Totul pare să spună că pentru o metropolă decadentă şi plină de istorie există numai o modalitate de a se cufunda în noapte, adică asta.

— Auziţi… mă trezesc spunând. De ce aţi venit aici?

Şi ne întoarcem de unde am plecat. De ce-a trebuit sa vorbesc? Tăcerea funcţiona, suferea din cauza asta. De ce-am vorbit?

El dă din umeri.

— Pentru că aveam chef să stau la taifas cu tine.

— Şi dacă nu eram acasă? Sau dacă aveam invitaţi?

— Plecam.

Îşi mută privirea spre cer, urmărind un avion care-şi trasează ruta scânteietoare chiar pe deasupra noastră.

— Auziţi… eu nu cred povestea dumneavoastră, îi arunc brusc.

Se întoarce să mă privească şi îşi ia un aer surprins.

— Care poveste?

— Aia despre tatăl meu. Nu cred că e adevărată.

— Şi care e legătura?

— Legătura e că ăsta e motivul pentru care aţi venit aici.

— Nu. Voiam doar să stăm puţin de vorbă.

— Să stăm puţin de vorbă, da…

— Să stăm puţin de vorbă, da. De ce, e atât de ciudat?

— Şi despre ce ar fi trebuit să vorbim?

— Sunt atâtea lucruri despre care se poate vorbi…

— Ah, da? De exemplu?

— Păi… nu ştiu, multe lucruri… Se poate vorbi despre filme.

Râgâie, lung şi înfundat, şi simt brusc un damf de bere.

— Multe lucruri… repetă şi apoi se întoarce să admire cerul.

Ce trebuie să fac? Îmi doresc să scap de bărbatul ăsta, ce trebuie să fac? Ieri-seară m-am lăsat implicat, m-am luptat, am încercat să-i demonstrez cât este de ridicol în mod obiectiv ceea ce vrea să mă convingă, dar n-a funcţionat, iar el a obţinut ce-a vrut: voia să-şi spună povestea şi aşa s-a întâmplat. În seara asta s-a mai destins, iar eu am reuşit să rezist, aproape că l-am umilit cu tăcerea mea, dar una peste alta el e aici, neînfricat, bucurându-se de răcoare pe terasa mea, urmărind avioanele şi aşteptând momentul prielnic pentru a începe. Se simte cu siguranţă mai bine decât mine chiar şi aşa. Dar trebuie să existe o modalitate de a mă elibera de el, o să reuşesc să găsesc vorbele cu care să-i explic că efortul lui e zadarnic şi că mă poate bate la cap toată viaţa, dar nu mă va convinge niciodată că tatăl meu era un spion rus, fiindcă tatăl meu *nu* era un spion rus.

— Auziţi, reiau, dar cu stângul, pentru că încep mereu cu „auziţi“, e un fel de tic verbal al meu, ştiu, şi în ciuda faptului că ştiu îmi scapă tot timpul, ceea ce înseamnă că nu deţin controlul absolut asupra a ceea ce spun, nici măcar acum când mi-a venit în minte un lucru hotărâtor.

— Ascultaţi-mă, continui, fiţi foarte atent la ceea ce am să vă spun…

Tac o clipă, să văd dacă are intenţia să mă lase să vorbesc sau nu. Tace şi el. Mă priveşte fără să scoată un sunet, semn că el vede conversaţiile ca pe nişte partide de biliard american, în care unul joacă singur până când greşeşte şi atunci se dă la o parte, lăsându-i locul celuilalt; recunoaşte astfel că a venit rândul meu. Curaj…

13

— Nu cred în povestea dumneavoastră, îi spun, dar fireşte că nu ăsta e lucrul hotărâtor care-mi venise în minte: numai că, într-o clipită, aşa cum venise, s-a şi dus.

Era legat, asta îmi amintesc, de o anumită forţă pe care o simţi în unele momente şi care te îndreptăţeşte să laşi lucrurile să se întâmple fără să

opui rezistenţă, făcând să pară că eşti târât de ele, când de fapt nu e deloc aşa, pur şi simplu eşti curios să le vezi întâmplându-se; ceea ce ar fi echivalat cu a-i explica – dar vorbind la general, o abordare care nu dă greş niciodată – de ce l-am primit în casa mea şi l-am făcut să creadă că poate face tot ce vrea, iar el se află acum aici făcând pe stăpânul pe terasa mea; şi pentru o clipă, toate astea prinseseră în mintea mea o formă minunat de convingătoare, dar în mod evident efemeră, vai mie, şi înainte de a reuşi s-o fixez prin vorbe a dispărut: apoi, ştiu asta deja, cine ştie când o să-mi aduc aminte, şi n-o să-mi mai folosească la nimic. De altfel, şi el a rămas dezamăgit de duhul meu cel sărac, aproape derutat: continuă să se uite la mine în linişte, şi parcă n-ar reuşi să creadă că asta e tot, parcă ar bănui că e o capcană la mijloc. Îmi amintesc expresia asta exactă din ochii anumitor adversari – din perioada în care voiam să devin maestru şi toţi aşteptau lucruri mari de la mine — în punctul culminant al unor partide jucate foarte prost – în care ori eram mediocru, ori renunţam —, când în sfârşit mă hotărâm să încerc o combinaţie: îi *amăgeam* că pot să-i pun în dificultate, când, de fapt, două mişcări mai târziu, mă retrăgeam. Aproape că erau ei mai dezamăgiţi decât mine…

— Aşadar, vă mulţumesc pentru cină, bălmăjesc, de fapt pentru cine, cea de ieri şi cea din seara asta, dar acum dacă veţi vrea să continuaţi să vorbiţi cu mine va trebui să-mi puneţi pistolul la cap, fiindcă eu, din voinţă proprie, n-am intenţia să…

Sună telefonul.

— Anna! zic repede.

Mă uit la ceas: nouă şi jumătate, şi încă n-am sunat-o. Mă ridic brusc şi fug să răspund înainte să pornească robotul, lăsându-l acolo ca pe un fraier – ceea ce, până la urmă, e mai decisiv decât orice aş fi putut spune.

— Alo?

— Tati?

Franceschino. Ce bine e să-i aud vocea acum. Ce uşurare să mă gândesc că el există într-adevăr, nu se pune problema să crezi sau nu. Cât de frumos e să-l aud cum lansează o ploaie de întrebări ca de obicei („Ce faci?“, „Ce face Pizzano Pizza?“, „Când te întorci? „) şi apoi, dintr-odată, dar tot ca de obicei, blocându-se şi devenind reticent, abia răspunzând cu „da“ sau „nu“ la întrebările mele („înoţi, peştişorule?“, „Ai fost în părculeţ?“), ca şi cum şi-ar fi pierdut brusc orice interes pentru mine sau ca şi cum l-aş fi deranjat în

timpul unui joc fantastic care continuă fără el; de fapt asta se întâmplă cu toţi copiii, şi remarc, e o problemă de scădere a atenţiei pentru ceea ce, precum telefonul, că tot veni vorba, şi tehnologia în general, aparţine lumii adulţilor şi, tocmai din cauza asta, cu cât îi atrage mai mult la început, cu atât îi plictiseşte mai mult după câteva clipe, cu toată nebunia ei de fragilitate, şi monotonie, şi reguli de respectat — și doar din motivul ăsta, să fie clar, nu pentru că n-ar avea chef să vorbească cu tatăl lui, Franceschino scapă repede de mine, dându-mi-o pe Anna. La naiba, ceea ce nu-i convine e *calea*.

— Gianni? se aude vocea Annei, nehotărâtă, de parcă abia s-ar fi trezit din somn.

— Bună. S-a întâmplat ceva?

— Iartă-mă. Franceschino te-a sunat din inițiativa lui – sunt ciudatele ei cuvinte.

— De ce să te iert, ce e rău în asta?

— Nu, poate aveai treabă…

Anna e rece, indiferentă.

— Ce ai? o întreb. Eşti supărată?

— Nu…

— E vreo problemă?

— Nu, nu… repetă.

Ba sigur că e, evident că e o problemă: ea ne crede încă pe toţi în pericol…

— Ascultă-mă, îi spun, tocmai voiam să te sun, fiindcă totul s-a rezolvat: nu ne ameninţă nimeni, în seara trecută m-am înşelat, bărbatul ăla nu era deloc un străin.

— Ah, zice ea, şi cine era?

— Era… un fost intendent de-al tatălui meu – bag o minciună —, unul care credea că l-am recunoscut. Un om cumsecade, mi-a adus geanta şi am lămurit problema. A fost o confuzie uriaşă, într-adevăr. Nu trebuie să ne facem nicio problemă: nu vrea nimeni să ne facă vreun rău, totul e ca înainte.

— Slavă Domnului – îmi replică ea, şi face o pauză bizară.

Bizară pentru că acum ar trebui să izbucnească în râs, să mă ia peste picior sau, dacă nu i-ar fi de-ajuns – şi ar avea tot dreptul –, să-mi ceară mai multe explicaţii, să mă bombardeze cu întrebări. Numai că ea tace.

— Mi se părea ciudat… conchide, dar după ceva timp.

Şi tonul vocii ei e la fel de rece şi de jenat, de parcă nu asta ar fi fost problema. Dar dacă e aşa, atunci lucrurile nu stau deloc bine, fiindcă *asta* era problema; ce altceva mai e?

— Probabil am fost puţin paranoic, continui, dar te asigur că aşa, pe loc, nu era foarte uşor să înţelegi, cu pistolul ăla pe care-l avea la centură şi mai ales fără să-mi spună cine era. Chiar şi el şi-a dat seama şi mi-a…

Şi iată că lucrurile se complică, fiindcă Bogliasco intră în sufragerie cu plasa în mână, aceeaşi din care a scos mâncarea şi care se pare că mai conţine diverse, dat fiind că scoate din ea o casetă video şi mi-o arată. Apoi îmi face semn să continui să vorbesc la telefon fără să-l bag în seamă, dar se îndreaptă ameninţător spre videorecorder, şi nici asta nu e bine.

— … cerut scuze… adaug, făcându-i semn bărbatului să se oprească, să *nu atingă nimic*, însă drept răspuns primesc un alt semn din cap care ar trebui să mă liniştească, dar care nu mă linişteşte absolut deloc.

— Păi… ceea ce contează e că v-aţi lămurit, mai spune Anna.

— E aici cu mine, acum… bălmăjesc, cât pot de încet, ca să nu mă audă el, care se învârte în jurul televizorului, cu caseta în mână.

— Ah…

Dar ce se întâmplă? Nu se poate să rămâi atât de indiferent în faţa unei eliberări – cum ar trebui să fie cuvintele mele pentru ea – eliberarea de nelinişte a de a fi ameninţat fără să cunoşti motivul.

— Anna, insist, ce ai?

— Nimic.

Între timp, bărbatul a aprins televizorul, l-a dat pe „mute“ şi s-a apucat să se joace la telecomanda videorecorderului. Şi-a pus pe nas nişte ochelari de citit surprinzători – surprinzători pentru el –, eleganţi, mici, cu o montură de metal care luceşte în lumină. Şi tata avea o pereche la fel.

— Auzi, revin la Anna, mâine vin la Viareggio şi-ţi explic tot, dar mai important era să afli. De fapt, te sun din nou mai târziu, dacă vrei… Bine?

— Nu, n-are sens.

— Eşti sigură? Preferi să vorbim acum?

În ciuda mormăielilor mele, el aude foarte bine, şi ridică braţele ca pentru a-mi da voie, din partea lui, *asta ar mai lipsi*, să-l dau afară când vreau să vorbesc cu soţia mea. Cu toate astea, nu pleacă şi vâră caseta în videorecorder.

— Nu, nu – se grăbeşte Anna – ne auzim mâine…

— Atunci să fii liniştită, te rog…

— Da. Noapte bună.

Pun telefonul în furcă şi acum, dacă aş fi singur, aş rămâne cine ştie cât timp să mă gândesc, nemişcat, şi să-mi fac griji, fiindcă Anna a fost într-adevăr ciudată. Numai că nu sunt singur, îl am pe bărbatul ăsta pe cap, care vrea să-i acord timpul meu şi, în plus, atenţia mea…

Ce vuiet! Nu ştiu cum, bărbatul a dat volumul televizorului la maximum, transformând cântecul transmis într-o bombă asurzitoare. Sar în picioare pentru a interveni, dar el găseşte imediat tasta pentru a da volumul mai încet.

— Scuză-mă, fără să vreau…

— Dar ce tot faceţi acolo, pot să ştiu şi eu?

— Nimic, zice, e totul în regulă. Voiam să-ţi arăt ceva. Am aranjat totul, o clipă…

Nu mă lasă nici măcar să spun „de acord” (deşi oricum n-aş fi spus-o), şi apasă pe „play“ la telecomanda videorecorderului. Se aude obişnuitul zgomot de acţionare a pârghiilor şi a mecanismelor şi porneşte acel tempo tehnic de punere în mişcare pe care reproducerea prin intermediul benzii magnetice n-a reuşit nici până azi să-l elimine: două secunde ucigătoare care, dacă mă gândesc bine, sunt într-adevăr insuportabile, fiindcă ne amintesc de eşecul utopiei progresului absolut, acea crudă revelare a adevăratei feţe a limitelor tehnologiei prin care, astăzi, un zbor direct Roma-New York durează tot aceleaşi opt ore de acum douăzeci de ani, iar cel mai sofisticat motor cu reacţie de ultimă generaţie produce şi cheltuieşte aceeaşi cantitate exorbitantă de căldură ca acela al maşinii lui Stan şi Bran. Două secunde care pentru mine, aici, acum, sunt cauza unei anumite emoţii, da, în ceea ce priveşte ceea ce sunt pe punctul de a vedea, fiindcă ar putea într-adevăr să fie vorba de orice, dacă e să luăm în consideraţie persoana care mi-l arată, şi dacă s-ar dovedi ceva ce nu vreau să văd – ceva cu sânge, pe care nu suport să-l văd, sau cine ştie ce filmuleţ făcut în scop de şantaj – nu aş fi liber să nu-l văd, din moment ce în momentul ăla deja l-aş vedea. O emoţie gratuită care creşte, creşte – tatăl meu făcând un lucru stânjenitor? *Eu* făcând ceva stânjenitor? În realitate, secundele astea două sunt foarte lungi până când banda se hotărăşte să

plece şi pe ecran apare bustul lui Clint Eastwood în mijlocul unui câmp, cu pălăria de cowboy şi insigna de poliţist, spunând: „Bine“.

Kevin Kostner, la câţiva metri distanţă, însângerat şi în suferinţă, îngenunchează pentru a vorbi cu un copil: „Vreau să-ţi dau ceva”, îi spune.

Este sfârşitul de la *O lume perfectă*, l-am recunoscut imediat; arunc o privire spre omul meu, ca să înţeleg ce vrea de la mine, iar el îmi face semn să mă uit în continuare.

Departe, în capătul câmpului, toţi poliţiştii grupaţi îl ţin pe Kevin Kostner în vizor, pentru că nu ştiu că nu are armă. „E pregătit”, zice unul cu binoclul la ochi, „Dacă face o mişcare…”, adaugă Bradley Whitford, ochindu-l cu puşca.

Intervine Laura Dern, şi ea privind prin binoclu: „Nu. Încă o secundă!“

Din nou Kevin Kostner îngenuncheat pe câmp, care-i spune copilului: „Poate, într-o zi, te vei duce...” şi-şi îndreaptă mâna spre buzunarul din spate al jeanşilor.

„Scoate arma!“- sare poliţistul cu binoclul.

Kevin Kostner scoate din buzunar cartea poştală cu Alaska, iar Clint Eastwood se întoarce spre colegii lui, clătinând din cap în semn de negare, fiindcă a înţeles ce e pe cale să se întâmple; dar Bradley Whitford îl ia în cătarea puştii cu lunetă…

Clic: Bogliasco, umblând Ia telecomanda mea, a hotărât pentru un anumit motiv că banda trebuie să se oprească la scena asta: un prim-plan cu mâinile lui Bradley Whitford care strâng puşca, cu arătătorul gata să apese pe trăgaci, ceasul care luceşte în soare la încheietura lui, manşeta de la cămaşă care iese din…

Nu pot să cred!

Manşeta de la cămaşă care iese din mâneca hainei! Adică *nu poartă* cămaşă cu mânecă scurtă. Adică omul ăsta îşi notează tot ce spun şi apoi se duce să-mi verifice fiecare afirmaţie – *el,* fiecare vorbă *de-a mea* – şi-şi consemnează greşelile pe care le fac şi apoi vine în casa mea să-mi scoată ochii cu ele, folosindu-se de televizorul meu, de videorecorderul meu, în timp ce eu ar trebui să fiu la telefon, vorbind cu soţia mea care are o problemă…

— Acum nu te gândi că m-am apucat să te verific – se scuză — pentru ca apoi să vin aici şi să-ţi demonstrez că greşeai: nu sunt atât de afurisit. Doar că m-ai impresionat ieri când ai vorbit despre filmul asta, fiindcă mi-a

plăcut şi mie foarte mult, ştii, în ciuda faptului că e american, mai ales în partea în care banditul spune că nu ştie ce le-ar fi făcut negrilor ălora pe care-i legase şi cărora le pusese căluş, dacă băieţelul n-ar fi tras în el, fiindcă *aşa funcţionează* – se aprinde – criminalii n-au nici cea mai mică idee despre ceea ce vor face, înainte de a acţiona: au un pistol, de acord, dar nu se gândesc niciodată cu adevărat să tragă înainte de a face asta, iar dacă cineva îi întrerupe, aşa cum se întâmplă în filmul ăsta, nu vor şti niciodată dacă ar fi facut-o într-adevăr sau nu. Şi exact asta înseamnă să ţii binele şi răul pe un plan de echilibru perfect, zic eu, adevărata esenţă a criminalităţii, în sensul că e de ajuns pentru a face dintr-un om un delincvent, fără să fie nevoie ca el s-o ştie, când de fapt în filmele americane criminalii ştiu întotdeauna dinainte că sunt răi şi sunt atât de satisfăcuţi de ei înşişi…

Se întrerupe, de parcă s-ar trezi dintr-un vis.

— Bine, asta ca să-ţi spun că ieri ai adus vorba de un film care mi-a plăcut mult… — vocea lui îşi recapătă calmul pe care-l pierduse când divagase mai devreme -… şi pur şi simplu mi-am dorit să-l revăd, iar azi l-am închiriat şi m-am uitat la el, iar când am ajuns la scena despre care ai vorbit tu, înţelegi, scena asta, n-am putut să nu remarc cămaşa lui… cum se numeşte actorul?

— Bradley Whitford…

Face o grimasă de admiraţie şi rămâne tăcut. Eu sunt pur şi simplu consternat, acum, fiindcă bărbatul ăsta e nebun, da, un nebun mitoman solipsist paranoic şi e în plină acţiune, şi are două mâini care ar putea să sfărâme între degete o cărămidă, şi e la o jumătate de metru de mine – motiv pentru care ar putea să fie cazul să înceapă din nou să-mi fie frică. Dar adevărul e că manşetele astea sunt al dracului de vizibile: cum naiba a făcut…

— Tot ce vreau să-ţi spun – reia – e că lucrurile pot fi diferite de impresia pe care o avem noi despre ele sau de amintirea pe care o avem despre ele. Asta-i tot. Dacă n-aş fi vrut decât să te contrazic, puteam s-o fac ieri-seară, când ai povestit scena aia din *Caşul*: fiindcă Orson Welles nu citeşte poezia unui chelner, cum ai spus tu, ci unui ziarist, şi asta mi-o aminteam fără să fie nevoie de…

O luăm de la început: din nou o minciună şi mai mare după una groasă rău.

— Ce-am spus eu?

Şi cad în capcană, n-am ce face.

— Las-o baltă…

— Nu, n-o las baltă. Ce-am spus?

— Nimic, e o prostie…

— Nu e deloc o prostie. Ce spuneţi c-aş fi zis?

Face o grimasă, deghizându-şi în stânjenire răutatea, cu precizie milimetrică.

— … Ai spus că Orson Welles citeşte poezia unui chelner, când de fapt i-o citeşte unui… Dar n-are rost, am greşit c-am adus vorba…

Unui ziarist, evident, un ziarist cretin care vrea să-i ia un interviu. În schimb, eu am spus că unui *chelner*, e adevărat, îmi amintesc foarte bine. De ce? Cum am putut să mă înşel în legătură cu scena aia, tocmai eu care-o ştiu pe de rost? Poate pentru că eram la restaurant (dar nu era niciun chelner, era numai puştoaica aia pe role), şi tocmai aflasem că tatăl meu omorâse un om, şi poate – ba nu, *sigur* – eram tulburat; sau, mai simplu, pentru că celebrul milion de neuroni pe care fiecare om îl pierde în fiecare zi, de la treizeci de ani în sus, erodează binişor toate zonele periferice (câte variante din apărarea Nimzo-Indiana sunt în stare să-mi amintesc, în momentul ăsta? Şapte? Opt? Nouă? Cum îi chema pe oficialii mai mici din juriu care mă pedepseau? Sabella sau Savella? Schillaci sau Schillace? Sau Squillace?), începe să atace nucleul activ al memoriei, cel pe care te bazezi zi de zi, şi ajunge la el automat, fără să ştii că mânecile lungi ţi se pot transforma în mâneci scurte, sau ziariştii în chelneri, fiindcă altfel vine sfârşitul…

— Ce vreau eu să-ţi spun – continuă – e că uneori eşti absolut sigur de un lucru, ai băga mâna în foc că aşa e, şi de fapt n-a fost niciodată aşa. Fiindcă nu-ţi aminteşti bine sau fiindcă lucrul ăla ţi s-a prezentat întotdeauna într-un anumit mod, dar în realitate era diferit…

Mă aşez pe canapea – de fapt, ca să fiu mai exact, îmi dau drumul ca un sac de cartofi. Nu vreau să fie aşa, nu vreau ca lucrurile să fie diferite. Nu vreau să mi le amintesc vag…

El se aşază alături de mine şi-mi pune o mână pe umăr.

Nu vreau ca acest bărbat să mă atingă…

— Încearcă să te pui în locul meu, Gianni. Tu eşti sigur de anumite lucruri, iar eu vin şi răstorn totul cu o poveste incredibilă. Crezi că eu nu-mi

dau seama? — îşi ia laba de pe mine – Şi crezi că eu nu ştiu că am un aspect… hm… că nu prea inspir încredere? Ştiu că nu arăt bine, dar ce pot să fac? Aşa sunt, aşa am fost dintotdeauna, şi nici măcar n-a trebuit să-mi pun problema asta vreodată: n-am avut prieteni, în afară de tatăl tău, n-am avut prietene, soţii, copii, n-am avut viaţă socială. Doar prostituate, secrete şi ascunzători, mereu a trebuit să mă prefac că nu ştiu ceea ce ştiam şi că ştiu ceea ce nu ştiam… Nu că aş regreta, să nu mă înţelegi greşit, dar după o viaţă ca a mea, cum să inspir încredere? Nici măcar n-ar trebui să mai fiu viu, teoretic, după viaţa pe care am dus-o… Râde mânzeşte. De fapt, chiar am murit o dată, în 1972: mort şi îngropat. Am într-adevăr un loc de veci la cimitirul din Livorno, cu numele meu, cu tot… numai că în sicriu e un luxemburghez. Când trec pe-acolo, duc întotdeauna câteva flori şi, când le aşez în păhărel… ştiu, e patetic, dar mă emoţionez… Fiindcă mă gândesc că atunci când o să mor de-adevăratelea n-o să vină niciun luxemburghez să facă acelaşi lucru la mormântul meu, şi n-o să am nici măcar un mormânt, pentru simplul fapt că eu nu mai am pe nimeni pe lume. Şi de ceva vreme, când sunt acolo, pe mormântul meu, gândindu-mă la lucrurile astea, mă trezesc plângând ca un cretin… Clatină din cap, întristat. Pe de altă parte e normal – adaugă, trăgându-şi nasul – e bătrâneţea…

Începe să mă doară capul, bărbatul ăsta mă omoară cu zile. Mă uit la el: e posibil să nu poţi crede nici măcar un lucru din tot ce zice fără să faci din asta un act de încredere? Unde e bătrâneţea asta despre care vorbeşte? Cu siguranţă nu în lui, care au rămas la fel de mincinoşi şi de jucăuşi precum cei ai unui copil, sau în rezistenţa fizică, cu care mă depăşeşte cu mult, deşi eu am treizeci şi şapte de ani. Nu în conversaţiile pe care le poartă, nu în limba sau în modul în care vorbeşte, şi nici măcar în aspectul, masiv şi intimidant, de bărbat de şaizeci de ani, maxim şaizeci şi cinci, supraponderal cât cuprinde, dar încă sănătos tun – în afară de şuieratul ăla de la plămâni care, de altfel, în seara asta nu şi-a făcut simţită prezenţa. De ce nu spune măcar un lucru, unul oarecare, pe care să nu-l contrazică în mod violent realitatea?

Mă las pe spate şi închid ochii, în timp ce el îi dă înainte cu discursul:

— … iar eu nu eram pregătit să devin bătrân şi cu atât mai puţin eram pregătit să înfrunt o situaţie ca asta. Fiindcă, vezi… toate secretele pe care le-am ştiut în viaţa mea (şi sunt multe, crede-mă, *multe*), în fond nu mă interesau deloc. Erau doar informaţii, pentru mine, marfă de schimb, asta

era slujba mea… Aşa-zisa „Italie invizibilă”, Gianni, cea în care un avion de pasageri se prăbuşeşte în mare şi *se ştie foarte bine* ce s-a întâmplat, iar responsabilii se pun imediat în mişcare pentru ca părinţii victimelor, ziarele, tu să nu aflaţi niciodată, această Italie a fost locul meu de muncă. Mă bălăceam în ea, iar singurul mod de a te bălăci în ea este să te obişnuieşti cu ea, fiindcă aşa merge lumea şi tocmai de asta există spioni în lume: aveam un scop, înţelegi, şi scopul ăla mă şantaja. Dar acum e diferit. Pentru prima oară nu reuşesc să suport povara unui secret, fiindcă mă gândesc la tine, la amintirile despre tatăl tău pe care le-ai păstrat, şi apoi mă gândesc la omul care era cu adevărat tatăl tău, şi mă simt responsabil… Numai că nu ştiu cum să te conving. Nu pot să aduc dovezi, evident, fiindcă, dacă tatăl tău ar fi lăsat şi numai jumătate de probă, ar fi fost un…

Dintr-odată revine sonorul videorecorderului, iar el tace. Da: a trecut *timpul tehnic* de rezistenţă al casetelor video pe pauză; şi aici, în douăzeci de ani – progres zero. Am lucrat odată în televiziune şi am constatat că şi echipamentele profesionale au limita asta: rezistă câteva minute când dai pauză şi apoi cedează.

Deschid din nou ochii. E o reclamă la televizor în care un prezentator celebru îi dă să probeze pantofii lui omuleţului verde de pe semafoarele pietonale, care, datorită faptului că sunt foarte comozi, îi fură, lăsându-l desculţ pe trotuar. Aceeaşi idee de doi bani furată de oamenii din publicitate din cinema, ca să fiu mai exact din filmul lui Kasdan, cum se numeşte, cel despre Los Angeles, iar titlul e numele unui loc, două cuvinte, ceva de genul „Bay Area", dar nu e Bay Area cu Steve Martin care joacă rolul unui psihanalist căruia i se trage la picioare şi astfel îşi regăseşte sensul în viaţă, şi atâtea alte poveşti încrucişate, dar, oricum, cea mai bună e cea a lui Steve Martin, el vorbeşte cu omuleţul de pe semafor, oh, rahat, cum se numeşte? Un loc… două cuvinte, nu se poate să fi uitat şi asta…

Nimic, nu-mi amintesc. Mă întind până la telecomandă şi închid televizorul. Bogliasco schiţează un gest de aprobare. Nu mai are ochelarii pe nas.

— Îţi aminteşti când tatăl tău v-a dus să faceţi excursia aia prin Europa cu Fiatul 1500, în vara lui 1968?

Şi iată-l pornind din nou la atac. Oricum, de-acum îl cunosc, foloseşte mereu aceeaşi tactică: se învârte în jurul cozii, divaghează, cu răbdare, şiretenie, şi apoi mă asaltează brusc. Bum: călătoria în Europa cu Fiatul 1500. Cum aş putea să simulez indiferenţa când el îmi vorbeşte de asta?

— Îţi aminteşti că în prima seară v-aţi oprit la Stresa – continuă – pe Lago Maggiore, ca să urmăriţi la televizor finala Campionatului European de Fotbal? Ce meci era?

Trage puţin de timp, se preface că nu ştie anumite lucruri, te întreabă pe tine, aşa ca să te atragă, să te implice…

— Italia-Iugoslavia…

— Da – ia o gură de bere –, dar s-a terminat egal şi pe atunci nu era ca acum, nu erau lovituri de la 11 metri: meciul era rejucat în trei zile, iar voi nu-l mai puteaţi vedea pentru că atunci aţi fi fost în străinătate. Iar tu şi tatăl tău v-aţi certat, nu? Pentru că tu voiai să rămâi în Italia să vezi partida…

Apoi, contraatacă brusc şi se lansează într-o incursiune serioasă pentru a-ţi da de înţeles că în timp ce tu te întrebi unde vrea să ajungă ca să-l blochezi, el merge înainte. Faza asta trebuie să te impresioneze, trebuie să te manifeşti, trebuie să te întrebi, nu te poţi abţine, trebuie să te întrebi cum dracu' face să ştie lucrurile astea…

— După părerea mea, era mai bine aşa: dacă un meci se termină la egalitate se rejoacă, ce e invenţia asta cu loviturile de la 11 metri în care sfârşesc întotdeauna prin a câştiga cei mai slabi? Ăsta mai e fotbal? Există astăzi echipe care îşi propun…

Aşadar, prin surprindere, *digresiune* – iar asta e o mişcare de as: simulează un punct slab, te lasă să crezi că, apucându-te să discuţi despre un subiect lipsit de importanţă („nu, loviturile de la 11 metri sunt entuziasmante, spectaculoase… etc.“), l-ai putea domina, l-ai putea face să piardă firul logic. Lucru care nu s-ar întâmpla niciodată, iar cel care ar ieşi slăbit ai fi chiar tu, distras de o discuţie care nu înseamnă nimic şi pe care nu te-ai fi gândit niciodată să…

— … să câştige într-adevăr cel mai puternic. Şi, în fine, v-aţi certat, tu ai fost târât cu forţa în călătoria aia, îţi aminteşti? Germania, Belgia, Olanda, şi n-ai putut vedea partida, bietul de tine… Şi ajung la ce voiam să subliniez: îţi aminteşti că la Amsterdam aţi avut un incident, fiindcă tatăl tău a luat-o din greşeală pe contrasens de-a lungul unui canal şi aţi şters un Volkswagen? Îţi aminteşti că şoferul Volkswagenului te-a luat în cârcă după ce a întocmit împreună cu tatăl tău declaraţia privind accidentul?

Gata, pleacă acum combinaţia finală…

— Îţi aminteşti că ai izbucnit în plâns şi ai vrut să cobori imediat, şi apoi i-ai spus tatălui tău că nu-ţi plăcea bărbatul ăla?

Şi când totul e pregătit aşa cum trebuie, bagă o minciună groasă. Dar groasă…

— Bărbatul ăla eraţi dumneavoastră – i-o iau înainte.

Are o sclipire de surpriză în ochi – nu se aştepta –, apoi dă din cap, coborându-şi pleoapele.

— Exact.

Izbucneşte în hohote, şi e un râs spontan, de data asta autentic, de-a dreptul revigorant, pentru că nici eu nu mă aşteptam, în fond, la asta; punct lovit.

— Nici măcar asta nu crezi? mă întreabă.

— Vă amintiţi cum spunea Totò? Izbucnesc. „*Să fim serioşi!*”[5].

Îl imit foarte prost, dar n-are importanţă: încep să-mi dau seama ce e cu bărbatul ăsta. Pot să-l citesc…

— Pentru tine e normal ca eu să ştiu lucrurile astea?

Zâmbeşte, neînfricat.

— Auziţi – îi spun – deţineţi nişte informaţii foarte detaliate despre viaţa mea, nu neg. Şi poate că sunteţi într-adevăr un spion şi aţi avut într-adevăr legături cu tatăl meu, pentru o anumită perioadă, sigur pentru chestiuni secrete, militare, nu ştiu. Dar, credeţi-mă, cu toate astea *nu ştiţi deloc cum stau lucrurile*. Nu e de ajuns să fii bine informat pentru a le repovesti oamenilor viaţa lor. De exemplu, aţi adus vorba despre excursia aia şi aţi fost foarte exact în ceea ce priveşte locurile şi întâmplările, dar sunteţi convins că eu am fost târât în călătoria aia împotriva voinţei mele, dar de fapt vă înşelaţi. Pentru mine, a fost minunată, şi dacă ar trebui să precizez care a fost perioada cea mai fericită din toată copilăria mea, aş spune „excursia prin Europa cu Fiatul 1500“. Iar tatăl meu ştia asta foarte bine. Sigur, mi-a părut rău când am aflat că trebuiau să rejoace meciul, iar noi atunci am fi fost cine ştie pe unde şi nu am fi putut să-l vedem. Finala era foarte importantă pentru mine, fotbalul mă făcea să visez şi mi se părea că nu-mi doresc altceva decât să văd Italia câştigând Campionatul European. Dar eram un *copil*, ce naiba, şi deja a doua zi, când călătoream prin centrul Germaniei, şi ne opream să mâncăm crenvurştii ăia uriaşi nemaipomeniţi, să vedem cerbii în Pădurea Neagră, sau să dormim toţi într-o cameră în nişte pensiuni în care mirosea foarte frumos în Magonza sau în Friburg, eu eram fericit şi nu mă mai gândeam la partidă: nu mai aveam nevoie de nimic, eram fericit, în vârtejul ăla de picnicuri la iarbă verde, vânturi necunoscute, căi ferate, diguri, catedrale gotice, plute pe râuri, văcuţe bălţate, mori de vânt, numere de înmatriculare absurde şi televizoare color. Şi când a apărut chelnerul ăla italian, la Amsterdam, că tot veni vorba, şi ne-a spus că Italia câştigase, şi s-a apucat să ne povestească despre golurile lui Riva şi Anastasi, ba chiar să-i imite pe cei doi, şi pe Facchetti care ridica fericit cupa, şi pe Valcareggi purtat victorios pe braţe, nu am devenit mai bucuros decât eram deja, numai pentru că eram acolo. Aţi înţeles?

Afişează o expresie perplexă, ca pentru a spune: „Şi care e legătura?”

— Şi chiar şi pe bărbatul din Volkswagen – continui –, mi-l amintesc bine, ce credeţi dumneavoastră? Fiindcă e adevărat că am plâns, când m-a luat în cârcă, dar numai pentru că inima mea exploda de emoţie – *un accident la Amsterdam, un olandez care mă lua în cârcă*; şi apoi n-am spus deloc că bărbatul ăla nu-mi plăcea, fiindcă, dimpotrivă, îmi plăcea foarte tare şi tocmai de asta mi-l amintesc foarte bine. Era înalt, mirosea a loţiune după

bărbierit, avea părul fin, fin care se unduia în vânt, *blond*, şi mai ales nu eraţi dumneavoastră.

Mint, la naiba, nu-mi amintesc deloc de bărbatul ăla. Îmi amintesc bine accidentul, soarele care se reflecta în parbriz, Volkswagenul care vine spre noi, zgomotul surd al aripilor care se ating; mi-i amintesc pe tatăl meu şi pe bărbatul ăla aplecaţi peste capotă pentru a completa formularele declaraţiei, vântul care aproape că le zboară foile şi apoi mama care-o ţine de mână pe sora mea, oamenii care îşi văd de drum fără să ne bage în seamă, pluta care la un moment dat trece pe canal, uimitor de silenţioasă; dar nu e adevărat că îmi amintesc cum arăta bărbatul ăla, nici că mirosea frumos sau că era blond. Dar nu-mi amintesc nici măcar că aş fi spus că nu-mi plăcea, şi, oricum, de un lucru sunt sigur: nu era el.

— Eu eram, insistă.

— Spuneţi-mi, vă rog – mă răţoiesc la el, şi nu ştiu de ce îmi scapă un accent milanez bizar – credeţi într-adevăr că vă puteţi insinua atât de uşor în amintirile oamenilor?

— Eu eram…

— Credeţi într-adevăr că voi înceta să am încredere în memoria mea doar pentru că am confundat un ziarist cu un chelner?

— Eram eu, Gianni. Accidentul fusese pus la cale pentru a putea efectua un *Ka Tri*, un K3, adică un contact într-un loc public cu schimb de materiale.

— Ha…

— Un K3, da – insistă – unde K vine de la *Kontàkt*. Erau admise numai trei tipuri de contact între agenţii aflaţi sub acoperire, cum era tatăl tău, şi agenţii neacoperiţi, cum eram eu: acela era al treilea, cel mai riscant. Fiindcă se petrecea într-un loc public, cum spuneam: avea loc numai în cazuri de urgenţă…

— Nu era o urgenţă – intervin era o vacanţă.

Îşi aprinde una dintre ţigăruşele lui. Trage adânc două fumuri. Tuşeşte.

— Îţi aminteşti de generalul De Lorenzo? mă întreabă. Îţi spune ceva numele ăsta?

— Nu.

— Era un general fascist – chiar dacă oficial era monarhist –, care, patru ani mai devreme, în 1964, organizase o lovitură de stat: fusese descoperit, dar nu-i făcuseră nimic, ba chiar i-au condamnat pe cei care îl denunţaseră. În anul ăla, cu revolta din Europa, şi în timp ce comisia Lombardi îl

dezvinovăţea, el organiza o altă lovitură, prin intermediul unei reţele clandestine mult mai secrete şi mai periculoase decât celebra Gladio, care, în caz că nu ştii, nu era decât o frecţie pe un picior de lemn. Tatăl tău *ştia*, fireşte, şi voia să-mi dea numele ziariştilor şi ale parlamentarilor legaţi de noul proiect, pentru ca la rândul meu să le pasez lui Mosca. Era foarte îngrijorat, se temea că aveau să dea degrabă lovitura de stat. Asta era urgenţa. Iată de ce am provocat accidentul ăla, la Amsterdam: mi-a scris numele pe formularele declaraţiei, în locul datelor. Agenţia de presă Novosti a difuzat lista, în Italia a fost dezminţită, dar proiectul a eşuat. De asta n-a putut să-ţi facă pe plac şi să te lase să vezi meciul, altfel ar fi facut-o cu siguranţă…

— N-ar fi procedat aşa niciodată – îl contrazic –, n-ar fi renunţat niciodată la un program pe care-l stabilise cu minuţie împreună cu mama, cu săgetuţele roşii pe hărţile rutiere întinse pe masa din sufragerie – exact aceeaşi masă care după câţiva ani avea să dezmembreze după o izbitură din timpul unei confruntări în care mă acuza că sunt comunist…

Îşi dă capul pe spate, zâmbind.

— Da – îmi confirmă – îmi amintesc de perioada în care vă certaţi în fiecare zi. Era foarte mândru că erai comunist. Încă puţin prea *burghez*, spunea, dar în fond era vina lui…

— Nu eram deloc comunist. N-am fost niciodată. Era o fixaţie de-a lui…

— Dar tu îi ziceai…

— *El* zicea, iar eu îl lăsam să creadă, ca să-l enervez. Fiindcă era un bigot, iar ideea că are un fiu comunist îl scotea din minţi…

— Bigot… mustăceşte.

Striveşte ţigara în scrumieră, cu putere, apoi ia o ultimă înghiţitură din cutie şi se şterge cu mâna la gură.

— Tatăl tău, bigot…

— Da, bigot.

Râgâie şi clatină din cap, rânjind.

— Nu-l cunoşteai…

— Ba bine că nu. Era persoana cea mai bigotă pe care am cunoscut-o vreodată.

— Juca teatru.

— Nu juca teatru, *era* bigot.

— Tatăl tău nu era bigot, Gianni.

— *Cu mine*, era bigot.

Nu trebuia să spun asta. E o greşeală, e ca şi cum aş admite că tatăl meu ar fi putut să nu fie bigot, cu ceilalţi, când de fapt era cu toată lumea. Odată a plecat de la masa de Crăciun organizată de grupul cu care juca bridge fiindcă o doamnă venise cu o rochie prea strânsă pe corp. Era bigot. Dar greşeala am făcut-o, iar el mă fixează cu ochi strălucitori, plini de sentimentul victoriei. Cred că exact aşa se uită un piroman la incendiul pe care tocmai l-a declanşat.

— Da… zice.

Se ridică anevoie în picioare, se îndreaptă spre uşa terasei şi se uită afară, dând imperceptibil din cap.

Linişte.

Linişte.

Linişte.

O linişte neaşteptată, nesilită.

Mă las din nou pe spate şi închid iarăşi ochii. Pe fundalul acestei seri la Roma, afară, se aud din nou zgomotele prietene, pe care vocea acestui bărbat, chinuitoare, le anulase: sirena unei ambulanţe, denaturată de efectul Doppler, acceleraţia monstruoasă a unei motociclete pe bulevardul Marco Polo, toate sunetele indiferenţei cu care Roma merge mai departe suportându-se, care sfârşesc prin a părea, şi poate chiar prin a fi, linişte.

Mi-e somn, şi asta mă face să-mi recapăt curajul, fiindcă somnul îmi dăruieşte o neaşteptată cale de scăpare. El continuă să tacă, iar din străfundurile aparatului său respirator începe să se facă din nou auzit şuieratul. Ar fi de ajuns să continue să tacă un minut, două, iar eu – asediat, obosit, înfrânt – aş putea încă să-l păcălesc: aş putea *să adorm*, da, intrând pe terenul aşa-ziselor „metasoluţii“, aşa cum face Franceschino când pierde la tabinet şi aruncă în aer cărţile. În fond, şi ăsta e un mod de a rezolva problemele. Îmi amintesc că, pe când jucam şah, era un rus – un rus adevărat, pe numele lui Victor Balanda – care şi-a câştigat toată admiraţia mea, pe lângă o descalificare legendară pe viaţă, pentru înclinaţia lui de a rezolva situaţiile dificile cu o metasoluţie eficace: îşi lăsa adversarul lat la pământ, cu un pumn în faţă – mişcare ce şi astăzi, mi se pare, e cunoscută sub denumirea de „varianta Balanda“…

Da, bătrânul Balanda. Meteoritul cel mai strălucitor care a traversat firmamentul şahistic al anilor ’70: nimeni nu ştia câţi ani are, unde trăieşte

şi cum se întreţine, a ieşit de nicăieri şi a început să adune victorie după victorie într-un ritm impresionant, încât părea să se îndrepte către celebrul Turneu ai Candidaţilor, în care este desemnat pretendentul la titlul mondial. Apoi, într-o zi, la Acapulco, s-a trezit pus în mare dificultate în faţa unui outsider mexican şi, după ce şi-a consumat aproape tot timpul căutând mişcarea care să-l salveze de la prima înfrângere, s-a ridicat în picioare şi i-a dat adversarului un pumn drept în gură, trimiţându-l la spital. A fost descalificat, exclus din turneu şi apoi radiat din orice competiţie oficială (nu fără o dezbatere grotescă în cadrul Comitetului de Disciplină al Federaţiei Internaţionale, fiindcă regulamentul nici măcar nu lua în consideraţie cazul de violenţă fizică împotriva unui adversar), şi a dispărut din circuit. Dar un an şi jumătate mai târziu, cu prilejul Campionatului Mondial, s-a dat o amnistie, iar Victor Balanda a beneficiat de ea, intrând din nou în competiţii. Şi chiar din momentul în care reapare pe scenă, la Palma de Mallorca, în 1979, este şi amintirea pe care o am despre el, clară şi precisă: iată-l traversând salonul din Consolat del Mar, îmbrăcat în obişnuitul costum maro de velur, fără să-i pese de privirile care-l împung din toate părţile – fiindcă, în ciuda prezenţei câtorva mari maeştri internaţionali, el constituie atracţia turneului; iată-i faţa prelungă acoperită de barbă, nasul vulturesc, pielea solzoasă, privirea şireată sub lentilele ochelarilor cu ramă de metal. Este un turneu cu cadenţă italiano-elveţiană, în care fiecare concurent îl înfruntă pe cel care urmează după el în clasament la terminarea fiecărei runde, şi astfel, Balanda, după patru victorii consecutive, trebuie să se dueleze cu cei mai puternici. Alte victorii, câteva remize şi iată-l la ultima partidă, ajuns al doilea în clasament, aşezat în faţa unui mare maestru conaţional cu el, care l-a depăşit cu jumătate de punct: pentru a-l întrece şi ca să aibă parte de o revenire triumfală trebuie să câştige, iar dacă remizează sau pierde va fi calul de bătaie al tuturor. Abia dacă-mi amintesc de adversarul lui, o figură destul de comună învăluită de ceaţa uitării, cum se întâmplă de altfel şi cu numele lui, fiindcă, deşi era cel mai bun jucător al turneului, iar competiţia de atunci – una dintre ultimele la care am participat, ceea ce e pe cale să se întâmple îl va pune pentru totdeauna în umbră în memoria mea. Eu stau în primul rând, am declarat forfait la ultima partidă pentru a pune mâna pe locul ăsta, fiindcă Balanda e un idol pentru mine, în panteonul meu de la douăzeci de ani i-a luat locul lui Bobby Fischer şi n-aş pierde o apariţie de-a lui nici

pentru tot aurul din lume. Partida e o Ruy-Lopez clasică, preferata lui Balanda, iar masa lor e învăluită într-o linişte ireală, fabuloasă, două sau trei sute de persoane nemişcate şi concentrate pe imaginea verzulie — din cauza luminilor —, cu un aer subacvatic a celor doi ruşi care se înfruntă sub un ventilator uriaş fixat în tavan. Celălalt joacă cu albele şi vrea să facă remiză, e clar, iar Balanda a consumat prea mult timp în încercarea de a-l face să iasă din vizuină; dar încă mai poate să reuşească, are o poziţie bunicică a reginei, iar turele sunt uşor mai bine situate. Nu pierde, nu e în dificultate, iar dacă la final ar trebui să accepte remiza ar rămâne neînvins. Şi cu toate astea parcă se declanşează ceva în el: sunt singurul care-şi dă seama, sunt sigur, şi n-aş şti nici măcar să spun cum de pot avea certitudinea asta, pe ce se bazează, dar sunt sigur. Ceva se declanşează în Victor Balanda şi dintr-odată tabla de şah, piesele, poziţia, toate devin neimportante, pentru că soluţia s-a mutat în altă parte, undeva departe de masa aia, departe de regulile care fac brusc ridicol acest ritual al intelectului care până acum o clipă părea sacru. Iată că începe să piardă timp: îşi scoate ochelarii, îi şterge, îi aşază la loc, apoi se întoarce şi priveşte spectatorii, aproape fără excepţie burghezi cenuşii monomaniaci a căror imaginaţie nu iese din spaţiul restrâns al celor 64 de pătrăţele, incapabili să conceapă ceea ce e pe punctul de a se întâmpla, deşi n-ar fi prima oară, şi tocmai ăsta e motivul pentru care ei se află aici.

În timp ce ceasul lui continuă să marcheze trecerea secundelor, iată că Victor Balanda se ridică, încet, aşa cum a mai făcut şi alteori în timpul întâlnirii pentru a se concentra învârtindu-se în cerc cu capul plecat, dar de data asta concentrarea e diferită, e cea a leopardului în mijlocul savanei, care calculează direcţia vântului, distanţa până la pradă, viteza necesară pentru a ajunge la ea… Adversarul lui, ceaţa asta carteziană plină de calcule şi de partide memorate, stă aşezat cuminte, preocupat, cu bărbia sprijinită pe dosul palmelor şi coatele pe măsuţă. N-a înţeles nimic, nici măcar el, nu se teme, nu bănuieşte nimic, nu vede realitatea dură care prinde formă în faţa ochilor lui: vede poate o combinaţie bizară de mişcări care, într-un viitor de care partida asta va fi lipsită, i-ar putea face cadou un pion, dar nu vede lovitura pornind, un pumn fenomenal în plină figură, între gură şi nas, care stinge lumina: se prăbuşeşte, cu un zgomot sec şi sumbru, pe podea, trecând direct de la viitorul strălucitor şi mulţumitor prevăzut în calculele sale la cel confuz şi tumefiat al trezirii în ambulanţă („Unde sunt? Ce s-a

întâmplat?”), iar medicul îl va ruga să stea liniştit. Gata: Balanda se aşază, mută un pion şi opreşte ceasul. Zâmbeşte, în timp ce în jurul lui izbucneşte sfârşitul lumii, şi rămâne impasibil la locul lui, smucit, insultat, ameninţat, în timp ce se încearcă reanimarea adversarului său, fiindcă, în ciuda a tot ce s-a întâmplat, varianta Balanda nu a fost realizată pe de-a-ntregul: trebuie ca adversarul să nu se mai ridice, trebuie ca arbitrul să fie constrâns să întrerupă partida fără să poată scrie în referatul lui că Balanda a abandonat, a pierdut sau a făcut pat, nu, trebuie să-şi stoarcă creierii pentru a găsi în limba lui de lemn de birocrat cuvintele care să explice tot ce s-a întâmplat („… şi-a lovit adversarul în faţă cu violenţă, facându-l să-şi piardă cunoştinţa şi determinând imposibilitatea continuării partidei, după care a efectuat mişcarea 41… H5-H4“). O întâmplare absolut de neconceput în mica lume căreia îi aparţine el, şi cu toate astea absolut simplă, şi *normală*, în lumea mare a lui Balanda.

Şi adversarul nu se ridică, nu se ridică, nu se ridică…

14

Deschid brusc ochii: am respiraţia accelerată, lucrurile au căpătat o viteză absurdă, inima mea aleargă din răsputeri să le prindă din urmă…

Mă ridic în capul oaselor. Mă uit în jur. Camera e goală, televizorul e stins, la fel şi lumina. Sunt învelit cu pânza albastră cu care acoperim de obicei fotoliul, să nu se murdărească. Dinspre uşa de la terasă se simte un curent uşor care parcă îmi îngheaţă sudoarea de pe ceafa. Oare cât am dormit? Şi el unde e?

Pe masă sunt trei cutii de bere, toate goale.

Dintr-odată, întunericul e brăzdat de un arc de cerc verde, urmat de o rafală de bubuituri. Uite ce m-a trezit aşa brusc.

Mă scol şi mă duc pe terasă, dar el nu e nici măcar acolo. Mă uit bine peste tot – deşi e absurd, doar nu prea ai unde să te ascunzi pe terasă. Dar nu e şi pace. O altă salvă de artificii, superb, desenează o uriaşă umbrelă roşie pe cerul de deasupra colinei Gianicolo, chiar în faţa mea. Mă uit la ceas: douăzeci de minute după miezul nopţii. Rămân emoţionat să privesc artificiile, de care mă bucur la fel ca în copilărie, dar în loc să mă liniştească, îmi sporesc agitaţia, fiindcă aş vrea ca Franceschino să fie aici, adormit în patul lui, iar eu să mă duc să-l trezesc, aşa cum am făcut anul trecut, şi să-i duc în braţe până pe terasă, aşezându-l în picioare pe masă pentru a se

bucura de spectacolul care pare organizat special pentru el, pentru noi – între timp Anna ne-ar fi ajuns din urmă, da, şi s-ar fi postat lângă masă pentru a acoperi chiar şi 0,0001% din riscul ca Franceschino să fugă din braţele mele şi, pe jumătate adormit, să cadă de pe masă. Şi mă invadează o nostalgie sfâşietoare, groaznică după toate astea, de parcă le-aş fi pierdut pentru totdeauna, ca şi cum căsnicia mea s-ar fi dus pe apa sâmbetei, iar imaginea ei fericită n-ar mai putea fi niciodată recuperată. Oh, nici nu vreau să mă gândesc! Nu înţeleg cum de pot divorţa cuplurile care au copii, şi cu toate astea divorţează. Pot înţelege că ajungi să te resemnezi în faţa tragediilor, asemenea mamei băieţelului în comă – fatalităţi care ţi se întâmplă cu o nemiloasă precizie tocmai ţie, şi nu poţi face nimic pentru a le împiedica dar nu reuşesc să-mi imaginez cum de poţi rezista zi după zi şi să duci la bun sfârşit succesiunea complexă de acte deliberate care conduce la distrugerea unei familii. Exact la astfel de momente ar trebui să te gândeşti când numai te apropii cu gândul de mirajul unei alternative: de acord, fata asta te atrage, ai putea s-o revezi, s-o cunoşti mai bine, să-ţi dai seama că e minunată şi aşa mai departe, şi ea s-ar putea îndrăgosti de tine, aţi putea fi făcuţi unul pentru celălalt, cum să nu, şi să ajungeţi împreună la o fericire pe care nici măcar nu ţi-ai imaginat-o vreodată în viaţă, vă înţelegeţi din punct de vedere sexual şi toate cele; dar să ştii că într-o seară de vară te vei trezi pe terasă în faţa unui foc de artificii, iar lucrul cel mai banal pe care ai vrea să-l faci – să-l trezeşti pe fiul tău pentru a-l privi împreună cu el – nu vei mai putea să-l faci, şi asta nu pentru că el ar fi la mare sau în comă sau ar fi devenit un bărbat, iar tu un bătrân, ci doar pentru că nu e unul dintre cele două weekenduri lunare pe care le poţi petrece alături de el. E un gând pe care-l ţin mereu viu în minte, ca pe un număr de telefon de urgenţă care mă călăuzeşte în întreţinerea cotidiană a căsniciei mele şi uneori îmi dăruieşte momente de pace solitară magnifică – cea pe care eu o numesc „pacea de pe palier”, fiindcă mă apucă tocmai pe palier, imediat după ce am ieşit, poate în timp ce-i spun Annei: „Trebuie să merg nu ştiu unde, nu prea am chef, mă grăbesc cât pot de mult”, şi imediat după ce am coborât primul grup de scări mă opresc, mă sprijin de zid, mă uit la uşa care abia s-a închis şi mă simt împăcat: fiindcă *într-adevăr* mă duc în nu ştiu ce loc, *într-adevăr* nu prea am chef, şi mă voi grăbi *într-adevăr* cât voi putea de mult. Numai cine a avut senzaţia asta poate înţelege cât sunt de frumoase clipele petrecute în modul ăsta, sprijinit de

zidul de pe palierul casei (înainte îmi aprindeam şi o ţigară, acum am renunţat) şi constatând cât eşti de departe de mizeria minciunii conjugale, de sexul făcut cu sentimentul vinovăţiei şi de celebra scrisoare care ar apărea mai devreme sau mai târziu pentru a stipula câte ore pe săptămână poţi petrece împreună cu fiul tău.

Bum, bum, bum: cele trei bubuituri finale, surde şi violente asemenea unor lovituri de tobă mare. Câteva clipe, un abur alb şerpuieşte pe cerul în nuanţe amestecate, apoi se dizolvă, iar eu nu mă simt deloc bine. Am un nod în gât, ca o gheară de gheaţă înfiptă în piept care mă răneşte ca o lamă. Mi se învârte capul: Anna, Franceschino, unde sunteţi? Ce mi se întâmplă, unde sunteţi? De ce sufăr în felul ăsta?

Mă întind pe şezlong şi respir profund: durerea din piept scade în intensitate. Mă simt bine, îmi repet, mă simt bine. Nu e un infarct, nu sunt pe punctul de a muri. Nu e nici măcar un atac de panică – eu nu sunt aşa de la modă, am suferit întotdeauna de boli clasice: vomă acetonemică când eram copil, boala lui Osgood-Schlatter în adolescenţă, dureri de spate ca adult. Hai să luăm în consideraţie şi lapsusurile, acum, dar să nu uităm că aveam o memorie *extraordinară*, la naiba, cu mult peste medie, pe care probabil nimeni n-ar fi putut s-o păstreze intactă prea multă vreme. Niciodată în viaţă nu mi-a fost frică de singurătate, şi-apoi nu sunt singur, n-am fost niciodată.

Rămân puţin aşa, privind cerul şi inspirând parfumul puternic de iasomie, şi mă simt mai bine. Uşor-uşor, muşchii mi se destind, iar durerea din piept dispare. Mă ridic cu grijă, dar mă ţin bine pe picioare, totul pare să funcţioneze din nou la parametrii maximi. Trebuie să-mi fi scăzut brusc tensiunea, mă gândesc, sau să fie din cauza unei indigestii, după excesul de prăjeală de aseară. Şi-apoi, trezitul brusc, sperietura: ar trebui să fim întotdeauna treziti cu blândeţe, asta e.

Revin la realitate. Bărbatul chiar a plecat – trăiască metasoluţiile a dispărut până şi caseta cu *O lume perfectă*. A făcut şi el o dată un lucru normal: m-a văzut dormind ca un îngeraş, a mai băut vreo două beri şi, când s-a făcut târziu, a plecat cu povestea lui cu tot – dar cât e de greu, ba chiar de-a dreptul jenant, să mi-l imaginez cuprins de duioşia care l-a împins, înainte de a pleca, să mă acopere cu pânza de pe fotoliu ca să nu-mi fie frig…

Mă aşez pe canapea şi încep să mă gândesc ce-ar fi s-o sun pe Anna: Bună, iartă-mă că te sun la ora asta, dar mi-era dor să vorbesc puţin cu tine… N-aş face nimic rău, mai ales că am atâtea să-i povestesc; şi sunt pe punctul de a ridica receptorul când îmi dau seama că umbra bizară a unei idei mi se insinuează în creier: un fel de alarmă pe care n-am băgat-o până acum în seamă şi care cerşeşte atenţie de ceva vreme. Nu s-a auzit niciun zgomot, nu s-a întâmplat nimic ciudat, şi cu toate astea iată că sunt din nou neliniştit nevoie mare. Mă duc în bucătărie şi totul e normal; la fel şi în baie, în biroul meu şi în camera lui Franceschino; rămâne dormitorul, a cărui uşă întredeschisă îmi inoculează o neaşteptată şi iraţională teamă. Mă apropii şi îmi ascut auzul, în timp ce inima îmi bate din nou nebuneşte.

Linişte…

Dau brusc uşa de perete, mai mult să-mi fac curaj decât să-l sperii sau să-l surprind pe *celălalt* – şi apoi, să fim serioşi, care celălalt? — şi împing prea tare, iar clanţa se loveşte puternic, lăsând un semn pe perete; dar, să fiu sincer, habar n-am care e forţa cu care trebuie să dai de perete o uşă – cine a mai trebuit să facă asta, până acum?

Camera e în ordine sau, mai bine zis, în dezordine, dar în dezordinea în care ar trebui să fie, aşa cum am lăsat-o eu: fereastra deschisă, patul nefacut, haina pe scaun, lenjeria de corp pe podea. Totul e normal şi aici. Aşadar, e cum spuneam, totul e în regulă: bărbatul a plecat. Anna şi Franceschino sunt la Viareggio, iar eu pot să mă duc la ei când vreau. N-am de ce să fiu agitat.

Mă întorc în sufragerie, încă hotărât să dau telefonul ăla – da, o convorbire interurbană nocturnă lungă şi sentimentală cu soţia mea – dar privirea nu mă ascultă deloc, fiindcă, în loc să se fixeze pe telefon, rătăceşte de capul ei prin cameră, ajungând într-un anumit loc, cu lăcomia unui câine care se aruncă asupra unei fripturi – se opreşte lângă televizor, aproape de telecomandă, unde bărbatul şi-a uitat bricheta şi pachetul de Capri. Şi în secunda următoare se întâmplă un lucru foarte neplăcut. Sunt cuprins de dorinţa de a lua o ţigară şi de a o aprinde, iar impulsul e atât de puternic, încât îl urmez: iau o ţigară şi o aprind.

Gata, am început din nou sa fumez. Mă aşez pe fotoliu şi trag cu lăcomie din filtrul ţigării ăsteia ridicole, în tentativa absurdă de a o face să devină mai tare – dar chiar şi aşa cum e, îmi dau iute seama, e suficientă pentru a-mi crea din nou senzaţia de mic şoc în gât, care-mi lipsea atât de tare. Am

început să fumez din nou. Iată motivul senzaţiei de mai devreme: *văzusem deja* pachetul, a fost probabil primul lucru pe care l-am văzut după ce m-am trezit, dar voinţa mea, care m-a ajutat să rezist timp de nouă luni tentaţiei, trebuie să-şi fi dat seama că de data asta riscul de capitulare era prea mare – singur, agitat, cu un pachet de ţigări la dispoziţie – şi trebuie să se fi concentrat brusc pe o sarcină, aparent mai puţin dificilă, aceea de *a nega existenţa* pachetului de ţigări, de a mă împiedica să devin conştient de prezenţa lui…

De altfel, am ştiut întotdeauna că nu sunt în siguranţă, am făcut chiar un curs, la o asociaţie de alcoolici anonimi, în piaţeta Velabro: un curs nu pentru a mă lăsa de ţigări, ci pentru a nu mă apuca din nou de fumat. E vorba despre o metodă specială, cu un nume pe care acum nu mi-l mai amintesc, englezesc, ceva de genul Smythson – dar care Smythson? Smythson este marca agendei mele – şi funcţiona, *funcţionează*, pot să spun, fiindcă atâta vreme cât am urmat-o n-am mai fumat. E un curs bazat pe cunoaştere, în care te învaţă tot ce se întâmplă înăuntrul tău când te laşi de fumat, îţi explică mecanismele fiziologice şi psihologice ale dependenţei de nicotină, astfel încât să ştii foarte bine cum funcţionează adversarul tău şi să ştii dinainte cum să procedezi pentru a-l învinge. Ştiam, de exemplu – ne explicaseră foarte bine că nu trebuie să te prefaci că nu vezi pachetele de ţigări aflate la îndemână, ci, dimpotrivă, trebuie să le priveşti, să le sfidezi, să le învingi, repetându-ţi în minte toate motivele pentru care te-ai hotărât să te laşi de fumat. Şi m-au învăţat cum să disting simpla *nostalgie a fumului*, care nu se sfârşeşte niciodată – asemenea oricărei nostalgii dar nu are consecinţe grave – asemenea oricărei nostalgii –, *de impulsul fatal* – aşa-i spuneau, puţin melodramatic –, adică acel stimul neaşteptat şi foarte puternic care continuă să te izbească din când în când, care te poate determina să te reapuci de fumat şi după mulţi ani. Am reuşit de atâtea ori să-l îmblânzesc, tocmai pentru că-l recunoşteam şi ştiam că durează numai de la 20 la 30 de secunde, că e exclusiv de natură psihologică şi că i te poţi împotrivi foarte uşor: este de ajuns să te descarci făcând un gest oarecare, muşcând dintr-un măr, sărutându-ţi soţia sau respirând profund pentru un interval scurt – e de ajuns să rezişti şi să treci peste amărâta aia de jumătate de minut şi trece, la fel ca orice lucru urât. E de ajuns să ştii, iar eu ştiam, mă învăţaseră; şi, cu toate astea, iată-mă aici: după ce am luptat atât şi am învins, m-am apucat să fumez din nou fără măcar să fi luptat şi să fi

pierdut. M-am prăbuşit sub puterea unei ţigări Capri Superlights: cum s-a putut întâmpla una ca asta?

Între timp ţigara s-a şi terminat. O sting, subţire şi fierbinte, cu mâinile tremurând, cu creierul în ceaţă – pentru o Capri! — şi cu aroma primei ţigări pe care am fumat-o în viaţa mea în gură, o Virginia, îmi amintesc, pe care o furasem din portţigaretul de argint din salon, şi pe care am fumat-o în grabă în garaj, ascuns după coşurile împletite din răchită, cu acelaşi gust amar în gură, cu inima bătându-mi nebuneşte, cu acelaşi sentiment de vinovăţie ca acum. Era în 1972, imediat după măcelul de la Jocurile Olimpice din Miinchen…

Grand Canyon. Ăsta era titlul filmului regizat de Kasdan pe care nu mi-l aminteam mai devreme, cel cu Steve Martin care vorbeşte cu omuleţul de pe semaforul pentru pietoni. *Grand Canyon.* Dar, dintr-odată, nu mai e ăsta filmul. Sigur, nu e deloc *Grand Canyon,* e *Poveste din Los Angeles*, iar Steve Martin nu vorbeşte cu semaforul, ci, la naiba, cu un panou de afâşaj electronic. Da, acum îmi amintesc tot, e un panou de afişaj electronic, din cele care ne informează despre condiţiile de trafic, care vorbeşte dintr-odată cu Steve Martin care schimbă o roată şi îl întreabă ce mai face, iar Steve Martin rămâne uluit, iar el insistă, îl imploră, „îmbrăţişează-mă“, „*Hug me*“, şi atunci Steve Martin se apropie *şi-l îmbrăţişează*… E o scenă foarte frumoasă, de altfel, emoţionantă: cum am putut s-o denaturez aşa din pricina unei reclame idioate la televizor? Şi să vezi că există o legătură, în organismul meu intoxicat, între aportul de nicotină şi capacitatea de a-mi aminti…

Nu! Dacă e să mă iau după ce spuneau la cursul ăla, acum mi-e absolut interzis să caut justificări pentru căderea mea. Trebuie să reacţionez, imediat: să arunc pachetul-ispită şi să beau multă apă, multă apă, da, pentru că nicotină e hidrosolubilă, iar eu trebuie s-o scot cât mai repede din organism. Iau pachetul de ţigări şi mă duc la bucătărie. Îl arunc la gunoi – cu furie, aş zice –, apoi deschid frigiderul şi pun la gură sticla de apă minerală. Beau mai mult de jumătate dintr-o duşcă, rămânând aproape fără răsuflare. Apoi beau din nou, chiar dacă nu-mi mai e sete şi nu mai am nevoie de ţigară.

Puţin ameţit, mă duc în cameră şi mă aşez pe pat. Trebuie să mă relaxez, trebuie să devin din nou lucid. O ţigară, mi-au explicat la cursul ăla, poate fi suportată, dacă eşti hotărât să nu mai repeţi greşeala. Dar e fundamental

să fie numai o ţigară. Pe de altă parte, ştiu ce se va întâmpla, am fost antrenat: mâine şi în zilele următoare, cam pe la ora asta, voi fi cuprins de alte *impulsuri fatale*, devenite şi mai puternice din cauza slăbiciunii mele de astăzi, şi va fi vital să nu mă dau bătut. Trebuie să fiu pregătit pentru asta – aşadar, de exemplu, trebuie să plec din casa asta, unde s-a întâmplat nelegiuirea, şi trebuie să fac în aşa fel încât să nu fiu singur atunci când se va întâmpla. O să merg la Viareggio, sigur: în fond, chiar asta îmi doresc. Voi continua să beau apă şi să urinez cât mai mult posibil, iar când nicotină pe care am inspirat-o din ţigara asta va fi eliminată complet voi fi în afara oricărui pericol, adică mă voi putea întoarce să câştig, zi după zi, bătălia pe care o port de nouă luni încoace.

Dacă, dimpotrivă, n-o voi face, dacă voi fuma chiar şi numai o singură ţigară, dublând cantitatea de nicotină blestemată din sângele meu, mă aşteaptă o perioadă lungă în care voi lupta cu furie pentru a rămâne la o ţigară pe zi, apoi la două, apoi la trei, cu iluzia demnă de milă că voi putea să mă las în orice moment, în timp ce voi continua să măresc cantitatea, progresiv, inexorabil, fiindcă organismul meu, întorcându-se la lupta cu substanţa care îl intoxicase până acum, va continua să ceară din ce în ce mai mult, până când va ajunge să recupereze doza cotidiană cu care se obişnuise, şi doar ajuns în punctul ăla se va calma. Eu voi minţi, mă voi preface, voi fuma pe ascuns luni întregi, până când voi fi prins ca un puştan, fiindcă degetele mele, părul meu şi respiraţia mea vor fi reînceput să miroasă a ţigară. Sau voi fi pur şi simplu prins în flagrant delict, de Anna, în pijama, noaptea, pe terasă, când va fi început deja frigul şi voi risca astfel să mai şi răcesc: „Gianni! Ce faci?!“

Da, ştiu exact cum trebuie să mă comport şi voi reacţiona în consecinţă, dar între timp am ajuns din nou în bucătărie – *cum dracu’ am făcut?* –, scotocind prin sacul de gunoi ca un vagabond fără adăpost, pentru a recupera pachetul de Capri Superlights – *când m-am hotărât s-o fac?* — şi-mi aprind încă o ţigară, de la flacăra aragazului, cu mintea invadată de o observaţie meschină, poate, dar incontestabilă din punct de vedere ştiinţific cu privire la aceşti micuţi cilindri americani, studiaţi special pentru a face lumea să fumeze mai puţin şi astfel abia dacă valorează cât o jumătate de ţigară normală, ceea ce-mi dă tot dreptul să spun că, după două ţigări, am fumat de fapt una. Şi fumez din nou, fumez. Acum nu mi-o mai ia inima la galop, nu mai sunt cuprins de sentimentul de vinovăţie sau

de euforia încălcării unei interdicţii: am revenit deja la raţionamentul pragmatic al unui fumător înrăit. Cum dracu' se schimbă aşa de repede lucrurile astea?

Ţigara se termină într-o clipită – am supt-o dintr-o suflare şi pe-asta. O strivesc cu de două ori mai multă repulsie în scrumieră, fiindcă am fumat-o şi pentru că era rea. Capul începe din nou să mi se învârtă, în timp ce gustul fumului mi-a devenit insuportabil în gură. La curs ne învăţau să ne concentrăm pe lucrurile astea, să nu le uităm niciodată: gustul rău, duhoarea, oroarea de mucurile de ţigară…

Şi iată că se declanşează revolta: mâinile mele înnoadă panglicile galbene de la gura sacului de gunoi, uite-le cum scot sacul din găleată – cu greu, pentru că e umflat bine uite-mă ieşind iute din casă, amintindu-mi în ultima secundă să iau cheile, slavă Domnului, altfel lucrurile s-ar fi complicat destul de mult – pompierii? SOS Casa? Hotel? — deşi sunt şi-aşa destul de încurcate, fiindcă îmi dau seama pe neaşteptate, chiar pe palierul pe care îmi cultiv pacea cotidiană, *că n-am aruncat ţigările în sac*, nu, doar m-am hotărât s-o fac, dar n-am facut-o, motiv pentru care iată-mă urcând din nou scările uşor-uşor, umilit şi în acelaşi timp uşurat pentru faptul că nu m-a văzut nimeni şi nu va şti nimeni niciodată despre şirul ăsta de idioţenii pe care le-am făcut.

Intru din nou în casă, mă întorc în bucătărie, iar ţigările sunt aici, pe poliţa de marmură de lângă aragaz; încerc să desfac nodul pe care tocmai l-am făcut, dar nu reuşesc, l-am strâns cu prea multă furie, prea multă voinţă de a-l face de nedesfacut, aşa că trebuie să-l tai cu foarfeca. Iau pachetul – mai sunt încă şase ţigări – şi-l arunc înăuntru, împingându-l cât mai la fund şi murdărindu-mă pe mână, până când dispare definitiv, ireversibil în amalgamul ăla scârbos de resturi de mâncare, sticle de plastic strivite şi cutii de bere goale – dat fiind că eu nu separ gunoiului, oricum ştiu că la sfârşit ard totul de-a valma.

Mă spăl pe mâna murdară, o şterg, apoi ridic sacul de băieri, care acum, tăiate, au devenit un fel de laţuri, dar prea scurte ca să le pot reînnoda. Cu calm de data asta, iau din nou cheile, ies din casă şi o pornesc în jos pe scări, atent să nu-mi alunece sacul din mâini, pentru a evita măcar cea mai jenantă dintre situaţii, adică să-mi întind gunoiul în faţa uşii unuia dintre chiriaşii din bloc. Şi în timp ce cobor ultimul rând de scări, cu mintea la tomberonul din stradă în care voi arunca sacul cu dracul înăuntru, aud uşa

deschizându-se, paşi pe scări şi bufnetul uşii care se închide. Cine-o fi? Şi cu ce zâmbet îl voi putea înfrunta, oricine-ar fi, în timp ce cobor să arunc sacul de gunoi, deşi e trecut de 1 dimineaţa, semn că înăuntru se află ceva cu adevărat îngrozitor?

E Confalone, chiriaşul de la etajul I, singurul cu care, pentru o anumită perioadă, am avut o relaţie care a mers mai departe de simplul „bună ziua şi bună seara“, adică până la o cină pe terasa apartamentului cu soţiile şi copiii. Asta înainte ca mariajul lui să se ducă pe apa sâmbetei, că tot venise vorba, iar ei să rămână singur în apartamentul de la etajul I în care stătea împreună cu nevasta şi cu cei doi gemeni de vârsta lui Francesco. Din momentul ăla, relaţiile dintre noi s-au răcit.

— Salut, zice.

— Salut.

Mă strecor iute pe lângă el – să spună ce-o vrea – şi ajung la uşă fără să mă uit înapoi. Traversez curtea în care Franceschino a învăţat să meargă pe bicicletă, ies în stradă şi – în sfârşit – arunc povara în tomberonul care duhneşte. Gata: mi-am făcut blestemata asta de datorie.

Dar nu se mai termină, în noaptea asta pare că nu reuşesc deloc să mă eliberez de neliniştea asta care mă încolţeşte: fiindcă acum nu mai pot să mi-l scot din cap pe Confalone ăsta, nu-mi vine să-mi văd de drum şi să fac pe niznaiul. Îmi ridic privirea şi zăresc pe fereastră lumina albăstruie, semn că televizorul e deschis: bărbatul ăla e acolo, mă gândesc, singur, pe canapea, prefacându-se că se uită la Maurizio Constanzo Show, cu siguranţă hăituit de dorinţa de a-şi mângâia gemenii adormiţi, şi n-o poate face. Iar eu am văzut lucruri pe care n-ar fi trebuit să le văd, despre nefericirea lui, am gândit lucruri pe care n-ar fi trebuit să le gândesc, am spus lucruri pe care n-ar fi trebuit să le spun şi am aflat lucruri pe care n-ar fi trebuit să le aflu: evident că relaţiile dintre noi s-au răcit. Am fost martor la momentul cel mai îngrozitor al divorţului său, într-o sâmbătă dimineaţa foarte devreme, în timp ce ieşeam din casă pentru a merge la aeroport: am văzut un camion umplându-se de cutii pline cu lucruri înfiorător de familiare şi am salutat-o pe soţia lui prin uşa dată de perete, întrebând-o, pe când desprindea două tablouaşe de la intrare: „Ce se întâmplă, vă mutaţi?“ întrebarea a sunat imediat indecent, genul ăla de gogomănii care se spun pentru a ieşi dintr-o situaţie insuportabil de dureroasă – de tipul „Ce faci?“ unui bolnav în fază terminală –, dar o făcusem; iar ea m-a

pedepsit, putea să simuleze că nu a auzit întrebarea, să zâmbească şi să mă lase să plec muşcându-mi limba, dar mi-a răspuns: „Numai noi“, fără milă, făcând semn către gemenii care se învârteau fără rost pe palier, cu ochii plini de ruşine. Şi apoi m-am gândit, în ziua aia, în timpul zborului la clasa I spre New York – singurul zbor la clasa I din întreaga mea viaţă –, m-am gândit că în realitate finalul ăsta nu mă surprindea deloc, fiindcă acel Confalone nu-mi fusese prea simpatic niciodată şi n-am fi devenit niciodată prieteni dacă n-am fi fost vecini: un tip hipersportiv, fanatic al motociclismului, cu un aspect întotdeauna plictisitor de îngrijit, şi cu un serviciu – din domeniul publicităţii – care îl poartă prin toată ţara, era chiar genul care-şi face o amantă la firmă şi duce o viaţă dublă pe bază de telefoane secrete şi de delegaţii fictive; în timp ce soţia lui e un medic endocrinolog foarte bun la Policlinica Gemelli, bună şi blândă, dar şi atrăgătoare, deşi uşor plinuţă, căreia îi plăceau Roxy Music şi cărţile lui Graham Greene. Şi am spus-o mai târziu: am scuipat sentinţele astea editorului meu care călătorea cu avionul alături de mine, şi apoi şi Annei, la telefon, după ce abia ajunsesem la hotel şi-o informasem despre cei şase mii de kilometri parcurşi, despre ce i se întâmplase doctoriţei de la etajul I. Apoi, şapte zile mai târziu, în sala VIP de pe aeroportul JFK, în aşteptarea zborului de întoarcere la Roma, în timp ce eram chitit să profit din plin de luxul de la clasa I (cocktail, şampanie, somon fumé), am *aflat*: a intrat ea, soţia, împreună cu un bărbat mult mai în vârstă, bronzat, sportiv, care o îmbrăţişa cu dezinvoltură, vorbind prea tare despre o anumită mlaştină din jurul aeroportului din Bombay. *Medicul primar*, la naiba, mitul ăla pe care-l credeam învechit, măcar din punct de vedere sexual, dar care, evident, continuă să facă victime: *îşi părăsise soţul pentru medicul primar*. Erau însoţiţi de o altă pereche la fel de armonioasă (el, matur şi cu o privire de bărbat uns cu toate alifiile, ea, tânără şi supusă), evident întorcându-se de la un mare congres despre naiba ştie ce disfuncţie glandulară, finanţat de vreo multinaţională farmaceutică pentru a consolida raporturile cu medicii aflaţi în vizorul Occidentului astfel încât, după ce petrecuseră patru zile simpatice full-credit la New York cu amantele lor, continuau să prescrie un anumit medicament pe care se bazau toţi cei doi-virgulă-doi de expansiune a pieţei şi cei opt-virgulă-şapte de majorare a volumului vânzărilor prevăzuţi pentru următorii trei ani de un nenorocit Consiliu de Administraţie.

Acolo, în salutul impasibil pe care eu şi femeia asta l-am schimbat în sala de aşteptare VIP de la aeroportul din New York, s-au răcit ireversibil şi raporturile mele cu soţul ei. Iar acum că a mai trecut timpul, iar ea poate ieşi la plimbare îmbrăţişându-se cu babalâcul ăla chiar şi la Roma, ba poate chiar şi trăiesc împreună, iar el e cel care-i poate mângâia când are chef pe micuţii gemeni, cu mâinile lui îngrijite acoperite de pistrui, eu doar aştept să-l văd pe Confalone venind acasă cu o femeie, într-o seară, o femeie oarecare, frumoasă sau urâtă, tânără sau bătrână, nu contează, despre care s-ar putea spune că exista în viaţa lui dinainte, că a existat dintotdeauna şi că e adevărata cauză a tot ce s-a întâmplat, asemenea Camillei Parker-Bowles: dar el continuă să se întoarcă singur, obosit şi singur, aşa că eu nu sunt decât un vecin bârfitor şi limitat, care a aflat prea multe despre o problemă despre care de fapt n-a ştiut niciodată nimic, şi a gândit şi a trăncănit verzi şi uscate în loc să-şi vadă de treburile lui. O să am un şoc în ziua în care voi ridica receptorul şi voi auzi pe cineva definindu-mă în modul ăsta; dar, dacă va fi glasul lui Confalone, atunci nu voi avea niciun drept să mă simt jignit.

Mă întorc în casă gândindu-mă că în fond e adevărat, nu ştie de fapt nimeni cine suntem cu adevărat, fiindcă ţinem ascuns, iar dacă nu ţinem ascuns în mod voit, o facem în mod inconştient. Odată, o prietenă de-a mea a rămas şocată fiindcă a aflat pe neaşteptate, după cinci ani de căsnicie, că soţul ei era alergic la carnea de pui. De acord, o explicaţie exista, dat fiind că locuiau deasupra restaurantului ai cărui proprietari erau părinţii ei şi luau de cele mai multe ori cina acolo, unde el se limita să nu comande pui, în timp ce în puţinele ocazii în care mâncaseră acasă, până în ziua cu pricina, pur şi simplu nu se mai întâmplase ca ea să gătească pui; dar de data aia aşa s-a nimerit, iar el i-a spus că e alergic la pui. Tehnic, prietena mea a acceptat explicaţia asta, dar cum puteam să nu-i dau dreptate când a protestat că o soţie ar trebui să ştie un lucru de genul ăsta, când e vorba de bărbatul ei, o soţie ar trebui să-l ştie oricum, şi dacă nu-l cunoaşte, atunci cine ştie câte altele nu ştie despre el… Apoi, fără să scape din vedere aspectul comic ai situaţiei, s-a apucat să-şi imagineze ce faţă o să facă fiica ei când va veni acasă cu băiatul pe care va vrea să-l ia de bărbat, iar ea îi va cere imediat să declare la ce mâncăruri e alergic sau să tacă pentru totdeauna; dar între timp, spre deosebire de ce făcea înainte, acum se surprinde urmărind cu atenţie tot ceea ce *nu* face soţul ei, tot

ceea ce *nu* comandă la bar şi ce *nu* citeşte înainte de a adormi: şi nu e un lucru prea firesc. Nu s-au despărţit, oricum, şi asta nu este deloc puţin lucru.

M-am hotărât, mă duc la culcare. Închid fereastra, mă dezbrac şi mă arunc în pat fără să mă spăl; dar nu mi-e somn, nu, aşa că e mai bine să mă resemnez fiindcă nu am terminat cu văitatul pe ziua de azi. O să rămân ţintuit locului cine ştie pentru câtă vreme, mi-e clar, cu ochii închişi, plin de îndoieli şi cuprins de tristeţe. Bine, aşa să fie. Mai bine să te gândeşti când eşti treaz la anumite lucruri, decât să le visezi când dormi.

În fond, n-a fost o zi proastă: am început din nou să scriu. Dar am început şi să fumez din nou. Cum m-a păcălit pachetul ăla de Capri! Focurile de artificii. Confalone. Misteriosul bărbat care înjură. Pescăruşul ăla, cu ce intensitate mă privea! Eu sunt o forţă a trecutului, dragostea mea izvorăşte din tradiţie. Capcana perfectă pe care mi-a întins-o Bogliasco, slăbiciunea uriaşă asupra căreia s-a încrâncenat: cum am putut să confund ziaristul cu un chelner? Cum de pot să-mi amintesc numele unui actor insipid precum Bradley Whitford şi să nu-mi amintesc de mânecile cămăşii lui? De ce e memoria atât de complexă? De ce e atât de încăpătoare şi totuşi nu poate răspunde la cele mai simple întrebări? Olandezul implicat în accident era blond sau brunet? Cum roteşte Burt Lancaster revolverul în *Vera Cruz*, înainte sau înapoi? Câte picioare are o furnică, şase sau opt? Pe ce parte doarme de obicei Franceschino, dreapta sau stânga? Şi dacă eu aş fi un spion care face pe scriitorul de cărţi pentru copii şi aş fi ucis în mod misterios în noaptea asta, pac, cu o armă cu amortizor, ce şi-ar aminti Franceschino despre mine?

Deschid ochii şi privesc fix tavanul, în punctul în care spun de ani de zile că aş vrea să pun un ventilator, iar motivul pentru care n-o fac e un alt mister.

Că eram un scriitor de cărţi pentru copii, asta şi-ar aminti.

15

Mă ridic brusc în fund pe pat: unsprezece fără un sfert. Femeia aia. Am o întâlnire cu femeia aia. Nu pot să întârzii tocmai când trebuie să mă văd cu ea.

Încă beat de somn, mă strecor în baie. Apa rece risipeşte complet visul care mă chinuia – un băiat de serviciu intra în camera de hotel unde

dormea Anna, dar nu era un băiat de serviciu, eu soseam acolo pe neaşteptate şi îl înfruntam, Anna era însărcinată, el era înarmat… — sfârşind prin a-mi inocula ideea de a mă grăbi să ajung la întâlnire. Nu pot s-o las să aştepte, la naiba, femeia aia merită punctualitate.

Mă privesc în oglindă şi văd un chip la care n-aş vrea să mă uit, cu un aer vag de criminal: barba mare, ochii umflaţi, părul ciufulit. Nu pot să mă duc aşa, femeia aia merită şi un aspect îngrijit, un minimum de eleganţă. Le merită chiar mai mult decât punctualitatea, dacă ar fi să aleg între ele; motiv pentru care îmi propun s-o las baltă cu graba şi să mă pregătesc aşa cum trebuie, fără să mă uit la ceas. *Fiecare să facă tot ceea ce trebuie. Viaţa să-şi continue cursul firesc…*

În timp ce mă bărbieresc, mă gândesc cu un sentiment de adevărată uşurare la noaptea trecută, pentru simplul fapt că a trecut. În plus, se ştie cum funcţionează lucrurile astea; ce începe prost se sfârşeşte şi mai prost, nu e omeneşte posibil să adormi când eşti neliniştit. Am băut şi am urinat de o mie de ori, de fiecare dată fiind convins că e ultima oară, dar, de fiecare dată, anulând singurul mecanism capabil să învingă insomnia – timpul. Somnul greu din zori, care m-a prins în cele din urmă n-avea cum să mă remonteze, ci doar să-mi strice şi ziua următoare, şi am mare noroc că există întâlnirea asta la care să ajung cu o uşoară – *uşoară* – întârziere, dat fiind că e mai mult decât probabil că ăsta va fi singurul inconvenient: având în vedere subiectul despre care vom vorbi, întâlnirea cu femeia asta va fi un fel de punct şi de la capăt, după care nu voi putea nici măcar să mă aventurez să concep ideea de prost dispus. Ba dimpotrivă, mă va motiva să fug ca din puşcă, pe Via Aurelia spre Viareggio, iar nu mult după prânz voi fi deja în părculeţ, cu Anna, să-l văd pe Franceschino sărind pe salteaua elastică, mulţumind ca un nebun unui *Principium Individuationis* care-l face să fie el şi nu altul, acolo şi nu într-o sală de reanimare.

După ce m-am bărbierit, mă îmbrac, în grabă, dar cu grijă, alegând hainele una câte una, aşa cum nu mi se întâmplă niciodată: cămaşă curată, pantaloni de pânză de o culoare deschisă, şosete negre, pantofi sport şi sacou, da, chiar dacă probabil va fi cald şi voi transpira. De fapt, este preferatul meu – unul gri, din lână, cadou de la sora mea, care are gusturi bune –, şi pe care l-am îmbrăcat în seara în care am primit premiul, apoi în tren întorcându-mă la Roma, apoi în maşină în timpul fugii la Viareggio, apoi duminica trecută în călătoria de întoarcere, rămas de atunci pe

spătarul scaunului, lăsat pradă şifonării, fără să fie măcar aşezat pe un umeraş, şi în mod clar mototolit: dar continuă să fie sacoul meu preferat, dar chiar şi aşa, îl îmbrac oricum.

Înainte de a ieşi, iau cartea de Carver pe care i-o voi face cadou femeii, cheile Vespei, cheile apartamentului, sting cu grijă toate luminile şi doar ajuns în punctul ăsta, într-o demonstraţie ridicolă, deşi semnificativă, de autodisciplină, îmi acord răgazul de a mă uita la ceas: unşpe fără două minute. Cât aş fi câştigat dacă m-aş fi lăsat învins de furie? Câte lucruri aş fi uitat sau, mai rău, ca în fragmentul ăla desăvârşit din *Alice în Ţara Minunilor*, câte aş fi făcut în sensul greşit? Împăratul Japoniei era un înţelept, n-am ce spune. Şi, coborând scările, decid că nu voi lua nici măcar Vespa: o să mă duc pe jos, o să admir natura ca Marcovaldo, o să-mi umplu plămânii cu aerul Romei, chiar dacă e plin de smog, şi o să ajung la băruleţul din parc cu o, exact, uşoară întârziere.

În stradă, lumina e orbitoare: în strălucirea nisipoasă care mă obligă să mijesc ochii disting un grup mare de oameni în faţa scării de la imobilul vecin, şi o ambulanţă pe partea cealaltă a străzii, cu portierele deschise şi cu girofarurile aprinse. Puţin mai încolo, în spatele unei maşini de poliţie, un ofiţer comunică prin staţia de emisie-recepţie. Colegul lui are drept sarcină să ţină oamenii departe de ieşirea din imobil. Parcă s-a strâns aici întregul cartier: vânzători, portari, copii, bătrâni, trecători, geamgiul, tutungiul, tapiţerul, toţi strânşi în semicerc în jurul uşii larg deschise. Văzându-mă, cineva mă salută, şi îmi dau seama că pur şi simplu nu pot să-mi văd de treaba mea fără să mă opresc să arunc o privire – e ca şi cum oamenii ar spune: „Vino, aici se întâmplă un lucru care priveşte întreaga comunitate, adică şi pe tine…“

În realitate, spun alte lucruri. Zic:

— *Biata femeie…*

Zic:

— *E crucea ei…*

Zic:

— *N-a mai suportat…*

Pe uşă iese pe neaşteptate o femeie care plânge. E Anita, asistenta medicală de la San Camillo, o femeie voluntară şi taciturnă care vine mereu la noi să ne facă injecţii, autoritatea supremă în privinţa administrării

pastilelor, după cum susţine cu înfocare medicul nostru. Merge cu spatele şi plânge, cu privirea întoarsă spre intrarea în bloc şi cu mâinile la gură.

— N-a chemat-o ea…

— Nu?

— Nu, a fost Don Furio…

Iese targa pe roţi, împinsă de doi infirmieri care îşi croiesc cu greu drum printre oamenii adunaţi. Pe targă, legat cu sfori asemenea lui Hannibal the Cannibal, e fiul Anitei – Italo, dacă nu mă-nşel un flăcău cu ochi albaştri şi cu obraji durdulii care, atunci când am sosit în cartierul ăsta, acum zece ani, era un mijlocaş cu potenţial în echipa de tineret a Romei. Îşi petrecea seri întregi bătând mingea în faţa blocului, vara, şi uneori îl priveam de la fereastră. Era talentat.

— Don Furio? Da ’ parcă îşi găsise locul în comunitate…

— Oho, de cinci zile spurca asfinţitul cu blesteme…

Aşadar, el era cel care înjura.

Nu e rănit şi nici măcar nu e leşinat: ţine capul drept şi îşi roteşte încet ochii, uitându-se la spectacolul oamenilor care-l privesc, dar impresia pe care o lasă e că ar putea face mult mai mult, dacă ar vrea. Nu pare copleşit, în ciuda sforilor. Rămân uluit de lipsa de slăbiciune din privirea lui, sau de ruşine, sau de suferinţă: dimpotrivă, pare să emane o îndrăzneală ameninţătoare, de parcă recursul la forţa caldă şi mistică a blestemului l-ar fi condus întocmai acolo unde şi-a dorit, şi totul s-ar desfăşura conform planurilor lui.

Şi e curios câte idei greşite îţi poţi face fiind rezervat. Când mama lui venea să ne facă injecţii – cortizon pentru durerile mele de spate, Buscopan pentru durerile menstruale ale Annei, Cortigen B6 şi Epargriseovit pentru Franceschino, de cinci mii de lire una – eu mă gândeam întotdeauna la băiatul ăsta cu picioare bune, dar ea era atât de taciturnă că n-am întrebat-o niciodată de el, iar tot misterul ăsta a lăsat să înflorească în mintea mea o poveste pe care am ajuns în cele din urmă s-o cred. În povestea asta se vorbea un dialect neîngrijit din vreun orăşel din centrul Italiei – Teramo, Viterbo, Chieti –, unde-mi imaginam că băiatul s-ar fi împotmolit în timpul unei ucenicii de doi bani în diviziile inferioare: o soţie de prin partea locului, celebră în discotecile provinciei, un copilaş dolofan în cărucior, banderola de căpitan în jurul braţului, şi terenurile alea din ce în ce mai chelite de gazon, pline de gropi, pe care e imposibil să faci

spectacol… Îmi imaginam un om care nu reuşise în viaţă, asta e, cu regretele de rigoare, şi asta pentru că, într-un anumit moment din viaţa lui, câţiva se apucaseră să exagereze cu visurile; în realitate, îmi imaginam o viaţă liniştită, ca atâtea altele, poate mai bună decât a altora. Cu toate astea, uite-l acolo, prins în laţ şi îndepărtat asemenea unui câine turbat sub ochii întregului cartier: ar fi fost de ajuns s-o fi întrebat măcar o singură dată pe Anita de el, după o injecţie, şi din modul în care ea ar fi clătinat din cap, cu seringa în mână – că tot veni vorba –, aş fi înţeles că destinul lui luase o turnură total diferită. Fiindcă asta are tot aerul unei situaţii care durează de ceva vreme, şi care, evident, nu se va sfârşi aici. Şi poate asta e explicaţia semeţiei din ochii tânărului: el ştie foarte bine că ăsta nu e sfârşitul; ştie că finalul va fi mult mai rău, mult mai trist şi mai dur, şi mai disperat, şi fără martori, cum îi place lui…

Dintr-odată s-a lăsat o linişte apăsătoare. Înainte de a dispărea în pântecul întunecat al ambulanţei, tânărul aruncă în jur o ultimă privire circulară. Ar putea să profereze şi o ultimă înjurătură de adio, un ultim răcnet sălbatic adresat preotului ăluia, dacă într-adevăr el a fost cel care a chemat ambulanţa să-l ia de acolo, dar se lasă înghiţit fără să scoată un sunet, tace chitic. Mama dispare în spatele lui, dar după o secundă scoate capul pe portiera rămasă deschisă, cu o privire şi mai speriată decât de obicei şi ţipă:

— Geanta!

Portăreasa imobilului dispare în hol şi apoi iese imediat cu o geantă de la Q8, din cauciuc, din cele care sunt date cadou când îţi schimbi uleiul. Femeia o ia, îi mulţumeşte portăresei zâmbind, uşurată, iar importanţa acordată brusc acestei genţi mă emoţionează, da, mă tulbură: umplută în grabă şi cu furie cu obiecte stăruitor de comune în timp ce infirmierii îi legau băiatul de targă – pijama, papuci, şosete, periuţă şi pastă de dinţi, aparat de ras… — devenită dintr-odată ultimul bastion al speranţei pe care mama asta mai are încă dreptul s-o nutrească în privinţa unui sfârşit diferit de cel pe care-l are fiul ei în minte. Cu conţinutul ei neutru, oarecare, nu a fost uitată lângă ascensor, pe hol, unde ar fi devenit detaliul cu adevărat tragic al dimineţii ăsteia dezolante (oh, tristeţea insuportabilă a bagajelor abandonate în aeroporturi, care continuă să se învârtească pe bandă după ce proprietarii lor au fost arestaţi, ori au suferit un atac de cord, ori s-au sinucis): ci, dimpotrivă, se află acolo unde trebuie să fie, în mâinile ei

protectoare, lângă băiatul ei cel legat fedeleş, iar grija ei va fi cea care o va face să rămână constantă, de-a lungul unor schimbări de secţie spitalicească şi de tratament, gata să-şi răspândească înjur puternica încărcătură de normalitate în momentul în care, odată trecut hopul momentelor mai dificile, el ar simţi dorinţa de a-şi face toaleta…

Poc! Se închid portierele. Ambulanţa porneşte, uşor, croindu-şi drum prin mulţimea care abia se mişcă, şi se îndepărtează în linişte, poate chiar spre San Camillo, unde mama tocmai şi-a terminat tura sau trebuie s-o înceapă: fără să pornească sirena, doar cu girofarurile aprinse, pentru a le spune oamenilor, după ce va lua curba, tuturor oamenilor care o vor vedea lăsând în urmă traficul dimineţii fără să ştie ce s-a întâmplat, că, în cele din urmă, nu e vorba de un lucru grav şi nu e nevoie să-şi facă semnul crucii.

Poliţiştii mai scriu ceva pe o foaie, iar apoi urcă în maşină şi pleacă şi ei. Mă uit la ceas: unsprezece şi zece. Acum sunt într-adevăr în întârziere, nu mai pot să mă duc pe jos, mi-ar lua zece minute, zece cu zece, douăzeci, şi n-ar mai fi o uşoară întârziere. Sunt obligat să iau Vespa: uite-o aici, bătrâioară şi fără apărători de roţi (mereu m-am întrebat de ce le fură), legată de indicatorul de sens unic, plină de praf după furtuna de nisip de săptămâna trecută – vânt din Sahara au zis. În timp ce mulţimea se dispersează în grupuri mici, fiecare învăluit într-un norişor de comentarii, fac din obişnuinţă şi fără să-mi dau seama toate operaţiunile pentru a porni. Nu e chiar simplu: trebuie să scot lanţurile, să deschid portbagajul, să iau cârpa şi să mă şterg pe mâini (lanţurile sunt foarte murdare), să iau casca, să pun lanţurile în portbagaj, să mă şterg din nou pe mâini, să pun cârpa peste lanţuri, să pun deasupra cartea lui Carver, să închid portbgajul, să-mi pun casca, să-i dau cheile… să trag şocul, da, fiindcă îmi amintesc brusc că i se îneacă motorul, la naiba, iar ăsta e motivul pentru care n-am mai folosit-o de mult şi ar trebui dusă la un atelier auto. Încerc totuşi s-o pornesc, unu, doi, trei, patru încercări cu toată forţa mea concentrată pe pedala ruptă (n-am înţeles niciodată nici măcar de ce rup pedalele ambreiajului), până când, la cinci, mă săgetează durerea veche în picior. Mi-e familiară, sufăr de ea din adolescenţă: mă întorceam la Roma după trimestre întregi petrecute la colegiu – la Trieste, la Florenţa, la Napoli –, iar Vespa mea avea probleme la motor şi nu pornea, şi absolut de fiecare dată, înainte de a mă resemna să împing la ea, apăsam pedala ca ieşit din minţi

până când venea cârcelul şi vedeam stele verzi. E unul dintre lucrurile pe care nu m-am obişnuit să le evit în viaţă, deşi e zadarnic şi mă şi răneşte.

Încep să împing. Mă urmăresc mulţi în timp ce înaintez cu greutate prin piaţetă, sub soarele nemilos, iau un pic de viteză, apoi sar pe şa, băgând într-a doua – nimic –, aşadar încerc disperat să profit de avânt şi bag într-a-ntâia – nimic. Insist, mă încăpăţânez, repet manevra asta inutilă de trei, patru ori, cu rezultatul că mă trezesc în punctul de unde am plecat, şchiopătând, ud leoarcă şi în întârziere şi mai mare.

Şi îmi dau seama că nici măcar n-am închis aerul, înainte de a începe să împing, aşa că motorul Vespei trebuie să se fi înecat şi mai mult.

Îmi rămâne o singură posibilitate. Să o împing până într-un loc în pantă care se află aici, aproape, şi să mă lansez într-o coborâre extremă, lucru complicat însă de faptul că trebuie să pornesc pe contrasens, dat fiind că sensul unic e în urcare. E periculos, n-ar trebui s-o fac, dar n-am alternativă, timpul trece şi femeia aia mă aşteaptă, aşa că pornesc: iată-mă ajuns sus, las să treacă un furgon care urcă pufăind (mozzarelle Francia), şi cer în gând, da, redevenind dintr-odată un puşti de şaptesprezece ani obraznic şi plin de iluzii, ca pentru următoarele treizeci de secunde nimeni să nu mai urce panta. Şi îmi dau drumul, da, iar Vespa ia imediat viteză, fiindcă panta e chiar abruptă, şi dreaptă, şi bag într-a treia şi apoi într-a doua, şi am ajuns deja la jumătatea drumului, dar Vespa nu porneşte, şi, în ciuda frânei, rulează încă prea repede ca să pot băga într-a-ntâia, iar intrarea în bulevardul Marco Polo e tot mai aproape, iar dacă mi s-ar ivi cineva în cale aş cam încurca-o, dar nu apare nimeni, slavă Domnului, şi oricum în câteva clipe o să mă opresc pentru că panta se termină – până când, în ultima secundă utilă, după care aş fi fost unul cu Vespa în pană pe un bulevard cu un trafic infernal, scuterul intră în viteză. Aerul care îneca motorul iese într-o explozie albă, motorul porneşte, accelerează, iar eu trebuie să frânez imediat, să nu mă trezesc aruncat în mijlocul unui bulevard pe care maşinile trec cu şaptezeci la oră, dar în acelaşi timp trebuie să ţin motorul supraturat, ca să nu se oprească, mişcând maneta de gaz, frână şi acceleraţie ca un fanatic, iar trenul posterior pare să se încline, dar îl controlez, iar ţeava de eşapament continuă să-şi scuipe duhoarea albă, şi eu apăs şi mai tare pe frână, progresiv, pentru a nu derapa din nou, şi mă opresc exact la intersecţia cu bulevardul, teafăr şi nevătămat şi cu motorul Vespei pornit. Gata. Acum pot să las gazele să se evacueze în voie

şi motorul să se cureţe. E greu de explicat cât de tare mă bucură faptul ăsta simplu. Abia acum o maşină trece de curbă şi o ia în sus pe pantă: e un Fiat Uno alb de la şcoala de şoferi, nici mai mult, nici mai puţin – imagine obişnuită, de altfel, pe panta asta preferată de examinatori pentru proba de pornire în rampă. „Eleva“ e o fată foarte scundă care se agaţă de volan ca un naufragiat de un colac de salvare. Pare de-a dreptul îngrozită de proba de foc care o aşteaptă, dar groaza ei e nimic pe lângă ce-ar fi simţit dacă ar fi urcat panta acum cincisprezece secunde – cu un nebun care îi sare pe neaşteptate în faţă pe contrasens – şi n-o s-o ştie niciodată.

Intru pe bulevardul Marco Polo, iar vânticelul celor patruzeci de kilometri la oră îmi mângâie trupul asudat. Uşurarea asta, veche, comună, profund italiană, e exact compensarea durerii de la picior de mai devreme, e premiul binemeritat. Văzută prin intermediul mângâierii ăsteia, cu rezervorul plin, având soarele şi toată metropola la dispoziţie, nici chiar adolescenţa mea nu mai pare atât de rea. În fond, mi-a dat multe momente de felul ăsta. Şi dat fiind că am început să uit lucrurile, să ne prefacem că în zece secunde voi uita noaptea chinuită pe care am avut-o – ţac trezirea cu faţa la cearşaf, nenorocirea tânărului ăluia, cârcelul. Să pretindem că ziua mea începe aici, cu vântul ăsta în faţă, cu bună dispoziţia asta neaşteptată.

16

— Oh, bună!

Femeia îmi întinde mâna, iar frumuseţea ei îmi taie răsuflarea. Nu-mi aminteam deloc cum arată – mai bine zis, acum că mă gândesc mai bine, nu-mi aminteam absolut nimic despre ea, de parcă n-ar fi fost din carne şi oase, ci ar exista numai în legătură cu nenorocirea ei. Dar aici, în exteriorul memoriei mele istovite în care nu mai am încredere, în realitatea urâtă a orei unsprezece şi un sfert dimineaţa, frumuseţea ei apare fermă şi clară, zgomotoasă, obraznică, mexicană şi, acum îmi dau seama, parcă intensificată de o asemănare uluitoare cu tandemul Florinda Bolkan/Tony Musante care o face absolut ireală. Exact aşa, seamănă cu amândoi, într-un amalgam somatic excentric ce pare obţinut, în urma unor sute de experimente monstruoase, de un doctor Frankenstein obsedat de *Anonimul veneţian*.

Rochia uşoară pe care o poartă subliniază o splendidă abundenţă de forme, maternă, dar voluntară, învelită într-o piele brună şi luminoasă care te face să te gândeşti la tapiţeria unui automobil de lux. Mâna pe care o strâng e mare, fină, îngrijită şi împodobită cu inele strălucitoare. Părul negru e lucios precum blana unui motan, aluniţa de pe pomete pare pusă acolo în urma unei ecuaţii matematice riguroase, iar în centrul chipului ei străluceşte o gură mare şi roşie ca un apus de soare.

— Îmi cer scuze pentru întârziere, îi spun.

Miroase a parfum, dar şi a mare, în acelaşi fantastic mod ca marile centre comerciale din Versilia pe vremea când eram copil, unde mama cumpăra creme, iar eu mingiuţele-surpriză cu ciclişti. Un parfum pe care nu-l mai mirosisem, pentru că acum nu mai găseşti în centrele astea comerciale decât articole din plastic.

— Oh, staţi liniştit – dinţii ei parcă strălucesc – m-am bucurat de companie bună…

Face semn spre un *cremolato* aproape terminat, într-un pahar aflat pe masă. Între comandă, aşteptat şi savurat trebuie să fi trecut exact un sfert de oră.

— Ştiţi că aici fac cel mai bun *cremolato* din toată Roma? o întreb.

— A, da? Intr-adevăr e foarte bun.

E bun, da. Numai că mie mi-a luat ani întregi să-l descopăr, şi locuiesc la doi paşi. În schimb, ea vine la Roma într-o dimineaţă, i se dă întâlnire aici şi-l descoperă imediat.

— Nu ştiu dumneavoastră, adaugă, dar eu sunt o mâncăcioasă. Îi pregătesc lui Matteo toate gustările pe care le prezentaţi în cărţile dumneavoastră, dar mănânc şi eu din ele.

Vorbeşte la prezent, tipic.

— Sunt gustările pe care le mâncam când eram mică. Ricotta cu cacao; pâine cu unt şi zahăr; Nutella cu pere. Şi ştiţi ceva? Le uitasem. Dacă nu eraţi dumneavoastră, cred că nu le mai mâncam vreodată. Astăzi, copiii cer numai gustările din comerţ…

Mănâncă o linguriţă din *cremolato* – ultima, aş zice – şi înghiţind închide ochii, asemenea unei fetiţe.

Soseşte chelnerul, iar eu comand o cafea.

— Pe de altă parte, reia, în cărţile dumneavoastră totul e aşa. De asta îmi plac. Dumneavoastră spuneţi poveşti copiilor de azi, dar vă referiţi la

copilăria părinţilor lor, a dumneavoastră, a noastră. E adevărat sau nu?

— E adevărat.

— Dumneavoastră le povestiţi copiilor cum suntem noi, adulţii, când visăm. Fiindcă acum, când visăm, nu facem altceva decât să ne amintim.

Adună cu grijă resturile de *cremolato* în pahar, reuşind să-şi inventeze o ultimă linguriţă, pe care o înghite cu delicateţe, dai fără să închidă ochii.

— Da, dumneavoastră sunteţi un mare scriitor de cărţi pentru copii – continuă – pentru că în opinia mea nu scrieţi, ci *traduceţi*. Dumneavoastră pescuiţi acolo unde copiii nu-şi baga nasul şi traduceţi în limba lor lucrurile frumoase care nu-i privesc. Memoria noastră, cinematograful, Leopardi, muzica rock… Nu e aşa?

Sunt uluit O femeie foarte frumoasă cu băieţelul în comă mă felicită pentru cărţile mele şi în acelaşi timp îmi demonstrează că mi-a descoperit trucul: un şiretlic de doi lei, care era acolo, sub ochii tuturor, dar pe care nimeni nu-l observase. Fiindcă e adevărat, n-am inventat niciodată nimic, doar am plagiat, n-am făcut decât să reciclez tot ceea ce mi-a plăcut în viaţă. Rockul, Shakespeare, Beckett, filmele americane, psihedelismul, Leopardi – exact –, până şi Pasolini sunt mine nesecate pentru a scrie cărţi pentru copii: chiar dacă ea spune că le traduc, în realitate le copiez cu neruşinare. Copiii nu-şi pot da seama, dar eu am pariat pe faptul că nu şi-ar fi dat seama nici măcar editorii, recenzenţii, cititorii adulţi, şi aşa s-a şi întâmplat. Trăim sau nu într-o societate superficială? Odată, o revistă catolică mi-a dat un premiu pentru cea mai bună glumă a anului într-o carte pentru copii: *Diavolul găseşte de lucru pentru mâini leneşe*. Iar eu l-am acceptat, ce trebuia să fac? Doar nu puteam să stau şi să le explic că o scrisese bătrânul Morrissey – Domnul să-l aibă-n pază – şi că era un vers dintr-un cântec al celor de la Smiths, copiat cuvânt cu cuvânt în *Aventurile lui Pizzano Pizza*.

Apoi vine femeia asta, iar pentru ea totul e foarte clar.

— Într-adevăr, aşa e – recunosc –, chiar dacă atunci când vă aud spunând-o sună ca o acuzaţie de plagiat.

— Oh, nu… — roşeşte, e una dintre femeile care roşesc – eu voiam să vă fac un compliment, nu mi-aş permite niciodată…

— În orice caz, încerc să afişez un zâmbet de cinci stele – cine ştie dacă-mi iese –, până acum nu-şi dăduse nimeni seama. Sau cel puţin nu ştiu eu.

Aşa că e de ajuns ca dumneavoastră să nu scrieţi nimic despre asta, iar eu voi continua să…

— Oh – mă întrerupe dar am scris…

Deschide geanta aşezată pe scaunul de lângă ea şi scoate o broşură, pe care mi-o întinde.

— Iată. E o tâmpenie, fireşte, eu sunt…

Numai că înainte să închidă geanta mi se pare că zăresc înăuntru – *o luăm de la capăt* – un pistol.

— … profesoară la şcoala generală – îmi spune – şi avem un fel de ziar mic, pe care-l facem împreună, elevi şi profesori. Eu scriu recenzii de cărţi şi voiam să…

Da' ce naiba se întâmplă? E un pistol, l-am văzut foarte bine. Nu e normal să fie acolo. Sau e? De când a devenit o modă să umble oamenii cu arme la ei?

— … chiar dacă, aşa cum veţi vedea, chiar am copiat stilul dumneavoastră. Şi asta chiar e plagiat…

Soseşte chelnerul cu cafeaua mea, iar eu iau sorbituri mici, în timp ce mă prefac – *mă prefac* – că citesc ziarul: în realitate, încerc doar să înţeleg ce e cu pistolul ăla, să fac legătura cu doamna asta surprinzătoare, care seamănă cu o pereche de actori, şi mă demaschează în ziarul şcolii, şi-şi începe frazele cu un oftat; iar rezultatul, de la sine înţeles destul de nepotrivit – habar n-aveam că există asemenea femei – cu motivul întâlnirii noastre, care nu e, la naiba, secretul bucătăriei mele literare…

Ridic privirea din foi în timp ce ea deschide din nou geanta. Pistolul e tot acolo, şi e tot un pistol. Mic, argintiu – nu poate fi de jucărie.

— Fumaţi? mă întreabă.

Între degetele ei pline de inele au apărut ca prin farmec un pachet de Marlboro Lights şi o brichetă de aur.

— Nu, mulţumesc – îi răspund – m-am lăsat.

— Oh, atunci e mai bine să nu fumez sub nasul…

— Sunt obişnuit.

— Serios? De când v-aţi lăsat?

— Nouă luni.

— Oh, atunci e clar. Sunteţi sigur că nu vă deranjează?

— Sigur.

Mă priveşte cu intensitate, de parcă ar încerca să scape, înainte de a mă încredinţa de admiraţia ei şi pentru asta, de bănuiala că poate acum zece ore aş fi cotrobăit prin gunoi în căutarea unei Capri Superlight. Apoi îşi aprinde ţigara şi trage un fum prelung, cu frumoasele ei buze.

— Mă lăsasem şi eu – zice – acum zece ani, când eram însărcinată cu Matteo. M-am reapucat de curând, după accident…

Şi acum urmează partea grea. Cum a făcut să intre în subiect aşa de brusc? Continuă să mă privească drept în ochi, cu o privire care deja era greu de susţinut şi care acum mă sfredeleşte de-a dreptul. Renunţ să mă mai uit la ea. De ce mă priveşte aşa? Ce pot să-i spun? Şi apoi, vorbind, dacă încep să scuip ca în seara trecută? Pot să ies din încurcătură dându-i pur şi simplu cartea lui Carver? Şi, mai ales, sunt încă sigur că vreau să i-o dau, având în vedere că m-a prins, iar eu am copiat destul şi din Carver?

— Ce s-a întâmplat cu faţa dumneavoastră? mă întreabă.

Îmi ating instinctiv obrazul, iar ea clatină din cap, zâmbind, pentru a-mi arăta că am atins punctul greşit. Apoi, luându-mi-o înainte, întinde ea mâna spre celălalt obraz, iar buricele degetelor îi alunecă până la falcă, într-o mângâiere castă şi catifelata – exact cea care ar trebui s-o dezmierde pe ea, pornind de la aluniţă.

Apoi îmi arată buricele degetelor, care sunt pătate de sânge.

— V-aţi tăiat în timp ce vă bărbiereaţi…

— Nu mi-am dat seama…

— Ei, da…

Înmoaie şerveţelul de hârtie în paharul cu apă aflat lângă cel cu *cremolato* şi apoi îmi şterge cu delicateţe obrazul.

— Ustură?

— Puţin.

Aşadar, tot timpul ăsta, eu am avut faţa plină de sânge. Iată de ce se uita la mine în modul ăla. Deci, la fel eram şi în faţa imobilului, în mijlocul oamenilor ălora, în timp ce-l duceau la spital pe fiul Anitei.

— Oh, nu e grav – mă linişteşte, de parcă aş fi băieţelul ei e doar o zgârietură…

Sfârşeşte operaţiunea lăsând şerveţelul ud lipit de obrazul meu, şi zâmbeşte, vizibil distrată de faptul că nu cade. Şi pe Anna o fac să râdă lucrurile care rămân lipite de alte lucruri.

— Mulţumesc, îi spun şi desprind şerveţelul.

Mă uit la el: aşa, diluat în apă, sângele pare bitter nealcoolizat. Ea îşi ia din nou ţigara pe care o lăsase în scrumieră – în care, acum îmi dau seama, mai sunt două mucuri stinse –, trage un fum şi apoi se posomorăşte brusc, de parcă ar fi acoperit-o brusc umbra unui nor.

— Ştiţi – zice – cred că nu v-am mulţumit îndeajuns, în seara aceea. Generozitatea dumneavoastră m-a uimit profund şi n-am reuşit să-mi exprim toată…

Pentru o clipă, parcă are o voce spartă, iar prin crăpătura creată ar trebui să se reverse un râu de lacrimi. Dar probabil că s-a obişnuit să nu mai izbucnească în plâns, şi-i e de ajuns un lucru lipsit de importanţă pentru a-şi recăpăta controlul. În cazul de faţă, să tragă un alt fum din ţigara Marlboro Lights.

— În primul rând – reia – voiam să vă explic de ce am acceptat banii dumneavoastră şi la ce o să-i folosesc.

— Nu erau ai mei, îi replic.

— Oh, sigur că erau. Şi i-am acceptat numai pentru că…

Se întrerupe din nou şi, cu o mişcare neaşteptată care mă sperie, înmoaie din nou şerveţelul şi-l lipeşte de obrazul meu.

— Sângeraţi din nou, poate e mai bine să-l mai ţineţi puţin…

Îl lasă acolo din nou, iar şerveţelul nu se mişcă din loc, iar ea zâmbeşte. Însă mai bine îl ţin cu mâna, nu mai pare aşa de ridicol.

Încă un fum, calm, şi-un rotocol.

— Vedeţi dumneavoastră – continuă – clinica austriacă unde am hotărât să-l duc pe Matteo e singura posibilitate care există în Europa pentru a-l vindeca: tocmai l-am cunoscut pe profesorul care a fondat-o, iar el e singurul specialist care n-a spus „zero posibilităţi”. A spus „puţine“, dar a mai spus că în Casa celor Renăscuţi, aşa se numeşte clinica, cuvântul „resemnare” nu există: nu există dispute politice, nu-ţi stă nimeni în coaste, aşteptând să se elibereze sala de reanimare ocupată de fiul tău, sau în speranţa că vei consimţi să-i donezi organele pentru a salva o altă viaţă…

Trage un ultim fum din ţigară, cu o furie care-mi aminteşte brusc de Visintin, un coleg de la colegiu care cerea mereu să ia un fum din ţigările celorlalţi şi le înapoia incandescente, atât de tare trăgea din ele.

Apoi o stinge în scrumieră, dintr-o mişcare.

— Dar eu nu vreau să salvez viaţa altcuiva. Vreau să salvez viaţa fiului meu. Iar în clinica asta pot încerca s-o fac fără să mă simt vinovată.

Mâinile ei scot în mod mecanic o altă ţigară din pachet, i-o duc la gură, o aprind. La cursul ăla pe care l-am făcut, ne învăţau cum să înfruntăm anumite situaţii de stres puternic care ar putea împinge o persoană să se reapuce de fumat – pierderea slujbei, schimbarea locuinţei, divorţ etc. Dar nici măcar nu visaseră să ia în consideraţie eventualitatea unui fiu în comă.

— Numai că e foarte scumpă – adaugă – şi nu se ştie cât va trebui să rămână acolo. De asta am acceptat banii dumneavoastră: pentru Matteo ar putea însemna zece zile de tratament în plus, în care s-ar putea trezi. O să-i pun deoparte, la bancă şi, când îi voi fi terminat pe ceilalţi, îi voi cheltui, şi tot timpul cât Matteo va supravieţui din acea clipă, şi tot ce se va întâmpla în timpul ăsta, vor fi un dar de la prietenul lui, Pizzano Pizza…

Din nou, parcă glasul ei se îneacă şi din nou un fum de ţigară îl salvează imediat.

— Însă dacă – reia –, din nefericire, nu voi mai avea nevoie de ei, vi-i voi restitui.

Tace brusc şi imediat îşi face simţită prezenţa în jurul nostru gălăgioasa linişte specifică Romei. Şi în momentul ăsta, ce pot să spun? Îmi vin în minte numai întrebări: De ce nu vorbiţi niciodată despre soţul dumneavoastră, deşi purtaţi verighetă? De ce ţineţi un pistol în geantă? De ce la decernarea premiului v-aţi adresat atât de plină de mâhnire autorităţilor, dacă hotărâseräţi deja să transferaţi copilul în clinica asta austriacă? Şi dacă nu hotărâseräţi deja – cum cred eu –, dacă chestiunea legată de clinică a apărut *după* ieşirea dumneavoastră, poate chiar ca o consecinţă a ei, în sfârşit, abia aţi avut ideea, atunci de ce să mă minţiţi acum, fără nicio logică, în legătură cu motivul pentru care aţi acceptat banii, pe mine, care nu v-am întrebat nimic? Dar, pe de altă parte, cât poate conta logica, pentru o persoană lovită de o nenorocire atât de mare?

Mă uit din nou la şerveţelul ud pe care-l ţineam pe obraz, şi aproape că nu se mai vede deloc sânge/bitter. Ea îşi dă cu mâna prin păr, fumează, îşi pleacă ochii, apoi deschide pentru a treia oară geanta – înăuntru e un pistol, pentru a treia oară –, scoate portofelul, îl deschide şi face gestul de a scoate bani din el, facându-mi astfel cadou o cale providenţială de a scăpa de obligaţia de a spune ceva, dat fiind că n-aş mai fi suportat liniştea asta nici măcar o secundă.

— Nu, nu, lăsaţi-mă pe mine.

Iau cele două bonuri umede strecurate sub paharele de apă şi în acelaşi timp bag mâna în portofel, încercând să confer naturaleţe gestului meu, dar şi siguranţă, ca şi cum ar fi iniţiativa fără drept de apel a unui bărbat galant şi hotărât cum nu voi fi niciodată. Ea nu se opune, dar observ că a rămas *nemaipomenit* de surprinsă – cu gura deschisă, de-a dreptul – şi mă priveşte cu ochi goi, de data asta, lipsiţi de expresie, de parcă n-ar înţelege, de parcă n-ar şti că pe bonurile de casă sunt trecute sumele pe care trebuie să le plătim pentru consumaţie şi cineva trebuie să le plătească, şi cu banii ăştia îşi câştigă existenţa proprietarul localului. Dintr-odată parcă nu mai ştie nimic despre lume, iar în privirea asta moartă frumuseţea ei dispare brusc, smulsă de o nemaivăzută furtună interioară din trăsăturile ei, rămase pe neaşteptate îngrozitor de dezgolite. Nici o Florinda Bolkan, nici un Tony Musante, nimic – pentru un lung moment extraordinar care mă paralizează şi pe mine pare să fi ajuns în interstiţiul îngheţat care-l ţine prizonier pe fiul ei.

— Nota, bălmăjesc, arătându-i bonurile.

— Oh – tresare – mulţumesc… de parcă abia acum îşi dă seama de ce se întâmplă.

Bine, mă gândesc, toate astea sunt foarte ciudate, măcar la fel de ciudate cât pistolul din geantă, dar încă o dată, e vorba despre o femeie cu nervii întinşi la maximum şi e deja mult că n-a înnebunit până acum, motiv pentru care nu trebuie să te aştepţi să-i înţelegi toate acţiunile. Numai că, în timp ce eu scot banii şi-i aşez pe masă, sub pahar, forţându-mă în continuare să afişez o atitudine cât mai firească, mai clară et cetera, ea continuă să scotocească în portofel. De ce?

— Însă eu mai trebuie să vă rog ceva, spune, şi roşeşte din nou.

De fapt, roşeşte mult mai mult decât înainte, cred că n-am mai văzut niciodată o persoană să roşească atât. De ce?

— Spuneţi, îi zic şi mă forţez din nou să zâmbesc, dar de data asta chiar nu reuşesc, fiindcă ea a scos din portofel un cec, un cec deja completat care, la naiba, nu e un cec oarecare…

— Îmi pare foarte rău că vă deranjez, dar…

…e *cecul*, da, şi-l recunosc imediat, n-am niciun dubiu, chiar dacă în realitate nu l-am văzut niciodată, pentru că atunci când l-am primit era într-un plic…

— Ar trebui să-l semnaţi.

Oh, nu, *nu*.

Oh, Plăcuţă de la EMPI[6], Zeiţă a Situaţiilor Stânjenitoare, spre care toţi ne îndreptăm privirea în lift pentru a nu ne uita la căpcăunul care stă în spatele nostru, ca să nu-i întâlnim nici măcar o dată privirea incendiară de ciudat, consultându-te cu furie, Ţi-am învăţat pe de rost Oraţia (*Stigler Otis / Numărul maxim de persoane 4 / Greutatea maximă 360 kg/ Categoria A / Este interzisă folosirea de către minori sub 12 ani neînsoţiţi*), salvează-mă Tu, trimite-mi un înger, aici, degrabă, ca să am de ce să-mi sprijin privirea astfel încât să reuşesc să susţin momentul ăsta insuportabil…

Ceaşca, da. Locul ăsta, Morganti il Caffè d'Autore, pe care să-l fixez până nu mai pot, să cercetez, să analizez: maro bordat cu auriu, cu un design neîngrijit, dar cu pretenţii, şi un gust atât de efemer, încât trebuie să se fi demodat dinainte să fie terminată schiţa, cu atâtea desene care ar vrea să reprezinte silueta unui haitian, presupun, sau o haitiancă, sau oricum un băştinaş din Caraibi cu fustiţă din banane (sau e vorba despre un african? Şi în cazul ăsta ce legătură ar avea cu cafeaua?), aşezat însă într-o poză tipic indiană, vai, de Zeiţa Kali, cu rezultatul dezastruos că…

Dar n-am ce face, cecul se mişcă în viteză până acolo unde mi s-a împotmolit privirea, urmărit de un stilou Parker de aur, probabil cadou de aniversare, de pe vremea când femeia asta încă îşi mai sărbătorea aniversările; iar eu îl privesc, nu pot să-l evit; îmi fac curaj, iau stiloul şi privesc dreptunghiul ăsta odios de hârtie în filigran (Banca Fucino), cu toată prozopopeea lui de zerouri şi transliteraţia redundantă şi insultătoare de dedesubt (*Cincisprezecemilioane#*, unde diezul are funcţia de a-l împiedica pe titularul Gianni Orzan, după ce a găsit un stilou de acelaşi tip, cu aceeaşi culoare, după ce a exersat caligrafia celui care l-a completat şi după ce a transformat cu uşurinţă zerourile în nouă, să adauge cu propria mână premiată de scriitor un simpatic *nouăsutenouăzecişinouămămiinouăsute-nouăzecişinouă*); şifonat, îndoit pe la colţuri, extenuat de cele şase zile lungi petrecute în compania unor bancnote mici şi scârboase, bilete folosite şi bonuri de casă mototolite care făceau mişto de el („*Nu valorezi nici cât o ceapă degerată, cretinul ăla nu te-a semnat...* "), pare unul dintre oamenii ăia care sunt scoşi vii ca prin minune de sub dărâmături la o săptămână după un cutremur, dar, spre deosebire de ei, nu tace, prostit de lumină şi nevenindu-i să creadă, ci protestează, furios, cu ultimele forţe, în

agonie. „Voi, ţipă, jalnici diletanţi ai solidarităţii, care faceţi, dar habar n-aveţi cum să faceţi, care daţi şi nu semnaţi, şi constrângeţi mama unui copil în comă să fixeze întâlniri, să ia trenuri, taxiuri, *cremolato* cu cafea şi să înfrunte situaţii stresante, superstresante, pentru a remedia ce n-aţi făcut voi cu superficialitatea voastră de rahat! Fiţi blestemaţi, câinilor! “

Şi cu toate astea, chiar ajuns în halul ăsta, ca să se liniştească, n-are nevoie decât de o semnătură, şi redevenim iarăşi prieteni. Gata. Iată că mâzgălitura chinuită căreia eu îi atribui semnificaţia de „Gianni Orzan“ şi pe care i-o aplic cu umilinţă pe verso e suficientă pentru a-i reda încrederea bucăţii ăsteia incredibile de hârtie, care înainte să cadă în dizgraţie a fost un premiu, iar apoi, chiar dacă numai pentru câteva secunde, catamaran, călătorie la Disneyland şi/sau mansardă, şi îl transformă din nou, de data asta definitiv, în zece zile de viaţă de legumă pentru un copil. (Şi, aşa ca o paranteză, cum să nu domine lumea o civilizaţie în care e posibil *aşa ceva*?) „Fără resentimente, băiete”, îmi aruncă, înainte de a se întoarce în portofelul din care a ieşit – unde nu văd deloc bine mărunţişul care până acum îl luase în râs.

— Mulţumesc, se aude vocea femeii.

Morganti il Caffè d’Autore.

Şi acum? Trebuie să ridic neapărat privirea. Dar sunt în stare s-o fac? Acum ştiu că în ochii mari şi negri ai femeii scria încă de la început; „Cecurile trebuie semnate, *cretinule*, înainte de a le oferi oamenilor”: cum o să-i mai pot privi? La naiba, de ce nu m-a luat cineva deoparte, după gestul meu magnific – fostul primar, actualul, ziarista –, să-mi spună că trebuia să semnez cecul? De ce nu mi-a falsificat femeia asta semnătura, mai degrabă decât să ia trenul şi să vină până aici pentru a înfrunta o scenă atât de stânjenitoare? Oare nu suferea de ajuns?

Vine chelnerul, ia banii şi, în timp ce-mi dă restul, mă caţăr cu privirea pe silueta lui deşirată, până la faţă: uniformă nu prea curată, cercel, părul tuns periuţă, un pic de cioc, trebuie să aibă vreo douăzeci de ani, da, şi trebuie să aibă şi o pisică, după dosul mâinilor plin de zgârieturi. Rupe bonurile, strecoară restul sub pahar, mulţumeşte şi pleacă spre cafenea cu pas uşor, uşor legănat: trebuie să fie homosexual. Şi cât îl invidiez, acum, pentru gândurile simple pe care trebuie să le aibă în cap – dragoste, bani, chef de distracţie…

— Pot să vă las numărul meu? întreabă femeia, aflată încă în afara câmpului meu vizual. Aş fi fericită dacă m-aţi suna, câteodată…

Şi în sfârşit o fac, mă întorc spre ea, fie ce-o fi. Din fericire, nu se uită la mine: a scos din geantă un celular – găseşti de toate acolo, parcă ar fi valiza unui scamator şi e preocupată să butoneze tastele, cu capul plecat şi cu privirea concentrată.

— Mă scuzaţi – îmi spune l-am luat de curând şi nu-mi amintesc numărul…

Bip, bip, bip, apasă taste, clatină din cap…

— Ah, gata…

Iat-o ridicând ochii, iar odată trecut momentul ăla catastrofal, frumuseţea ei s-a întors la locul ei, însotită de cei doi protagonişti din *Anonimul veneţian*.

— Aveţi ceva de scris?

Vâr mâna în buzunarul interior al sacoului, dar agenda mea cea mică nu e. E un pix Bic fără capac, dar agenda nu e şi pace — şi, într-adevăr, am scos-o din haină ieri-seară, exact, ca să citesc frazele împăratului Japoniei, pe care le notasem în ea, şi am lăsat-o pe birou, îmi amintesc foarte bine, fără s-o mai pun la loc.

— Un moment… bălmăjesc.

Aşadar, numărul femeii ăsteia… unde-l scriu? N-o s-o sun niciodată, nu după ce s-a întâmplat cu cecul ăla – şi cred că nici ea nu se aşteaptă cu adevărat s-o fac, dar va trebui clar să-l scriu, pentru că vrea să mi-l dea. Aş putea să-l scriu pe ziarul de la ea, dar mi se pare puţin cam deplasat; pe cartea lui Carver, dat fiind că nu i-o voi mai dărui – dar nu e sigur, aş putea să mă răzgândesc în ultimul moment; pe mână, dar ar fi un gest mult prea senzual, iar de confuzii am avut parte din belşug azi. Scotocesc prin buzunarele sacoului şi găsesc o hârtie, un plic îndoit dar nelipit, cu ceva înăuntru, pe care nu scrie nimic. Ce-o fi? Dar asta e o problemă secundară, acum, important e ca am găsit pe ce să scriu numărul.

— Gata.

— 0335 – dictează – 5348318. Mi-au spus că o să fie apelabil şi în Austria. Ştiţi, de luni mă mut acolo.

Scriu numărul, conştiincios, şi mă simt puţin mai bine.

— Unde, mai exact? reuşesc chiar s-o întreb.

— La Innsbruck.

Da, ce e mai rău a trecut, trece. Femeia asta nu mă mai urăşte, îmi zâmbeşte, din nou frumoasă de pică; şi în fond nici măcar nu e sigur că m-a urât – ba dimpotrivă, mă admiră, a spus-o chiar ea. La urma urmelor, sunt un fel de înger pentru ea, care îi spunea poveşti băieţelului ei pentru a-l adormi, iar acum, că doarme prea mult, îi dă o mână de ajutor să-l trezească. Poate ar aprecia şi cartea lui Carver, dacă i-aş da-o, poate ar citi-o, iar fraza aia subliniată ar putea-o ajuta să nu renunţe, cu tot ce se întâmplă în jurul ei. Da, trecând peste detaliul dezastruos al cecului nesemnat – foarte carverian, pe de altă parte –, nu i-am făcut decât bine. De ce ar trebui să mă urască?

— Bine – zice – poate e mai bine să mergeţi. Ştiţi cumva un număr de taxi?

— 3570.

— Mulţumesc.

Se apucă iar să se lupte cu tastatura celularului, şi nu e prea obişnuită, se vede foarte bine. Apoi şi-l duce la ureche.

— Aici unde suntem? mă întreabă.

— Poarta San Paolo.

Rămâne puţin tăcută, cu un aer fragil şi confuz care-i stă foarte bine.

— Sună ocupat – mă anunţă, iar eu o încurajez cu o strâmbătură să aibă încredere în vocea plictisitoare a robotului care o roagă să aştepte. Ea mă ascultă şi rămâne la telefon. Apoi, brusc, devine atentă.

— Bună ziua, aş avea nevoie de un taxi la Poarta San Paolo…

Un *porumbel* ţopăie brusc pe braţul unui scaun gol, lângă al meu.

— Oh, un moment… spune femeia.

Ia telefonul de la ureche şi-mi arată cu mâna plicul pe care tocmai am notat numărul ei. Porumbelul zboară.

— Mă scuzaţi, ce număr am? Şi roşeşte din nou.

— Spuneţi-i că sunaţi de pe un celular – o ajut eu, bărbat modern.

Ea face întocmai, apoi dă din cap cu o expresie recunoscătoare pentru a-mi confirma că a făcut ce trebuia. Nu mă urăşte, nu. Şi nici măcar nu cred că va vorbi rău despre mine, trecând prin faţa interfoanelor.

În timp ce aşteaptă să i se repartizeze un taxi, aşa frumoasă, cu celularul la ureche, pare o reclamă pentru o companie de telefonie mobilă. Când îşi aprinde o altă ţigară – a cincea – pare într-o reclamă la Marlboro Lights. Iar eu nu pot să spun că simt *impulsul fatal* nici chiar aşa, dar nu simt nici

dezgustul puternic, plin de compasiune pe care ar trebui să-l simt pentru a putea spune că sunt în siguranţă: aşadar, a venit momentul să fac un gest, dacă e să mă iau după ceea ce spuneau la cursul ăla, un gest care să-mi facă plăcere, sau măcar unul util, oricum, un gest deliberat şi dotat cu o dinamică proprie, pentru a alunga diavolul – cum ar spune Morrissey – din mâinile mele leneşe.

Mi-ar plăcea să-i iau mâna femeii ăsteia şi să mi-o duc la obraz, mângâindu-l, aşa cum face Christopher Lambert în *Greystoke* cu mâna bunicului mort. Dar nu e posibil.

Un alt gest pe care mi-ar plăcea să-l fac e să iau pistolul ăla din geanta ei, să-l ating, s-o întreb dacă e încărcat şi de ce îl ţine la ea. În schimb, gestul pe care-l fac e să deschid plicul pe care îl aveam în buzunar şi să scot din el o foaie de caiet dictando împăturită în patru. Şi despăturesc foaia, scrisă pe o singură parte cu caligrafia Annei – măruntă, ordonată, inconfundabilă: „Dragă Gianni…“

— Cuba 22 – rosteşte femeia – în patru minute.

Mă uit la ea, zâmbesc, dar privirea mi se întoarce imediat la foaie.

Dragă Gianni, trebuie să-ţi spun ceva. Ştii că nu-mi place să scriu scrisori. N-am scris niciodată, în afară de perioada de care ştim amândoi, în care-ţi scriam una pe zi, dar nu există un alt mod de a-ţi spune ceea ce am de zis, dat fiind.

— Eu vă spun la revedere, atunci, mă salută femeia.

Ridic din nou privirea. S-a sculat în picioare şi-şi îndeasă în geantă ţigările şi celularul. Mă ridic şi eu şi mă forţez s-o privesc, dar nu văd decât foaia aia în faţa ochilor.

dat fiind că n-am putut s-o fac prin viu grai. Ideea e

— Vă mulţumesc încă o dată, bălmăjeşte femeia. N-o să mă pot revanşa niciodată, ştiu, dar…

Şi iată că am facut-o să tacă. I-am pus mâna pe gură, asta am făcut. Mi-am ridicat mâna asupra ei, da, şi i-am atins buzele alea ale ei de spumă roşie, cu neruşinare, cu degetele, *eu*. Şi ştiu de ce am facut-o.

— Rezistă, îi şoptesc.

Şi ştiu şi de ce, imediat după ce i-am spus asta, tutuind-o atât de afectuos, atât de *bine*, şi dând naştere avântului cu care ea se aruncă pe mine, într-o îmbrăţişare adevărată, carnală, astfel încât mâinile ei mi s-au încleştat pe spinare, îşi striveşte sânii de pieptul meu, parfumul ei de centre comerciale pierdute în amintire îmi invadează nările, iar chipul ei, brusc scuturat de suspine, se cufundă în scobitura gâtului meu. Da, ştiu exact de ce am provocat reacţia asta.

Ideea e că noaptea trecută

Am facut-o pentru că aşa, camuflat în îmbrăţişarea asta, pot să ridic mâna care strânge foaia
când eram în maşină

în spatele ei

şi tu m-ai întrebat

şi pot să citesc în continuare

dacă am avut vreodată

strângând-o cu mâna cealaltă,

o relaţie,

dar în realitate sprijinindu-mă de ea

iar eu ţi-am

ca să nu mă prăbuşesc

spus că nu

fiindcă am înţeles

te-am mintit.

— sunt un om terminat.

17

Dragă Gianni, trebuie să-ţi spun ceva şi nu ştiu cum. Ştii că nu-mi place să scriu scrisori. N-am facut-o decât în perioada de care ştii, când îţi scriam una pe zi. Dar pentru ceea ce am să-ţi spun nu există altă modalitate, dat fiind că n-am reuşit prin viu grai.

Ideea e că în seara aia, când m-ai întrebat dacă am avut vreodată o relaţie, iar eu am negat, te-am minţit.

Am avut o relaţie, Gianni. Am rupt-o de mult cu el, fiindcă nu te iubesc decât pe tine şi nu suportam ideea că te înşel. Dar a existat. A fost lucrul cel mai josnic pe care l-am făcut în viaţa mea, mi-a fost ruşine din primul moment, dar el a existat. Iar atunci, după ce te-am minţit, după ce te-am văzut atât de dispus să mă crezi, am avut senzaţia înfiorătoare că faptul că am renunţat nu va avea absolut nicio importanţă până în momentul în care nu mă vei judeca. Am înţeles că până când nu voi reuşi să-ţi mărturisesc nu voi putea spune că am încetat cu adevărat să te înşel.

Ştiu că ăsta e momentul cel mai nepotrivit pentru a-ţi mărturisi şi sunt conştientă că-mi asum un risc îngrozitor, fiindcă nu reuşesc să-mi imaginez reacţia ta, dar e drept, e drept, e drept s-o ştii.

Acum ţi-am spus, iar viaţa mea e în mâinile tale. În funcţie de reacţia ta, voi putea să mă întorc şi să fim fericiţi împreună cu tine şi cu Francesco, sau nici măcar nu voi mai concepe vreodată cum e să fiu fericită, iar vina va fi numai a mea.

Iartă-mă pentru durerea pe care ţi-am pricinuit-o, Gianni. Şi eu mă simt foarte rău, chiar dacă ştiu că asta nu-mi micşorează cu nimic responsabilitatea. Şi orice se va întâmpla, să ştii că te iubesc. Anna.

18

Aşadar căsnicia mea se stinge în braţele unei femei exact aşa cum m-am străduit eu s-o ţin în viaţă zi după zi ani întregi luptând şi chinuindu-mă şi învăţând arta meticuloasă a renunţării şi dobândind capacitatea de a jupui cu răceală celelalte femei de orice calitate care să le facă atractive ca pe foile de ceapă şi susţinând orbeşte aiureala conform căreia *nu există* femei

atrăgătoare şi cu asta basta, iar tot ceea ce străluceşte în jurul lor trebuie considerat înşelător şi cu asta basta sau şi mai bine nici măcar remarcat într-o nedreptate uriaşă şi josnică pe care reuşesc s-o comit din pură obişnuinţă de-acum şi într-adevăr am comis-o şi cu femeia asta care acum mă susţine în îmbrăţişarea ei nesfârşită şi molatică şi delicată şi năvalnică şi înfocată şi aproape obscenă la cum încinge hainele de pe noi şi acum se îndreaptă vertiginos spre carne o femeie gândeşte-te şi tu căreia am ajuns să-i donez echivalentul unei a şasea părţi din venitul meu anual fără măcar să-mi dau seama de cât e de frumoasă asta dacă o fi adevărat că nu mi-am dat seama de cât e de frumoasă şi n-o să se descopere într-o zi că i-am dat cecul *tocmai* pentru că e frumoasă şi n-o să se întâmple ca astă-noapte cu pachetul de ţigări sau chiar cu scrisoarea asta fatală pe care am purtat-o cu mine fără să ştiu zile întregi şi m-am încăpăţânat să n-o găsesc cu toate că efectele erau de-a dreptul tangibile în jurul meu de-asta era Anna atât de rece la telefon de asta zilele-astea nu am făcut decât să înregistrez suferinţa altora de parcă în jurul meu n-ar fi existat altceva şi de fapt era totul universul burtoşi soldaţi patinatoare oameni care înjură pescăruşi vecini infirmiere mame cu copii în comă care încerca plin de compasiune să mă avertizeze să nu mai pierd timpul şi să-mi dau seama o dată pentru totdeauna vârând pur şi simplu o mână în buzunar *că ăla care suferea eram eu* şi la sfârşit am înţeles căsnicia mea moare iar femeia asta nu încetează cu plânsul iar eu continui să-i mângâi involuntar şi cu disperare ceafa caldă şi poate de-asta ea nu se opreşte din plâns poate eu o fac să plângă da iar ea plânge şi pentru mine şi chiar dacă e clar că tocmai plânsul e cel care o face să se lipească de mine iar eu sunt conştient că o asemenea îmbrăţişare e cel mai puternic anestezic pe care un bărbat rănit şi-l poate procura numai Dumnezeu ştie de ce încetez s-o mai mângâi şi e ca şi cum aş lua degetul de pe un buton fiindcă ea se opreşte imediat din suspinat după care e un catastrofal efect de domino faptul că nu mai reuşesc să intervin şi într-adevăr trupurile noastre s-au despărţit deja iar ea mi-a spus deja la revedere şi s-a îndepărtat deja cu un mers cam băţos dacă e să fiu sincer era mai bine când stătea pe loc şi nici măcar nu s-a întors să mă salute şi nici eu n-am fugit după ea iar taxiul a sosit deja iar ea a urcat deja şi se fac deja nevăzuţi una înghiţită de celălalt şi amândoi pierduţi în traficul de la prânz iar eu ştiu numărul taxiului Cuba 22 dar nu ştiu cum se numeşte ea serios nici nume nici prenume nu mi-a spus niciodată mi-a zis

numai că e mama lui Matteo şi mai ales cum sunt singur acum fără ea cum sunt pierdut cu scrisoarea asta în mână o recitesc „Dragă Gianni“ nu nu reuşesc şi-apoi nu că dacă aş reciti-o se schimbă ceva şi-apoi îmi ard ochii îmi arde burta îmi arde pieptul şi unde mă duc acum şi ce fac acum „trebuie să-ţi spun ceva“ femeia nu s-a întors ca în filme „am avut o relaţie” şi într-adevăr ce-i pasă ei de mine ea nu voia decât să-i semnez cecul „viaţa mea e în mâinile tale” sigur cum să nu acum reiese că eu sunt căpcăunu’ iar sângele începe să-mi fiarbă din nou în vene de-a dreptul şi am chef să fumez vomit urlu să distrug ceva frumos şi preţios pe care apoi nu voi mai avea cum să-l înlocuiesc de genul unei opere de artă de exemplu *Cina cea de taină* a lui Jacopo Bassano de la Galleria Borghese tabloul meu preferat pentru că e *realist* la dracu’ iar apostolii sunt pictaţi toţi beţi morţi aşa cum trebuiau să fie de-adevăratelea în serile alea sacre când Isus abstinent le predica apostolilor îmbuibaţi cu vin care dădeau din cap aprobând bine spus învăţătorule cuvinte sfinte şi râgâituri şi Simion cu sughiţul şi Toma care se prăbuşeşte adormit da ar fi trebuit să se întâmple exact ca în tabloul ăla în fond nu erau decât nişte pescari erau nişte pescari săraci bădărani şi beţivi şi nu puteai să ai cine ştie ce încredere în ei erau gata să se lepede şi să pună la îndoială să trădeze cu prima ocazie nu nu puteai să ai încredere în ei asta dacă nu *voiai* să sfârşeşti răstignit pe cruce iar Isus voia asta el chiar că voia să fie trădat dar eu nu la dracu’ eu nu şi acum ştiu unde să merg sau mai bine spus ştiu unde mă îndrept dat fiind că pornesc Vespa vruuum şi de data asta reuşesc imediat şi plec ca din puşcă întâia a doua a treia şi am uitat să-mi pun casca şi am uitat cartea lui Carver pe masă şi cui îi pasă fiindcă e un câine în tabloul ăla beat şi el chircit sub masă lângă un blid gol şi e foarte clar că tocmai ce l-a golit el are un aer sătul iar înăuntru nu era cu siguranţă apă fiindcă nu e nici cea mai mică urmă de apă în tabloul ăla e o portocală mi se pare şi un cap oribil de miel pe un platou şi pâine şi cuţite şi vin vin vin peste tot dar apă deloc pentru că în Palestina apa spre deosebire de vin nu Ie prisosea şi în fine şi câinele e beat iar câinele beat e lucrul cu adevărat formidabil din tabloul ăla fiindcă e singurul *nevinovat* din toată clica aia cu siguranţă nu sunt nevinovaţi apostolii şi nici măcar Isus cu toată ştiinţa lui dinainte şi nici măcar capul de miel nu e nevinovat un miel întreg ar fi putut fi dar un cap de miel pe un platou nu-ţi provoacă decât greaţă nu singurul nevinovat e câinele ăla pe care apostolii l-au îmbătat aşa pentru că beţivilor le place să se îmbete

toată lumea şi tocmai acolo unde e câinele aş vrea să sfâşii tabloul cu şurubelniţa pe care o ţin aici în spate în portbagaj şi într-adevăr acum mă duc şi-l sfâşii pe loc la Galleria Borghese da' unde dracu' mă duc e nevoie de rezervare acum nu mai poţi să mergi să vezi un tablou într-un muzeu când ai chef trebuie să-ţi faci rezervare cu o săptămână înainte trebuie să cunoşti lucrurile dinainte ca Isus să prevezi că în ziua cutare la ora cutare o să-ţi vină pofta să vezi cutare pictură sau s-o distrugi şi atunci când ne-am dus noi Anna a făcut rezervarea ea a dat telefon la numărul ăla şi a rezervat două bilete şi în fine m-a dus ea când a văzut că eu ziceam şi ziceam dar nu reuşeam să-mi amintesc niciodată să fac rezervarea şi poate în ziua aia în timp ce mă ducea la Galleria Borghese Anna avea poate deja relaţia ei sau cum i-o fi zis ba nu probabil o avea sigur iar rezervarea a facut-o între două telefoane la amant pisipisi baubau el e acolo nu nu e dar trebuie să se întoarcă ne vedem mâine în locul obişnuit da iubitule pa închide tu ba nu tu ba nu tu ba nu tu ba nu tu ce-aş mai vrea să ştiu cine e nenorocitu' ăsta aş vrea să-l văd în faţă să-i sparg mutra da cine poate fi unul pe care-l cunosc sau unul pe care nu l-am mai văzut niciodată sau şi mai rău unul pe care abia l-am zărit de câteva ori fără să am nici cea mai mică idee că i-o trăgea nevesti-mii de exemplu unul dintre tăticii ăia care-şi iau copiii de la şcoală toţi până la unul îmbrăcaţi la sacou şi cu cravată pentru a lăsa impresia că au venit să-şi ia copilul da dar au venit de la serviciu fiindcă ei lucrează nu-s nişte pierde-vară dar găsesc totuşi timpul să-şi împartă sarcinile casnice cu soţiile şi vin să-şi ia copiii de la şcoală şi umplu maşina de spălat vase şi merg la şedinţele cu părinţii şi pun ochii pe mămicile care vin mereu singure ca Anna trăgând concluzia că trebuie să fie nefericite şi neglijate de soţ şi făcând în aşa fel încât să rămână singuri în parcarea şcolii pe înserate în timp ce copiii se joacă puţin mai departe şi semaforul e roşu şi trebuie să frânez şi să vedem pe unde mă aflu Terme di Caracalla şi unde mă duc acum şi ce fac acum şi la ce se zgâieşte boşorogu' ăsta uită-te la faţa ta de rahat în oglinzile de la Mazda idiotule mai-mai că mă mulţumesc cu el îl omor în bătaie sânge sânge sânge o cruzime nemaivăzută dacă nu poţi să sfâşii un nevinovat dintr-un tablou poţi totuşi să-l sfâşii la un semafor dar uite că vine verdele şi o ia din loc du-te du-te că te duci bine şi pornesc şi eu întâia a doua a treia şi-l depăşesc adio boşorog nenorocit n-am ce face cu scalpul tău de doi bani asta dacă n-oi fi *el* poate e un doctor unul dintre specialiştii ăia râraiţi la care-l duce Anna pe Franceschino atât

de des şi nu înţeleg de ce din moment ce Franceschino e sănătos tun dar oricum asigurarea ne rambursează banii şi chiar vreau să ştiu cine e n-o fi *belgianul* lua-l-ar dracu' dragostea ei rebelă de când se plimba prin Viareggio cu bentiţa din piele prinsă în jurul frunţii ca indiencele piele-roşie şi două semne însângerate pe pulpe lăsate de tuburile de eşapament încinse ale motocicletei cretinului ăluia care a mai şi dezvirginat-o asta ştiu sigur mi-a spus-o ea şi da da da da sigur e el îmi amintesc că Anna mi-a şi vorbit o dată vara trecută mi-a vorbit de el pentru că se revăzuseră după mulţi ani iar ea mi-a povestit că-i căzuse aproape tot părul bietul de el şi o ducea rău şi era fotograf pentru ziare de scandal de genul *Novella 2000* şi pe mine mă durea în cot de el dar ceea ce-mi spunea mie de fapt Anna era că se culcase cu el ce mai tura-vura sau că era pe punctul s-o facă şi cum am putut să nu înţeleg cum am putut să nu mă îndoiesc nici măcar o secundă de ea fiindcă îmi amintesc foarte bine nu m-am îndoit nici măcar o clipă de ea cum am putut s-o las singură toată luna august atunci a fost sigur tară niciun dubiu eu la Roma scriind *Noile aventuri ale lui Pizzano Pizza* iar ea la Viareggio lăsându-l toată după-amiaza pe Franceschino cu mama ei pentru a se duce la estetician Ia coafor la magazinaşul american din Livorno la Montignoso ca s-o viziteze pe Tizia la Lucca s-o revadă pe Caia după atâţia ani dar în realitate ducându-se mereu şi numai să şi-o tragă cu belgianul într-o vizuină mizerabilă căruia el îi spunea studio îmbâcsită de miasma soluţiilor pentru developat şi tapetat cu fotografii cu Tomba Barbareschi Max Biaggi Pierferdinando Casini în barcă şi cu cocoşelul afară evident ruşinându-se *după* când se întorcea acasă iar Franceschino îi sărea de gât şi-mi dădeau împreună telefon la Roma şi ce faci şi e cald şi când vii dar evident fără să se ruşineze *în timpul* şi aici vorbim despre sex adevărat aici zboară cuvinte grele ca penis în gură şi toate cele şi ce face imbecilul ăsta cu Golful virează sau nu virează du-te dracu' boule da cu tine vorbesc poponarule da aşa du-te du-te că-i mai bine şi să vedem unde mă găsesc *surpriză* am ajuns tot la Piramide adică la doi paşi de băruleţul unde am lăsat cartea lui Carver şi ce ocazie mai bună să mă duc s-o recuperez din moment ce e a mea şi e şi un volum rar aşa că mă duc acum acolo şi-l recuperez oricum nu ştiu unde să mă duc şi ce să fac şi pariez că e tocmai belgianul nu poate fi decât el trebuie să se fi întâmplat la Viareggio nu sub ochii mei ci în timp ce era la mare cu soţiorul în oraş ca în comediile sexy ale lui Edvige Fenech şi apoi poate au vorbit la

telefon toată iama pisipisi baubau şi uite de ce şi-a luat Anna mobil mincinoaaaaasa răutăcioasa trădătoare josnică mi se părea mie ciudat zicea că are nevoie de el ca să poată fi găsită oricând dacă ar fi sunat-o de la şcoala lui Franceschino iar ea n-ar fi fost acasă dar nu era decât o mare porcărie fiindcă eu sunt mai tot timpul acasă cum am putut să nu bănuiesc nimic imbecil mai mare ca mine nu există şi apoi s-or fi şi întâlnit în weekendul ăla în decembrie trecut când ea s-a dus la Viareggio în timp ce eu eram la New York şi iar şi-o trage în cămăruţa aia sordidă în frig de data asta pe fugă cu scuza că se duce la cumpărături la supermarket mamă era atâta lume să nu-ţi vină să crezi şi apoi i se face ruşine şi acum ştii ce fac îl caut pe nenorocitul ăla şi când îl găsesc îl omor jur că-l omor drăcia dracului tramvaiul scuze domnu' vatman nu te văzusem şi nu te răţoi bou' dracu' mi-am cerut scuze gata du-te du-te că-i mai bine du-te şi-mpuşcă-te şi tu cu serviciul tău cu spor de stres iar eu mă opresc aici cobor las Vespa cu motorul mergând şi deja văd cartea încă pe masa pe care-am lăsat-o chelnerul ăla poponar n-a luat-o încă da jur că-l scot din gură de şarpe şi-l omor şi nu glumesc şi ştii cum fac fac aşa de cum se iveşte din nou burtosu' cu pistolul fiindcă o să apară cu siguranţă în primul rând îl tutuiesc dacă ţine atât de mult la asta şi îi spun bine Gianni a venit momentul să faci ceva pentru mine ai spus că ţii la mine că sunt ca un fiu pentru tine etc. A venit momentul să-mi demonstrezi pentru că am nevoie de ajutorul tău ca să-i dau o lecţie unui nenorocit şi nu poţi să mă refuzi ce-ţi pasă ţie tu oricum eşti un infractor furi maşini ai documente false nume false cărţi de credit false n-ai nimic de pierdut şi apoi părerea mea e că e sincer când îmi spune că ţine la mine m-a şi învelit după ce am adormit atunci şi aşa plecăm împreună în Daihatsu Feroza şi ajungem la studioul belgianului la Viareggio sau unde dracu' o fi ţârrr şi de cum deschide uşa cum întredeschide puţin căcatu' ăla de uşă începe spectacolul eu şi burtosul pistolari vestiţi şi mai întâi ne distrăm puţin ca-n filmele lui Tarantino cu întrebări de genul ştii din întâmplare cât creşte un copil de opt ani într-o săptămână hai încearcă să spui că nu ţi-o fi mâncat pisica limba cât creşte un copil în înălţime într-o săptămână sigur că nu ştii habar n-ai de viaţă iar burtosul fără să spună nimic cu zâmbetul ăla al lui parcă paralizat trage în el bum un glonţ în genunchi şi atunci îţi spun eu fiindcă eu ştiu americanii au făcut un studiu şi eu l-am şi analizat un copil de opt ani creşte în medie cu 0,133 de centimetri pe săptămână ceea ce înseamnă fii atent nu-ţi pierde

concentrarea nu te mai uita la genunchi că oricum s-a dus ceea ce înseamnă că dacă un tată divorţat nu-şi poate vedea fiul de opt ani decât în două weekenduri pe lună fiindcă şi-a dat nevasta afară din casă iar ea s-a întors în orăşelul în care s-a născut ce altceva putea face cu copilul fiindcă oricum judecătorii lasă întotdeauna copiii în custodia mamei chiar şi atunci când e vina lor şi aici bum burtosul mai trage încă un glonţ aşa fără nicio logică în glezna celuilalt picior şi tatăl ăsta urmăreşte-mă bine nu geme te rog *tatăl ăsta* din cauze de forţă majoră să spunem o banală operaţie de apendicita e constrâns să sară peste să zicem două weekenduri la rând în care avea dreptul să stea cu fiul lui şi astfel îl revede după un total de şase săptămâni nu încerca să faci calculul ai încredere în mine dacă sare 2 şi îi vine rândul la fiecare 2 săptămâni se fac şase săptămâni în care nu-l vede aşadar fiul lui va fi crescut între timp cu 0,799 de centimetri înţelegi cu aproape un centimetru care pentru un individ înalt cam la un metru şi treizeci recunoaşte că e ceva şi mai ales şi asta e ideea se poate distinge *cu ochiul liber* ascultă-mă nu plânge n-am terminat astfel părintele ăsta care până deunăzi nici măcar nu-şi dădea seama că fiul lui creştea fiindcă îl avea tot timpul în faţa ochilor îl regăseşte dintr-odată mai înalt cu aproape un centimetru şi nu ştiu ţie dar mie nu-mi place nu-mi place deloc chestia asta iar ce e mai rău pentru tine e că nu-i place nici prietenului meu care aşa cum ai văzut nu poate nici măcar să mă audă fiindcă bum bum bum bum şi burtosul trage acum foc automat cu o Capri Superlights atâmându-i în colţul gurii iar arma ţinută cu patul paralel cu pământul cum e acum Ia modă în filme şi primul a fost John Woo în *The Killer* bum bum bum bum cot umăr pulpă încheietura mâinii celălalt genunchi cealaltă gleznă e un profesionist îl nimereşte în toate articulaţiile una mai dureroasă decât cealaltă înaintea loviturii finale în tâmplă care nu din întâmplare se numeşte *de graţie* şi sângele e împroşcat peste tot sânge sânge sânge dar unde dracu’ mi-e mintea eu chiar mă gândesc Ia tâmpeniile astea ziua-n amiaza mare cu o carte de Carver în mână în faţă Ia Piramide Cestia trebuie să mă calmez trebuie să respir adânc uuuuunu dooooi uuuuuunu dooooi trebuie sa îmi recapăt controlul iar viaţa să-şi continue cursul firesc şi fiecare să facă tot ceea ce trebuie trebuie să pun cartea la loc în portbagaj trebuie să-mi pun casca uite aşa şi s-o iau din loc uşor-uşor da dar ce fac unde mă duc prieteni n-am ar fi Paolo dar nu pot să mă duc la el după ce n-am mai vorbit ani de zile decât de fotbal şi de politică şi să-i povestesc pe

nepusă masă problemele mele şi-apoi mi-e jenă ce-i spun nu mai am cu cine vorbi de lucrurile astea iată adevărul n-o mai am decât pe Anna şi brusc n-o mai am nici măcar pe ea şi oricum să fie clar Anna trebuie să fi înnebunit trebuie să fie dusă cu capul nu numai că m-a înşelat şi asta e deja indecenţă dar să ne dăm seama de *momentul pe care l-a ales să-mi mărturisească* imediat după moartea tatălui meu mi-a spus-o şi în miezul unui eveniment groaznic şi misterios care ne constrânsese să fugim în miez de noapte şi ne amenințe fără nicio explicaţie acum să lăsăm la o parte faptul că nu era adevărat căci atunci când ea compunea scrisoarea aia ne credeam în mare pericol şi aşadar *eram* în mare pericol iar ea ce face în timp ce eu mă întorc la Roma ca un erou adevărat pentru a înfrunta necunoscutul îmi strecoară în buzunar bomba asta cu efect întârziat cine ştie cât timp a aşteptat cine ştie câte momente în care eu aş fi fost capabil să rezist mai bine loviturii şi în perioada cea mai proastă din viaţa mea când aş fi avut mai mult ca niciodată nevoie de o mână fermă de care să mă agăţ mi-a trântit în cârcă toată porcăria asta zdrang asemenea nenorocitelor ălora care îşi părăsesc iubitul care e în armată sau cum mi s-a întâmplat mie când eram la *colegiul* militar Ilaria Ortoni se numea blestema-o-ar Dumnezeu şi asta nu e ceva ce-ar face Anna aşa cum nici să mă înşele nu era ceva caracteristic Annei şi în fine acum Anna nu mai e Anna şi ăsta e lucrul cu adevărat îngrozitor nu mai ştiu cu cine m-am însurat şi căsnicia mea e moartă e moartă e moartă durere avocaţi cutii peste cutii nu va mai rămâne nimic altceva şi acum sunt calm acum nu mă mai gândesc să omor pe nimeni şi vreau să subliniez că nici măcar nu-l mai trimit la origini pe mocăitul ăsta care mă împinge spre refugiul pietonal cu Fiatul lui rablagit şi seamănă cu cumnatul meu drace e identic trebuie remarcat ca nu mă enervez mă resemnez încetinesc şi-l las să treacă du-te Domnul fie cu tine sunt foarte calm dar chiar şi aşa calm nu pot să am nicio legătură cu Anna asta din scrisoare nu reuşesc nici măcar s-o concep fiindcă nu e Anna pe care eu o iubesc e una pe care n-o cunosc iar eu n-o iubesc pe una pe care n-o cunosc n-o iubesc pe una care face sex oral cu foştii iubiţi dacă a facut-o o dată o s-o poată face din nou dac-o iert va trebui s-o iert iar şi iar şi iar în fiecare zi va trebui s-o iert în continuu şi eu nu vreau să trăiesc aşa şi ce face taxiul ăsta încetineşte sau nu încetineşte *nu încetineşte* dar vine din stânga zic e nebun nu încetineşte nici măcar nu arată că intenţionează să-mi dea prioritate are şi pasageri dar aşa îl lovesc

în plin drace sau el mă loveşte pe mine în plin şi în fine ne lovim drace ne lovim chiar şi frânând violent roata din spate se blochează Vespa se întoarce de-a curmezişul străzii dar continuă să ruleze cu viteză nu mai e nimic de făcut ne tamponăm eu intru în el da ne tamponăm din fericire mi-am pus casca ne buşim buuuuuum asta ar fi ciocnirea tocmai am avut un accident am intrat în plin i-am îndoit portiera geamul s-a fărâmat cad la pământ am căzut la pământ sunt viu am dreptate eu veneam din dreapta Anna m-a înşelat nu mai ştiu altceva.

19

Fii atent unde suntem…

Franceschino avea un an, eu ieşeam din casă dimineaţa şi mă duceam la chioşcul din San Saba să cumpăr ziare. Într-o dimineaţă mi-am dat seama că de-aici (adică nu chiar de aici, nu chiar din centrul intersecţiei ăsteia, unde zac acum, cu siguranţă rănit, după izbitura de mai devreme, dar treaz, conştient, şi fără să simt încă vreo durere, ci de la scară, uite, exact de acolo, lângă coloana din piatră albă unde sunt cei doi care presupun că vin să-mi dea primul ajutor) se vedea terasa apartamentului meu. Suntem destul de departe, în mijloc sunt zidurile ardeatine, şi copaci cu trunchiuri înalte şi pline de frunze şi diverse profiluri de edificii, dar se vedea. Primăvara îşi intrase bine în drepturi, abia puseserăm plasa pentru că Franceschino învăţa să meargă, iar eu am recunoscut semnul verde al plasei, prin care se distingea silueta Annei, îmbrăcată în alb. Întors acasă m-am chinuit puţin să privesc invers, dar datorită micuţei coloane de piatră am reuşit să identific punctul exact din care zărisem terasa noastră şi i l-am arătat şi Annei. Astfel, din dimineaţa următoare, când ieşeam ca să mă duc la chioşcul de ziare, ea stătea pe terasă cu Franceschino în braţe, iar eu, ajuns lângă coloană, le făceam semn agitând ziarele. Anna mă vedea, răspundea făcându-mi cu mâna şi eram fericiţi. Nici măcar nu reuşesc să spun cât eram de fericiţi, sau cel puţin – de acord, s-o luăm uşor – *cât eram eu de fericit*: ştiu doar că n-am bănuit niciodată că poţi fi atât de fericit, şi atât de intens, pentru un lucru de nimic cum e să-ţi saluţi soţia de la distantă. Eram atât de fericit că-mi amintesc foarte bine, într-una dintre dimineţile alea, cum mi-a trecut prin minte un gând simplu şi sinistru, devastator ca o furtună peste o grădină plină cu trandafiri: într-o zi, m-am

gândit, n-o să mai fie aşa. Într-o zi, mi-am spus, dimineţile astea şi fericirea asta îmi vor părea îndepărtate şi irepetabile, iar eu mă voi emoţiona amintindu-mi de ele. M-am gândit la cauzele pentru care se va întâmpla aşa ceva şi am fost asaltat de o rafală de previziuni nefaste, crude, deşi absolut fireşti: Franceschino se va face mare, noi ne vom muta, vom îmbătrâni, ne vom plictisi de slujbele noastre, vom avea probleme cu banii, iubirea noastră va scădea în intensitate, părinţii noştri vor muri… Gândindu-mă la toate astea mi-am făcut promisiunea solemnă să nu mă dau bătut când avea să vină ziua asta, ci mai degrabă să mă înarmez cu amintirea acelor zile şi să înfrunt fără să mă plâng orice piedici mi-ar pregăti destinul, îmbărbătat de faptul că tot răul din lume n-ar fi putut să-mi răpească un singur strop din fericirea pe care o simţeam în momentul ăla. Ştiam că n-o să funcţioneze – *Doar să iubeşti, doar să cunoşti / contează, nu să fi iubit, / nu să fi cunoscut* –, dar măcar mi-a fost de folos, pe moment, să-mi salvez fericirea de gândul care ameninţa să mă lipsească de ea înainte de vreme. Acum a sosit clipa aia, şi a sosit tocmai aici – coincidenţă, ce mai – exact în singurul loc din lume în care, acum şapte ani, am avut premoniţia…

Imaginea se estompează pe:

Zgomote metalice. Miros de benzină. Sticlă care scârţâie sub picioare. Un prim-plan oblic ciudat cu copaci-acoperişuri de clădiri-cer, parcă luat cu o cameră video căzută şi rămasă aprinsă. Profilurile caselor, deşi înclinate, sunt clare, strălucitoare, parcă tăiate de lumina cea mai pură. E o imagine foarte frumoasă. Dar imediat chipul unui bărbat acoperă totul: o faţă pătrăţoasă, oacheşă, ciuruită pe lateral de furuncule. Mă fixează cu privirea, deschide gura, îşi arată dinţii – urâţi, mici, inegali: nu e un zâmbet.

— Mă vezi? îmi respiră în faţă. Mă auzi? Câte vezi?

Îmi imaginez că vorbeşte despre degetele pe care mi le agită în faţa ochilor. Unul, două, trei…

— Patru, răspund.

— Bravo. Acum nu te mişca…

Sunt întins pe-o parte, cu capul sprijinit pe un braţ, trupul lungit, abandonat căldurii asfaltului, şi n-am nici cea mai mică intenţie să mă mişc.

— Respiri bine?

— Da. Mă simt bine.

Diverse capete se iţesc prin spatele feţei cu furuncule. Jeanşi. Şi voci, care se acumulează, şi se suprapun, şi se apropie, şi se depărtează, în timp ce totul în jurul meu devine activitate frenetică, accelerată.

— *… să sunăm la Salvare…*

— *… să vă mutăm puţin mai încolo…*

— *… n-atingeţ’ nimic…*

— *… ar putea să explodeze…*

— *… vorbeşt’ prostii…*

— Nu vă apropiaţi! strigă Regele Furunculelor. Apoi se întoarce din nou spre mine: Stai liniştit. Respiră încet. Nu te mişca.

Poartă un sacouaş azuriu caraghios. Unde dracului se ducea, îmbrăcat aşa?

— *Piciorul! Nu-i atinge piciorul!*

Cine a vorbit? Care picior? Le mişc pe amândouă, mai întâi unul, apoi celălalt, şi mi se pare că n-au nimic. Exact, *n-am nimic*, nu simt nici cea mai mică durere.

— Stai liniştit. Nu te mişca…

— Verificam picioarele – îi spun – n-au nimic.

— Sigur. Acum stai liniştit.

— *… of, în fiecare zi o ciocnire…*

— *… văleu, săr’cuţu’…*

— *… tre’ să pună semaforu’…*

— *… nici măcar n-a frânat…*

— *… barem să puie un stop…*

— *… S-a lovit la cap!*

La cap? Încerc să duc mâna la cap, dar – aaaaah! O durere adâncă îmi săgetează umărul, luându-mi respiraţia, şi mă face să cad din nou la pământ.

Durerea dispare imediat, slavă Domnului.

— Nu te mişca, repetă faţa.

Umărul, da. M-am rănit la umărul stâng. E logic, de altfel: m-am tamponat cu un taxi. Îl examinez cu o privire piezişă: niciun strop de sânge, sacoul nu e sfâşiat…

— *Opriţi maşinile…*

— *Lăsaţi-le să treacă…*

— *Nu vă apropiaţi…*

— *Veniţi în faţă…*

— *Să-l ridicăm de acolo…*

— *Nu-l atingeţi…*

Rămân jos, nemişcat, fiindcă durerea pe care am simţit-o era într-adevăr atroce şi nu vreau să repet experienţa. Închid ochii. O dată am făcut invers: Anna s-a dus să ia ziarele şi pizza caldă, iar eu am rămas pe terasă cu Franceschino în braţe. Ne-am salutat schimbând rolurile. A fost minunat.

— Hei, mă auzi? încearcă să rămâi treaz.

Redeschid imediat ochii. Faţa cu furuncule e tot aici, la câţiva centimetri de a mea.

— Sunt treaz, îl liniştesc.

Reuşesc să-mi ating faţa mişcând într-un mod nefiresc braţul care se află sub cap şi fiind foarte atent să nu-l mişc pe celălalt. Şi faţa pare în regulă. Capul nu mă doare, încă port casca…

— Nu te mişca, o luăm de la capăt.

— Să ştiţi că mă simt bine – îi răspund – trebuie să-mi fi rupt umărul. La picioare sau la cap n-am nimic…

Îmi aruncă o privire perplexă şi tace. Nu ştiu ce mânuieşte, undeva departe de câmpul meu vizual, spre dreapta, cine ştie ce face.

— *… nici măcar nu l-am văzut…*

— *… lovit la cap…*

— *… rupt picioarele…*

— Aţi înţeles? îl întreb. Spuneţi-le celor de-acolo. *Doar* umărul…

— Da, dar tu nu te mişca.

Şi rămâne aici să-mi respire în faţă, îmbrăcat în ridicola lui haină azurie. Cine dracu' o fi? De ce stă deasupra mea să-mi dea ordine, iar corul grecesc se aude ca o buhă pe fundal? Îmi rotesc cât pot de mult ochii şi puţin şi gâtul, să văd din nou cerul ăla, contururile alea, lumina aia, dar chipul lui îmi obturează câmpul vizual.

— Mă scuzaţi, dumneavoastră sunteţi doctor? îl întreb.

Nimic, a dispărut. E un altul în locul lui, acum, un bărbat mai bătrân, cu faţa palidă, ciudată, şi privire de cucuvea.

— Nu, eu sunt taximetristul…

Ah, *responsabilul*. Respiră cu greutate, îi văd burta umflându-se şi dezumflându-se la câţiva centimetri de ochii mei. Trebuie să stea în genunchi. Mă priveşte plin de compasiune, sărăcuţul. E tulburat, se vede că îi e ruşine de tâmpenia pe care a facut-o. Toată beleaua asta, s-o fi gândind, e numai din vina mea. Îmi vine o idee absurdă: şi dacă ar fi taxiul care a luat-o pe femeia aia, Cuba 22? Dacă ea ar fi pe-aici pe undeva, ameţită, fără să-şi dea încă seama că eu sunt cel rănit? Dacă ar descoperi asta tocmai acum, şi într-o secundă s-ar apleca deasupra mea, cu parfumul ei care miroase a mare, şi s-ar pune iar pe plâns îmbrăţişându-mă, şi mi-ar şopti „sărăcuţul" şi apoi m-ar însoţi la spital?

Nu, e imposibil. A trecut prea mult timp. Şi-apoi lucrurile astea nu se întâmplă în realitate, nu se întâmplă, nu se întâmplă.

Taximetristul continuă să mă ţină sub observaţie, cu chipul istovit şi cu respiraţia grea. Trebuie să fie mort de frică.

— Ştiţi, uneori – dar ce vreau să-i spun? — te gândeşti…

Vreau să-l consolez? Eu pe el?

— Stai liniştit, nu tre' să te mişt' – a început şi el –, acu' vine ambulanta…

— *… s-a spart geamul…*

— *… nu să mişcă…*

— *… ba să mişcă şi-ncă cum…*

— *… ie lovit bine…*

— Nu-i ascultaţi pe-ăia – îi şoptesc –, exagerează. Mi-am rupt doar un umăr. Am sânge pe faţă pentru că m-am tăiat în timp ce mă bărbieream. Am sânge pe faţă?

— Nu.

Trebuie să fie un om cumsecade, într-adevăr. Trebuie să fie cel mai bun prieten al cuiva. Trebuie să-şi fi făcut o căsuţă prin părţile cartierului Nuovo Salario, printr-un împrumut, pe care îl va termina de rambursat în 2010. La asta trebuie să se fi gândit când a intrat în intersectie: la viitor…

— Măi băiete – spuse el – da' nu văzuseşi indicatoru'?

— Care indicator?

— Ăla care zice să cedezi trecerea – şi arată spre dreapta.

Cum cum cum? Care cedează trecerea? Mă ridic şi încerc să mă întorc, dar nu reuşesc, durerea mă pune din nou la pământ.

— Stai jos…

Care indicator?

— *… Of, nu trece o zi fără să să buşească…*

— *… nu să vede, n-ai ce-i face…*

— *… să buşesc tot timpu '…*

— *… dă câte ori n-am scris la primărie să să termine odată cu povestea asta…*

Ce nu se vede? Ce tot timpu'? Care poveste?

Mă ridic din nou şi la naiba cu durerea; mă mişc uşor, cât pot de uşor, mă târăsc de-a dreptul pe asfalt ca un şarpe pentru a mă roti fără ca umărul să-şi dea seama – dar îşi dă seama, şi încă cum –, apoi mă sprijin în cotul sănătos şi găsesc o poziţie acceptabilă, poate puţin cam strâmbă, dar

stabilă, şi mai ales nedureroasă – nu mai simt decât o furnicătură ciudată şi mi-e foarte cald – care îmi permite să-mi ţin privirea paralelă cu solul. În sfârşit pot să vizualizez locul pe care mi-l arătase taximetristul.

— *Nu te ridica, stai liniştit…*

ÎI văd imediat. Pe trotuar, cu puţin înainte de intersecţie, de-a lungul străzii pe care am străbătut-o, în vârful unui par din fier gri şi în mod clar bine camuflat de crengile unui platan care se întind peste el, e…

— *Stai jos*…

…triunghiul alb şi roşu, la dracu', indicatorul care impune să cedezi trecerea. *Eu* veneam din dreapta, şi cu toate astea trebuia să-i dau *lui* prioritate. E absurd, trec de ani de zile pe aici şi nu l-am văzut niciodată, şi apoi nu există nici cel mai mic motiv, aici, să răstomi regulile în modul ăsta: cele două străzi sunt asemănătoare, ba cea pe care am venit eu e incomparabil mai…

— *Vrei un pic de apă?*

Un braţ, o mână, un pahar de plastic. O figură nouă, rubicondă, o ditamai faţa, impozantă, chipul lui Falstaff.

— *Bea*…

Am gura uscată, într-adevăr, mi-e sete. Întind gâtul, cu grijă, în timp ce mâna lui Falstaff îmi vine în întâmpinare cu paharul.

— Opriţi-vă! Ce faceţi? vocea Regelui Furunculelor.

Paharul se depărtează brusc.

— *Nu-i daţi nimic! Nu-l atingeţi!*

Paharul a dispărut, la fel şi Falstaff. În faţa ochilor mei se ivesc acum numai glezne, jeanşi, mobile prinse la centură, burţi transpirate.

— *Îi era sete, voia ceva de băut*…

Nu, grăsan nerod, e fals: nu voiam absolut nimic. Şi nici măcar nu ştiam că mi-era sete înainte să văd apa. *Acum*, mi-e sete…

— *Da ' n-aţi văzut reportajul la televizor, chiar ieri?*

— *Şi?*

— *Ziceau acolo: să nu mişti niciodată un rănit, să nu-i administrezi niciun fluid înainte de sosirea ambulanţei…*

— *Un strop de apă, ce mare scofală…*

Ptiu! Ce mai salvatori! Şi ce mai rănit! Ce ruşine, ce umilinţă să fiu aici, în mijlocul unei intersecţii în poza asta pompeiană, ţintuit pe asfalt de o lance care mi-a străpuns umărul, după ce m-am ciocnit de un taxi *din vina mea*.

Cât de diferit e totul, la naiba, când treci de la a avea dreptate la a te înşela. Mă simţeam atât de bine în pielea victimei, deja savuram căldura suferinţei nemeritate, alinarea justificatoare a sorţii potrivnice care se înverşunează, şi melodia consolatoare a povestioarei eroului fără pată doborât de nedreptăţile din lume, neînţeles, trădat în dragoste şi-apoi cu trupul rănit grav, pe care să mi-o spun din nou după atâţia ani – încetasem să mi-o mai spun din vremea adolescenţei. Dar e vina mea, şi atunci se schimbă totul, fiindcă, dacă nu sunt victima, sunt numai tolomacul de serviciu care nu vede indicatorul şi se izbeşte de maşina care are prioritate. Ce ruşine, într-adevăr. Nu mai sunt nimic; nu valorez mai mult decât semnele alea care rămân pe cimentul rampelor din garaj, când se termină coborârea şi rulezi puţin mai tare, iar numărul se freacă de pământ, hrâşti, şi se strâmbă, iar paznicul ridică plictisit privirea din *Corriere dello Sport* şi mormăie pentru sine: „Uite-l şi p-ăsta!“

Sirena. Sosesc ai noştri. Acum reuşesc să văd mai bine, dintr-un unghi puţin mai obişnuit, dacă pot să spun aşa, doar că e foarte jos, de parcă aş fi, să spunem, un căţeluş: s-au strâns câţiva oameni, iar în jurul intersecţiei s-a format un ambuteiaj; ţipete, claxoane, siluete, strigăte de „eliberaţi drumul“, sirena, mereu mai aproape; uite-l pe Falstaff, uite-l pe Regele Furunculelor – un *frizer*? — uite-l pe taximetristul fără maşină. Un băiat care stă în şaua unei Vespe se uită la întreaga scenă cu casca pe cap, puţin mai departe, străin de toată frenezia asta: trecea pe-aici, s-a oprit, se uită cu gura căscată la toată hărmălaia asta şi când se va întoarce acasă îi va povesti totul iubitei lui: „Azi am văzut un accident…“ Oh, de ce nu sunt el? Aş putea fi, dacă n-aş fi aici, pe pământ, dacă aş fi puţin mai tânăr, dacă n-aş fi lăsat Vespa cu motorul pornit când m-am dus să recuperez cartea şi dacă aş fi pierdut nu mult, numai zece secunde s-o pornesc, şi mai ales dacă aş mai avea – ah – o femeie căreia să-i povestesc lucrurile astea…

Înainte de a amuţi, sirena lansează un ultim ţipăt la un volum insuportabil, aproape o ameninţare – „Vă surzesc pe toţi, băieţi, dacă nu staţi cuminţi!” Soseşte targa pe roţi, manevrată de un lungan. Ţac, targa se coboară şi ajunge până în dreptul meu, aproape că mă dezlipeşte de pe asfalt de parcă aş fi gumă de mestecat. În timp ce sunt aşezat deasupra, lancea înfiptă în umărul meu se mişca, trimite o vibraţie încrâncenată în carne, iar durerea îmi taie respiraţia – cine ştie cât va mai trebui să sufăr

de-aici încolo, Ia fel de tare sau poate chiar mai tare, cine ştie pentru cât timp…

Pac, pac, targa se ridică. Ia uite, mă duc de-aici. Singurul lucru pe care mi l-au făcut a fost să-mi scoată casca: nu m-au legat ca pe fiul Anitei – n-aveau de ce –, nu mi-au imobilizat gâtul ca în filmele americane, şi nici măcar n-au verificat ce am, sau să se fi purtat cu un minimum de precauţie; pur şi simplu m-au ridicat de la pământ şi m-au luat, şi spun asta nu spre ruşinea infirmierilor, ci a frizerului ăluia cu furuncule care nu m-a lăsat nici măcar să beau un pahar de apă. Targa e sprijinită de gura căscată a ambulanţei: câteva secunde pentru a o alinia nu ştiu la ce, pentru a introduce nu ştiu ce în nu ştiu ce, apoi mă împing înăuntru, iar picioarele dispar, iar eu alunec aproape fără nicio rezistenţă în burta peştelui ăstuia care nu mă înghiţise niciodată până acum, fiindcă e prima dată când intru într-o ambulanţă, sunt un om norocos…

Un zgomot, lunganul sare lângă mine, uşile maşinii se închid, sirena începe din nou să sune – se aude mult mai slab, de aici dinăuntru – şi gata, porneşte, cine ştie în ce spital mă vor duce. Durerea din umăr e mai puternică acum: e ca şi cum după fiecare împunsătură ar fi crescut entropic fără să mai scadă în intensitate, dar dacă nu mă mişc nu mai simt nimic. Şi cu toate astea durerea există, ba bine că nu, simt că mă înec într-un ocean de durere, şi de ruşine, şi de frică. Fiindcă există adevăruri groaznice care sunt scrise doar pe plafoanele ambulanţelor, şi nu le poţi vedea decât dacă stai întins dedesubt, într-o dimineaţă târzie de marţi, în timp ce eşti dus la spital, cu un umăr rupt şi cu o scrisoare de la soţia ta în buzunarul sacoului, iar afară soarele străluceşte, şi toţi se simt mai bine decât tine…

20

Eu sunt bărbatul, e scris, care traversează în fiecare zi o intersecţie de lângă casa lui şi nu vede indicatorul de cedare a trecerii. Sunt bărbatul care, în ăştia zece ani, asistă la cel puţin trei operaţiuni de curăţare a copacilor care acoperă indicatorul cu coroanele lor, şi de fiecare dată se gândeşte îndelung la cât de puţin ajunge, în final, pentru a transforma în ceva necunoscut o privelişte familiară, dar între timp continuă să nu vadă indicatorul. Şi sunt părintele care intră în intersecţia asta în mod regulat împreună cu fiul, în maşină şi uneori chiar cu Vespa, ţinându-l strâns în faţa lui, între picioare, după ce i-a îndesat pe cap casca neomologată cumpărată

de la Poarta Portese, convins că-l protejează aşa cum n-ar putea-o face nimeni altcineva în lume. Bărbatul ăsta sunt eu. Dar sunt şi fiul care nu s-a înţeles cu tatăl lui, evident din vina tatălui, şi care nu s-a întrebat niciodată cine e cu adevărat părintele lui. Sunt soţul care şi-a impus să nu-şi înşele soţia, de parcă numai asta ar fi putut să i se întâmple rău căsniciei lui, şi nu şi-a dat seama că soţia îl înşela. Sunt fratele care şi-a criticat sora, ideile politice ale surorii, logodnicii surorii, soţul surorii, convins că are întotdeauna dreptate, iar acum nu are o viaţă prea diferită de a surorii lui. Sunt unchiul a trei nepoţei care sunt speriaţi de el. Sunt bărbatul care, la cină, povesteşte întotdeauna aceleaşi lucruri. Sunt bărbatul care nu-şi decorează frumos casa, deşi are banii s-o facă. Sunt bărbatul care atunci când vede un pistol caută un poliţist, bărbatul care donează cecuri fără să le semneze. Sunt bărbatul care se lasă de fumat şi apoi se apucă din nou. Sunt şahistul care promite mult, dar apoi renunţă să mai joace fiindcă nu reuşeşte să suporte înfrângerile. Sunt bărbatul cu o memorie formidabilă care-şi pierde memoria. Sunt scriitorul de cărţi pentru copii care fură idei din dreapta şi din stânga, şi care susţine că n-ar vrea să fie niciodată mai mult de-atât, dar minte, fiindcă ar vrea, şi-încă cum…

Ah, cum a devenit totul atât de clar; cum e totul mult mai simplu. Cât de liniştitor e adevărul, şi luminos, şi fatal, când nu ţi se serveşte cu porţia atunci când te aştepţi mai puţin, între două încercări de a-l alunga înapoi, şi când îl accepţi ca adevăr gol-goluţ. Ce uşurare, acum, şi ce ruşine; şi, pe de altă parte, cât e de diferit, momentul ăsta, cât e de cenuşiu şi de trist faţă de cel pe care îmi doream să-l trăiesc, mai devreme sau mai târziu, pentru a începe cu el o viaţă nouă, adevărată: mi-l imaginam vesel, plin de oameni şi de lumini, ca sfârşitul din *Opt şi jumătate*, când acolo…

Da, fiindcă eu sunt bărbatul care credea că învaţă diverse lucruri din filme. Am şi declarat-o public, într-un interviu la radio, şi nici n-a trecut prea mult de-atunci: „Cinematograful m-a învăţat să trăiesc” de-a dreptul, sau ceva de genul. Iată, sunt bărbatul care pentru a ajunge să se ruşineze că a spus o mare tâmpenie trebuie să se ciocnească de un taxi, să se rănească şi să fie dus la spital pe o targă.

— Cum te simţi? mă întreabă lunganul.

E o siluetă spectrală în penumbră, care se abate asupra mea ca un şireang.

— Am avut şi zile mai bune răspund eu, cel care învaţă pe de rost replici din filme şi apoi le serveşte celorlalţi, sau le revinde în cărţile pe care le scrie, sau ambele, şi apoi, brusc, descoperă într-o zi că le-a uitat şi nu mai ştie ce să scrie, ce să spună. (Asta era a lui Paul Newman în *The Drowning Pool* – oare când o s-o uit?)

— Te doare ochiul?

— Care ochi?

Mă atinge sub ochiul stâng, cu o delicateţe de care, văzându-l, nu l-ai crede capabil. (Eu sunt omul care judecă oamenii capabili sau nu să facă un lucru numai după aspectul lor.)

— Ăsta. Globul e injectat cu sânge.

Globul injectat cu sânge…

— Nu simt nimic, răspund.

— Trebuie să fi intrat un ciob, îşi dă el cu părerea.

Da, sau faimoasa bârnă din Biblie: „De ce vezi paiul din ochiul fratelui tău, iar bârna din ochiul tău nu o iei în seamă?”

— Ia încearcă să-l închizi pe celălalt.

Mă supun, dar trebuie să mă ajut cu mâna, altfel nu reuşesc. Continui să văd normal, în timp ce el îmi înfige două degete în faţa ochilor.

— Câte sunt?

— Două.

Deschide larg degetele mâinii.

— Acum?

— Cinci.

închide pumnul.

— Acum?

— Zero.

Hai, continuă, prietene: eu sunt bărbatul care nu pierde niciodată la jocul ăsta, şi puţine lucruri pe lumea asta sunt aşa de plăcute ca o victorie fără luptă…

Dar nimic, se dă bătut. Se ridică, îşi aranjează părul, se uită spre şofer, prin geamul despărţitor. Data viitoare trebuie să ţin minte să mai greşesc câte un răspuns, să ne jucăm un pic mai mult.

Sirena tace dintr-odată.

— Am ajuns, spune el.

Ambulanţa încetineşte, coteşte la nouăzeci de grade şi rulează încet câteva secunde, apoi se opreşte. Uşile se deschid brusc şi apoi totul e o succesiune de manevre, şi de zgomote, şi de suprafeţe orizontale care fug pe deasupra mea: plafonul ambulanţei, acoperişul sprijinit pe stâlpii de la intrare, tavanul de la camera de gardă, tavanul murdar al coridorului. Lunganul a dispărut, am rămas în mâinile unui infirmier voinic şi posac, care-şi târăşte zgomotos saboţii pe podea. Trec prin faţa mea figuri de africani, de bătrâni, de poliţişti, până când infirmierul mă introduce într-o sală cu pereţii goi, mă mută pe un pat fără roţi (durere foarte puternică în timpul manevrei) şi-mi spune să aştept. Prin perete se aud sunete bizare, izbituri, discuţii, ba chiar urlete: „Lăsaţi-ne să lucrăm!“, „E o ruşine!“, chestii de genul ăsta, dar nu reuşesc să înţeleg ce se întâmplă. Infirmierul pleacă împingând targa cu roţi. Rămân singur.

Nu ştiu unde mă aflu. Nu cunosc niciun spital în afară de Policlinica Gemelli, în care a murit tatăl meu. Dar asta nu e Policlinica Gemelli: e mult mai dărăpănat, murdar, abandonat. Pare un spital de campanie. Urletele de dincolo de perete se aud din ce în ce mai slab, ca şi cum interlocutorii s-ar depărta. Am găsit o poziţie în care nu mai simt durerea, pe partea sănătoasă, cu capul sprijinit de braţ, asemănătoare cu cea în care am stat mai devreme pe asfalt, şi sunt ciudat de calm. Oricare ar fi gravitatea rănilor, simt că trupul meu s-a adaptat deja: se umflă acolo unde trebuie să se umfle, mă furnică acolo unde trebuie să mă furnice, doare acolo unde trebuie să doară, fără să se revolte împotriva acestei noi condiţii, şi acelaşi lucru pare să se întâmple cu mintea mea. Am avut un accident şi am fost rănit? Vespa mea a rămas făcută acordeon în mijlocul unei intersecţii într-un lac de benzină? M-au aruncat aici singur, nici măcar nu ştiu unde, uitând instantaneu de mine? Tatăl meu a murit? Soţia mea m-a înşelat? Simt cum toate întrebările astea se grupează în jurul unui singur gând determinant, identificat de o inteligenţă subcorticală de gheaţă cu precizia pick-upurilor care se opresc singure: nu pot face nimic, mă gândesc. Nu pot face nimic, nu, nu pot face. Şi aici se termină tot.

Nu ştiu cât timp petrec aşa, imobilizat în situaţia asta fără ieşire: în realitate e ca şi cum timpul n-ar trece, sau, oricum, e ca şi cum n-ar trece *pentru mine*, şi nu sufăr, şi asta e tot ce ştiu. Scoate un om în afara timpului şi suferinţa lui se va sfârşi.

În sfârşit se întâmplă ceva: dintr-odată, un perete întreg se dă la o parte, de parcă am fi la teatru – şi atunci ăsta e *Sfârşit de partidă*, iar eu sunt Hamm, exclus în afara timpului, Proţăpită în contralumină în faţa abisului care tocmai s-a deschis (surpriză; cămăruţa asta dă direct spre exterior) apare o siluetă pe care de-acum o cunosc bine, şi care încă mă mai surprinde – ca întotdeauna, de altfel: mă surprinde, da, dar îmi face şi plăcere, fiindcă e silueta persoanei care mă iubeşte cel mai mult pe lume, „în afară de rudele mele cele mai apropiate”…

— Ah, aici eşti, mi se adresează.

Închide peretele glisant, apoi se apropie şi mă priveşte cu o expresie îngrijorată – deşi zâmbeşte, ca de obicei.

— În ce belea ai mai intrat?

— Cum… bălmăjesc, cum aţi aflat că…

— Ce-ai păţit?

— Umărul. Cred că mi l-am rupt.

Îmi cercetează umărul, apoi tot corpul, apoi din nou umărul, de parcă ar face o verificare specială şi de neînţeles pentru noi, ceilalţi.

— Şi ochiul – adaug, se pare că am globul injectat cu sânge…

Vine deasupra mea şi-mi examinează ochiul.

— Hm… vezi cu el?

— Da, văd…

Se dă un pas în spate şi se întoarce să mă cerceteze în ansamblu.

— Umărul, zici?

— Da. Dar cum ati aflat…

— Picioarele şi capul sunt în regulă? Te-ai lovit la cap?

— Nu.

Ridic ambele picioare, ca să-i demonstrez, şi le mişc, dar nu e o idee bună, fiindcă parcă mă înjunghie un cuţit în spate.

— Sigur?

— Da. Am lovit un taxi în aripă. Când am căzut la pământ eram practic nemişcat şi aveam casca. Dar îmi spuneţi odată cum aţi făcut să aflaţi că eram…

— Îţi explic apoi – mă întrerupe acum n-avem timp. Trebuie să plecăm, repede. Poţi să mergi?

— Nu ştiu. De ce trebuie să plecăm?

— Pentru că pun spitalul sub sechestru.

— Cum?

Zâmbeşte, expiră pe nas, se uită în jos. A tras minciuna lui gogonată obişnuită, numai că de data asta mi se pare că e şi el conştient.

— Afară – îmi explică el, e plin de maşini de poliţie şi de la Garda Financiară. Pun spitalul sub sechestru. Ordin de la Ministerul Sănătăţii. N-am putut afla mai multe, dar se întâmplă *acum*. Dacă rămâi înăuntru, te-ai ars. De când eşti aici?

— Nu ştiu. De vreo jumătate de oră, o oră.

— Te-a văzut vreun doctor?

— Nu.

— Te-au înregistrat? Le-ai dat datele tale, chestii de genu' ăsta?

— Nu.

Râde.

— Te-au aruncat aici şi-atât…

Închide ochii şi clatină din cap.

— E mai bine-aşa, hotărăşte el. Hai, să ne luăm tălpăşiţa. „A-şi lua tălpăşiţa", uite o expresie pe care tata o folosea mereu.

— Şi unde mergem?

— Să vedem, îmi răspunde. Poţi să te ridici?

— Să vedem, dau replica.

Încep o manevră laborioasă de ridicare, iar el se întoarce lângă mine, cu mâinile lui uriaşe gata să mă ridice, dar eu clatin din cap ca să mă lase să încerc singur. Mă ridic încet în fund, iar durerea din umăr învie imediat, în plus, simt o durere şi în piept, în zona inimii, şi mi se învârte capul. Picioarele îmi atârnă în gol – e înalt patul ăsta de spital – iar eu mă târăsc în jos cu grijă, până ating podeaua. Mâinile lui vin în urma mea, gata să intervină, dar fără să mă atingă, aşa cum faci cu copilaşii care învaţă să meargă.

— Reuşeşti?

Abia dacă dau din cap, pentru că şi să vorbesc îmi provoacă suferinţă, şi să respir. Foarte încet, mă ridic în poziţie verticală, sprijinindu-mă de el cu braţul sănătos. Încerc să fac un pas, apoi încă unul, dar simt ca şi cum o presă mi-ar strivi umărul rănit, iar durerea mă copleşeşte. Simt cum sângele-mi pulsează în tâmple din ce în ce mai tare, şi cum o căldură infernală coboară ca un şuvoi din cap, sau urcă, nu-mi dau seama prea bine, în timp ce vederea mi se înceţoşează.

— Ridicaţi-mă, şoptesc şi, în acelaşi moment în care îmi dau drumul, o forţă mă ridică brusc, de parcă aş fi un sac de talaş, o perna, o legătură de surcele; ca şi cum aş fi într-adevăr nimicul care mă simt a fi.

O clipă mai târziu, sunt la un metru de pământ, cu picioarele atârnând, braţul sănătos în jurul grumazului său tare şi faţa strivită de pieptul lui.

— Hei, ce faci, leşini?

Da, bună întrebare: leşin? Pentru moment, mi-e imposibil să răspund. Pentru moment, sunt doar suspendat într-o pauză bizară, amniotică, şi se poate întâmpla orice, dar chiar orice, în timp ce savurez din nou fericirea complet uitată de a fi luat în braţe şi tot ce a mai rămas simţire din mine se face totuna cu masa grosolană şi măreaţă a *îngerului* care o face. Cu nasul strivit de sacoul lui, inspir tot mirosul de care e impregnat – vechi, proletar, amestecul ăla de fum, sudoare şi materie inertă pe care-l simţi în jurul salahorilor când vin să bea cafeaua la bar; cu urechea lipită de pieptul lui mă las subjugat de bătăile inimii lui, hipnotice, puternice, regulate, şi mai în profunzime reuşesc să disting şuieratul care îi zgârie plămânii asemenea zgomotului unei chei care scrijeleşte caroseria unei maşini; burta lui mare şi caldă, umflată şi dezumflată de pistonul respiraţiei lui, mă leagănă uşor ca o oscilaţie pneumatică, şi îmi goleşte mintea de gânduri…

Apoi, dintr-odată, e ca şi cum totul s-ar întâmpla din nou, dar invers, şi pentru o clipă uluitoare şi extraordinară observ în trupul meu o senzaţie minunată de reversibilitate – reversibilitatea pe care realitatea n-o admite clar, şi care acum, în schimb, parcă a reuşit să se instaleze înlăuntrul meu, cum stau aşa suspendat în braţele astea prietene: durerea dispare, tâmplele nu mai pulsează, căldura se ridică, ceaţa se risipeşte… Va trece şi momentul ăsta, ştiu, înţeleg, iar eu voi leşina sau nu voi leşina, după care timpul va începe din nou să se scurgă, iar eu să lupt împotriva lui sau să mă resemnez în faţa dominaţiei lui despotice, sau ambele; dar, cât timp durează, pot vedea ce s-ar întâmpla dacă momentul ăsta n-ar trece deloc, dar dacă s-ar întâmpla să dureze şi-ar dura, ar dura la infinit, iar eu aş continua să mă bucur de darul de a trăi de-a-ndoaselea tot ceea ce m-a adus aici, într-o fugă electrizantă înapoi, unde înainte reuşeşte în sfârşit să fie mai important decât după, iar efectele să fie distruse de cauze: şi atunci iată că mă întorc la pământ, bolnav, pe picioarele mele, şi mă aşez înapoi pe patul de spital, şi mă lungesc, uşor, ca să nu mă doară ceva, iată că peretele se deschide din nou şi apoi se închide, şi când s-a închis bărbatul

ăsta nu mai e, şi sunt din nou singur în bula mea în care timpul nu există, apoi pe targă privind cum fug tavanele unul după celelalte, apoi în ambulanţă recunoscând că sunt cel care sunt, apoi zăcând în mijlocul intersecţiei dându-mi seama că e vina mea, apoi în clipa nebunească a ciocnirii, neputincios şi plin de adrenalină, consolat doar de faptul că nu e vina mea, iar umărul e din nou sănătos, nici ochiul nu mai e injectat cu sânge, iar eu conduc Vespa, teafăr şi nevătămat, deşi sfâşiat de durerea trădării şi zdrobit de ideea căsniciei mele distruse, şi iată momentul în care durerea aia mi se implântă în came, ah, cea mai grea, în timp ce citesc scrisoarea Annei îmbrăţişând-o pe femeia aia care plânge, dar iată că durerea trece, da, pentru o clipă se transformă într-o bănuială fugitivă şi apoi dispare definitiv, lăsând locul ruşinii declanşate de un cec care trebuie semnat, plăcerii unei mângâieri vindecătoare, surprizei la observarea frumuseţii unei mame, iar din durerea mea n-a mai rămas aproape nimic, doar o problemă de mică întârziere, şi Vespe cărora nu le porneşte motorul, şi vecini legaţi de tărgi, şi insomnie, şi ţigări fumate pe ascuns, iar căsnicia distrusă e numai cea a unui vecin de bloc, şi aproape că trebuie să-mi fie ruşine că mă simt rău pentru prostiile astea, toţi se simt mai rău decât mine, dar iată că durerea creşte din nou, şi sunt în sufrageria mea, e seară, creşte în faţa încăpăţânării cu care mi se repetă că tatăl meu era rus, era un spion în misiune şi s-a prefăcut tot timpul, şi creşte pentru că eu cred, iar memoria nu mă mai protejează, nu îndeajuns, dar iată că în sfârşit mă protejează, iar eu cred deja mult mai puţin, foarte puţin, şi sunt la restaurant şi recit pe de rost Pasolini pentru toţi comesenii, şi povestea asta cu tatăl meu mă nelinişteşte, poate, mă enervează, dar nu cred o boabă, şi apoi nici măcar nu mă mai nelinişteşte, mă face curios, mă surprinde, cel mult mă distrează ridicolul ei şi apoi dispare cu totul, gata, nu mai există, n-a existat niciodată, nu există decât străfulgerarea sentimentului de frică acum, şi o fugă, şi altă frică, mai mare, neaşteptată, pe care n-am mai simţit-o în viaţa mea, dar apoi dispare şi asta, şi sunt în picioare în faţa unei mulţimi care mă aplaudă, şi donez cincisprezece milioane unei femei, şi apoi cineva mi le donează mie, şi sunt în tren, sunt acasă, o îmbrăţişez pe Anna, sunt la înmormântarea tatălui meu, sunt la căpătâiul lui, şi tatăl meu moare, intră în comă, se simte mai rău, pare să-şi revină, se trezeşte, e operat de urgenţă, e internat de urgenţă, îşi pierde cunoştinţa, mama vorbeşte cu mine la telefon plângând, tata se simte rău,

apoi se simte bine, iată-l sănătos tun, şi mama râde, şi sunt la ei la cină, sunt în maşină, stau la birou şi nu reuşesc să scriu, semnez un contract pentru o altă carte, cartea se vinde foarte bine, cartea e publicată, uite că am predat-o editurii, am terminat-o, sunt pe punctul de a o termina, stau la birou şi-o scriu, e vară, Anna e la mare cu Franceschino, ne sunăm în fiecare zi şi ne iubim, şi sunt plin de idei şi încep să scriu o nouă carte, şi sărbătorim cu şampanie, şi se publică prima carte, şi o scriu cât ai bate din palme, şi-mi vine ideea s-o scriu, şi apoi ideea nu mai e, şi sunt singur povestindu-i lui Franceschino aventurile lui Pizzano Pizza, aşa, inventându-le, ca să se amuze, dat fiind că începe să dorească, să înţeleagă, să vorbească, să meargă, şi sunt pe stradă, la intersecţia aia, sprijinit de coloană, şi-i fac cu mâna Annei care-mi răspunde de pe terasa noastră, şi sunt fericit, şi iute, iute, iute, mereu mai rapid, se naşte Franceschino, mă căsătoresc, renunţ la facultate, Anna devine iubita mea, mă îndrăgostesc de Anna, o cunosc pe Anna, renunţ să mai joc şah, mă cert, mă cert, mă cert cu tatăl meu, şi sunt din ce în ce mai puternic şi mai uşor, şi văd mereu mai departe, e frumos, pare un desen de Saul Steinberg, epoci întregi transformate într-un cuvânt, tinereţe, adolescenţă, copilărie, iute, până când, iată, sunt liber, nu m-am născut încă şi astfel mă aflu peste tot, în orice timp şi în orice loc, e minunat, uluitor, sunt primul om în spaţiu, primul computer, prima fibră de nailon, sunt consumismul, televiziunea alb-negru, revoluţia din Cuba, Războiul Rece, Zidul Berlinului, Teddy Boys, sunt Fred Astaire dansând, Gandhi care posteşte, Charlie Parker care se droghează, Ribot care-i întrece pe toţi, sunt golful New York în care se scufundă Andrea Doria, sunt Superga de care se izbeşte marea A.C. Torino, Niimberg în timpul procesului, Marea Tireniană în faţa erupţiei Vezuviului – sunt stepa siberiană în ’45, şi războiul tocmai s-a terminat, şi sunt zorii unei zile obişnuite, palide, îngheţate, şi sunt împrăştiat peste tot în imensitatea asta, în vânt, în gheaţă, în mestecenii desfrunziţi, şi acum ştiu dacă e adevărat sau nu că tatăl meu îi zboară creierii tatălui meu, exact în momentul ăsta, de la mică distanţă, pentru a-i lua locul de ofiţer, de italian şi de tată.

21

Aaaaaaaaaaaaaaaaaahhh…

Femeia începe să urle din nou. Au adus-o aici acum zece minute, adormită şi intubată, şi la puţină vreme după aia a început să urle în somn: gemete de tânguire, chelălăituri animalice, de parcă ar fi posedată de diavol. Şi încă nu s-a preocupat nimeni să vadă ce se întâmplă, nici asistenta care vine şi pleacă, şi care se opreşte din când în când la mine, să verifice cum mă simt, nici cealaltă care stă mereu în spatele unui birouaş, în fundul camerei ăsteia, şi nu face nimic.

Sala de supraveghere postoperatorie se numeşte camera asta. E prevăzută cu un fel de zgomot de fond, care se aude atunci când femeia nu urlă, ca nişte elice care se învârtesc, aparate aflate în priză, obiecte considerate silenţioase, dar care numai silenţioase nu sunt…

Aaaaaaaaaaaaaahhhhhhh…

— Mă scuzaţi, mă adresez asistentei care vine şi pleaca, atunci când o văd venind.

Asistenta se opreşte. Bănuiesc că e frumoasă, dar nu m-am convins încă pe deplin, fiindcă nu zâmbeşte.

— Da?

E înaltă, slabă, fără sâni, are un ten fin, de copilă, şi nu zâmbeşte niciodată. Nu că ar fi antipatică sau morocănoasă, dimpotrivă, e amabilă, o profesionistă. Doar că nu zâmbeşte.

— E normal să urle, doamna aia? o întreb.

Asistenta nu zâmbeşte.

— Da, e normal, îmi răspunde.

Are ochii albaştri, mici şi străini. După accent pare poloneză, oricum, slavă.

— Adică aşa fac toţi? Am urlat şi eu?

Asistenta face doi paşi şi vine lângă mine. Are o mină blândă, dar nu zâmbeşte.

— Nu, dumneavoastră aţi tăcut chitic.

Apoi, dacă tot e aici, îşi notează diverse chestii pe foile de observaţie. Cercetează flacoanele atârnate pe suportul de lângă patul meu, controlează robinetele perfuziei, scrie din nou. E stângace.

— Şi să taci chitic e normal? o întreb.

Nici măcar acum nu zâmbeşte.

— Da – îmi spune – şi asta e normal.

Un urlet sparge din nou liniştea salonului, auzindu-se ca un ecou.

Asistenta mă priveşte. Înţelege perfect că situaţia cere un zâmbet şi pare că într-adevăr face un efort să ridice de colţurile gurii. Trebuie să aibă dinţi urâţi.

— E sedată – îmi explică – visează.

Şi pleacă.

Eu n-am visat deloc, sunt sigur. Nu mi s-a mai făcut niciodată anestezie totală şi trebuie să recunosc că e fantastică. E extraordinar că lucrul cel mai important se întâmplă când tu dormi, dar e foarte frumos şi apoi, întoarcerea lentă şi liniştită la viaţă, care se întâmplă în camera asta, şi prea puţin contează că e o tihnă artificială, efect al medicamentelor Sunt treaz de aproape o oră şi mă simt bine, asta-i clar. Sunt mai lucid ca oricând şi nu mă doare nimic, simt doar o foame de lup – dar şi foamea are o frumuseţe stranie, aici, pare foamea aia pe care o simţi când eşti copil. La început am întrebat-o pe asistentă cât mai trebuia să stau în burta asta de balenă, iar ea mi-a spus: „Puţin“. Dar eu o întrebam aşa, de curiozitate, nu sunt nerăbdător să ies.

Aaaaaaahhhaaaaaaahhhhh…

Ideea e că am fost lucid imediat, de cum am deschis ochii, şi mi s-a întâmplat un lucru impresionant, la care n-am încetat să mă gândesc. Nu ştiu dacă asistenta ar spune şi despre asta că e un lucru normal, dar *am asistat*, ca să spun aşa, la revenirea mea la starea de conştienţă: mi-am simţit pur şi simplu memoria inundându-mă, ca o masă compactă, din zona de dincolo, unde o parcase anestezia. A fost foarte diferit de o deşteptare obişnuită în zori de zi, când deschizi ochii şi, vrum, te trezeşti iar în cârcă, într-o secundă, cu cel care eşti: a fost un proces foarte lent şi gradual, exact ca atunci când porneşti un computer care trebuie să încarce tot ce-i trebuie ca să poată funcţiona – programe, informaţii, memorie – pescuindu-le pe fiecare de pe hard disk, într-o anumită ordine. Asta înseamnă să-ţi percepi propria conştiinţă a sinelui nu ca pe un tot unitar – un tot unitar monolitic, masiv –, ci ca pe o înlănţuire de multe conştiinţe separate. A fost ca şi cum i-ai urmări pe cei care-ţi mută mobila punându-ţi toate lucrurile la loc, gata, unul după celălalt, în casa în care ai trăit întotdeauna şi de unde trebuise să pleci pentru o perioadă: la final totul revine la starea iniţială, dar operaţiunea care face posibil acest lucru necesită un anumit timp, iar în timpul ăsta îţi dai seama pentru prima dată de diferenţa dintre perete şi biblioteca aşezată în faţa lui.

Începutul a fost surprinzător: senzaţie de goliciune. Pur şi simplu mi-am dat seama că sunt dezbrăcat complet pe sub cămaşa asta verde; iar primul fragment de trecut care a venit să mă reîntregească a fost amintirea că aveam chiloţi când mi-am pus cămaşa; iar primul raţionament pe care l-am făcut a fost că mi i-a scos cineva. Ăsta a fost începutul, chiar mai înainte să-mi amintesc cum mă cheamă sau cum am ajuns aici, înainte de a vedea faşa care-mi imobilizează umărul şi braţul sau să-mi dau seama de bandajul care-mi acoperă ochiul stâng – înainte de toate; iar pentru un lung moment straniu n-am fost decât o formă elementară de viaţă: senzaţie de goliciune, amintire a unor chiloţi avuţi pe mine, constatarea dispariţiei lor.

Imediat apoi au venit şi suferinţele mele, în şir: Anna m-a înşelat. Tatăl meu a murit. Am avut un accident. Eram rănit grav. M-au operat. Et cetera. Soseau, se duceau să-şi ocupe locul în primul rând, dar nu-şi aduceau povara de nefericire, nicio durere – şi sunt sigur că e numai meritul medicamentelor, al somnului artificial. Nu mai era nici urmă de nelinişte a unor treziri disperate din trecut, a căror amintire m-a invadat imediat — poate tocmai ca să pot aprecia diferenţa: trezirea după ce Juventus pierduse finala Cupei Campionilor împotriva lui Ajax; trezirea după ce Ilaria Ortoni mă părăsise; trezirea după înfrângerea îngrozitoare din meciul cu Tavella în turneul de la Lugano; trezirea după moartea tatălui meu…

Abia în momentul ăsta au intervenit şi datele problemei, odată cu primele imagini. Anna: chipul ei oacheş, radios; faptul că e soţia mea; certitudinea că o iubesc. Franceschino: fericirea de a avea un fiu, feţişoara lui prelungă, palidă, care seamănă cu a mea. Şi mama mea: ochii ei verzi, mereu gata să se umple de lacrimi, asemănarea ei legendară cu Sophia Loren; braţele ei delicate între ale mele. Şi tatăl meu: aerul lui distant, severitatea, lui, neputinţa mea de a mă înţelege cu el măcar ca adult; cadavrul lui în uniformă de gală, la fel de glacial, în sicriul cu capacul deschis şi înconjurat de coroane de flori; vestea iraţională că nu era nimic adevărat, că era rus, că era comunist, că era un spion în misiune…

Apoi, uşor-uşor, a venit şi restul, au venit toate, unele după celelalte, până au făcut din mine acel Gianni Orzan conştient şi înfometat care sunt acum. A fost nevoie, nu ştiu, de un sfert de oră, dar în timp ce îmi terminam de încărcat destinul – pentru că despre asta era vorba, până la urmă –, începeam deja să-l trăiesc, îmi dau seama acum când mă gândesc, ca Pinocchio care începe să fugă înainte să fie terminat. Şi atunci, mai mult

decât durerea pe care Anna a vrut să mi-o provoace cu scrisoarea aia, mai mult decât preocuparea pentru sănătatea mea şi pentru viitorul meu, ceea ce m-a captivat cu totul a fost adevărata noutate a trezirii, adevărata schimbare: *tatăl meu era rus, era comunist, era un spion în misiune*. Nicio îndoială, niciun semn de întrebare. Continuam să recuperez fapte şi amintiri care o contraziceau, dar afirmaţia asta se găsea dintr-odată în centrul vieţii mele, inatacabilă, de parcă ar fi existat dintotdeauna acolo. Aşadar, întrebarea pe care mi-am pus-o a fost: Când am început să cred? *Cum* s-a întâmplat? Iar gândul meu s-a întors la clipele de dinaintea aşternerii vălului alb al anesteziei, la ultimele ore petrecute împreună cu Gianni Bogliasco şi la izbitoarea familiaritate care le-a caracterizat, de când m-a sustras din spitalul aflat sub sechestru până în momentul în care chipul lui a dispărut în spatele uşii închise a sălii de operaţie, în clinica asta în care el m-a adus, încredinţându-mă medicilor pe care el îi cunoştea – şi pentru care se chema Gianni Costante, exact numele de pe cardul lui de credit. Răspunsul era acolo, în orele alea.

Fiindcă ieri, bărbatul ăla m-a luat în braţe pentru a doua oară în viaţa lui, după aproape treizeci de ani, la Amsterdam, şi atunci ca urmare a unui accident, şi m-a aşezat în maşina lui de teren puţitoare, parcată pe banda a treia, şi apoi m-a transportat până la clinica asta în capătul celălalt al Romei, şi în trecere s-a oprit la intersecţia în care avusese loc accidentul meu, şi a coborât, şi a ridicat Vespa mea abandonată pe trotuar, şi, plin de compătimire, a legat-o de un stâlp, şi a recuperat cheile, documentele, casca, până şi cartea lui Carver din portbagajul contorsionat, şi a rămas alături de mine în timp ce eram consultat de specialişti, la umăr, apoi la ochi şi apoi din nou la umăr, şi şi-a pus degetele uriaşe pe radiografie, cercetând în lumină fractura claviculei, rupturile probabile de ligament şi coastele fisurate, şi a discutat cu ei despre situaţia mea, comunicându-mi apoi concluziile la care ajunseseră, şi anume că aveam să fiu operat a doua zi, atât la umăr, cât şi la ochi, într-o intervenţie dublă, după câte se pare nu foarte dificilă, dar delicată, cu – printre altele – o reducere specială negociată cu abilitate de el, astfel încât, la final, costul operaţiei să fie acoperit de asigurarea mea, deşi nu exista nicio convenţie între clinică şi casa mea de asigurări. Şi a făcut toate astea fără să-mi ceară nimic, punându-mă întotdeauna în faţa faptului împlinit, fără măcar să ştie câtă confuzie era în mintea mea, şi câtă nevoie aveam să ia altcineva deciziile în

locul meu. Nimeni nu se mai ocupase vreodată de mine în modul ăla hotărât, atât de total; şi, într-adevăr, îmi aduc aminte că, deşi mă aflam poate în momentul cel mai greu din viaţa mea, prezenţa lui alături de mine îmi transmitea un sentiment de siguranţă pe care nu-l mai simţisem niciodată. Uite, mă gândeam, viaţa mea e administrată ca o întreprindere aflată în pragul falimentului: pot să mă las dus de curentul timpului meu nebunesc, în timp ce el o va ierta pe Anna şi-mi va salva căsnicia, va termina cartea şi îmi va salva contul din bancă, se va ocupa atât de demersurile legate de moştenirea tatălui meu, cât şi de problemele privind accidentul meu şi, într-una dintre zilele astea, îşi va face timp să dea o raită şi prin Austria, la copilul aflat în comă, ca s-o îmbrăţişeze pe maică-sa în locul meu…

Aşa am început să cred povestea lui: am crezut în el. S-a lăsat întunericul, tornada consulturilor medicale s-a liniştit, am rămas singuri în cameră, iar eu îl credeam. Mă văitam, ameţit de durere şi de medicamente, contururile realităţii se pierdeau în cele ale visului, lungile ore ale nopţii hipnagogice treceau, iar eu credeam în el. El mă liniştea, îmi spunea bancuri vechi, îl lăuda pe ortopedul care avea să mă opereze a doua zi, apoi îmi vorbea despre el, îmi povestea că ocupaţia lui oficială era cea de detectiv particular, deşi în realitate nu profesa deloc aşa ceva, apoi îmi arăta cartea pe care a scris-o despre rotiserii, explicându-mi că venea să mi-o aducă atunci când a văzut Vespa mea stâlcită în mijlocul intersecţiei şi a aflat de la un frizer că avusesem un accident şi că fusesem dus la Policlinică, iar acolo a văzut forţele de ordine care aplicau sigiliile de sechestru judiciar, şi slavă Domnului că m-a găsit imediat, şi ce noroc că nu eram rănit grav, noroc că nu l-au văzut în timp ce scotea de-acolo un pacient leşinat Apoi ieşea să fumeze, apoi se întorcea şi, crezându-mă adormit, stătea pe canapea citindu-şi cartea – având pe nas ochelarii micuţi identici cu ai tatălui meu – sau stătea în picioare la fereastră, fixând cine ştie ce punct, cu cămaşa cu mânecă scurtă, respiraţia grea şi şuieratul cauzat de boala de plămâni, dar eu nu dormeam şi-l priveam, iar la un moment dat îşi dădea seama şi mă întreba ce poate să facă pentru mine, iar silueta lui plutea prin cameră, iar eu îi spuneam că ar putea să-mi spună adevărul despre explozia avionului DC-9 la Ustica, el care sigur ştia, şi despre bomba din Piazza Fontana, din Piazza della Loggia, din gara Bologna, şi despre cazul Moro, şi despre asasinarea lui Pasolini, iar el se aşeza şi *mi-l spunea*: a fost o rachetă

franceză, îmi zicea, au fost fasciştii, au fost serviciile secrete, Fioravanti n-are nicio legătură, dar stă bine acolo unde e, se ştia *foarte bine* că Brigăzile Roşii îl ţineau pe Moro pe Via Montaicini, despre Pasolini nu s-a aflat însă niciodată nimic sigur, pentru că n-a interesat niciodată pe nimeni; şi atunci îmi dădeam seama că şi eu ştiam adevărul, îl ştiam cu toţii, ce mistere, ce Italia invizibilă, e ca atunci când iluzionistul dispare din cutie, *există un chepeng*, la dracu', e atât de simplu, la mintea cocoşului, dar, fireşte, iluzionistul spune că nu e niciun chepeng, şi toţi stau să se întrebe cum naiba a făcut să dispară – *mister* –, iar dacă vreunul insistă pe ideea cu uşiţa secretă e luat de nătărău. Apoi aţipeam, dar durerea puternică mă trezea, iar el se ducea să cheme o infirmieră care venea să-mi facă o injecţie, şi atunci mă simţeam puţin mai bine, şi afară era întuneric beznă, iar el îşi scotea pantofii răspândind un miros discret de picioare în toată camera, şi se întindea pe canapea, şi adormea cât ai clipi, tocmai ce vorbea despre o fractură de bazin pe care o suferise demult şi o secundă mai târziu sforăia ca un cal, şi avea un somn neliniştit, trupul lui masiv abia încăpând pe canapea, şi în zori se trezea, se ridica în picioare cu efort în penumbră şi-şi făcea gimnastica de dimineaţă, patru aplecări, patru genuflexiuni cu genunchii trosnind, patetice, demodate, cu mâinile întinse în faţă ca Ducele; şi din ce în ce mai mult, în momentele alea credeam în el.

Apoi, în dimineaţa asta, puţin înainte de a intra în operaţie, în timp ce anestezicul începea să-şi facă efectul, iar în privirea mea rămânea întipărită imaginea feţei lui îmbătrânite de barba nerasă şi încărunţită, îmi amintesc că m-am gândit la un lucru la oare nu m-aş fi aşteptat niciodată să mă gândesc: dacă tatălui meu i s-ar fi permis să se întoarcă în lumea asta, ca să-mi spună ceea ce mi-a ascuns întreaga viaţă, şi ar fi trebuit să aleagă o persoană în care să se încarneze – absolut diferită, e logic, de cel care se prefăcuse a fi, o *altă* persoană, o fiinţă atât de diferită de el pentru a demonstra cât de diferit fusese el însuşi de el, dar în acelaşi timp dificilă şi aceasta, greu de acceptat, dar bună, şi misterioasă, şi puternică, şi romantică, şi singuratică, şi plină de trecut aşa cum orice tată îşi doreşte să fie în ochii unui fiu – aşadar, m-am gândit, *l-ar fi ales pe el.*

După ce ai gândit un asemenea lucru, şi ai adormit în mijlocul unui asemenea gând, nu mai poţi retracta. Aşa s-a întâmplat.

Aaaaaaaaaaaahhh…

Asistenta care nu zâmbeşte continuă s-o ignore pe femeia care se vaită şi vine la mine.

— Totul e normal, îi spun.

Nu zâmbeşte. Cine ştie dacă nu ea e cea care mi-a scos chiloţii.

— Bine, domnule Orzan – zice –, vă transportăm înapoi în salon.

Soseşte şi cealaltă asistentă: nu e aşa de tânără şi e mai voinică. Seamănă cu Gabriella Ferri. Agaţă o fişă de patul meu şi se apucă să desfacă tuburile perfuziei. Nu-Zâmbesc se uită la Swatch-ul de la mână şi scrie ceva pe o foaie.

Da, *timpul*…

— Cât e ceasul? o întreb.

— Două.

A trecut ceva timp, cum se zice. Dacă, în loc să mă opereze, m-ar fi urcat într-un avion, aş fi ajuns cel puţin la Moscova.

— Simţiţi vreo durere? începe interogatoriul.

— Nu, răspund.

— Nimic, nimic?

— Nu.

— Dar ochiul? Vreo jenă? Mâncărime?

— Nimic, repet.

Ea notează totul pe o fişă.

— E normal? întreb.

De data asta am impresia că abia se abţine, dar nu zâmbeşte. Îşi ţine privirea fixă în foaie şi continuă să scrie.

— E bine – îmi răspunde, scriind în continuare e *foarte* bine…

Femeia adormită a început să geamă, între timp, şi nu mai urlă. Gabriella Ferri ridică frâna de la roţi, iar patul meu face un salt înainte. Nu-Zâmbesc îi face un semn pentru a-i spune să aştepte, şi mă fixează cu privirea.

— Să sperăm că n-o să se întâmple – îmi spune – dar dacă mai târziu veţi simţi o durere puternică, apăsaţi butonul ăsta.

Îmi arată spre un aparat ataşat de capătul patului, apoi unul dintre flacoanele care atârnă într-un dispozitiv.

— Morfina va fi administrată automat, îmi explică.

— Uau, exclam, fantastic!

— Fireşte – adaugă – maşina va înceta să funcţioneze după ce va fi administrat o anumită doză. Aşadar, nu abuzaţi. Aţi înţeles?

— Afirmativ.

Nici vorbă, se ţine tare şi nu zâmbeşte. Patul începe să se mişte. Ea face gestul de a-l trage de capăt, mergând cu spatele, dar e clar că efortul e făcut de cealaltă.

— Credeţi că voi putea să mănânc ceva? o întreb în timp ce trecem prin faţa femeii care geme.

— Sigur – îmi răspunde, prefacându-se în continuare că trage de pat –, vă e foame?

— Foarte foame.

— E un alt semn bun – îmi spune, şi lasă patul, mergând să deschidă uşa.

Patul încetineşte, se opreşte şi, când uşa e larg deschisă, porneşte din nou, dar ea rămâne nemişcată, în prag.

— Atunci, poftă bună – îmi urează în timp ce alunec pe lângă ea, şi brusc iată că zâmbeşte, şi are dinţii perfecţi, şi face până şi gropiţe în obraji, şi e încă şi mai frumoasă decât bănuiam, pare *născută* pentru a zâmbi, şi atunci trebuie să-i fi cerut directorul să nu zâmbească, să nu creeze probleme cu pacienţii, fiindcă trebuie să fi existat, în trecut, când zâmbea (telefoane de la interlocutori care tăceau, bacşişuri jenante, buchete de flori), iar pentru clinică asta nu e bine, fără să mai pui la socoteală gelozia colegelor, avansurile medicilor, iar ea s-a conformat: e străină, e extracomunitară, nu-şi poate permite să-şi creeze probleme la serviciu, aşa că s-a supus, s-a forţat şi a învăţat să liniştească pacienţii fără să zâmbească şi acum îi vine de la sine – dar ar trebui să-i spună cineva că, dacă face aşa şi la final zâmbeşte totuşi, trădându-se, şi e ultimul lucru pe care pacientul o vede facându-l în timp ce el e dus de lângă ea, şi e deja marcat de o durere personală, fiindcă acolo afară îl aşteaptă problemele lui şi nimeni nu va putea să le înfrunte pentru el, atunci totul e inutil, ba e chiar mai rău, fiindcă el se întoarce, matematic, sau mai bine zis încearcă să se întoarcă pentru a o mai vedea o secundă, dar cum e invalid nu reuşeşte, iar Gabriella Ferri îi spune să stea liniştit, iar el se lasă din nou pe spate, agitat, dintr-odată, e vulnerabil cum a fost întotdeauna, şi atunci şi anestezia, operaţia şi trezirea aia binecuvântată nu i-au fost de niciun folos, nu, nu i-au schimbat viaţa, dacă nici măcar n-a reînceput s-o trăiască şi deja îi lipseşte ceva.

Mama.

Cum intru pe uşă, mama se ridică de pe canapea. E palidă, copleşită, nici măcar nu se străduieşte să-şi ascundă îngrijorarea. Aşteaptă ca Gabriella Ferri să parcheze patul, să-i regleze înclinaţia apăsând nişte butoane, şi apoi vine lângă mine, pe partea braţului sănătos.

— Bună, mamă, îi spun.

Gabriella Ferri pleacă, cu un salut imperceptibil.

— Cum te simţi?

— Bine. Tu?

Se apleacă, mă sărută pe obraz, iar eu îi adulmec parfumul. Chanel 19 se numeşte: i l-am făcut cadou de atâtea ori, de Crăciun. Se ridică, îmi mângâie chipul şi se uită la mine, o privire lungă plină de durere: spre torsul meu pansat, spre încheietura străpunsă de acul perfuziei, spre bandajul care-mi acoperă ochiul. Ce n-aş fi dat când eram copil să am un asemenea accident şi să fiu operat fără ca ea să ştie, să fiu privit aşa a doua zi, biet fiu rănit pe care ea nu-l putuse proteja: dar nu mi se întâmpla niciodată nimic. Acum, că mi s-a întâmplat, mi-e ruşine şi-atât, şi mă simt vinovat că n-am avertizat-o, ieri, când Bogliasco îmi repeta s-o fac, între una sau alta dintre deciziile pe care le lua pentru mine.

— Serios, mamă – îi repet, mă simt bine.

Mă ridic puţin – numai câţiva centimetri, în realitate –, iar ea mă mângâie încă o dată. Apoi îmi ia mâna, iar eu zâmbesc din nou, lăsându-mă pradă ochilor ei verzi, încă înneguraţi de doliu, iar acum marcaţi şi de îngrijorare.

Încă nu pot să mă apuc s-o liniştesc, aşa cum ar fi firesc, descâlcind ghemul de întrebări care-i stăpânesc creierul (ce s-a întâmplat, ce-ai făcut, de ce nu m-ai avertizat imediat, de ce ai venit la clinica asta, de ce nu te-ai dus la Di Stefano…), lăsându-mă răsfăţat de privirea şi de mângâierile ei. Ar fi firesc, ar fi şi frumos, dar sunt lucruri care nu intră în sfera firescului: acum s-a creat între noi o nevoie cu totul nouă, şi trebuie înfruntată imediat, înainte să se instaleze în profunzime, unde ar începe imediat să crească deasupra ei alga obişnuinţei – care ascunde totul, în cadrul familiei, sufocă tot, compactează tot în amestecul ăla de nevoi neglijate care se numeşte afecţiune. Nu mă aşteptam să trebuiască s-o fac acum, aici, dar poate că e mai bine: sunt gata, sunt lucid, şi, dacă există un mod corect de a o face, îl voi găsi. Trebuie doar să iau iniţiativa şi s-o târăsc afară din

camera asta, cu atenţie, cu curaj, voinţă contra firesc, contra corecţiei fundamentale care trebuie adusă vieţilor noastre.

— Cum ai aflat? o întreb.

— Mi-a telefonat prietenul tău, azi-dimineaţă.

Prietenul meu. Tare.

— Şi cum ai venit? Cu trenul?

— Nu, am venit cu Graziella cu maşina.

— Graziella? E şi ea aici?

— Nu. Voia să rămână, dar am trimis-o înapoi la Sabaudia. Trebuie să alăpteze fetiţa, altfel…

— Da. S-a vindecat de mastită?

— Da, i-a trecut. Dar dacă nu alăptează, boala poate recidiva.

— Şi micuţa se simte bine? Se face tot mai frumoasă, pun pariu…

— Da, e bine. Mănâncă şi doarme.

— Şi pungaşii ăia doi? Sunt geloşi?

— Nu, deocamdată nu.

— Ce fac? Se duc la plajă? înoată?

Mă priveşte, perplexă: nu i-am mai pus niciodată atâtea întrebări despre familia surorii mele.

— Fac cursuri de vele, îmi răspunde.

— Deja? continui. Dar nu sunt prea mici?

— Se pare că nu.

— Nu e periculos?

— Au instructori – îmi replică, tot mai uimită, dar nu numai din cauza mea, acum, pentru că mi se pare că nu vede cu ochi buni şcoala asta de vele. (Şi e mişcătoare ingenuitatea cu care se lasă atrasă în discuţii despre nepoţi. E văduvă de nicio lună, are un fiu în spital, e clar că ar vrea să nu fie implicată, dar nu reuşeşte: e mai puternic decât ea, *respectul* ăsta uriaş pentru problemele familiale pe care eu le folosesc drept diversiune…)

— Hm… e adevărat – adaug – şi apoi nu sunt nişte copii inconştienţi, nu? Care să nu vadă pericolul… Cum a zis ăla mic la piscină, când instructorul l-a întrebat de ce nu vrea să se arunce?

Fără să vrea, fără să se poată abţine, faţa i se luminează brusc.

— „Fiindcă dacă mă pierdeţi din ochi mă înec.“

Izbucnesc în râs, un râs simplu, natural, şi fără să vrea, izbucneşte şi ea în râs. Gata: grimasa de îngrijorare de pe chipul ei se destinde, capul i se

relaxează, a *văzut* că mă simt bine şi, indiferent de ce s-a temut acum cinci minute, acum e aici şi râdem împreună.

— Ai înţeles? *El*, instructorului…

— Ce figură…

— Ce neîncredere totală…

E tactica lui Bogliasco, a slavilor care mă bateau întotdeauna: iniţiativă, digresiune, apoi două atacuri ucigătoare – niciodată unul singur, *două* – unul după celălalt.

Însă bate cineva la uşă şi asta nu e bine deloc. O asistentă pe care n-am mai văzut-o niciodată se iveşte în prag cu un cărucior: e anonimă, urâţică, aşadar zâmbeşte fără scrupule.

— Doriţi să mâncaţi?

— Nu, mulţumesc, îi răspund.

Asistenta rămâne uimită, dar nu insistă, dispare, iar uşa se închide din nou. Mă uit din nou la mama şi zâmbesc iar.

— Nu pot să mănânc până diseară, inventez.

De fapt e adevărat, nu pot. Nu e momentul să mă apuc de mâncat acum. Acum trebuie să fac cu totul altceva.

— Şi te-ai întâlnit – o întreb – cu prietenul meu?

— Unde?

Şi tocmai el mi-a sugerat metoda…

— Aici, când ai ajuns. V-aţi văzut?

— Nu.

— Ştii cine era?

— Cine?

— Prietenul meu. Nu l-ai recunoscut după voce?

— Nu, de ce? Cine era?

„Fă aşa, spune-i că m-ai întâlnit.”

— Era Gianni Bogliasco, mamă.

„Fireşte, ea va nega că mă cunoaşte.”

— Cine?

„Dar tu uită-te-n ochii ei, în timp ce face asta, şi cu privirea ta expertă de fiu îţi vei da seama că minte.”

— Gianni Bogliasco.

Ochii ei nu exprimă nimic.

— Gianni Costante.

Nimic.

— Gianni Fusco.

Nimic, nu e nimic în ochii ei, în afară de stupoarea unui interogatoriu de comisie parlamentară de anchetă, care pare adevărată. Şi cu toate astea, *e*, aşa cum a fost mereu, numai că eu nu reuşesc să văd, aşa cum n-am reuşit niciodată. Bogliasco se înşela: nu există pe lume nimic mai puţin expert decât privirea unui fiu…

— Hai, mamă. Cel care a scris cartea aia.

Îi arăt cartea, pe comodă, lângă telefon. Ea se ridică în picioare, o ia şi-o cercetează de parcă ar vedea un extraterestru. E drept, e o carte ciudată (Gianni Bogliasco, *Under 10*, Editura Tam-Tam, cu o crochetă de orez pe copertă) şi dintr-o perspectivă pur teoretică ar putea fi prima oară când o vede, motiv pentru care puţin din uluirea ei ar putea fi autentică: dar eu ştiu că a văzut-o, şi trebuie să aibă un exemplar acasă, mai exact în dulapul în care ţine cărţile de bucate.

— El te-a sunat, mamă. Prietenul tatei. Cel cu accidentul de la Amsterdam.

Bravo, mamă! În faţa privirii ăsteia, comisia parlamentară se va da bătută.

— Gianni – stupefiată, cu cartea în mână despre ce vorbeşti?

Dar eu nu sunt un subsecretar, mamă, iar asta se numeşte *mutare forţată*. Dacă ai tăcut toţi anii ăştia n-o să vorbeşti tocmai acum; dacă ai jurat să nu-mi spui nimic, n-o să-ţi încalci jurământul; nu poţi afişa altceva decât o expresie uluită. Iar eu trebuie să accept asta, pentru că de-acum încolo va fi mereu aşa: trebuie să învăţ să cred şi cu asta, basta, exact aşa cum am crezut timp de treizeci şi şapte de ani în versiunea voastră de viaţă burgheză, fără să visez vreodată să cer dovezi.

— Stai jos, mamă – îi spun.

Numai că e o diferenţă, una uriaşă; acum tu ştii că eu ştiu. Vei continua să-ţi faci datoria până la final, cum să nu, şi primul lucru pe care îl vei face, odată ajunsă acasă, va fi să arunci cartea despre rotiserii; dar măcar a luat sfârşit sacrificiul cel mai absurd la care te-a obligat destinul tău, să ştii că fiul tău se ia la trântă cu false probleme şi să nu poţi să-i spui. Trebuie să fi fost şi mai greu, pentru tine care n-ai fost niciodată rusoaică, comunista, trimisă în misiune, pentru tine care erai doar o mic-burgheză din Nomentano, frumoasă, simplă, şi fără gărgăuni în cap – aşa cum poate

dovedi fără vreun dubiu o pletoră de surori, veri, nepoţi şi mătuşi de o sută de ani încă în viaţă. Şi totuşi, într-un anume sens, trebuie să fi fost şi mai uşor, fiindcă în ceea ce te priveşte a fost vorba despre a iubi şi nu despre altceva, chiar dacă să iubeşti *de două ori*: să iubeşti pe bărbatul care a tras cu arma şi să-l iubeşti pe bărbatul care a rămas în zăpadă; să-l iubeşti pe soţul pe care l-ai putut săruta în faţa invitaţilor şi pe cel pe care l-ai putut săruta doar în secret; să iubeşti viaţa pe care ai avut-o împreună cu el şi cea pe care n-ai putut-o avea vreodată; să-ţi iubeşti fata care nu ţi-a dat bătăi de cap şi fiul care ţi-a dat atâtea. Tu asta ştiai să faci, să iubeşti, şi asta ai făcut: ai iubit, şi ai mers înainte iubind, fără să stai să diseci ce era adevărat şi ce nu. Pentru tine totul a fost adevărat, în fond, fiindcă pentru a nu greşi, în faţa unei vieţi atât de complicate, ai iubit tot. Şi dacă preţul a fost dublu, răbdare: de-acum l-ai plătit; şi dacă acum preţul scade, cu atât mai bine: asta înseamnă că a meritat de două ori.

Dacă trebuie să cred în ceva, mamă, de ce nu în asta?

— Hai, aşază-te aici – îi spun –, vreau să-ţi încredinţez un secret.

Mama se aşază lângă pat, iar expresia de pe chipul ei e exuberantă: eu n-o văd, firește, continui să nu văd altceva decât uluire, candoare, şi din nou îngrijorare pentru bietul ei fiu care şi-a ieşit din minţi: şi cu toate astea *o văd*. Mintea mea e limpede acum, şi pot să văd acolo, înăuntru, tot ce-mi trebuie, cu o claritate prodigioasă. Fii fără grijă, mamă, ştiu ce fac. N-am să-ţi fac rău. Doar că trebuie să fie un dublu atac, unul singur nu e de ajuns…

— Îţi aminteşti când am închiriat apartamentul, acum zece ani? Îţi aminteşti că în sufragerie una dintre ferestre era blocată de un şemineu fals?

— Da.

— Îţi aminteşti cât era de urât, cu barul mobil incastrat în el, cu majolica verde sticlă şi rezistenţele electrice care simulau flăcările?

— Da, era într-adevăr îngrozitor.

— Şi ţi-am spus că proprietarul, după ce se apucase să-l distrugă şi să elibereze fereastra din spatele lui, s-a răzgândit şi a refuzat? Mi-a spus că era prea legat de el, că petrecuse în faţa lui toate sărbătorile când era copil, construise în el toate reprezentările Naşterii Domnului în fiecare an, acolo agăţase ciorăpeii de Crăciun, în fine, n-a mai vrut să-l spargă. Era un fragment din trecutul lui şi nu voia să-l arunce, chiar cu preţul de a nu-şi respecta cuvântul dat. Ţi-am spus, nu?

— Nu.

— Da. Îmi era ruşine că nu reuşisem s-o scot la capăt cu el, de asta nu ţi-am spus. Am încercat să fac pe durul, dar mă cunoşti, mamă, nu ştiu să negociez: apartamentul îmi plăcea, mi-era teamă să nu mă enervez şi să stric tot, şi la final, doar ca să scap de şemineul ăla, am acceptat să-l demontez bucăţică cu bucăţică, pe cheltuiala mea, cu promisiunea *scrisă* să-l refac la fel când am să plec de-acolo. Un lucru umilitor, mamă, fiindcă e evident că încăperea e mult mai frumoasă aşa, mai luminoasă, mai spaţioasă, mai toate cele, şi nici măcar proprietarul însuşi, dacă se va mai întoarce vreodată, n-o să mai vrea să se împiedice de şemineul ăla; dar el a pretins lucrul ăsta, iar eu l-am făcut. Muncă absurdă în zadar, şi costisitoare, doar pentru ca el să n-arunce o parte din trecutul lui de rahat…

— Gianni…

— Iartă-mă. Şi, în fine, l-am fotografiat, l-am măsurat, l-am desenat în proiect, şi la sfârşit l-am demontat, eu şi zugravul care venise să vopsească pereţii, cel pe care mi l-aţi trimis voi, care apoi a murit. Cum îl chema?

— Cine, Frate?

— Da, Frate. Ne-a luat două zile. Şi aici intervine secretul, mamă: fiindcă după ce am desfăcut toate plăcuţele alea, una câte una, toate cărămizile, una câte una, cu scalpelul, tic-tic, încet-încet, de parcă ar fi fost Domus Aurea, ştii ce-am găsit înăuntru? Între şemineu şi perete… ştii ce era?

Mama mă priveşte, suspendată între nelinişte şi curiozitate: şi expresia asta ar putea fi atât aceea a cuiva care-i cântă în strună fiului care deliriază, cât şi aceea a cuiva care ascultă un fiu foarte lucid şi vrea pur şi simplu să ştie ce era în şemineu.

— Un căcat, asta era – murmur îţi jur, era un căcat de om. Mumificat, deshidratat, şi învelit într-o pagină din *Messagero* din 1953.

Mama se strâmbă cu dezgust, surprinsă, dar şi uşor înveselită.

— E un lucru pe care nu i l-am spus nici măcar Annei – continui fiindcă mi-era teamă să nu… nu ştiu de ce, dar nu i-am spus, nu i-am spus nimănui. Dar am scena aia în faţa ochilor, de parcă s-ar petrece acum, în camera asta: zidarul, care abia a terminat de construit căminul ăla, în 1953, când proprietarul apartamentului meu e un copilaş şi crede că din şemineul ăla o să iasă Moş Crăciun şi Zâna Măseluţă să-i aducă daruri, *se cacă pe o pagină*

de ziar, ia rahatu' urcă pe scară, aruncă rahatu' în deschizătură, zideşte ultimele cărămizi şi se duce liniştit să-şi primească banii.

Dezgustul de pe faţa ei şterge tot restul.

— Înţelegi, mamă? Proprietarul casei mele şi-a petrecut cele mai frumoase momente ale copilăriei lui în faţa unui căcat.

Iar acum eu sunt cel care o priveşte: ochii noştri continuă să-şi încrucişeze privirile ca înainte, dar acum eu sunt cel care o fixează.

— Tu ce ai face în locul meu? I-ai spune? Frate a murit, şi probabil a murit şi meseriaşul ăla de doi bani care l-a pus acolo, acum mai bine de patruzeci de ani. Sunt singurul în lume care mai ştie secretul, în afară de tine. Şi ai în vedere că proprietarul casei mele e un zgârie-brânză, şi-mi reînnoieşte contractul de închiriere în fiecare an ca să mă poată scoate în stradă când vrea, iar eu nu pot nici măcar să fac mutaţia, ştii, şi într-adevăr, eu figurez că stau încă pe Via Tartaglia. Să spunem că m-ar da afară: tu în locul meu i-ai spune?

Ciocăne cineva la uşă.

— Un moment! strig imediat, fără drept de apel, apoi mă întorc să-mi privesc mama.

— I-ai spune?

— Gianni, dar ce înseamnă?

— Nimic, e doar o întrebare. I-ai spune sau nu?

E ceva care mă imploră, acum, în ochii ei. „Opreşte-te, Gianni, îmi spun ei, te rog, te implor, opreşte-te, nu face aşa ca întotdeauna, nu te încrâncena, tati a murit, eu nu sunt puternică aşa ca el, ce-a fost a fost, eu te iubesc, opreşte-te la timp.“ Iar în ochii mei ar trebui să scrie: „Stai liniştită, ma'. Ai încredere în mine. Răspunde la întrebare şi mă voi opri, vom spune că a fost un moment idiot din cauza anesteziei. E o femeie care urlă, nu departe de-aici, şi se pare că e normal: eu doar voi fi vorbit cinci minute în plus."

— Nu, îmi răspunde.

Ce lucru fantastic, să te joci de-a adevărul cu propria mamă: să-ţi spui chiar şi ce nu-ţi spui…

— Intraţi! ridic vocea.

Uşa se deschide. E Anna. Sigur, prietenul meu a anunţat-o şi pe ea.

Lumina televizorului în apartamentul lui Confalone noaptea târziu, golul sfâşietor care se revarsă în stradă pe fereastra deschisă şi deprimantă.

Violentele metasoluţii ale lui Victor Balanda, neputinţa lui obstinată de a concepe înfrângerea.

Versurile lui Panella în cântecul lui Lucio Battisti: „Ah, cât suntem de vii / Cum se întâmplă toate / Din cu totul alte motive”…

Nu că amintirea ar fi mereu o forţă, dar şi atunci când nu e îţi lasă impresia că ar fi, asta e ideea. Acum, de exemplu: acum când Anna se îndreaptă spre mine în linişte, după ce a vorbit cu mama în pragul uşii, iar mama a ieşit, şi ne-a lăsat singuri, şi ne găsim în faţa unei răscruci ucigătoare, iar vieţile noastre se vor schimba sau nu se vor schimba în funcţie de atitudinea mea din următoarele secunde; ceea ce mă menţine calm nu e sângele rece sau simplul fatalism, ci o mulţime de amintiri vii şi rezistente, regenerate de anestezia asta binecuvântată, care se adună în jurul meu ca voluntarii în ziua bătăliei, şi mă fac să mă simt puternic.

Seara aia de-acum câţiva ani, când am mers împreună la cinema să vedem Joc periculos *şi nu ne-a plăcut, iar ea s-a enervat din cauza scenei „neverosimile şi crude” – aşa a definit-o — în care Harvey Keitel zboară la New York la soţia lui pentru că i-a murit tatăl, şi când sunt amândoi în faţa sicriului încă deschis, îi spune că are o amantă. Cine ştie dacă şi-o aminteşte: acum, în clipa asta, în timp ce mă priveşte cu lacrimi în ochi şi nu ştie ce să spună, şi aşteaptă să spun eu ceva, dar eu zâmbesc şi tac, cine ştie dacă Anna îşi aminteşte câtă indignare i-a provocat o simplă sclipire a scenaristului. Şi cine ştie dacă-şi aminteşte ce i-am spus eu, care nu apreciasem din tot filmul decât scena aia, şi o apăram: „Dacă ajungi să faci un asemenea lucru, i-am spus, înseamnă că nu poţi proceda altfel.”*

Şi cu toate astea, în ciuda forţei pe care amintirile pot să mi-o transmită – asta dacă într-adevăr e vorba de forţă –, sunt foarte fragil. În faţa frumuseţii ei emoţionante (emoţionantă pentru că e intactă, şi nu pentru că ea îmbătrâneşte extraordinar de bine, ceea ce e oricum adevărat, dar intactă şi pentru totdeauna nealterată în mintea mea, în care ea nu va înceta niciodată să fie *fata minunată cu părul în vânt şi cu picioarele pe fereastră care ma sărută pe neaşteptate din parcarea de pe marginea autostrăzii, la Versilia-Vest în timp ce* Satisfaction *a celor de la Devo a ajuns la pasajul cu babe, babe, babe, babe, babe, babe, babe, babe, babe, iar ţigara îmi cade, arzând covoraşul)* simt că pot să-mi permit numai o

încercare de a salva căsnicia noastră, una singură, şi apoi mă voi da bătut, fiindcă orice s-ar întâmpla, forţa îmi va servi apoi: dacă tentativa are sorţi de izbândă, îmi va fi de folos în fiecare zi în care o voi săruta, o voi mângâia sau voi face dragoste cu ea, pentru a suporta gândul unei aceleiaşi intimităţi de care s-a bucurat şi de care-şi aminteşte un altul; şi dacă, dimpotrivă, va eşua, îmi va folosi de asemenea în fiecare zi pentru a rezista fără ea, fără Franceschino, şi fără măcar să mai pot reuşi să concep – cum spune ea în scrisoare – fericirea.

Saluturile alea pline de fericire, ea pe terasă cu Franceschino în braţe, eu jos, lângă coloană cu un mănunchi de ziare în mână.

Iat-o, Anna e de-acum foarte aproape. Dacă au măcinat-o gândurile negre, în zilele astea, dacă vestea accidentului meu a tulburat-o, dacă a condus ca o nebună până aici de la Viareggio ca să ajungă cât mai repede, chipul ei nu poartă niciun semn. E proaspătă, bronzată, cu trupul graţios şi atrăgător, în ciuda costumului albastru mai mult decât cast, cu expresia ei lucidă şi controlată de mitică rebelă de provincie care s-a calmat la momentul potrivit şi a reuşit să se transforme în femeie, în orice privinţă mult mai delicată, şi profundă, şi sensibilă, şi conştientă, şi iubită, şi atrăgătoare decât atunci când era mai tânără – dar, evident, încă nu absolut lucidă şi controlată. Mă priveşte, iar eu mă simt pierdut, ca întotdeauna, în profunzimea ochilor ei: ştiu că însemn pentru ea mult mai mult decât îmi şopteşte acum orgoliul meu agonizant, dar şi mult mai puţin decât am crezut cu ingenuitate până ieri. E o fiinţă misterioasă, şi ea, incognoscibilă, în ciuda celor cincisprezece ani pe care i-am petrecut împreună. Are dorinţe secrete, pasiuni încă vii, slăbiciuni care-mi sunt cu totul necunoscute, dar nici în ceea ce le priveşte n-are rost să mă încrâncenez să le descopăr, să le ştiu, să le cercetez, nu pot decât să le accept sau nu. Numai să accept sau nu. Şi e deja un mare noroc.

Finalul scrisorii ei: „Şi orice se va întâmpla, să ştii că te iubesesc". Sfârşitul actului trei din Adelchi*: „Suferă şi fii măreţ: ăsta-ţi e destinul". Scrisorile pe care mi le-a scris în fiecare zi timp de mai mult de o lună, acum mulţi ani, cu mult înainte să ne fi căsătorit, când voiam s-o părăsesc pentru că mi-era teamă de ea, şi în special cea în care îmi spunea că ar fi vrut să-şi sprijine capul pe braţul canapelei şi să mă lase să-i sug tot sângele din trup. Din nou împăratul Japoniei, fraza aia a lui care se potriveşte într-adevăr în orice*

situaţie: „Fiecare să facă tot ceea ce trebuie. Viaţa să-şi continue cursul firesc”…

— Să facem aşa, Anna – îi spun – să pretindem că săptămâna trecută am avut un accident foarte grav, şi am intrat în comă, şi am rămas în comă o săptămână. Medicii, aici, m-au îngrijit foarte bine, cu tehnici care nu se folosesc nici măcar în Austria, iar în dimineaţa asta m-am trezit. Nu au fost răni permanente, ci numai o contuzie serioasă: în vreo două zile o să-mi facă externarea şi o să-mi pot relua viaţa de unde am lăsat-o. Un miracol, Anna: să spunem că a fost un fel de miracol.

Ciudata, dacă stau să mă gândesc, foarte ciudata înţelegere care a existat întotdeauna între ea şi tatăl meu…

— Facem aşa? repet.

Se apleacă asupra mea, părul ei fin abia îmi atinge ochiul sănătos, buzele ei îmi sărută chipul.

— Da, murmură ea.

Gata. Fără discuţii, fără explicaţii, fără risipă inutilă de forţe. Aveam o problemă şi am rezolvat-o, şi ne iubim şi avem un suflet generos, şi dacă suntem la pământ ştim să ne ridicăm, şi dacă ne facem rău ştim să ne iertăm, şi vom continua să fim împreună pentru tot restul vieţii fără să ne facem zile negre pentru ce-a fost, din cauza a cum a fost şi de ce – ba dimpotrivă, ceea ce s-a întâmplat va fi forţa noastră, pe care nimeni nu va putea s-o învingă. E un lucru minunat, nu? Sunt fericit, nu?

Titlul din ziarul ăla algerian care a făcut înconjurul lumii, în ziua unor alegeri însângerate de masacrarea integraliştilor: „Dacă votezi, mori. Dacă nu votezi, mori. Deci, votează şi mori”.

Anna continuă să mă acopere cu săruturi, tandre, delicate. Eu ridic mâna liberă, o ţin un moment în aer, nehotărât unde s-o aşez, într-un fel de nesigură binecuvântare a nimicului. Apoi o duc în spate, spre capătul patului, unde au agăţat instalaţia, şi apăs butonul pentru morfină.

EPILOG

(desen cu mormântul lui Qlxxzw ’kvsfqz/Pizzano Pizza)

Bine, copii, adevărata poveste a lui Pizzano Pizza se sfârşeşte aici. Dacă vi se pare puţin trist finalul, nu pot să nu vă dau dreptate. Dacă voi credeţi că

nu m-am bătut destul de mult ca s-o fac să se sfârşească altfel, nu pot să nu vă dau dreptate. Dacă voi credeţi că aş fi putut face mai mult pentru a descoperi tot adevărul, adevărul adevărat, sau pentru a face rost de dovezi pentru ceea ce v-am povestit, pentru a nu vă constrânge să credeţi şi gata, nu pot să nu vă dau dreptate. Şi nu pot să nu vă dau dreptate nici dacă vă gândiţi că aş fi putut continua să vă mint, măcar, şi să inventez alte poveşti cu finaluri vesele şi satisfăcătoare, aşa cum fac mulţi. Dar aşa s-a petrecut, şi dacă v-am dezamăgit chiar nu ştiu cum să mă justific, fiindcă n-a fost o scăpare, am făcut-o cu bună ştiinţă: trebuia să decid şi am hotărât să fac aşa.

Dar pot să vă spun o ultimă poveste, înainte să vă părăsesc, şi sunt sigur că aceasta nu vă va dezamăgi, şi poate vă va face chiar să râdeţi. E vorba despre o poveste foarte veche, pe care mulţi au spus-o în atâtea moduri diferite, deşi în profunzime a rămas mereu aceeaşi: numai că voi sunteţi mici şi probabil n-o cunoaşteţi încă. E povestea unui om nefericit, care avea un şurub de aur în buric şi nu putea să scape de el. Se dusese la doctori, la mecanici, la reparatorii de căruţe, la chirurgi, la aurari, fierari şi magi, în toată lumea, în speranţa că vreunul dintre ei ar reuşi să-i scoată şurubul: dar nimic, nimeni nu reuşise nici măcar să îl mişte un milimetru. Dar omul nu se dăduse bătut şi continuase să bată lumea m lung şi-n lat, hotărât, în căutarea cuiva care să reuşească să-i scoată şurubul de aur din buric. Asta până când, într-o bună zi, ajunse la împăratul Japoniei – care, aşa cum se întâmplă adesea în ţara asta înţeleaptă, era un copil. Omul îi arată şurubul şi, prin gesturi, pentru că nu ştia o boabă în japoneză, îl făcu să înţeleagă care era problema lui. Împăratul-copil se uită la şurub, zâmbi, apoi se întoarse uşor şi se apucă să scotocească într-o ladă mare de fildeş pe care o ţinea ascunsă în spatele tronului, până scoase o şurubelniţă minusculă de aur, atât de mică încât părea un ac cu gămălie. I-o arătă omului şi, zâmbind în continuare, pronunţă în limba lui o frază neinteligibilă, dar care sună minunat, ca un mănunchi de clopoţei de argint lăsaţi să cadă pe o pernă umplută cu fulgi. Omul, care nu înţelesese nimic, dădu din cap, iar împăratul scoase atunci din lada lui o bucată de mătase purpurie şi o aşeză pe podea, cu multă grijă. După ce netezi şi cea mai mică încreţitură, îl puse pe om să îngenuncheze pe ea, îngenunche la rându-i şi începu să lucreze.

Părea într-adevăr imposibil ca o şurubelniţă atât de minusculă să poată deşuruba un şurub atât de mare, dar acesta începu să se rotească foarte

uşor şi să iasă din buric: o rotire, două, trei, şurubul ieşi tot mai mult, până fu afară, iar împăratul-copil i-l arătă omului ţinându-l între degete. Omul îşi privi atunci burta şi fu uluit: pentru prima dată o văzu normală, netedă şi fără şuruburi, ca a celorlalţi. Era liber: tenacitatea lui fusese răsplătită, blestemul care îl însoţise întreaga viaţă luase sfârşit. Sări în picioare, nebun de fericire, şi fundul îi căzu pe pământ.

SFÂRȘIT

MiriZ & OCS 21 – 23 martie 2017

De acelaşi autor:

HAOS CALM

„Mă numesc Pietro Paladini, am 43 de ani şi sunt văduv.“

Era aparent fericit: avea o slujbă foarte bună, avea alături o femeie care îl iubea şi o fiică de zece ani. Dar, într-o zi, în timp ce-i salvează viaţa unei necunoscute, existenţa i se schimbă radical… Din acel moment, Pietro se refugiază în automobilul său, parcat în faţa şcolii fetiţei, şi astfel începe pentru el o eră a trezirii, pe cât de nebunească în teorie, pe atât de firească în practică.

Înţelept, strălucit, sceptic, cordial, imprevizibil, Pietro Paladini este bărbatul care îşi desăvârşeşte pe dibuite actul de vindecare, şi, procedând

astfel, dizolvă prezentul într-un timp al prelungirii la nesfârşit.

Scriitura captivantă a lui Veronesi, dansul lui neîntrerupt între minte și cuvânt ne conduc într-un ritm alert spre un final neașteptat, și cu toate astea absolut firesc, în care sunt depășite limitele posibilului și se ajunge la cel mai simplu dintre adevăruri: acceptarea naturii umane în banala, eroica ei pendulare între forță și slăbiciune.

[1] Benzi desenate create de Johnny Hart, avându-l ca protagonist pe B.C., acronim pentru Before Christ (înainte de Hristos). Publicate începând cu 1958, acestea se bazează pe viaţa oamenilor preistorici confruntaţi cu probleme cotidiene şi existenţiale de toate tipurile. (n.tr.)

[2] Institutul Naţional de Statistică în Italia (n.tr.)

[3] Nume de cod pentru ramura italienească a unei organizaţii clandestine ţinând de NATO, care avea drept obiectiv să împiedice invadarea vestului Europei de către ţările Tratatului de la Varşovia (n.tr.)

[4] Actor şi regizor italian (n.tr.)

[5] În original, *Ma mi faccia il piacere!*

[6] Ente Nazionale per la Prevenzione degli Infortuni (Regia Naţională pentru Prevenirea Accidentelor)